CUVIOSUL ISAIA PUSTNICUL

ASKETICONUL

EDITURA BUNAVESTIRE
BACĂU 1997

Cuviosul ISAIA PUSTNICUL

ASKETICONUL

Tipărit cu binecuvântarea

P.S. IUSTINIAN

Episcopul Maramureşului şi Sătmarului

Editura **Buna Vestire**

Bacău - 1997

Cuviosul ISAIA PUSTNICUL

ASKETICONUL

Caragață Eugen

S-au tradus *Cuvintele* Avvei Isaia după lucrarea:

ABBE ISAIE

- Receuil ascetique -

Ediţie îngrijită de:

Protosinghel **Ioan Filaret**

CUVÂNT ÎNAINTE

Cuviosul Isaia Pustnicul a trăit în veacul al cincilea, în pustia schetică din Egipt şi în pustia din Gaza Palestinei. Este cunoscut ca un mare Părinte duhovnicesc, plin de înţelepciune şi dreaptă socoteală; de aceea a şi fost numit „înţeleptul între înţelepţi".

Cele treizeci de cuvinte către monahi care ne-au rămas de la dânsul, sunt izvorâte dintr-o adâncă trăire duhovnicească şi reprezintă adevărata tradiţie a Părinţilor pustiei.

El însuşi spune ucenicilor săi că: nu înţelege să-i înveţe altceva, decât ceea ce a auzit şi a văzut la bătrânii săi Părinţi duhovniceşti (Cele 27 de capete despre paza minţii, pe care le avem în Filocalia, vol. I, reprezintă un mic extras din Asketiconul Avvei Isaia).

Cele treizeci de cuvinte sunt, în primul rând, adresate ucenicilor săi; prin ele îi învaţă cum să-şi petreacă viaţa în chilie, în singurătate, în legăturile cu fraţii, la rugăciune, la treburile obşteşti, în călătorie.

Cuprinsul acestor învăţături este foarte felurit, dar nu-i greu de văzut că ele urmăresc să-i înveţe pe monahi smerenia, să se îngrijească numai de păcatele lor, iar smerenia îi va aduce la dragostea frăţească, arătându-le cum să se poarte unii cu alţii.

Smerenia şi dragostea sunt virtuţile de temelie ale vieţii duhovniceşti, dar ele urmăresc un lucru şi mai înalt: dobândirea isihiei - a sfintei linişti - care este de trebuinţă în întâlnirea cu Dumnezeu în viaţa de rugăciune. De aceea, adesea vom întâlni la monahi întrebarea: „Cum să stau singur în chilie?" sau: „Cum să mă liniştesc în chilie?". Şi dacă această bogăţie a fost aflată, încă mai trebuie ceva, să fie păzită, când te afli singur, când primeşti pe cineva, când trebuie să părăseşti chilia pentru treburile obşteşti: la rugăciune, la masă, la ascultări. De aceea multe sfaturi ale Avvei Isaia au în vedere tocmai aceste împrejurări.

„Nu-i greu a te însingura în chilie, zice el, dar trebuie a cere neîncetat putere de la Dumnezeu pentru a ne lupta cu gândurile rele care ne vin".

E uşor a sta în chilie în linişte, dar e greu de dus războiul cel neîntrerupt cu gândul. Iar dacă monahul este nepăsător faţă de acest lucru, toată osteneala lui este zadarnică. Deci toată îndeletnicirea din chilie: lucrul mâinilor, înfrânarea, citirea şi cugetarea duhovnicească, trebuiesc făcute astfel încât să agonisească adevărata isihie, care stă în rugăciunea neîntreruptă şi lupta cu gândurile rele.

Cuviosul Isaia atrage atenţia îndeosebi asupra gândurilor despre aproapele şi asupra gândurilor necurate. Lucru însemnat este iarăşi ca să nu aduci vreo înrobire de gând din afară. Liniştea este primejduită să se risipească de întâlnirile necesare cu fraţii care vin să te cerceteze sau pe care îi întâlneşti în afară. De aceea bunăvoinţa şi bucuria întâlnirii cu fraţii trebuiesc însoţite de o

mare atenţie asupra limbii. Pe cel ce vine să nu-l întrebi orice, ca să nu-ţi lase vreo înrobire de ceva în chilie; la rugăciune şi la masa obştească trebuiesc ocolite vorbăria şi discuţiile fără rost; a păstra tăcerea şi a te întoarce degrabă în chilie pentru a-ţi plânge păcatele. La ascultările împreună cu fraţii, pe lângă râvnă şi hărnicie, trebuiesc păzite de asemenea: smerenia, răbdarea şi dragostea. Când fraţii merg la târg pentru a cumpăra sau a vinde ceva, trebuiesc evitate târguielile asupra preţului, pentru a nu-şi pierde liniştea. Trebuie multă pază la întâlnirea cu rudeniile şi cu femeile. În toate trebuie reţinere, modestie, cuviinţă, fugă de familiaritate şi îndrăzneală, ca să nu-şi aducă omul singur război în chilie şi să nu fie lipsit de frica de Dumnezeu.

Nevoinţa aspră a monahului, învaţă Avva Isaia, trebuie însoţită de o necontenită veghe asupra celor mai mici greşeli şi asupra răspândirii; de unde nevoia unei cât mai dese cercetări a conştiinţei: „Cercetează-ţi zilnic conştiinţa şi roagă-te lui Dumnezeu să te ierte“ (Cuvântul IV).

Descoperirea sinceră şi deplină a tuturor gândurilor către Părinţii cei duhovniceşti ajută foarte mult la cunoaşterea şi îndreptarea de sine. În felul acesta, monahul pe toate le lucrează „cu ştiinţă“: fie ostenelile trupeşti, fie rugăciunea, fie toate celelalte. „Fericit este cel ce toate le face cu ştiinţă“. „Cel ce s-a dăruit lui Dumnezeu cu ştiinţă“ (Cuvântul XVII).

Agonisirea dreptei socoteli care îi ajută monahului să se poarte întotdeauna „după Dumnezeu“, este pentru Avva Isaia, scopul întregii creşteri duhovniceşti. Smere-

nia şi rugăciunea necontenită însă o însoţesc neîncetat. Semnul adevăratei smerenii este „nesocotirea de sine", a nu se socoti omul că este ceva, a nu se crede mai bun decât altul, a nu se înălţa pe sine. Prin aceasta se taie rădăcina relei voinţe faţă de aproapele: dispreţuirea, dorinţa de a învăţa sau îndrepta pe altul.

Adevărata smerenie se vădeşte în comportarea cu aproapele. Nu poţi avea pace cu tine şi cu Dumnezeu, dacă nu ai pace cu toţi oamenii. Tăierea voii unită cu smerenia este condiţia necesară vieţuirii în pace cu ceilalţi fraţi. „Ca să nu fie între voi amărăciune şi certuri, tot omul trebuie să se supună aproapelui de bună voie, căci pentru aceasta a venit Domnul" (Cuvântul VIII). „Cel ce ţine la voia sa este lipsit de ştiinţă" şi „Dumnezeu nu ascultă pe cel ce nu şi-a tăiat toate voile sale" (Cuvântul IV).

Tăierea voii este semnul că omul s-a lepădat de îngâmfare, că nu se mai încrede în sine, în lucrurile sale, în dreptatea sa, în nevoinţa sau puterile sale.

„Pentru a cunoaşte şi a izgoni pe vrăjmaşii cei ascunşi trebuie mare smerenie şi a se arunca întotdeauna înaintea lui Dumnezeu, încrezându-se în milostivirea Sa".

Cuviosul Isaia învăţa adesea: „Omul să se roage necontenit lui Dumnezeu, să se arunce înaintea Lui, să-şi mărturisească din inimă neputinţa, să se socotească păcătos şi să nu judece pe nimeni" (Cuvântul VII).

O trăsătură caracteristică a învăţăturilor Avvei Isaia este echilibrul între cele trupeşti şi cele duhovniceşti, dreapta măsură între viaţa de singurătate şi legăturile frăţeşti de viaţă obştească. Sunt pline de cuviinţă şi

atenţie învăţăturile privitoare la primirea oaspeţilor, la purtarea faţă de fraţii împreună ostenitori, care sunt obosiţi, slabi sau stângaci. În ele vedem toată bunăvoinţa, creşterea şi dragostea. Căci, după Cuviosul Isaia, „lipsa de creştere şi nefrica de Dumnezeu sunt tovarăşe" (Cuvântul V).

Reproşul făcut uneori monahilor din vechime, de uscăciune, asprime şi neomenie, nu poate fi făcut Avvei Isaia care învaţă necontenit respectul faţă de aproapele, de părerile lui şi de conştiinţa lui şi osândeşte cu asprime nesimţirea faţă de altul, indiferenţa faţă de suferinţele şi greutăţile lui.

Împreună cu sfaturile practice, atât de folositoare, Cuviosul Isaia, arată îndeosebi în cuvintele II şi XXI, temeiurile şi scopul ascezei creştine, care este privită ca o întoarcere a omului la starea de nepătimire de la început şi la urmarea lui Hristos, cu ajutorul Lui. În trupul Lui lipsit de orice păcat, Hristos a restabilit firea de la început a omului şi ne-a deschis calea mântuirii, arătându-ne cum să ne redobândim sănătatea prin pocăinţă, ascultarea poruncilor, tăierea voilor trupeşti şi a patimilor şi, mai ales, prin smerenie. „Pentru aceasta a venit Domnul nostru Iisus Hristos, dar îngroşarea inimii noastre ne orbeşte cu voile noastre trupeşti pentru că iubim mai mult poftele noastre decât pe Dumnezeu" (Cuvântul V).

„Să ne grăbim să le tăiem de la noi şi să dobândim smerenia pe care a avut-o Hristos. Nu poate fi ucenic al lui Hristos cine nu a tăiat de la sine toate patimile, nu a luat crucea şi nu merge pe urmele Lui". În centrul întregii asceze se află Hristos şi crucea Sa.

Celui ce s-a lepădat de lume şi de toată tulburarea lumească, Dumnezeu îi trimite duhul făgăduit prin Hristos, Duhul Sfinţeniei, pe care lumea nu-L poate primi şi Care, sălăşluind în inima omului, aduce roadele Sale. „Pe un astfel de suflet nimic nu-l poate despărţi de dragostea lui Hristos, precum spune Apostolul“ (Cuvântul XV).

Acestea fiind zise despre **Cuvintele** Avvei Isaia Pustnicul, sunt îndestulătoare pentru a ne atrage atenţia asupra bogăţiei lor duhovniceşti şi asupra folosului sufletesc a celor ce se călăuzesc de ele în viaţa călugărească.

CUVÂNTUL I

Învăţături către fraţii cei împreună cu sine

Ascultaţi în numele Domnului, voi care voiţi să staţi împreună cu mine, şi fiecare să stea în chilia sa, cu frică de Dumnezeu. Nu nesocotiţi lucrul mâinilor, pentru porunca lui Dumnezeu; nu fiţi fără grijă de cugetarea duhovnicească şi de necontenita rugăciune; păziţi-vă inima de cugete deşarte şi mintea să nu cugete la cineva sau la vreun lucru lumesc, ci cercetaţi-vă de-a pururi să vedeţi în ce vă poticniţi, silindu-vă să vă îndreptaţi, chemând pe Dumnezeu în ajutor, în strâmtoarea inimii, cu lacrimi şi nevoinţă, ca să vă ierte, şi să vă ajute să nu mai cădeţi în aceleaşi păcate.

Să aveţi înaintea ochilor în fiecare zi moartea, gândindu-vă cu teamă la ieşirea din trup, cum să scăpaţi de puterile întunericului care vă vor întâmpina în văzduh şi cum să ajungeţi fără împiedicare la Dumnezeu; gândiţi-vă mai înainte la ziua cea înfricoşată a judecăţii şi răsplătirii tuturor faptelor, tuturor cuvintelor şi a gândurilor fiecăruia dintre noi. *Căci toate sunt descoperite înaintea ochilor Aceluia Căruia avem să dăm seamă* (Evrei 4, 13).

În afară de mare nevoie, să nu vorbiţi nimic, niciodată: nici la masă, nici la Biserică, nici să nu daţi sfat celui ce cântă, dacă el nu v-a cerut. Fiecare să-şi facă săptă-

mâna de rând la bucătărie, cu frică de Dumnezeu, fără a neglija duhovniceasca cugetare.

Nimeni să nu intre vreodată în chilia fratelui său; nu căutaţi să vă vedeţi fără de vreme şi nu iscodiţi lucrul mâinilor altuia, ca să vezi dacă fratele tău lucrează mai mult decât tine sau tu mai mult decât el.

Când mergeţi la lucru, nu vorbiţi niciodată fără rost şi feriţi-vă de îndrăzneală; ci fiecare cu frică de Dumnezeu să ia aminte de sine, la rucodelia sa, la cugetarea duhovnicească şi la sufletul său.

La sfârşitul slujbei sau după masă, nu vă adunaţi ca să vorbiţi, nici cuvintele lui Dumnezeu, nici cuvinte lumeşti, ci fiecare să meargă la chilia sa şi să-şi plângă păcatele. Dacă totuşi este nevoie să vorbiţi între voi, vorbiţi cât mai puţin, cu smerenie şi pază, ştiind că vă vede Dumnezeu.

Nu vă sfădiţi pentru nimic între voi şi nu bârfiţi pe nimeni, nu judecaţi pe nimeni, nu dispreţuiţi pe nimeni, cu gura sau cu inima, nu cârtiţi împotriva nimănui şi minciună niciodată să nu iasă din gura voastră. Să nu doriţi nici a grăi, nici a auzi ceea ce nu vă este de folos. Să nu aveţi răutate în inimă, nici ură, nici invidie faţă de aproapele şi niciodată să nu aveţi una în gură şi alta în inimă, că *Dumnezeu nu se lasă batjocorit* (Galateni 6, 7), ci le vede pe toate, tăinuite sau arătate.

Să nu ascundeţi niciodată vreun gând, nici faptă, nici voie, nici bănuială, ci cu toată libertatea descoperiţi-le stareţului, şi ceea ce vă va zice el siliţi-vă să îndepliniţi cu credinţă.

Luaţi aminte să nu nesocotiţi sfaturile mele, ierta-

ţi-mă, căci astfel nu veţi putea sta împreună cu mine. Dacă le veţi păzi şi în ascuns şi pe faţă, eu voi da seama pentru voi înaintea lui Dumnezeu, iar dacă nu le veţi păzi, El vă va cere socoteală pentru nepăsarea voastră şi de nevrednicia mea.

Celui ce va păzi sfaturile mele, în ascuns şi pe faţă, Dumnezeu îi va păzi viaţa de tot răul şi-l va acoperi de toată ispita ce va veni asupra lui, în ascuns sau pe faţă.

Rogu-vă, fraţii mei, nu uitaţi pentru ce v-aţi lepădat de lume şi fiţi cu luare aminte la mântuire, ca să nu fie zadarnică făgăduinţa voastră şi să nu vă ruşinaţi înaintea lui Dumnezeu şi a Sfinţilor care pentru El s-au lepădat de lume şi s-au nevoit.

Să ştiţi că: fuga de certuri, osteneala, smerenia, tăierea cu ştiinţă a voii în toate, neîncrederea în tine şi a avea de-a pururi păcatele tale înaintea ochilor, acestea nasc în om virtuţile. Pentru că odihna trupească, îndestularea şi slava deşartă pierd toată agoniseala monahului.

CUVÂNTUL II

Despre starea firească a sufletului

Nu voiesc să nu ştiţi, fraţilor, că la început, când Dumnezeu a făcut şi a aşezat în rai pe om, acesta avea puterile sale sănătoase şi neclătite în starea lui firească. Dar când el a ascultat pe ispititorul, toată aşezarea lui s-a întors împotriva firii şi a căzut din slava sa.

Domnul nostru, din marea Sa iubire de oameni, S-a milostivit de neamul omenesc. Căci: *Cuvântul trup S-a făcut* (Ioan 1, 14), adică Om desăvârşit, asemenea nouă în toate, afară de păcat (Evrei 4, 15), pentru a aduce iarăşi la starea sa firească ceea ce era împotriva firii; prin Sfântul Său trup. El a adus iarăşi pe om în rai, ridicând pe cei ce merg după Sine şi ascultă de poruncile Sale, ca să putem birui pe cei ce ne-au lipsit de slava noastră, învăţându-ne o slujire sfântă şi o lege curată, pentru ca omul să rămână în starea lui firească în care l-a creat Dumnezeu. Deci, cel ce voieşte să se întoarcă la starea firească, să-şi taie toate voile sale trupeşti, până ce se va întări în această stare.

Se află în om un dor firesc şi fără dorirea de Dumnezeu nu este dragoste de Dumnezeu. De aceasta Daniil a fost numit *bărbatul doririlor* (Daniil 9, 23). Vrăjmaşul a schimbat însă acest dor în dorire ruşinoasă, care ne face să poftim cele necurate.

Se află în om o râvnă firească, iar fără râvnă pentru Dumnezeu nu sporim cu nimic, precum zice Apostolul: *Râvniţi darurile cele mai mari* (I Corinteni 12, 31). Dar această râvnă pentru Dumnezeu a fost întoarsă împotriva firii, făcându-ne să ne pizmuim unii pe alţii, să ne zavistuim şi să ne minţim.

Există în om o mânie firească şi fără mânie nu ar fi curăţie, dacă omul nu s-ar mânia împotriva celor semănate în el de vrăjmaşul (Matei 13, 25). Astfel Fineas, fiul lui Eleazar, când s-a mâniat, a omorât pe israelit şi pe femeie, iar mânia Domnului asupra poporului a încetat (Numeri 25, 8). Dar la noi, această mânie s-a schimbat în

mânie asupra aproapelui, pentru pricini fără de minte şi nefolositoare.

Există în om o ură firească, şi când Ilie a fost cuprins de ea, a ucis pe prooror cii cei de ruşine (III Regi 18, 40); la fel a făcut Samuel cu Agag, regele Amalecului (I Regi 15, 33); şi fără această ură împotrivă, sufletul nu se află în cinste. La noi această ură s-a întors împotriva firii, făcându-ne să urâm pe aproapele şi să-l dispreţuim, iar această ura izgoneşte toate virtuţile.

Se află în noi o mândrie firească faţă de cel potrivnic, şi când Iov a fost cuprins de ea a ocărât pe vrăjmaşii săi, zicându-le: *Ticăloşilor, vrednici de dispreţ sunteţi, goi de tot binele şi nevrednici să staţi alături şi de câinele turmelor mele* (Iov 30, 8, 1). La noi, această mândrie faţă de vrăjmaşi s-a schimbat: am fost ruşinaţi de vrăjmaşii noştri şi suntem plini de mândrie unii faţă de alţii, jignindu-ne reciproc; ne îndreptăţim în paguba aproapelui; şi din pricina mândriei, Dumnezeu Se face potrivnic omului. Iată ce a primit omul la creaţie, dar după ce a mâncat din pomul neascultării, toate acestea s-au schimbat în patimi ruşinoase.

Să ne silim, iubiţilor, să le lepădăm pe acestea şi să ne agonisim ceea ce ne-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos în Sfântul Său Trup, căci El este Sfânt şi întru sfinţi Se sălăşluieşte. Să luăm aminte de noi înşine, ca să fim bine plăcuţi lui Dumnezeu, să împlinim lucrul nostru după putere, să stăpânim fiecare din mădularele noastre, până ce iarăşi vor fi la starea lor firească, pentru ca să aflăm milă în ceasul încercării, care va veni peste toată lumea (Luca 21, 26). Să rugăm necontenit bunătatea Sa

să vie în ajutor nevredniciei noastre şi să ne izbăvească de vrăjmaşii noştri. Că a Lui este tăria, ajutorul şi puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL III

Despre rânduiala începătorilor

Mai înainte de toate avem nevoie de smerenie şi să fim gata totdeauna a zice „iertaţi“, la tot cuvântul pe care îl auzim şi la tot lucrul, căci smerenia surpă toată uneltirea celui potrivnic.

Nu te socoti pe tine a fi ceva în tot ce faci, ca să fii fără tulburare în cugetele tale. Faţa să-ţi fie serioasă dar blândă, faţă de străini, pentru ca frica lui Dumnezeu să se sălăşluiască întru tine.

Dacă eşti în călătorie cu fraţii, îndepărtează-te puţin pentru a păzi tăcerea mergând, nu privi la dreapta şi la stânga, ci cugetă cu mintea sau mai bine roagă-te în inimă. În locul unde ajungi nu fii nebăgător de seamă, ci cu pază în toate. Întinde mâna spre cele puse înainte ca şi cum ai fi silit să mănânci. Dacă eşti tânăr, să nu îndrăzneşti a ridica mâna să duci ceva la gura altuia. Unde te duci, să nu îndrăzneşti să te acoperi cu aceiaşi pătură cu altul, ci roagă-te îndelung în inimă, înainte de culcare.

Dacă eşti ostenit de cale şi ai vrea să fii uns cu puţin untdelemn din cauza oboselii drumului, să nu îngădui să-ţi ungă decât numai picioarele, ruşinându-te să te dezgoleşti, şi nu primi să-ţi ungă trupul cu untdelemn, decât

la mare nevoie şi boală. Când eşti în chilie şi vine la tine un frate străin, fă şi cu el tot aşa: unge-i picioarele şi zi către dânsul: „Fă dragoste şi ia puţin untdelemn pentru a te unge“. Dacă el nu voieşte, nu-l sili, iar dacă este un bătrân încercat, stăruie până ce-ţi va îngădui să-l ungi peste tot.

Când te afli la masă cu fraţii, dacă eşti tânăr, să nu zici cuiva „poftă bună“, ci adu-ţi aminte de păcatele tale, ca să nu mănânci cu lăcomie. Întinde mâna numai la cele ce se află înaintea ta şi nu spre cele dinaintea altora. Acoperă-ţi picioarele cu haina şi ţine genunchii lipiţi unul de altul. Dacă se află oaspeţi la masă, dă-le cu faţă veselă cele de trebuinţă, şi când nu mai mănâncă, spune-le de două sau de trei ori: „Faceţi dragoste şi mai luaţi“. Când mănânci, nu ridica ochii spre vecin, nu te uita încoace şi-n colo şi nu vorbi fără rost. Nu întinde mâna spre cele de trebuinţă fără să zici: „Binecuvântaţi“.

Când bei apă, nu sorbi ca oamenii din lume. Dacă te afli împreună cu fraţii şi-ţi vine să scuipi, nu o face înaintea lor, ci ridică-te şi mergi afară şi scuipă. Nu te întinde de faţă cu alţii. Dacă îţi vine să caşti, sileşte-te să nu deschizi gura, şi-ţi va trece. Să nu râzi cu gura mare, căci aceasta înseamnă lipsă de ruşine.

Nu pofti ceva din cele ale aproapelui: nici haină, nici centură, nici culion şi nu-ţi împlini pofta făcând ceva ca el. Dacă faci un manuscris, nu te îngriji de împodobirea lui, că aceasta este patimă.

Dacă ai neglijat ceva din uitare, nu minţi de ruşine, ci fă metanie şi zi: „Iartă-mă“ şi greşeala va trece.

Dacă cineva îţi spune un cuvânt aspru, nu te porni

cu inima împotriva lui, ci grăbeşte-te să faci metanie, înainte de a se ivi în inimă osândirea, altfel degrabă va veni mânia.

Dacă cineva te vorbeşte de rău, nu te porni împotrivă, ci fă-i metanie, zicând: „Iartă-mă, că nu voi mai face!", fie că ştii despre ce este vorba, fie că nu ştii. Toate acestea fac pe cei tineri să sporească.

Dacă lucrezi cu mânile, nu fi nepăsător, ci sârguieşte-te cu frică de Dumnezeu, ca să nu păcătuieşti cu neştiinţă. La tot lucrul pe care-l înveţi să-l faci, zi către cel ce te învaţă şi să nu te ruşinezi a-i zice de multe ori: „Fă dragoste şi te uită dacă-i bine sau nu". Dacă fratele te cheamă, în timp ce lucrezi cu mâinile, grăbeşte-te să vezi ce voieşte, şi fă lucrul la care te cheamă, lăsându-l pe al tău.

După ce-ai mâncat mergi la chilia ta şi fă-ţi rânduiala ta; nu te aduna la vorbă cu cei de la care nu ai ce învăţa. Iar dacă unul din bătrâni vorbeşte cuvântul lui Dumnezeu, întreabă pe stareţul tău: „Pot sta să ascult şi eu, sau să mă duc la chilie?" şi fă ce-ţi va zice el.

Dacă el te trimite afară din mănăstire pentru vreun lucru, întreabă-l: „Unde să mă duc, ce este nevoie să fac?", şi tot ceea ce-ţi va zice, fă, fără adăogire, nici cu împuţinare (Deuteronomul 13, 1). Dacă auzi convorbirea unora, să nu o ţii minte ca să o spui altora; că de-ţi vei păzi urechile, limba ta nu va păcătui.

Dacă vrei să faci ceva, iar cel cu care locuieşti nu voieşte, leapădă-ţi pentru dânsul voia ta, ca să nu se ivească între voi ceartă şi să nu-l mâhneşti.

Când un frate te-a primit ca oaspete, fereşte-te să nu-i porunceşti în ceva şi să nu faci pe stăpânul. Dacă

locuieşti cu alţi fraţi, nu pofti să fii deopotrivă cu ei în convorbirile lor. Dacă ei îţi poruncesc să faci ceva care tu nu ai voie, taieţi voia şi fă lucrul ca să nu-i întristezi, nici să-ţi pierzi pacea şi vieţuirea paşnică cu ei.

Dacă locuieşti cu un frate şi el îţi zice: „Găteşte-mi ceva“, întreabă-l: „Ce anume să-ţi gătesc?“. Şi dacă el te lasă să alegi tu, zicând: „Ce vrei“, pregăteşte-i cu frică de Dumnezeu ceea ce vei găsi.

În fiecare dimineaţă când te scoli, înainte de a te apuca de lucrul mâinilor, rosteşte cuvintele lui Dumnezeu. Dacă este de reparat vreun lucru, fie vas, fie o coşniţă sau altceva, fă-o cu râvnă şi fără amânare. Dacă este de făcut vreun lucru plătit, să lucreze şi fratele tău cu tine şi să nu fii invidios; dar dacă lucrul este neînsemnat şi fratele tău zice către tine: „Nu-i nevoie, frate, că îl fac eu singur“, supune-te, căci cel ce se supune, acela este mai mare.

Dacă vine vreun frate străin la tine, întâmpină-l cu faţa veselă şi du-i cu bucurie lucrurile care le are cu sine şi fă la fel şi când pleacă. Poartă-te cu el după rânduială şi cu frică de Dumnezeu, ca să nu se smintească de ceva. Fereşte-te să-l întrebi despre lucruri nefolositoare, ci îndeamnă-l la rugăciune. Şi când va sta, întreabă-l: „Ce mai faci?“. Mulţumeşte-te cu acest cuvânt şi dă-i o carte ca s-o citească. Dacă e obosit, lasă-l să se odihnească, spală-i picioarele. Dacă îţi spune cuvinte nepotrivite, sfătuieşte-l cu dragoste, zicând: „Iartă-mă, eu sunt slab şi nu pot răbda acestea!“. Dacă este slab şi are haine murdare şi rupte, cârpeşte-i-le. Dar dacă este unul din cei rătăcitori şi tu ai credincioşi la tine, nu-l băga înlăuntru

cu ei, ci dă-i ceva pentru dragostea lui Dumnezeu; iar dacă este vreun frate care vine în numele Domnului şi vrea să se odihnească la tine, nu-ţi întoarce faţa de la el, ci primeşte-l cu bucurie printre ceilalţi credincioşi care se află la tine. Dacă este în lipsă, nu-l lăsa să plece cu mâinile goale, ci dă-i din binecuvântarea ce ţi-a dat-o Dumnezeu, ştiind că ceea ce ai nu este al tău, ci dar de la Dumnezeu.

Dacă un frate îţi lasă în grijă un lucru, nu umbla la el în lipsa lui, şi dacă lucrul încredinţat este de preţ, zi-i lui: „Lasă-l aici cu toată încrederea".

Dacă mergi în casa cuiva şi dacă el iese afară şi te lasă singur, nu iscodi cu ochii să vezi ce are în casă şi nu deschide nimic: nici uşă, nici cutie, nici carte; şi când voieşte să iasă din casă, zi-i: „Dă-mi să fac ceva până te întorci" şi fără zăbavă fă ceea ce îţi dă.

Nu lăuda ceea ce nu ai văzut şi nu vorbi despre ceea ce ai auzit ca şi cum tu însuţi ai văzut.

Nu dispreţui pe nimeni din pricina înfăţişării sale.

Când mergi pentru trebuinţele tale fireşti, nu fi nebăgător de seamă, ci adu-ţi aminte de Dumnezeu Care te vede.

Când te afli în chilie la rugăciune, nu cumva din nepăsare să te faci dispreţuitor, căci în loc de a cinsti pe Dumnezeu, îţi vei atrage asupra ta mânia Sa. Ci fii cu luare aminte: nu te rezema de perete, nu slăbănogi picioarele, rezemându-te când în unul când în altul, cum fac cei fără de minte. Împotriveşte-te inimii să nu rătăcească după voile sale, pentru ca Dumnezeu să-ţi primească jertfa. Dacă cântaţi mai mulţi împreună, fiecare

să zică rugăciunea sa, şi dacă printre voi se află vreun oaspete, poftiţi-l să zică şi el, stăruind de două sau de trei ori, fără silă.

În vremea Sfintei Jertfe, împotriveşte-te gândurilor şi stai cu mare frică de Dumnezeu, ca să fii vrednic de Sfintele Taine şi Dumnezeu te va tămădui.

Nu cumva să-ţi laşi trupul să se înjosească în murdărie, că te va cuprinde slava deşartă. Dar cel tânăr să nu se îngrijească prea mult de trup, căci aceasta nu-i este lui de folos; ci până nu ajunge la vârsta bărbătească, tânărul să nu poarte niciodată haine frumoase, căci aceasta-i este lui spre tămăduire. Iar vin, nu lua decât la nevoie, dar nu mai mult de trei pahare.

Când râzi nu-ţi arăta dinţii, ci să ai faţa plecată spre pământ cu ruşine. Când te culci, să rămâi încins şi să nu-ţi bagi mâinile sub haine, căci trupul are multe patimi hrănite întru neştiinţă. Când trebuie să ieşi, să te încalţi cu sandalele, până te întorci la chilie, unde să te obişnuieşti să nu le porţi. Când mergi, ţine-ţi mâinile la cingătoare, şi nu le vântura ca mirenii.

Când mergi împreună cu cel mai mare nu o lua niciodată înainte. Când el stă şi vorbeşte cu cineva, nu fi nepăsător, aşezându-te, ci stai în picioare, până ce îţi va spune el ce să faci.

Dacă mergi în oraş sau în târg, ţine ochii plecaţi ca să nu duci cu tine război în chilia ta, şi nu dormi în casa în care inima ta se teme de păcat. Dacă trebuie să mănânci undeva şi afli că acolo va mânca şi o femeie, nu cumva să iei loc, că e mai bine să jigneşti pe cel ce te invită decât să săvârşeşti desfrânare în ascunsul inimii. Ba

nici haină de femei să nu priveşti. Dacă o femeie îţi zice pe cale: „Pace ţie!“, răspunde-i în inimă, ţinând ochii mereu plecaţi. De călătoreşti cu un bătrân, să nu-ţi ducă el lucrurile, iar dacă amândoi sunteţi tineri, duceţi-le pe rând, şi cel cu povara să meargă înainte.

CUVÂNTUL IV

Despre conştiinţa celor ce trăiesc în chilii

Dacă sunteţi în călătorie şi între voi se află cineva slab, lăsaţi-l să meargă înainte, ca să se poată odihni când are nevoie.

Dacă sunteţi tineri şi vă găsiţi în afară, fie pentru spălat, fie la masă ca să mâncaţi, întâi fixaţi dinainte ceasul când să faceţi aceasta, pentru ca să nu fiţi deranjaţi atunci când va veni vremea spălatului; iar dacă în acel moment intră altul întâi, celălalt să intre altă dată.

Dacă întrebi pe un bătrân despre un gând, descoperă-i gândul cu libertate, dacă ştii că este vrednic de încredere, şi va păstra ceea ce i-ai spus.

Dacă afli vreo greşeală a fratelui tău, nu o spune nimănui, că este moarte pentru tine.

Dacă unii vorbesc despre gânduri care te războiesc pe tine, nu căuta să le auzi, ca să nu-ţi atragă luptă.

În timpul nopţii, sileşte-te să faci multe rugăciuni, că rugăciunea este lumina sufletului.

Cercetează-te în fiecare zi, ce ai păcătuit şi, dacă te vei ruga pentru păcatele tale, Dumnezeu te va ierta.

Dacă un frate se apucă să vorbească de rău pe altul față de tine, nu-l asculta și nu păcătui împotriva lui Dumnezeu, ci zi-i cu smerenie: „Iartă-mă frate, că sunt un ticălos; ceea ce spui este despre mine și nu o pot răbda“.

Dacă un frate te-a nedreptățit și cineva îl vorbește de rău față de tine, păzește-ți inima, ca nu cumva răul să se aprindă în tine; adu-ți aminte înaintea lui Dumnezeu de păcatele tale, că voiești să ți le ierte și nu răsplăti cu rău aproapelui.

Dacă pleci undeva cu frați necunoscuți, și dacă se vede că sunt mai mici decât tine, dă-le cinstea cuvenită celor mari.

Dacă se întâmplă să intri la un prieten, lasă-i pe ei să treacă întotdeauna înainte, fie la spălat, fie pentru a fi serviți și nu te purta ca și cum ei ar fi primiți pentru tine, ci dă-le cinste, zicând: „Pentru voi mi s-a făcut această primire“.

Dacă, fiind în călătorie cu frații, tu te abați la vreun prieten, pentru o treabă, și dacă zici unui frate: „Stai aici“, iar prietenul te oprește la masă, să nu iei nimic în gură, înainte de a chema pe fratele, ca și el să se întărească împreună cu tine.

Dacă ești în călătorie cu mai mulți frați și nu poți să-i iei pe toți la prietenul tău, să nu-i nesocotești părăsindu-i în ascuns, ca să te duci să mănânci, ci împreună cu ei vezi ce-i de făcut și ascultă cu smerenie ceea ce-ți vor zice ei. Mergând împreună cu ei, să nu ai prea bună părere despre tine și să nu fugi de treburile de rând.

Dacă, fiind în călătorie, vrei să mergi la vreun frate, iar el nu voiește să te primească, de îl vei întâlni pe

drum mai apoi sau de va veni la tine, fără să ştii, arată-i cea mai mare bunăvoinţă.

Dacă afli că cineva te vorbeşte de rău şi dacă apoi îl întâlneşti undeva sau vine la tine, primeşte-l cu faţă veselă şi binevoitoare şi nu pomeni cele auzite: „De ce ai zis aşa?“, căci scrie la proverbe: *Cel ce ţine minte răul, calcă Legea* (Pilde 21, 24).

Dacă sunteţi mai mulţi fraţi şi mergeţi la un frate sărac, să nu-l supăraţi cu cele de trebuinţă, ci cumpăraţi-vă cele de nevoie pentru hrana voastră, ca să mai şi rămână, şi mulţumiţi-vă cu adăpostul găsit la el.

Dacă te duci la nişte bătrâni pe care-i cunoşti şi dacă împreună cu tine merg şi alţi fraţi necunoscuţi bătrânilor, nu vorbi cu bătrânii fără să-ţi pese de ceilalţi, ci dă rând şi celor veniţi cu tine ca să-şi spună gândurile lor.

Dacă locuiesc şi alţi fraţi împreună cu tine şi dacă îţi sunt ascultători, poartă grijă ca să audă de la tine cele serioase, ştiind că vei da seama înaintea lui Dumnezeu pentru ei.

Dacă te-ai înstrăinat pentru Dumnezeu, nu căuta să ai legături cu oamenii locului şi nu te amesteca în vorbă cu ei, căci altfel ar fi fost mai bine pentru tine să fi rămas aproape de părinţii cei trupeşti.

Dacă mergi la munte să cercetezi pe fraţii din mănăstiri, rămâi la cel la care-ai mers şi nu te duce la altul fără să-l întrebi: „Pot să mă duc sau nu?“. Şi dacă el nu-i bucuros, nu-l supăra până pleci.

Dacă ai chilie într-un loc cunoscut, să nu ai mulţi prieteni; este de ajuns unul, pentru caz de boală, şi aşa nu vei pierde virtutea înstrăinării.

Dacă faci bine unui sărac, nu-i cere să-ţi facă vreun lucru nici cât de mic, ca să nu-ţi pierzi plata pentru binefacerea arătată faţă de el.

Dacă intri într-o mănăstire pe care nu o cunoşti, rămâi acolo unde ai fost rânduit şi nu intra în altă chilie, fără să fii chemat.

Dacă trăieşti deoparte, în chilia ta, să nu ţii la tine vreun lucru care te-ar face să nesocoteşti porunca dragostei frăţeşti, dacă fratele tău ţi l-ar cere să i-l împrumuţi. în afară de cazul când tu nu ai ceea ce îţi este necesar şi nu ai putea să te lipseşti de el, ca să nu te tulburi. *Că e mai bine să pierzi unul din mădularele tale, decât tot trupul tău să fie aruncat în gheenă* (Matei 10, 29)).

Dacă ţi-ai părăsit părinţii cei trupeşti pentru a te înstrăina pentru Dumnezeu, nu mai lăsa aducerea aminte de dânşii să se întoarcă la tine, ci când te afli în chilie şi când plângi pe tatăl sau pe mama ta, când îţi aminteşti de fratele sau sora ta, când ţi-e milă de copiii tăi şi când inima doreşte pe femeia ta, pe care ai lăsat-o, gândeşte-te la ieşirea ta, la clipa de neocolit a morţii; atunci nici unul din ei nu te-ar putea ajuta. Deci, de ce să nu-i părăseşti pentru virtute?

Dacă stai deoparte în chilia ta şi-ţi aduci aminte că cineva ţi-a făcut vreun rău, ridică-te şi te roagă lui Dumnezeu din toată inima ca să-l ierte, şi aşa gândul răzbunării te va părăsi.

Dacă voieşti să te împărtăşeşti cu Sfintele Taine, ia aminte la tot gândul, ca să nu te împărtăşeşti spre osândă (I Corinteni 11, 29).

Dacă în timpul nopţii ai fost ispitit de vreo nălucire curvească, păzeşte-ţi inima în timpul zilei ca să nu se gândească la cele ce ai visat, ca să nu te întinezi de acea plăcere şi să atragi asupra ta o aspră mânie, ci aruncă-te înaintea lui Dumnezeu din toată inima, şi El te va ajuta, căci Se milostiveşte de slăbiciunea omenească.

Dacă cineva te ocărăşte, nu-i răspunde până ce va tăcea; iar dacă, uitându-te în tine nu găseşti ceea ce ţi-a spus el, fă metanie, ca şi cum tu ai fi păcătuit, şi bunătatea lui Dumnezeu te va primi din nou.

Dacă eşti în călătorie cu fraţii şi dacă între ei se află vreunul pe care-l iubeşti îndeosebi întru Domnul, să nu vorbeşti cu el prieteneşte de faţă cu ceilalţi, de teamă ca să nu fie între voi unul mai slab şi să pătimească de gelozie. Altfel, vinovat de păcatul său vei fi tu, care ai dat prilej de păcătuire.

Dacă mergi la fraţi, să nu aştepţi să se bucure mult cu tine, ci dă slavă lui Dumnezeu că te primesc.

Dacă trăind deoparte, în chilie, te-ai îmbolnăvit, nu te descuraja, ci dă slavă lui Dumnezeu. Iar dacă ţi se tulbură sufletul, zi-i: „Această boală oare nu-i mai bună decât gheena în care trebuie să mergi?“, şi el se va linişti.

Dacă te duci la fraţi şi unul din ei îţi va zice: „N-am odihnă aici şi vreau să locuiesc cu tine“, nu-i da prilejul, ca să nu se tulbure mai mult. Şi dacă îţi zice: „Sunt în primejdie“, din pricina unui lucru ascuns, ajută-l să fugă, dar nu-l primi să locuiască cu tine.

Dacă trăieşti deoparte, în chilie, pune-ţi măsură în hrană, dând trupului ceea ce îi este de trebuinţă ca să te ajute în ostenelile tale, şi să nu doreşti a ieşi afară din chi-

lie. Nu te lua după gust şi nu mânca nimic din plăcere, fie bun, fie rău.

Dacă se iveşte nevoia să cercetezi vreun frate sau vreo mănăstire, nu da trupului până la săturare ceea ce găseşti acolo bun, pentru ca să dorească să se întoarcă degrabă în chilie şi să nu se păgubească.

Dacă dracii îţi îndeamnă inima la vreo nevoinţă peste puterile tale, nu-i asculta, pentru că ei înflăcărează pe om tot spre lucruri peste puterile sale, până când cade în mâinile lor, şi apoi se bucură de paguba lui.

Nu mânca decât o dată pe zi şi dă trupului ceea ce este de trebuinţă, în aşa măsură, încât, ridicându-te de la masă, să mai doreşti a mânca.

Dacă faci vreo nevoinţă, să nu-ţi pui nădejdea în ea, ci zi-i cugetului tău: „Pentru osteneala trupului meu, Dumnezeu ia aminte la mine, ticălosul“.

Priveghează cu pricepere, şi nu lipsi trupul de ceea ce are nevoie, ci împlineşte-ţi rânduiala cu măsură şi ştiinţă, ca nu cumva din prea multă priveghere sufletul să slăbească şi să părăsească nevoinţa; ci jumătate de noapte ajunge pentru rânduială, iar cealaltă jumătate pentru odihna trupului. Înainte de culcare stai două ceasuri la rugăciune şi cântare de psalmi, apoi odihneşte-te, şi când Domnul te va deştepta, fă-ţi rânduiala cu râvnă. Dacă vezi că trupul îţi este lenevos, zi-i: „Vrei odihnă în această puţină vreme, ca să fii aruncat în întunericul cel mai dinafară?“. Şi dacă te îmboldeşti aşa, puţin câte puţin, te vei întări.

Să nu ai prietenie cu astfel de oameni despre care conştiinţa ta s-ar teme să nu afle şi alţii; ca să nu dai cu

voia ta prilej de sminteală.

Dacă ai mers la mănăstire având un rob, şi dacă îl ţii mai departe, faci de ruşine haina călugărească, iar dacă îl dai unui frate, păcătuieşti înaintea lui Dumnezeu. Deci dă-i drumul să se ducă sau liberează-l. Iar dacă vrea să se facă monah, rămâne la alegerea lui, dar să nu stea cu tine, că nu-i de folos pentru sufletul tău.

Dacă tu îţi duci viaţa ostenindu-ţi trupul pentru Dumnezeu, şi dacă din această pricină oamenii te laudă şi te cinstesc, lasă-te de acestea şi ia-ţi o altă nevoinţă, ca să nu-ţi fie zadarnică osteneala. Dacă însă scapi de slava deşartă, nu lua aminte la oameni, ştiind că lui Dumnezeu Îi place ce faci.

Dacă te-ai lepădat de lume, nu păstra nimic pentru tine. Şi dacă îţi vine poftă să umbli din loc în loc, câtă vreme simţurile tale sunt bolnave, îţi primejduieşti sufletul dacă umbli. Deci, e mai bine să-ţi osteneşti trupul cu lucrul mâinilor, stând în chilie şi mâncându-ţi pâinea ta.

Dacă mergi în oraş să-ţi vinzi lucrul mâinilor tale, nu cere preţ mare ca mirenii, ci dă-l pe ce se cuvine, ca să nu-ţi pierzi aşezarea chiliei. Când îţi cumperi vreun lucru de trebuinţă, să nu te târguieşti, zicând: „Dacă nu mi-l dai cu atât nu-l cumpăr“, ci stăruie puţin, şi dacă nu ai cu ce-l plăti, lasă-l fără să zici vreun cuvânt. Şi dacă te tulbură gândul: „Unde o să-l mai găsesc?“, zi-i lui: „Iată că m-am făcut ca Sfinţii pe care Dumnezeu i-a încercat cu sărăcia, pentru a vedea statornicia voii lor, pentru ca apoi să-i ducă la îndestulare“.

Dacă un frate îţi încredinţează un lucru şi se întâmplă să ai şi tu nevoie de el, nu te atinge de lucru în lipsa

lui, dacă nu ia-i spus-o înainte.

Dacă atunci când mergi în lume, un frate îți zice: „Cumpără-mi cutare lucru“, cumpără-l dacă poți. Dar dacă te afli împreună cu alții, nu face acest lucru fără să știe și ei, ca să nu-ți tulburi însoțitorii.

Dacă ești nevoit să mergi în satul tău pentru vreo treabă, ferește-te de părinții cei trupești, nu te purta familiar cu ei și nu te amesteca în convorbirile lor.

Dacă ai luat ceva cu împrumut de la un frate, pentru trebuință, nu fi neglijent, ci gândește-te să i-l înapoiezi degrabă; dacă ai luat o unealtă, înapoiaz-o îndată ce-ai terminat treaba; dacă ai stricat-o, fă-i alta și nu fi nepăsător.

Dacă ai împrumutat vreun lucru unui frate sărac și observi că el nu poate să ți-l dea înapoi, nu-l necăji și nu te purta aspru cu el, oricare ar fi lucrul pe care i l-ai dat: bani sau haine.

Dacă unde te afli ți-ai luat chilie și ai făcut la ea reparații și cheltuieli, apoi ai lăsat-o și un alt frate locuiește în ea, să nu izgonești pe fratele, dacă apoi ai vrea să te reîntorci într-însa, ci caută-ți altă chilie, ca să nu păcătuiești înaintea lui Dumnezeu. Iar dacă el singur, de voia sa, voiește să plece, tu nu ești vinovat. Dacă tu ai lăsat lucrurile în chilie, iar el le-a înstrăinat, nu i le mai cere. Dacă îți părăsești chilia, bagă de seamă, să nu iei cu tine ceea ce este necesar acolo, ci lasă pentru vreun frate sărac, și Dumnezeu îți va purta de grijă acolo unde vei merge.

Nu te rușina să mărturisești starețului tău tot gândul care-ți dă război și te vei ușura; că nimic nu bucură

aşa de mult pe draci, ca omul care-şi tăinuieşte gândurile, fie bune, fie rele.

Ia aminte ca, împărtăşindu-te cu Sfintele Taine, să nu fii certat cu fratele tău; altfel te înşeli singur.

Dacă unele cuvinte ale Sfintei Scripturi ţi se vor părea uşor de tâlcuit alegoric, tălcuieşte-le aşa, dar fereşte-te să nu neglijezi litera, ca nu cumva să te încrezi mai mult în propriul tău înţeles, decât în Sfânta Scriptură, căci aceasta este un semn de mândrie.

Dacă fratele tău, amăgit de cuvintele ereticilor, s-a rătăcit de la credinţă fără a-şi da seama, se întoarce înapoi, să nu-l dispreţuieşti, căci aceasta i s-a întâmplat din neştiinţă.

Fereşte-te să discuţi cu ereticii, voind a apăra credinţa, de teamă, ca nu cumva otrava neruşinatelor lor cuvinte să te vatăme. Dacă găseşti o carte eretică, nu dori să o citeşti, ca să nu-ţi umple inima de venin ucigător, ci ţine credinţa în care te-ai botezat, fără adaos, nici împuţinare. Fereşte-te de ştiinţa cea mincinoasă care se împotriveşte învăţăturii celei sănătoase, cum zice Apostolul (I Timotei 1, 10).

Dacă eşti tânăr, neavând încă supus trupul, şi dacă auzi povestindu-se despre înaltele virtuţi ale Părinţilor, nu alerga la ele, voind să le agoniseşti fără osteneală, căci ele nu vin fără să le creşti; iar dacă le vei face, ele vor veni singure.

Păzeşte-te de acedie (moleşeala voinţei), că aceasta pierde agoniseala monahului. Când te lupţi cu o patimă, nu te descuraja, ci aruncă-te înaintea lui Dumnezeu, zicând din toată inima: „Doamne, vino în ajutorul ticălo-

ţii mele!“ şi vei avea odihnă.

Dacă, fiind în chilie, s-a semănat o necurăţie în inima ta, stai împotriva ei, ca să nu pună stăpânire pe tine. Adu-ţi aminte de Dumnezeu Care te vede şi înaintea Căruia sunt descoperite cugetele inimii tale. Zi sufletului tău: „Dacă te temi de păcătoşii asemănători ţie, ca să nu-ţi vadă păcatele, cu atât mai mult, teme-te de Dumnezeu Care pe toate le vede!“. Din această cugetare se va naşte în tine frica de Dumnezeu, şi dacă te vei întări în ea, vei rămâne netulburat în faţa patimilor, precum este scris: *Cei ce nădăjduiesc în Domnul sunt ca muntele Sionului, nu se va clătina în veac cel ce locuieşte în Ierusalim* (Psalmul 124, 1).

Dacă trăieşti în nevoinţă, luptându-te cu vrăjmaşul, şi dacă îl vezi că slăbeşte în faţa ta şi bate în retragere, să nu ţi se înveselească inima, pentru că răutatea dracilor merge în urma lor; îţi pregătesc un război mult mai aprig ca cel dintâi, rămâne o parte din ei în dosul cetăţii, fără să se mişte din loc, şi când te porneşti împotriva lor, ceilalţi fug ca şi cum ar fi slabi; şi dacă inima se înalţă că i-ai izgonit şi ieşi din cetate, se întorc împotrivă şi cei din urmă, şi bietul suflet se află prins între ei, fără putinţă de scăpare (Iosua, cap. 8). Deci, cetatea este a te arunca înaintea lui Dumnezeu din toată inima, şi El te va izbăvi din toate războaiele vrăjmaşului.

Dacă te rogi lui Dumnezeu să te izbăvească de vreun război, şi El nu te ascultă, să nu te descurajezi, că El ştie mai bine decât tine ce-ţi este de folos. În cererea pe care o faci lui Dumnezeu în vreme de război, să nu zici: „Îndepărtează-l de la mine“ sau „Dă-mi aceasta“, ci roa-

gă-te aşa: „Doamne Iisuse Hristoase, vino în ajutorul meu, nu mă lăsa să-mi fac voia mea, nu mă lăsa să păcătuiesc împotriva Ta. Fii milostiv de făptura Ta, nu mă trece cu vederea că sunt neputincios, nu mă părăsi, că la Tine scap (Psalmul 142, 9). *Vindecă sufeltul meu că am greşit Ţie* (Psalmul 40, 4). Toţi prigonitorii mei sunt înaintea mea! Că eu nu am altă scăpare afară de Tine, Doamne; mântuieşte-mă cu milostivirea Ta, să se ruşineze toţi cei ce se scoală asupra mea, căci ei caută sufletul meu să-l omoare. Că Tu, Doamne eşti Atotputernic şi prin Tine se slăveşte Dumnezeu Tatăl şi Duhul Sfânt în vecii vecilor. Amin".

Şi atunci conştiinţa ta îţi va arăta în taina inimii tale pricina pentru care Dumnezeu nu te ascultă, iar tu nu o nesocoti, ci fă ceea ce îţi cere să faci; că este cu neputinţă ca Dumnezeu să nu asculte pe om, afară numai dacă omul nu I se supune, fiindcă El nu e departe de om, ci poftele noastre Îl împiedică să ne asculte.

Nimeni să nu te amăgească. După cum pământul fără sământă şi fără de apă nu poate rodi de la sine, tot aşa este cu neputinţă omului să aducă rod, fără nevoinţă şi fără smerenie.

Să stăm, deci, preaiubiţilor, cu frică de Dumnezeu, păzind şi împlinind virtuţile, fără să dăm sminteală conştiinţei noastre, stăruind în frica de Dumnezeu până ce conştiinţa însăşi se va elibera şi se va uni cu noi, şi apoi ea va deveni păzitoarea noastră, arătându-ne nouă toate slăbiciunile noastre. Dacă însă nu o vom asculta, ea se va îndepărta de la noi, şi ne va părăsi şi vom cădea în mâinile necruţătoare ale vrăjmaşilor noştri, cum ne-a învăţat

Domnul nostru, când a zis: *Împacă-te cu pârâşul tău cât eşti pe cale, ca nu cumva pârâşul tău să te dea judecătorului şi judecătorul slujitorului şi să te arunce în temniţă. Adevărat grăiesc ţie: Nu vei ieşi de acolo, până ce nu vei plăti cel din urmă ban* (Matei 5, 25-26).

Conştiinţa este numită „pârâş" pentru că se împotriveşte omului când el vrea să-şi împlinească poftele trupului, şi dacă omul nu o ascultă, ea îl predă vrăjmaşilor săi. Din această pricină, plângând pe Efraim, Osea zicea: *Efraim a asuprit pe potrivnicul său* (5, 11) şi: *a călcat în picioare judecata; a dorit Egiptul, şi a fost dus cu sila de Asirieni* (7, 11). „Egiptul" înseamnă că inima omului a umblat după poftele trupeşti. Că „A fost robit de asirieni", înseamnă că vrând-nevrând ea ajunge de slujeşte vrăjmaşilor săi.

Să ne îngrijim de noi înşine, prea iubiţilor, ca nu cumva ea să ne ducă cu sila la Asirieni, şi să auzim acest cuvânt amar: *Regele Asirienilor veni în pământul lui Israil şi duse pe Israil şi pe Efraim în Asiria, şi îi aşeză la Halach şi Habor, la râul Gozan* (IV Regi 17, 6) şi ei se află acolo până în ziua de azi. Atunci regele Asirienilor despărţi o parte din popoarele sale şi le trimise să locuiască în pământul lui Israil, şi fiecare din ele îşi făcu idol şi i se închină lui; şi iată că ei se află acolo până astăzi. Aceasta s-a întâmplat lui Efraim pentru că *a asuprit pe potrivnicul său şi a călcat în picioare judecata*.

Să cunoaşteţi acum, fraţilor, pe cei ce au urmat poftelor rele, şi şi-au silnicit propria lor conştiinţă. Să nu ne luăm după ei, prea iubiţilor, ci să ne asemănăm cu toţi Sfinţii, care s-au împotrivit păcatului până la moarte,

au ascultat de sfânta lor conştiinţă şi au moştenit împărăţia cerurilor. Toţi au ajuns la desăvârşita curăţie, şi numele lor a rămas neuitat pentru toate neamurile.

Să luăm pilda lui Iacov, preaiubitul, care a ascultat în toate de părinţii săi după Dumnezeu. Şi după ce a primit binecuvântarea lor, a plecat în Mesopotamia pentru a avea acolo fii, căci nu voia să aibă copii cu fetele din Canaan. Deci, luându-şi toiagul şi vasul cu untdelemn, a ajuns la locul numit Bethel, care înseamnă casa lui Dumnezeu. Acolo el a adormit, şi în timpul somnului a văzut o scară de la cer până la pământ, pe care îngerii lui Dumnezeu se urcau şi se coborau pe dânsa, şi Domnul se sprijinea de ea (Facere 28, 1-15). Acesta este un semn pentru cel ce începe să slujească lui Dumnezeu. La început i se descoperă chipul virtuţilor, dar dacă nu se osteneşte pentru ele, nu ajunge la Dumnezeu.

Iacov se sculă şi încheie legământ cu Dumnezeu ca să-i fie ajutorul său şi Dumnezeu îl întări, zicându-i: *Eu voi fi cu tine şi te voi păzi* (Facere 28, 15).

Atunci el merse în Mesopotamia şi-şi luă de acolo o soţie. Iar când văzu pe Rahila, fiica fratelui mamei sale, el o iubi şi sluji şapte ani pentru ea. Însă ea nu i-a fost dată, decât după ce mai întâi a luat pe Lia. Rahila a rămas stearpă până când a mai slujit pentru ea încă şapte ani.

Iată tâlcul acestora: Mesopotamia este numită aşa pentru că se află între două fluvii. Primul se numeşte Tigru, iar al doilea, Eufrat. Primul curge împotriva Asirienilor, al doilea nu are duşmani, ci dimpotrivă, se numeşte „cel ce curge liniştit“. Tigru se socoteşte dreapta socoteală, iar Eufratul, smerenie. Lia este chipul ostene-

lilor trupeşti, iar Rahila, chipul contemplaţiei adevărate. Aceste lucruri se întâmplă omului care se află în Mesopotamia, pentru ca prin dreapta socoteală să lucreze ostenelile trupeşti, care se împotrivesc urii Asirienilor, iar prin smerenie, să dobândească adevărata contemplaţie.

Dar Rahila nu i-a născut fii înainte ca Lia să fi adus pe lume pe toţi copiii ei, şi înainte ca el să fi slujit alţi şapte ani pentru Rahila (Facere 29, 31-35).

Iată tâlcul acestora: Dacă omul nu a împlinit toate faptele bune, nu primeşte toată contemplaţia adevărată.

Iacov avea două femei, dar pe Rahila o iubea mai mult decât pe Lia, fiindcă aceasta avea ochii slabi, pe când Rahila era o desăvârşită frumuseţe (Facere 29, 17). Acest cuvânt „Lia avea ochii slabi" înseamnează că atâta vreme cât omul se află în ostenelile trupeşti, el nu vede slava contemplaţiei adevărate, pentru că vrăjmaşul amestecă lucrurile sale cu teama de ce vor zice oamenii. Dar pentru aceasta să nu se neliniştească.

Când Lia a încetat o vreme să nască, a dat bărbatului său pe roaba sa, Bilpa. De aceea se dă celui născut numele de Aşer, ceea ce înseamnă bogăţie. Şi când Lia a încetat de a mai naşte, şi-a adus aminte Dumnezeu de Rahila (Facere 30, 9-24).

Iată tâlcul: Când ostenelile trupeşti au pus stăpânire peste trup, şi acesta s-a eliberat de patimi, atunci adevărata contemplaţie îi arată minţii slava sa.

Dacă fiii Liei erau un sprijin pentru Iacov, totuşi el iubea pe Iosif, mai mult decât pe toţi ceilalţi (Facere 37, 3), ceea ce înseamnează, că deşi ostenelile trupeşti păzesc pe om de vrăjmaşi, totuşi numai adevărata contemplaţie

îl uneşte cu Dumnezeu. De aceea Iacov, îndată ce a văzut pe Iosif, a voit să se reîntoarcă la părinţii săi, fiindcă ştia că acesta are să fie repede regele fraţilor săi.

Iacov, după ce a trecut râul Iaboc cu toată tabăra sa, a rămas singur pe mal şi a primit bucuria binecuvântării lui Dumnezeu, Care i-a zis: *De acum nu te vei mai numi Iacov, ci Israil* (Facere 32, 28). La început a fost numit Iacov, ca unul care a izgonit pe vrăjmaşul, pentru a se învrednici de binecuvântare şi pentru a elibera puterile sale sufleteşti din mâna vrăjmaşului. După ce le-a eliberat, numele său a fost schimbat în acela de Israil, care înseamnă: mintea care vede pe Dumnezeu.

Când mintea ajunge să vadă slava Dumnezeirii, vrăjmaşul se teme de ea. De aceea, cu toate că Isav vine la întâlnire plin de amărăciune, umilinţa lui Iacov, îi potoleşte mânia, şi nu numai că nu se ia la luptă cu el, ci îl face să se arunce înaintea lui Dumnezeu (Facere 33, 1-4). Tot aşa şi vrăjmaşul, deşi zavistuieşte pe om, văzându-i slava pe care el a primit-o, nu poate să-l lupte, pentru că îl ajută Dumnezeu, precum este scris: *Întoarce-te în pământul strămoşilor tăi, şi Eu voi fi cu tine* (Facere 31, 3).

În sfârşit, el ajunge la Salem, unde cumpără o ţarină, şi acolo ridică altare Domnului, Care îl auzise în ziua încercării (Facere 33, 18-20). Numele Salem înseamnă pace; ceea ce va să zică că omul dacă trece prin lupte, fiind ocrotit de Dumnezeu, ajunge la pace, ridică un altar din douăsprezece pietre, pe care jertfeşte ostenelile slujirii sale în Mesopotamia, împreună cu bunurile dobândite în pământul făgăduinţei.

Aşa s-a întâmplat şi cu Moisi, preaiubitul, când a scos poporul din Egipt. L-a scos din mâna lui Faraon şi l-a trecut prin Marea Roşie, unde a văzut moartea tuturor vrăjmaşilor săi, apoi a trimis pe Iosua să nimicească pe Amalic, în timp ce el stătea pe vârful muntelui, cu mâinile sprijinite de Aaron şi de Or, pentru ca să stea în chipul Crucii, şi Iosua s-a întors cu bucurie, după ce a învins pe Amalec. Atunci el a zidit un altar din douăsprezece pietre de munte şi a numit acel loc „Domnul este scăparea mea", că Dumnezeu a luptat cu mâna Sa nevăzută împotriva lui Amalic, din neam în neam (Ieşire 17, 8-15).

Numele Amalic înseamnă acedie, căci, atunci când omul începe să fugă de voile sale, acedia este prima care îl luptă, voind să-l întoarcă la păcatele sale. O izgoneşte însă legătura cu Dumnezeu, care se agoniseşte prin cumpătare, iar pe aceasta o păzesc ostenelile trupeşti şi toate împreună liberează pe Israil. Atunci omul dă slavă lui Dumnezeu, zicând: „Eu sunt neputincios, dar Tu eşti tăria mea din neam în neam".

Tot aşa era şi marele Prooroc Ilie, care n-a putut nimici pe proorocii cei de ruşine, care îi erau potrivnici, decât după ce a ridicat altarul cel de douăsprezece pietre şi a pus pe el lemne, peste care a turnat apa şi a pus o jertfă sfântă, şi după ce Dumnezeu a trimis foc care a mistuit altarul cu tot ce se afla pe el. Abia acum s-a umplut de putere asupra vrăjmaşilor săi, şi după ce i-a nimicit până la unul, a dat slavă lui Dumnezeu, zicând: *Tu ai făcut toate acestea* (III Regi, cap. 18).

Se scrie că Ilie şi-a ascuns faţa între genunchi (III Regi 18, 42). Într-adevăr, dacă mintea stăpâneşte cu gri-

jă peste celelalte puteri sufleteşti, ea dobândeşte nemurire, iar nemurirea înalţă la slava pe care i-o descoperă Dumnezeu.

Dacă sluga lui Ilie se uită şi nu vede ridicându-se nici una din cele şapte patimi, el vede atunci un nor mic ca o palmă de om, care se ridică din apa mării (III Regi 18, 43-45), şi care este odihna Sfântului Duh. Căci nemurirea înseamnă săvârşirea sfintelor nevoinţe, şi a nu te mai întoarce la cele pentru care ai cerut iertare. Dacă Dumnezeu primeşte ostenelile omului, atunci, potrivnicul nu-i mai poate sta înainte; căci îşi dă seama că întrînsul nu se mai află voia sa, ci se risipeşte, precum este scris: *Rugaţi-vă dumnezeilor voştri, şi eu voi ruga pe Dumnezeul meu, şi cel ce va trimite foc din cer, acela este Domnul Dumnezeu* (III Regi, 18, 24).

Aceasta este soarta tuturor celor semănate de vrăjmaşi în sufletul omului, dacă acesta nu-i mai ascultă, vrăjmaşii nu-şi mai pot împlini voia lor. Ei îl silnicesc, dar omul nu se supune, fiindcă nu consimte cu inima, în care se află voia lui Dumnezeu, precum este scris: *Chemaţi numele dumnezeilor voştri, şi eu voi chema numele Dumnezeului meu*. Şi fiindcă voia lor nu era în el, Dumnezeu nu i-a ascultat nicidecum.

Aceste cuvinte nu s-au scris pentru a fi scrise, ci pentru cei ce fac voia lui Dumnezeu şi păzesc poruncile Lui. S-au scris icoanele acelora pentru a ne învăţa şi pe noi, care păşim pe urmele lor (I Corinteni 10, 11). Ei s-au nevoit pentru a dobândi nepătimirea, şi asta i-a păzit de toată săgeata vrăjmaşului, căci au alergat sub ocrotirea lui Dumnezeu, fără să-şi pună nădejdea în vreu-

na din ostenelile lor. Şi Dumnezeiasca ocrotire le-a fost cetate întărită, căci ştiau că fără ajutorul lui Dumnezeu sunt neputincioşi; şi smerenia lor îi făcea să zică cu Psalmistul: *Dacă Dumnezeu n-ar zidi casa, în zadar s-ar osteni ziditorii; dacă Dumnezeu n-ar păzi cetatea, în zadar ar veghea păzitorii* (Psalmul 126, 1).

Dacă Dumnezeu vede că omul Îl ascultă cu toată tăria şi nu are altă scăpare afară de Dânsul, îl întăreşte, zicând: *Nu te teme, Iacove, fiul Meu, Israilul cel mic. Nu te teme că te-am răscumpărat şi te-am chemat pe nume. Când tu vei trece prin ape, Eu voi fi cu tine, şi râurile nu te vor îneca. Dacă vei intra în foc, nu vei fi ars, flăcările nu te vor mistui. Că Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, Sfântul lui Israil, Mântuitorul tău* (Isaia 43, 1-3).

Când sufletul aude aceste cuvinte întăritoare, dispreţuieşte pe vrăjmaşul, zicând: *Cine se judecă cu mine? Să ne măsurăm împreună! Cine este potrivnicul meu? Să se apropie! Iată, Domnul Dumnezeu îmi este ajutor; cine mă va osândi? Iată, ca un veşmânt vechi, toţi se vor prăpădi, şi molia îi va mânca!* (Isaia 50, 8-9).

Dumnezeu este puternic să ne ajute, ca să fim împreună cu cei smeriţi, pe care El îi păzeşte, le este coif şi pavăză împotriva tuturor săgeţilor celui potrivnic, prin harul Lui, a Căruia este tăria, slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL V

Despre sporirea celor ce vor să locuiască cu pace împreună

De călătoriţi mai mulţi împreună, ţineţi seama în toate de părerea celui mai slab, fie că are nevoie să stea puţin, fie să mănânce ceva, înainte de vreme.

Dacă mergeţi la lucru împreună, fiecare să ia aminte la sine şi nu la ceilalţi; să nu dea nici sfaturi, nici porunci.

Dacă faceţi un lucru împreună, în chilie, sau dacă construiţi ceva, o chilie sau altceva, lăsaţi pe cel ce lucrează să facă cum se pricepe; iar dacă el zice: „Fă dragoste şi-mi arată frate cum să fac, fiindcă nu ştiu“, cel care ştie să nu spună cu răutate: „Nu ştiu“, că aceasta nu-i smerenia cea după Dumnezeu.

Dacă vezi pe fratele tău că face un lucru la întâmplare, să nu-i zici: „Faci rău ce faci“; iar dacă el îţi zice: „Fă dragoste şi mă învaţă“, iar tu taci fără să-l înveţi, ai răutate şi nu se află în tine dragostea lui Dumnezeu.

Dacă fratele tău a pregătit o mâncare şi nu este bună, să nu-i zici: „Ai făcut-o rău“, căci asta este moarte pentru sufletul tău, ci gândeşte-te cât te-ai fi tulburat tu dacă altul ţi-ar fi spus aceste cuvinte, şi aşa vei avea pace.

Dacă psalmodiaţi mai mulţi împreună şi unul din voi a greşit un cuvânt, nu i-o spune îndată, ca să nu-l tulburi; dacă a sărit un cuvânt lasă-l aşa; dar dacă fratele îţi zice: „Fă dragoste şi-mi arată“, arată-i.

Dacă mâncaţi mai mulţi la masă şi unuia nu-i place ceva, acela să nu zică: „Nu pot mânca această mâncare“, ci să se silească până la moarte pentru Dumnezeu, şi Dumnezeu îi va dărui pace.

Dacă lucraţi împreună ceva, şi dacă unul oboseşte şi lasă lucrul, nimeni să nu-i facă observaţii, ci dimpotrivă arătaţi-vă binevoitori faţă de el.

Dacă vin la voi fraţi din altă parte, să nu-i întrebaţi lucruri vătămătoare, nici să le cereţi să vă lase ceva; ci dacă cel ce vine nu se poate stăpâni şi, cum v-am spus, zice cuiva vreun cuvânt nefolositor, cel ce l-a auzit să nu-l spună nimănui; ci să tacă până ce acela pleacă, ca să nu-i umpli inima cu otravă omorâtoare de suflet.

Dacă ieşi din obşte pentru vreo treabă oarecare, să nu întrebi pe nimeni despre lucruri care nu te privesc, pentru ca să te întorci la chilia ta cu pace; iar ceea ce-ai auzit, fără să vrei, să nu o spui fraţilor când te întorci.

Când vă aflaţi în afară de mănăstire, acolo unde vă duceţi sau vă opriţi, să nu vă arătaţi prea familiari, pentru ca aceia să se folosească de pilda voastră, mai ales din tăcerea cea lăuntrică şi cea din afară.

Toate patimile se află în cel slab din lenevirea inimii sale, fiindcă nu-şi vede păcatele sale. Ori cel smerit are: harul lui Dumnezeu, nădejde, blândeţe, conştiinţa trează, lepădarea de voia proprie, şi-şi face silă întru toate. Pe când: mândria, vrajba, a te socoti pe tine mai presus de fratele tău, a nesocoti conştiinţa, a fi nepăsător dacă fratele este supărat pe tine, zicând: „Nu-mi pasă“, toate acestea sunt ale unei inimi împietrite.

Dacă te îndeletniceşti cu lucrul mâinilor, şi dacă mergi la chilia fratelui tău, să nu cugeţi că tu ai lucrat mai mult decât dânsul sau el decât tine.

Dacă lucrezi împreună cu un frate slab, să nu te întreci în ascuns, voind să faci mai mult decât el.

Dacă fratele tău face un lucru şi greşeşte, să nu-i zici ceva, în afară numai dacă te roagă el: „Ai dragoste frate şi mă învaţă“, iar dacă tu ştii cum e bine, şi taci, aceasta este moarte pentru tine.

Dacă vă faceţi rucodelia împreună, oricare ar fi ea, sileşte-te să nu observi ceea ce ai făcut tu, sau ceea ce a făcut fratele tău în cursul săptămânii, că acest lucru nu e bun.

Dacă mergi la lucru cu fraţii, nu căuta ca şi ei să afle că tu ai lucrat mai mult, că Dumnezeu aceasta voieşte, ca fiecare să-şi facă în taină lucrul său.

Dacă fratele tău, din nerăbdare, îţi va zice un cuvânt aspru, rabdă-l cu bucurie, căci dacă te vei cerceta după Judecata lui Dumnezeu, vei vedea că tu eşti cel vinovat.

Dacă locuieşti cu alţi fraţi şi gândul îţi va zice să mai împuţinezi mâncarea, zi-i gândului: „Stăpânul meu este fratele meu cel slab“; iar dacă vrei o mai mare înfrânare, i-aţi chilie singur, ca să nu tulburi pe fratele tău, care este slab.

Dacă vine la voi un frate străin despre care ai auzit că-i place să fie văzut de alţii, nu-i iscodi lipsurile, ci lasă-le să se vadă singure.

Feriţi-vă să faceţi vreun lucru despre care ştiţi că de-ar afla fratele vostru, s-ar întrista.

Dacă vrei să primeşti vreun lucru de care ai nevoie, nu murmura împotriva fratelui, zicând: „De ce nu s-a gândit el singur să mi-l dea?“, ci zi-i lui cu toată sinceritatea şi simplitatea: „Fă dragoste, frate, şi dă-mi cutare lucru, că-mi trebuie“. Aceasta este cu adevărat sfânta curăţie a inimii; căci dacă nu i-o spui, dacă murmuri şi-l osândeşti în inimă, te faci vinovat de judecată.

Dacă vorbiţi între voi cuvinte din Scriptură, cel ce ştie şi înţelege, să nu-şi arate pe faţă fratelui cunoştinţa sa, ca să-l odihnească cu bucurie. Tâlcul acestui lucru este smerenia înaintea fratelui tău.

Cel ce cugetă la înfricoşatul scaun de Judecată, la care trebuie să se înfăţişeze, se străduieşte ca să nu rămână cu gura închisă, fără cuvânt de apărare, în acel ceas înfricoşat.

Nu căuta să afli lucrurile acestei lumi, ca să nu te asemeni latrinelor, unde fiecare deşartă ceea ce are în pântece şi de unde se răspândeşte mare putoare. Ci fii, cu curăţia, un altar al lui Dumnezeu, pe care preotul cel lăuntric să aducă tămâie fără întrerupere, dimineaţa şi seara, încât altarul să nu fie niciodată fără tămâie. Cere lui Dumnezeu să-ţi dăruiască simplitate şi tărie, şi să te scape de tot ce este împotriva acestora, adică de viclenie, iscodire drăcească, curiozitate, iubire de sine şi de răutatea inimii; căci cei ce le fac pe acestea îşi pierd toate ostenelile. Iar omul care se teme de Dumnezeu şi ascultă de conştiinţa sa, Dumnezeu îl învaţă pe el tainic, cu mult mai mult decât am zis. Dar dacă omul nu-i stăpân pe sine, casa lui se află în voia soartei şi intră cine vrea, inima sa nu ascultă de dânsul, ci de vrăjmaşul său.

Dacă trebuie să mergi să faci un lucru oarecare, să nu nesocoteşti pe fratele tău, mergând singur, şi lăsându-l pe el să sufere în conştiinţa sa în chilie, ci zi-i cu dragoste: „Vrei să mergem împreună?“, şi dacă vezi că-i ocupat în acel moment, sau nu se simte bine, nu te grăbi, zicând: „Acum trebuie să merg“, ci zăboveşte puţin întorcându-te la chilie, cu dragoste compătimitoare. Fereşte-te să te împotriveşti fratelui cu ceva, ca să nu-l mâhneşti.

Dacă cineva locuieşte cu tatăl sau cu fratele său, să nu se poarte niciodată ca un străin, ci să ţină seama de cel cu care locuieşte. Iată pacea şi ascultarea.

Dacă locuieşti cu tatăl sau cu fratele tău, să nu ai vreo prietenie ascunsă cu cineva sau să scrii scrisoare în ascuns ca să nu ştie fraţii care sunt cu tine, căci aceasta ar fi pieirea ta şi a lor.

Dacă locuieşti cu cineva mai mare decât tine, să nu faci vreo faptă de milostenie faţă de vreun sărac, fără să-l întrebi pe el mai întâi; pe ascuns să nu o faci.

Dacă întrebi în legătură cu gândurile tale, nu întreba după ce te-ai desăvârşit, ci spune ceea ce te luptă în prezent: fie că e vorba să-ţi schimbi locul, fie să înveţi a face vreun lucru sau a-l schimba, fie să locuieşti cu cineva sau să-l părăseşti. Întreabă cu libertate, înainte de a o face.

Dacă întrebi despre bolile, despre patimile sufleteşti sau trupeşti care te stăpânesc, nu întreba despre ele ca şi cum nu le-ai avea, ci întreabă despre rana ta, zicând: „Am fost rănit“, ca să-ţi fie îngrijită rana.

Dacă vorbeşti despre gândurile tale, nu fi făţarnic, şi nu spune una în loc de alta, sau ca şi cum s-ar fi întâm-

plat altuia, ci spune adevărul şi fii gata să faci tot ceea ce ţi se va zice, căci altfel te batjocoreşti pe tine şi pe bătrânii pe care îi întrebi.

Dacă întrebi pe bătrâni despre un război duhovnicesc, să nu asculţi pe cei ce-ţi vorbesc dinlăuntru mai mult decât pe bătrâni. Ci roagă-te mai întâi lui Dumnezeu, zicând: „Milostiveşte-te Doamne şi dă cuvânt Părinţilor mei, ca să-mi spună ceea ce voieşti Tu“, iar apoi împlineşte cu credinţă tot ceea ce îţi vor zice Părinţii şi Dumnezeu îţi va da odihnă.

Dacă locuieşti cu alţi fraţi şi nu ai odihnă din vreo oarecare pricină, fie din lucrul mâinilor, fie din vreo strâmtoare, fie din cauza îndestulării, sau fiindcă nu ai destulă răbdare, sau pentru că vrei să te retragi în singurătate, pentru că nu poţi răbda jugul, sau pentru că nu-ţi faci voia, sau pentru că îţi lipsesc cele de trebuinţă, sau pentru că vrei să te dedai la mai multă nevoinţă, sau pentru că eşti bolnav, sau nu poţi duce osteneala, sau pentru oricare altă pricină care-ţi sileşte inima să pleci, ia aminte ca nu cumva să te hotărăşti să pleci. Să nu arunci jugul sau să pleci cu supărare, sau să fugi pe ascuns, din necaz, sau când te-ai mâniat, ca să nu-ţi fie umbrită de răutate aducerea aminte de fraţi. Ci caută o vreme de pace, ca să ai inimă liniştită când pleci. Ia asupra ta ocara de sine şi nu nesocoti pe fraţii cu care locuieşti. Să nu asculţi de vrăjmaşi, schimbând faptele lor bune în rele, şi cu pricină că fugi de nedreptăţi să-ţi ascunzi greşelile cu acelea ale fratelui tău, că atunci vei cădea în mâna vrăjmaşilor tăi oriunde vei merge.

Dacă mergi undeva să locuieşti, nu-ţi lua îndată chi-

lie, înainte de a şti felul de viaţă de acolo, ca nu cumva să fie ceva care nu ţi se potriveşte: fie griji, fie persoane, fie din pricina slavei, a traiului bun sau a prietenilor. Dacă eşti încercat vei înţelege acest lucru în puţine zile, şi-ţi vei da seama dacă şederea acolo este spre viaţă sau moarte.

Dacă primeşti vreun frate să stea câteva zile în chilia ta, să nu-l socoteşti ca şi cum ar fi sub stăpânirea ta.

Dacă-ţi iei chilie şi stai câteva zile în ea, nu strica şi nici adăuga ceva înlăuntru, fără să întrebi mai întâi pe cel ce ţi-a dat-o, dacă voieşte sau nu acest lucru; altfel ar însemna că lucrezi ca un fără de minte.

Dacă locuieşti cu cineva, fie şi pentru puţină vreme, ia aminte pentru Dumnezeu, să nu-l dispreţuieşti, nici în ascuns, nici pe faţă.

Dacă trăieşti singur în chilie şi dacă-ţi pui o rânduială anume în privinţa mesei, fie să nu mănânci nimic fiert, fie să te reţii de la ceva, nu cumva când mergi la cineva la masă, să spui: „Iartă-mă că eu nu mănânc aceasta“, că toată osteneala ta se va duce fără folos în mâinile vrăjmaşilor tăi. Domnul şi Stăpânul zice precis: *Lucrează în ascuns pentru ca Tatăl tău care vede, să-ţi răsplătească la arătare* (Matei 6, 4). Cel ce-şi iubeşte ostenelile, are grijă să nu le piardă.

Dacă locuieşti cu alt frate, când fratele tău te cheamă, orice lucru ai face în chilie, fie şi afară, nu-i răspunde: „Aşteaptă puţin să termin lucrul“, ci du-te fără întârziere.

Dacă lucraţi împreună cu mai mulţi fraţi, să nu le descoperi lipsa pe care ai văzut-o la alţii, nici să nu stai

cu ea pe limbă, gata să o spui fraţilor, că aceasta este moarte pentru sufletul tău, oricât de sporit ai fi.

Dacă locuieşti cu fraţii care s-au ostenit toată ziua, fă-le uşurare, dându-le să mănânce mai devreme.

Nu lua aminte la tine, ci la judecata lui Dumnezeu, şi în tot ceea ce faci să vezi de-a pururi pe Dumnezeu înaintea ochilor.

Dacă mergi în altă parte să locuieşti, fie singur, fie cu altul, şi de vezi acolo vreo îndeletnicire păgubitoare sau vătămătoare, sau mai puţin călugărească, să nu deschizi gura pentru a face vreo observaţie, ci dacă lucrul nu conteneşte, mergi în altă parte şi păzeşte-ţi limba, nevorbind de rău pe cei ce i-ai părăsit, că aceasta este moarte pentru tine.

Dacă eşti bântuit de patimi, să nu laşi pe cineva, să-ţi vorbească despre gândurile sale pătimaşe, ca şi cum tu ai fi vrednic de încredere, căci aceasta este spre pierzarea sufletului tău.

Dacă se iveşte între voi vreun cuvânt de glumă, ia aminte să nu râzi, că aceasta înseamnă lipsă de creştere şi de frică de Dumnezeu, şi că eşti lipsit de trezvie.

Fiindcă adesea, în zilele noastre, mânia lui Dumnezeu vine peste lume, să nu vă tulburaţi de cele ce auziţi, ci ziceţi în inimile voastre: „Ce sunt acestea faţă de locul unde trebuie să mergem pentru păcatele noastre?".

Citiţi acestea pentru dragostea lui Dumnezeu şi păziţi-le, că nu-i puţin lucru pentru un credincios, să fie în neorânduială cu ceva. Deci, dacă veţi păzi toate acestea cu simplitate şi cu ştiinţă, veţi merge întru odihna şi în bucuria Fiului lui Dumnezeu; iar dacă nu le veţi păzi,

veţi avea aici necazuri, iar la ieşirea din trup veţi fi osândiţi după cuvântul Scripturii.

Domnul nostru Iisus Hristos pentru aceasta a venit, dar împietrirea inimii noastre ne orbeşte, pentru că punem voile noastre mai presus de Dumnezeu şi nu avem pentru El dragostea pe care o avem pentru patimile noastre.

Iată că sunt silit să vă scriu iar aceste lucruri, fiindcă cele de mai înainte nu au fost îndestulătoare. Nevoiţi-vă din dragoste şi nu fiţi netăiaţi împrejur cu inimile, ci ajutaţi-vă singuri, în vremea acestor puţine zile.

Dacă veţi păzi acestea, înseamnă că aveţi smerenie, pace, răbdare, tăierea voii şi dragoste. Dacă nu le veţi păzi, între voi va fi invidie, ceartă, neînţelegere, mândrie, ocară, cârteală, neascultare. Vă veţi irosi vremea şi, când veţi ieşi din trup, veţi merge la osândă. De aceea, prea iubiţilor, iubiţi-vă fraţii cu dragoste sfântă, păziţi-vă limba să nu rostească nici un cuvânt nesocotit, ca să nu răniţi pe fratele vostru.

Domnul Dumnezeu are puterea să ne ajute pe toţi să împlinim şi să păzim aceasta, pentru ca să aflăm milă, prin harul Său, împreună cu toţi Sfinţii, care bine I-au plăcut Lui. Căci a Lui este slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL VI

Cei ce voiesc să trăiască cu bună liniştire să ia aminte de sine pentru a izgoni pe tâlharii de gând, când le strecoară în inimă lucruri vătămătoare şi îi fac să neglijeze păcatele pentru a-şi irosi vremea într-o amară robie

Iscodirea fără rost a Scripturilor duce la ură şi ceartă, pe când plângerea păcatelor tale aduce pace; căci păcătuieşte monahul care şade în chilie şi lasă păcatele sale, ca să iscodească Scripturile. Cel ce se străduieşte să afle: „Ce zice Scriptura?“, „Cum este aceasta?“, „Cum este aceea?“, acela are inimă nesocotită şi este stăpânit de grea robie. Pe când cel ce ia aminte să nu cadă în robie, acela de-a pururea iubeşte a se arunca înaintea lui Dumnezeu. Cel ce-şi face vreo închipuire despre Dumnezeu, acela huleşte pe Dumnezeu; iar cel ce caută să-L cinstească pe Dumnezeu, acela iubeşte curăţia şi frica de Dumnezeu. Cel ce păzeşte cuvintele lui Dumnezeu, acela le împlineşte ca un datornic şi iubeşte pe Dumnezeu.

Nu căuta înălţimile lui Dumnezeu, câtă vreme Îl rogi să-ţi vină în ajutor, ca să te mântuiască de păcate, căci cele ale lui Dumnezeu vin singure când locul este sfânt şi curat.

Cel ce se sprijină pe ştiinţa sa şi ţine la voia sa, acela dobândeşte duşmănia şi nu poate scăpa de duhul care aduce întristarea în inimă.

Cel ce aude cuvintele Scripturii şi le împlineşte după

priceperea lui, zicând: „Aşa este“, acela nu cunoaşte slava şi bogăţia lui Dumnezeu. Pe când, cel ce zice: „Nu ştiu, sunt om nepriceput“, acesta dă slavă lui Dumnezeu şi Dumnezeu sălăşluieşte întru dânsul, pe măsura priceperii sale.

Să nu-ţi descoperi gândurile tuturor, ci numai Părinţilor celor duhovniceşti, ca să nu-ţi atragi întristarea în inimă.

Păzeşte-ţi limba, pentru ca să priveşti cu cinste pe aproapele tău.

Deprinde-ţi limba cu cuvintele lui Dumnezeu şi minciuna se va depărta de la tine. Iubirea de slava omenească naşte minciuna, iar smerenia creşte în inimă frica de Dumnezeu.

Nu dori să fii prieten cu cei mai mari din lume, ca să nu se împuţineze întru tine slava lui Dumnezeu.

Dacă cineva, faţă de tine, ocărăşte pe fratele său, îl înjoseşte şi-i vorbeşte cu răutate, tu să nu te iei după el, de teamă să nu fii târât la cele ce nu voieşti.

Simplitatea şi neiubirea de sine curăţă inima de rele.

Cel ce se poartă cu viclenie faţă de aproapele său, nu va scăpa de întristarea inimii.

Cel ce vorbeşte una, iar în inimă are alta, cu răutate, acela în zadar se osteneşte. Să nu te alipeşti de un asemenea om, ca să nu te întinezi de otrava sa cea necurată. Umblă cu cei nevinovaţi ca să te faci părtaş la slava şi curăţia lor.

Să nu nutreşti răutate faţă de nimeni, ca să nu-ţi zădărniceşti ostenelile; să ai inima curată faţă de toţi, ca să vezi întru tine pacea lui Dumnezeu.

Precum veninul scorpionului se răspândeşte în tot trupul celui înţepat şi-i atinge inima, tot aşa este şi răutatea în inimă faţă de aproapele; veninul ei răneşte şi primejduieşte sufletul. Tot aşa şi cel ce se îngrijeşte să nu-şi piardă ostenelile, scutură degrabă de la sine acest scorpion, care este răutatea şi reaua voinţă.

CUVÂNTUL VII

Despre virtuţi

Sunt trei virtuţi care necontenit veghează asupra minţii şi de care are nevoie: râvna firească, îndrăzneala şi hotărârea.

Sunt trei virtuţi pe care dacă mintea le vede întru sine este încredinţată că a ajuns la nepătimire: dreapta socoteală, care deosebeşte gândurile, mai înainte vederea şi a nu consimţi la nimic străin.

Sunt trei virtuţi care aduc totdeauna lumină minţii: a nu vedea răul la nici un om, a face bine celor ce-ţi fac rău şi a răbda fără tulburare ceea ce ţi se întâmplă. Aceste trei virtuţi nasc alte trei mai înalte. Din a nu vedea răul la nici un om, se naşte dragostea; din a face bine celor ce-ţi fac rău, vine pacea şi a răbdă fără tulburare ceea ce ţi se întâmplă, aduce blândeţea.

Sunt patru virtuţi care curăţă sufletul: tăcerea, împlinirea poruncilor, răbdarea necazurilor şi smerenia.

Mintea are totdeauna nevoie de aceste patru virtuţi: rugăciunea neîncetată către Dumnezeu cu metanii;

a se arunca pe sine înaintea lui Dumnezeu; a fi fără grijă faţă de aproapele pentru a nu-l judeca şi a rămâne surd şi mut faţă de patimile ce-i grăiesc.

Patru virtuţi întăresc sufletul şi îl feresc de toată tulburarea vrăjmaşului: milostenia, nemânierea, răbdarea şi fuga de tot gândul pătimaş care vine; iar lupta împotriva uitării le păzeşte pe toate acestea.

Sunt patru virtuţi care ajută celor tineri să stea lângă Dumnezeu: cugetarea duhovnicească cea din tot ceasul, hotărârea, privegherea şi nesocotirea de sine.

Patru lucruri întinează sufletul: umblarea fără paza ochilor, prietenia cu femeie, prietenia cu cei mai mari din lume şi legătura cu rudeniile după trup.

Patru lucruri hrănesc necurăţia trupească: somnul peste măsură, mâncarea până la săturare, îndrăzneala şi împodobirea trupului.

Patru lucruri întunecă sufletul: ura faţă de aproapele, nesocotirea altora, zavistia şi cârteala.

Patru lucruri fac sufletul deşert: umblarea din loc în loc, răspândirea, iubirea de cele materiale şi zgârcenia.

Patru lucruri hrănesc mânia: neguţătoria, alipirea de voia proprie, dorinţa de a învăţa pe alţii şi a te crede înţelept.

Sunt trei lucruri care se agonisesc cu anevoie şi care păzesc toată virtutea: întristarea, plângerea păcatelor sale şi a avea de-a pururi moartea înaintea ochilor.

Sunt trei lucruri care pun stăpânire pe sufletul nesporit duhovniceşte şi împiedică virtuţile să se sălăşluiască întru sine: robia, trândăvia şi uitarea. Uitarea luptă pe om până la ultima suflare şi, războindu-l, este mai

tare decât toate, dă naştere la toate răutăţile şi dărâmă în tot ceasul ceea ce zideşte omul.

Iată lucrurile omului celui nou şi ale celui vechi: Cel ce-şi iubeşte sufletul său ca să nu-l piardă (Matei 10, 39), lucrează cele ale omului celui nou, iar cel ce vrea odihnă în această scurtă vreme, lucrează şi împlineşte cele ale omului celui vechi şi-şi pierde sufletul.

Arătând în trupul Său pe omul cel nou, Domnul nostru Iisus Hristos zice: *Cel ce-şi iubeşte sufletul său, îl va pierde, şi cel ce-l va pierde pentru Mine, îl va afla* (Matei 10, 39). Căci El, Domnul păcii, a dărâmat peretele urii (Efeseni 2, 14) şi zice: *N-am venit să aduc pace, ci sabie* (Matei 10, 34) şi iarăşi: *Am venit să aduc foc pe pământ şi cât voiesc să fie aprins acum* (Luca 12, 49). Ceea ce înseamnă că focul Dumnezeirii Sale se află în cei ce urmează sfintele Sale învăţături. Ei au atunci „Sabia Duhului“ (Efeseni 6, 17) cu care izgonesc toate voile trupului şi află bucuria de care zice Domnul: *Eu vă dau pacea Mea, pacea Mea las vouă* (Ioan 14, 27).

Vedeţi? Cei ce au avut grijă să-şi piardă sufletul în această viaţă, tăindu-şi voile lor, s-au învrednicit a fi sfinte oi de înjunghiere, şi când Domnul se va arăta în slava Sa şi îi va chema la dreapta Sa, zicând: *Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu, de moşteniţi Împărăţia care a fost gătită vouă de la întemeierea lumii; căci flămând am fost şi Mi-aţi dat de am mâncat...* (Matei 25, 34-35).

Iată, cei ce şi-au pierdut sufletul în această scurtă vreme de acum, l-au aflat în vremea încercării, primind o răsplată cu mult mai mare decât se aşteptau să primească.

Dimpotrivă, cei ce şi-au făcut voile lor şi nu şi-au păzit sufletul în acest veac păcătos, îndestulându-se de deşertăciunile bogăţiilor lor, fără să păzească poruncile lui Dumnezeu, socotind că vor trăi până la sfârşitul veacului, vor fi ruşinaţi de orbirea lor în ceasul Judecăţii, vor fi capre blestemate şi vor auzi înfricoşata hotărâre a Judecătorului: *Duceţi-vă de la Mine blestemaţilor, în întunericul cel mai din afară, care a fost gătit diavolului şi îngerilor lui; că am flămânzit şi nu Mi-aţi dat să mănânc...* (Matei 25, 41-42).

Atunci gura lor va amuţi, neştiind ce să răspundă, căci îşi vor aduce aminte de nesimţirea şi de ura lor faţă de săraci. Ei vor zice atunci: *Doamne, când Te-am văzut flămând şi nu Ţi-am dat să mănânci?* Dar El le va închide gura, zicând: *Cel ce a făcut bine unuia dintre aceştia, care cred în Mine, Mie Mi-a făcut* (Matei 25, 40).

Să vedem acum, prea iubiţilor, împlinim noi poruncile după putere, sau nu? Căci toţi trebuie să le îndeplinim după puterea noastră: şi cel mai mic şi cel mai mare.

Toţi cei ce aruncau daruri în vistierie erau bogaţi, dar Domul S-a bucurat mai mult de văduva cea săracă cu cei doi bănuţi ai ei, căci voia cea bună a noastră o caută Dumnezeu (Marcu 12, 41-44).

Să nu dăm loc moleşelii în inima noastră, ca nu cumva zavistnicii draci să ne despartă de Dumnezeu, ci să împlinim lucrul nostru după puterea noastră. Domnul şi-a arătat deopotrivă milostivirea Sa faţă de fiica mai marelui sinagogii, înviind-o (Matei 9, 25), precum şi faţă de ceea ce-i curgea sânge şi care-şi cheltuise toată averea cu doctorii (înainte de a cunoaşte pe Hristos), şi pre-

cum a vindecat pe sluga sutaşului, pentru credinţa sa (Matei 8, 13), tot aşa S-a milostivit şi de cananeeancă, tămăduindu-i fiica (Matei 15, 28).

După cum a înviat pe prietenul Său, Lazăr (Ioan 11, 44), tot aşa a adus la viaţă şi pe singurul fiu al unei văduve sărace, pentru lacrimile ei (Luca 7, 15). După cum nu a nesocotit pe Maria care I-a uns picioarele cu mir (Ioan 12, 3), tot aşa nu a respins pe păcătoasa care I-a uns picioarele cu mir şi cu lacrimi (Luca 7, 38). Aşa cum a chemat pe Petru şi pe Ioan de la luntrea lor, zicându-le: *Veniţi după Mine*, tot aşa a chemat şi pe Matei de la vamă (Matei 9, 9); după cum a spălat picioarele ucenicilor Săi, tot aşa le-a spălat şi pe ale lui Iuda, fără a face vreo deosebire între ei (Ioan 13, 5); precum Duhul Sfânt S-a pogorât peste Apostoli (Fapte 2, 4), tot aşa S-a pogorât peste Corneliu sutaşul (Fapte 10, 44), şi precum a primit la Damasc pe Pavel prin Anania, zicând: *Acesta Îmi este vas ales* (Fapte 9, 15), tot aşa a primit în Samaria pe famenul etiopian prin Filip (Fapte 8, 27); căci nu este înaintea Lui părtinire pentru nimeni, fie mic sau mare, bogat sau sărac, ci caută la bună voinţa şi credinţa omului, la împlinirea poruncilor şi la dragostea faţă de toţi, care este ca o pecete a sufletului la ieşirea lui din trup, potrivit cu învăţătura dată ucenicilor Săi: *După aceasta vă vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste între voi* (Ioan 13, 35).

Oare despre cine zice El: *Vă vor cunoaşte* dacă nu despre puterile cele de la dreapta şi de la stânga? Căci dacă puterile potrivnice văd semnul dragostei pe suflet, fug de la dânsul cu spaimă şi toţi se bucură, dimpreună

cu Sfintele Puteri.

Să ne silim deci, prea iubiţilor, după putere, ca să agonisim dragostea, pentru ca să nu ne oprească vrăjmaşii. Zice Domnul: *Nu poate cetatea să se ascundă, stând deasupra muntelui* (Matei 5, 14). Despre ce munte vorbeşte, dacă nu despre Sfântul Său cuvânt? Preaiubiţilor, să ne ostenim cu râvnă şi cu ştiinţă, potrivit cuvântului care zice: *Cel ce Mă iubeşte, păzeşte poruncile Mele* (Ioan 14, 23), pentru ca ostenelile noastre să fie ca o cetate sigură şi întărită, care ne păzeşte prin cuvântul Său, de uneltirile tuturor vrăjmaşilor noştri, până ce ne vom întâlni cu El. Şi dacă vom afla adăpost tare, toţi vrăjmaşii noştri se vor risipi de Sfântul Său cuvânt, care este Muntele din care S-a desprins, fără să fi pus mâna; Piatra care a zdrobit statuia de aur şi celelalte materii: argint, bronz, fier şi lut, precum zice Apostolul: *Îmbrăcaţi-vă cu toată armătura lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotriva uneltirilor diavolului, căci lupta noastră nu este împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva domniilor, împotriva puterilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutăţii din văzduhuri* (Efeseni 6, 11-12). Aceste patru stăpânii sunt închipuite de statuia făcută din patru materiale, care este potrivnicul. Sfântul Cuvânt le-a nimicit pe toate, după cum scrie: *Piatra care a sfărâmat statuia S-a făcut munte mare, care a umplut tot pământul* (Daniil 2, 35).

Să alergăm fraţilor sub ocrotirea Sa, şi El ne va fi scăparea şi izbăvirea de cele patru puteri ale răului, ca să auzim şi noi cuvântul de bucurie împreună cu toţi Sfinţii, adunaţi înaintea Lui, din cele patru laturi ale

pământului; căci fiecare își va vedea fericirea sa, după faptele sale. Căci Sfântul Său Nume este puternic pentru a fi cu noi, pentru a ne întări spre împlinirea poruncilor Sale și pentru a nu lăsa inima să rătăcească prin uneltirea vrăjmașului, ci ne va întări să răbdăm după putere, cele ce ni se întâmplă pentru Sfântul Său Nume și pentru ca să dobândim milă, împreună cu cei ce s-au învrednicit să dobândească fericirea. Că Lui I se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL VIII
Învățături

Zis-a Avva Isaia: Uneori mă văd rătăcind ca un cal fără stăpân; cine îl găsește îl încalecă, și când acela îl lasă, altul îl prinde și-l încalecă.

Zis-a iarăși: Eu mă aseamăn cu un om pe care l-au prins vrăjmașii lui, l-au legat și l-au aruncat într-o groapă plină de noroi și dacă el strigă către Domnul, aceia îl bat ca să tacă.

Zis-a iarăși: Eu mă asemăn cu o vrabie, pe care un copil a legat-o de un picior; dacă-i dă drumul, pasărea îndată zboară, crezând că e slobodă, dar copilul o trage de ață și ea vine iar jos. Așa mă văd și eu. Vreau să zic, că nimeni să nu fie fără de grijă până la cea din urmă suflare.

Zis-a iarăși: Dacă ai împrumutat ceva cuiva și nu mai ceri înapoi lucrul, atunci urmezi firii lui Hristos;

dacă îl ceri înapoi, urmezi firii lui Adam, iar dacă-i ceri şi dobândă, atunci lucrezi împotriva firii lui Adam.

Zis-a iarăşi: Dacă cineva te învinuieşte pentru un lucru pe care l-ai făcut sau nu, dacă păstrezi tăcerea, faci potrivit firii lui Iisus, dacă răspunzi şi zici: „Ce am făcut?" aceasta nu-i după fire, iar dacă răspunzi cuvânt pentru cuvânt, este împotriva firii.

Zis-a iarăşi: Când îţi faci slujba ta, dacă o faci cu smerenie, socotindu-te nevrednic, ea e plăcută lui Dumnezeu; dar dacă te înalţi cu inima, aducându-ţi aminte de unul care doarme sau este nepăsător, osteneala ta e zadarnică.

Zis-a iarăşi: Smerenia nu are limbă pentru a zice că unul este nepăsător, iar altul dispreţuitor; ea nu are ochi pentru a vedea lipsurile altora, nici urechi pentru a auzi lucruri vătămătoare pentru suflet şi nu are de-a face cu nimeni, afară de păcatele sale. Mai mult, ea este paşnică faţă de toţi oamenii, pentru porunca lui Dumnezeu, şi nu din prietenie. El a mai zis că dacă cineva posteşte şase zile pe săptămână, se osteneşte cu mari nevoinţe şi cu învăţături înalte, toate acestea sunt zadarnice, dacă le face fără smerenie.

Zis-a iarăşi: Dacă cineva şi-a cumpărat un lucru pentru trebuinţă şi dacă nu-l găseşte când are nevoie de el, în zadar l-a cumpărat. Aşa este şi cu cel ce zice: „Mă tem de Dumnezeu", dar nu se află în frica de Dumnezeu, când aceasta i-ar fi de folos, şi anume: când vorbeşte, când se mânie, când învaţă pe altul ceea ce el nu face, fie de ruşinea oamenilor, fie pentru cinstea sa sau din pricina altor patimi; toată osteneala sa este zadarnică.

Zis-a iarăşi: Dacă Domnul nostru Iisus Hristos n-ar fi tămăduit mai întâi toate patimile omului, pentru care venise, nu S-ar fi urcat pe Cruce. Căci înainte de venirea Domnului în trup, omul era orb, mut, slăbănog, surd, lepros, şchiop, omorât de cele potrivnice firii. Când, însă, Domnul S-a milostivit de noi şi a venit printre noi, a înviat pe cel mort, pe cel şchiop l-a făcut să meargă, pe orb să vadă, pe mut să vorbească, pe surd să audă; a înviat pe om înnoit şi liber de toată vătămarea şi abia atunci S-a urcat pe Cruce. Şi împreună cu El erau răstigniţi doi tâlhari. Cel din dreapta Îl slăvea şi-L ruga, zicând: *Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta* (Luca 22, 42), iar cel din stânga hulea împotriva Lui.

Iată înţelesul acestora: până nu se trezeşte din nepăsarea sa, mintea se află împreună cu vrăjmaşul. Dacă Domnul nostru Iisus Hristos o învie din nepăsarea ei, şi-i deschide ochii ca să deosebească toate lucrurile, atunci poate să se suie pe cruce. Atunci potrivnicul continuă să-l hulească cu cuvinte grele, nădăjduind că mintea slăbită poate se va întoarce la nepăsarea sa, lăsându-se de osteneală. Aceasta e starea celor doi tâlhari, pe care Domnul nostru Iisus Hristos i-a despărţit pentru purtarea lor: că unul Îl ocăra, iar celălalt a stăruit în rugăciune până a auzit: *Astăzi vei fi cu Mine în rai* (Luca 23, 43). Acela a furat raiul şi a mâncat din pomul vieţii.

Zis-a iarăşi: Sfânta Împărtăşanie este unirea cu Dumnezeu. Câtă vreme noi suntem biruiţi de patimi, mânie, invidie, teama de părerile oamenilor, slava deşartă, ura sau altă patimă, ne aflăm departe de Dumnezeu. Unde, deci, este unirea cu Dumnezeu?

Zis-a iarăşi: Dacă după ce ne ostenim, una din aceste patimi mai tulbură inima noastră, zadarnic ne-am istovit. Dumnezeu nu ne primeşte aceste osteneli.

Un bătrân i-a zis lui: „De ce nu rodesc ei, Părinte?". Iar el a răspuns: „Când plouă pe pământul însămânţat, semănătura creşte, dar dacă nu e semănată, cum poate să încolţească?".

Zis-a iarăşi: Dacă cineva luptă să izgonească din inima sa lucrurile potrivnice firii, ele nu-l vor mai tulbura, căci Dumnezeu voieşte ca să se facă omul cu totul asemenea Lui, că de aceea a venit El şi a suferit, ca să schimbe împietrirea firii noastre, să taie voile inimii noastre şi conştiinţa cea mincinoasă, care a pus stăpânire pe suflet.

Animalele cele necuvântătoare şi-au păstrat firea lor, pe când omul şi-a schimbat-o. Ci precum vitele sunt supuse omului, tot aşa şi omul trebuie să se supună aproapelui său pentru Dumnezeu, că pentru aceasta a venit Domnul. Iată deci că animalele te întrec pe tine, care te întemeiezi pe pretinsa ta ştiinţă. Deci, dacă vreau să mă întorc la starea firească, eu trebuie să mă port ca şi vita, care nu are voie proprie, nici ştiinţă, nu numai faţă de cel de aceeaşi părere şi voie cu mine, ci şi faţă de cel ce mi se împotriveşte, că aceasta e voia lui Dumnezeu.

Deci, cel ce voieşte să ajungă la odihna chiliei neînşelat de vrăjmaşi, să se despartă de oameni în toate; pentru a nu osândi pe cineva, a lăuda sau a îndreptăţi, a ferici sau a numi drept, a-l întrista sau a-i vedea greşelile; a nu primi în inima sa ghimpele; fiind vreunul care luptă împotriva lui, să nu-şi piardă ştiinţa sa pentru cel

neştiutor, şi voia sa pentru cel nesocotit. Atunci, tu te vei cerceta şi vei vedea ce lucru te vatămă. Dar cel ce se încrede în dreptatea sa şi cel ce-şi face voia sa, nu va putea scăpa de vrăjmaşul, nu va găsi odihnă, nici nu va vedea ce-i lipseşte, şi când va ieşi din trup, cu anevoie va găsi milă. Deci trebuie a sta din toate puterile alipit de Dumnezeu, a avea milă faţă de toţi, a se întrista şi a se ruga lui Dumnezeu pentru a dobândi ajutorul şi milostivirea Sa.

Zis-a iarăşi despre învăţarea aproapelui cu poruncile lui Dumnezeu: Cum să ştiu eu că sunt bine plăcut lui Dumnezeu, ca să pot spune altuia: „Fă aceasta sau aceea?“, când eu însumi am nevoie de pocăinţă pentru păcatele mele? Căci omul care a căzut odată, este supus pocăinţei şi câtă vreme n-a dobândit iertarea, nu se află la adăpost. Păcatul a fost cu adevărat săvârşit, dar milostivirea este a lui Dumnezeu. Inima ta să nu fie fără de grijă, până când te vei înfăţişa la scaunul de judecată al lui Dumnezeu. Dacă vrei să ştii de ţi-au fost iertate păcatele, iată semn: dacă păcatele săvârşite nu se mai mişcă în inima ta, nu-ţi mai aduci aminte cum erau, fără îndoială că ai dobândit milă. Dar dacă ele trăiesc în tine, stăpâneşte-te şi plângi pentru ele; că a nu te îngriji de ele, înainte de a te înfăţişa la judecata lui Dumnezeu, este pricină de cutremur, de frică şi de spaimă.

Dacă cineva te roagă un lucru să-l înveţi şi dacă tu i-ai arătat calea, primejduindu-ţi sufletul, iar el vine iarăşi şi te roagă acelaşi lucru, nefolosindu-se cu nimic din ceea ce i-ai spus, este semn că el nu a făcut ceea ce i-ai spus; deci, depărtează-te de el, altfel sufletul tău va muri. Că este mare lucru ca omul să lepede ceea ce i se pare

că este după Dumnezeu şi să păzească cuvântul celui care îl învaţă după Dumnezeu.

Astfel, Avva Nistero, omul lui Dumnezeu, care vedea slava lui Dumnezeu, locuia împreună cu fiii surorii sale şi nu le dădea nici o poruncă, ci lăsa pe fiecare la voile sale proprii; fie că erau buni sau răi, el nu se îngrijea de ei.

El zicea despre Cain şi Abel: Atunci când nu era nici Lege, nici Scriptură, cine-i învăţa să facă cutare şi cutare lucru? Deci, dacă Dumnezeu nu învaţă pe om, degeaba se osteneşte.

Zis-a iarăşi: Dacă cineva îţi grăieşte cuvinte nefolositoare, să nu-l asculţi, ca să nu piară sufletul tău. Nu te ruşina de el că o să-l întristezi, ci întrerupe-i vorba, zicând: „Nu primesc aceste cuvinte în inima mea; nu mai grăi aşa! Că nu eşti mai presus decât prima făptură, plăsmuită de Dumnezeu cu mâna Sa, pe care o rea convorbire a nenorocit-o“. Fugi deci, fără să mai asculţi şi, fugind, vezi să nu te gândeşti la ceea ce-ai auzit. Că de ai auzit şi numai o fărâmă de cuvânt, dracii nu uită ceea ce ai auzit şi-ţi omoară sufletul. Când fugi, fuga ta să fie deplină.

Zis-a iarăşi: Cel ce învaţă pe aproapele îşi pregăteşte cădere şi cel ce voieşte să-l ridice pe acela îşi ruşinează sufletul. Tot aşa, când înveţi pe aproapele, zicând: „Fă aceasta sau fă aceea“, ia aminte la tine şi cugetă că tu iei un târnăcop pentru a dărâma casa ta, voind să o zideşti pe a altuia.

Iarăşi a zis: Vai de sufletul care a păcătuit după Sfântul Botez! Un astfel de om, cu adevărat nu trebuie

să fie fără grijă, ca unul care se află în păcat, sau odată căzut în păcat cu trupul, fie că a furat, sau pentru că a săvârşit alt păcat, fie cu ochii, privind cu patimă, fie mâncând ceva în ascuns şi spionând dacă nu-l vede cineva, fie cotrobăind în traista lăsată de cineva la dânsul, ca să vadă ce se află într-însa; căci cel ce face astfel de lucruri ocăreşte pe Domnul.

Atunci l-a întrebat cineva: „Oare aşa de greu este lucrul, Părinte?". Şi a răspuns: „Cel ce sparge o casă şi fură banii a fost înşelat de vrăjmaşul. Acelaşi lucru este şi cu cel de mai sus, căci cine este vinovat în lucrurile mici este şi în cele mari.

Iarăşi a zis: Chiar dacă omul face minuni mari şi are toată ştiinţa şi dacă învie morţii, de îndată ce a păcătuit, nu trebuie să fie fără de grijă, căci este supus pocăinţei. Şi dacă face mari nevoinţe, dar dispreţuieşte pe cineva văzându-l că săvârşeşte un păcat, toată nevoinţa sa e zadarnică, fiindcă a dispreţuit un mădular al lui Hristos, a judecat şi nu a lăsat judecata Judecătorului, care este Dumnezeu.

Iarăşi a zis: Noi toţi suntem ca într-un spital: unul suferă de ochi, unul la o mână, altul are ulcer, şi sunt tot felul de boli. La unele se află răni cicatrizate, dar dacă cel bolnav mănâncă ceva vătămător, rănile se deschid din nou. Aşa este şi cu cel ce se află în stare de pocăinţă, şi care judecă sau dispreţuieşte pe cineva: îşi strică pocăinţa. Cei ce se află în spital bolesc de felurite rele, şi dacă unul din ei va striga din pricina durerii sale, îl va întreba, oare, cineva de alături: „De ce strigi?". Toţi cei ce se află internaţi în spital se feresc de faţa doctorului

să mănânce ceva vătămător bolii sale.

Iarăşi a zis: Vai de sufletul care vrea să fugă de păcat, că multe va avea de suferit de la cei ce-l urăsc şi îi vor ieşi înainte. De aceea el are nevoie de mare răbdare şi de mulţumire în toate. Astfel, când poporul se afla în Egipt, mânca şi bea după plăcere, dar era rob lui Faraon. Şi când Domnul le-a trimis ajutor pe Moise, pentru a-i izbăvi de Faraon, ei au fost asupriţi şi chinuiţi, şi în mijlocul plăgilor trimise de Dumnezeu lui Faraon, Moise nu a fost încredinţat de izbăvirea lor, până când Dumnezeu i-a zis: *Eu voi trimite încă o plagă peste Faraon, iar tu să-i zici: Slobozeşte pe poporul meu, căci voi lovi pe tot întâiul-născut al tău* (Ieşire 11, 1). Numai atunci Moise s-a încredinţat, şi Dumnezeu i-a zis: *Vorbeşte în taină, la urechea poporului Meu: fiecare om să ceară vecinului său, fiecare femeie, vecinei sale, lucruri de argint şi de aur şi haine. Puneţi-le la gâtul copiilor voştri şi jefuiţi pe Egipteni* (Ieşire 11, 2). Şi din ele au folosit la construirea cortului.

El a adăugat: Bătrânii zic că lucrurile de aur şi argint, ca şi hainele, sunt simţurile, care se află în slujba vrăjmaşului. Ceea ce înseamnă că, dacă omul nu le fură de la cel potrivnic pentru a le pune în slujba lui Dumnezeu, odihna lui Dumnezeu nu vine peste dânsul, dar dacă el le ia de la cel potrivnic şi le pune în slujba lui Dumnezeu, vine peste dânsul odihna lui Dumnezeu. Norul nu acoperă cortul încă neterminat. De asemenea, templul fiind în curs de construire, nu a fost acoperit de nor, s-a adus înlăuntru sângele şi grăsimea arderilor de tot, şi când Dumnezeu a mirosit mireasma lor, atunci norul a acoperit casa. Aceasta înseamnă, că dacă omul

nu iubeşte din toată tăria şi din toată puterea sa şi nu se alipeşte de El cu toată inima, odihna lui Dumnezeu nu vine peste dânsul.

Zis-a iarăşi: Dacă mintea voieşte să se suie pe cruce, înainte de însănătoşirea simţurilor, vine peste ea mânia lui Dumnezeu, pentru că s-a apucat de un lucru mai presus de măsura sa, înainte de a-şi fi tămăduit simţurile. Dacă necurăţiile lucrează în tine, dacă le îngădui şi înlesneşti naşterea lor, fără să te întristezi cu inima înfrântă, lucrezi împotriva firii lui Adam. Dacă inima ta a biruit cu adevărat păcatul, îndepărtându-te de pricinile lui, şi dacă pui înainte osânda, ştiind că Apărătorul tău este cu tine, dacă nu-L întristezi cu ceva, ci plângi înaintea Lui, zicând: „Doamne, dacă Tu nu Te vei milostivi să mă izbăveşti, eu sunt neputincios fără ajutorul Tău, să scap din mâinile vrăjmaşilor mei", şi dacă iei aminte din toată inima să nu întristezi pe cel ce te povăţuieşte după Dumnezeu, acest lucru este după firea lui Iisus, şi El te va păzi de tot răul. Amin.

CUVÂNTUL IX

Sfaturi pentru cei ce s-au lepădat de lume

Dacă te-ai lepădat de lume şi te-ai dăruit lui Dumnezeu ca să te pocăieşti, nu lăsa mintea să te chinuie cu păcatele trecute, ca şi cum nu ţi-ar fi fost iertate, şi nu mai călca poruncile lui Dumnezeu, că altfel, chiar păcatele trecute nu-ţi vor fi iertate.

Păzeşte până la moarte şi nu nesocoti acest lucru: să nu mănânci cu femeie, să nu ai prietenie cu cei tineri, să nu dormi, dacă eşti tânăr, cu altul în acelaşi aşternut, în afară de fratele sau tatăl tău, dar şi atunci cu teamă şi nu fără griji.

Să nu fii neatent la ochi, când te îmbraci cu hainele.

Dacă trebuie să bei vin, ia cel mult trei pahare, şi nu călca această rânduială, din motive de prietenie.

Să nu locuieşti în locul unde ai păcătuit înaintea lui Dumnezeu.

Nu nesocoti îndatoririle tale ca să nu cazi în mâinile vrăjmaşilor tăi.

Sileşte-te la citirea psalmilor, că aceasta te va păzi de robia necurăţeniei.

Iubeşte toată osteneala şi aşa vei smeri patimile.

Ia aminte să nu te socoteşti pe tine a fi ceva, ci a fi întru nimic, şi aşa vei putea să-ţi plângi păcatele.

Păzeşte-te de minciună, că ea izgoneşte departe de tine frica de Dumnezeu.

Nu-ţi descoperi gândurile tale la toată lumea, ca să nu fii pricină de sminteală aproapelui. Descoperă-ţi gândurile Părinţilor, pentru ca harul lui Dumnezeu să te ocrotească.

Sileşte-te la lucrul mâinilor şi frica lui Dumnezeu se va sălăşlui întru tine.

Dacă vezi pe fratele tău clătinându-se, fără primejdie de moarte, nu-l trece cu vederea, ca să nu cazi în mâinile vrăjmaşilor tăi.

Păzeşte-te să nu fii robit de păcatele săvârşite, ca să nu le faci din nou.

Iubeşte smerenia şi ea te va ocroti de tot păcatul.

Să nu fii gâlcevitor, ca să nu se sălăşluiască nici o răutate în tine.

Ascultă din toată inima pe Părinţii tăi şi harul lui Dumnezeu se va sălăşlui întru tine.

Să nu te socoteşti pe tine înţelept, ca să nu cazi în mâinile vrăjmaşilor tăi.

Obişnuieşte-ţi limba să zică: „Iertaţi!" şi smerenia va locui întru tine.

Când te afli în chilie, să ai de-a pururea grijă de aceste trei: de lucrul mâinilor, de cugetarea duhovnicească şi de rugăciune.

Cugetă în fiecare zi că nu mai ai de trăit decât ziua de azi şi nu vei păcătui înaintea lui Dumnezeu.

Nu fi lacom la mâncare, ca să nu cazi iarăşi în păcatele trecute.

Nu slăbi în nici o osteneală, ca să nu năvălească peste tine puterea vrăjmaşului.

Sileşte-te la cugetarea duhovnicească şi degrab va veni peste tine pacea lui Dumnezeu. Că precum o casă pustie la marginea unui oraş este loc plin de murdărie, tot aşa şi sufletul unui începător leneş se va face bârlog a toată patima necurată.

Sileşte-te la multe rugăciuni cu lacrimi, poate că va avea Dumnezeu milă de tine şi te va dezbrăca de omul cel vechi, care a păcătuit.

Întăreşte-te în toate acestea, fiindcă osteneala, sărăcia, întristarea, nevoinţa şi tăcerea nasc smerenia, iar smerenia iartă tot păcatul.

Dumnezeu, Preabunul nostru Stăpân, este puternic să ne ajute să citim şi să împlinim acestea pentru ca să dobândim milă cu Sfinţii care au păzit voile Sale. Amin.

CUVÂNTUL X

Alte învăţături duhovniceşti

Preafericitului Apostol Petru a arătat că Dumnezeu a spus că nu trebuie să socotim pe nimeni întinat sau necurat (Fapte 10, 28). Pentru cine are inimă sfântă, tot omul este sfânt; pe când, pentru cel stăpânit de patimi, nimeni nu este sfânt. El judecă starea fiecăruia după patimile ce se află în inima sa. Chiar dacă cineva-i spune: „Cutare este un om bun", el se tulbură îndată în inima sa. Păziţi-vă, deci, de a bârfi pe cineva, nici cu gura, nici cu inima.

Câtă vreme omul este nepăsător faţă de sine, el se crede în inima sa prieten cu Dumnezeu, dar când se liberează de patimi, nu îndrăzneşte nici ochii să-i ridice la cer, ci atunci el se vede foarte departe de Dumnezeu.

Zis-a iarăşi: Un om avea doi slujitori pe care i-a trimis să secere grâul din ogor, spunându-le ca fiecare să secere câte şapte postăţi pe zi. Unul s-a ostenit din toate puterile sale să împlinească porunca stăpânului său, dar lucrul fiind peste puterile sale, n-a izbutit să-l ducă la capăt. Celălalt, descurajându-se, a zis întru sine: „Cine poate face atâta lucru într-o zi?", şi plin de descurajare, nu s-a mai apucat de lucru, ci ba dormea, ba şedea, ba

căsca, ba se înturna ca o uşă în balamale (Proverbe 26, 14), şi aşa a pierdut toată ziua. Venind seara, ei s-au înfăţişat stăpânului lor care a făcut socoteala amândurora: a preţuit munca slujitorului harnic, chiar dacă el nu împlinise măsura rânduită, iar pe leneşul nepăsător l-a izgonit de la sine.

Deci şi noi să nu ne descurajăm la nici o osteneală sau încercare, ci să facem ceea ce putem, lucrând din răsputeri, şi eu am încredere că Domnul ne va primi împreună cu Sfinţii Săi.

Se cade omului să se roage mult lui Dumnezeu, cu mare smerenie a inimii şi a trupului, să nu-şi pună nădejdea în nici una din faptele sale, să nu ia aminte la laude, nici să se mâhnească de ocări, să-şi aducă aminte de păcatele sale, să aibă inima paşnică faţă de vrăjmaşi şi să nu iasă cuvânt rău din gura sa împotriva lor şi să nu-i vorbească de rău nici faţă de prieteni.

În sfârşit, monahul trebuie să-şi închidă toate uşile sufletului său şi să-şi păzească toate puterile sufleteşti, ca să nu cadă din pricina lor şi să se ferească de cei ce-i aduc cuvinte lumeşti. Dar fericit este cel ce se grijeşte de păcatele sale. Amin.

CUVÂNTUL XI

Despre grăuntele de muştar

Grăuntele de muştar ascunde o taină, precum au zis Părinţii, ca şi noi să facem ceea ce închipuie el. Căci este scris: *Împărăţia cerului se aseamănă cu grăuntele de*

muştar, pe care un om l-a luat şi l-a semănat în ţarina sa. Acesta e mai mic decât toate seminţele, dar când creşte este mai mare decât toate legumele, încât păsările cerului vin şi se sălăşluiesc în ramurile lui (Matei 13, 31-32).

Domnul Însuşi este grăuntele de muştar şi ale Sale sunt toate virtuţile şi El voieşte ca omul să-L imite întru toate.

El zice că este mai mic decât toate seminţele din cauza smereniei, care face pe om ca să se coboare dedesubtul tuturor. Prin faptul că sămânţa este netedă, ne aduce aminte de blândeţe şi răbdare; culoarea sa roşie ca focul este semnul curăţiei, al lipsei de toată întinăciunea trupească; miezul său are miros înţepător, semn al urii pe care trebuie s-o avem faţă de patimi, căci el este amar, pentru cei ce doresc lumea. Dacă este mestecat şi zdrobit, atunci este bun, precum este nevoinţa; cel ce îl zdrobeşte simte înţepături la ochi, semn al ostenelii făptuitoare. Este întrebuinţat la mădularele bolnave ca să împiedice să miroasă urât.

Să luăm aminte la acest grăunte şi să mergem după el; să-l băgăm în mădularele noastre zdrobite, ca să le împiedicăm să miroasă şi să se umple de viermi.

De aceea S-a întrupat Domnul Iisus, pentru ca noi să ne îngrijim, după putere, să ne facem asemenea Lui, întrebându-ne: suntem noi oare vrednici, avem oare starea, bunătatea, smerenia inimii, blândeţea şi gustul acestui Grăunte?

Numai milostivirea Sa ne poate întări, după voia Sa. Căci a Lui este slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh. Amin.

CUVÂNTUL XII
Despre vin

Este o taină a vinului, ca şi a firii omului care caută să se întâlnească cu Dumnezeu prin curăţie, păzindu-şi nefurată osteneala sa, pentru ca Dumnezeu s-o primească cu bucurie.

Vasul plin de vin, bine uns cu smoală, este chip al curăţiei trupului, sănătos, în toate mădularele sale, faţă de patimile cele ruşinoase. Căci este cu neputinţă celui robit de o patimă să slujească lui Dumnezeu, aşa cum nu se poate pune vin într-un vas neuns bine cu smoală, sau care are o spărtură.

Să ne cercetăm şi noi, căci nu putem place lui Dumnezeu având ură sau duşmănie, că acestea împiedică pe om să se pocăiască.

La început vinul fierbe, el este chipul tinereţii; aceasta este frământată, până când vine vârsta, şi se potoleşte.

El nu se face vin decât dacă se pune într-însul maia, asemenea aluatului, cu măsură. Tot aşa şi tinereţea nu poate spori de la sine, dacă nu primeşte de la Părinţii săi duhovniceşti maiaua, dacă ei nu-i arată calea, până când Dumnezeu îi va da harul Său ca să vadă.

Vinul este lăsat apoi în cramă până când se linişteşte; tot aşa, fără linişte, fără nevoinţe şi fără tot felul de osteneli după Dumnezeu, nu este cu putinţă tinereţii să ajungă la linişte.

Dacă se lasă în vin sâmburi sau seminţe, el se face oţet. Şi firea tinereţii, dacă ea se găseşte împreună cu părinţii cei trupeşti sau cu alţii, care nu au acelaşi fel de trai sau nevoinţe, îşi pierde chipul primit de la Părinţii săi după Dumnezeu.

Vasul cu vin se acoperă cu pământ ca să nu se răsufle şi să se piardă; tot aşa tinereţea, dacă nu se smereşte în toate, ostenelile sale sunt zadarnice.

Dacă se umblă adesea la vin, el se trezeşte şi îşi pierde aroma; aceasta se întâmplă şi cu omul care face reclamă cu nevoinţa sa, căci slava deşartă nimiceşte toate ostenelile.

Dacă se lasă vrana deschisă, musca cea rea strică vinul; acelaşi lucru îl face vorbăria, glumele şi vorbele nefolositoare.

Dacă se lasă vinul la aer, îşi pierde culoarea şi gustul; tot aşa şi mândria, nimiceşte toate roadele omului.

Vinul este băgat în pivniţă şi acoperit cu paie; acesta este rostul însingurării şi al lepădării de sine în tot lucrul. Că e cu neputinţă să-şi păstreze omul ostenelile, fără însingurare şi lepădarea de sine.

Iată prin ce lucrare trece vinul, până când îi place viticultorului, care se bucură de rodul său. Toate acestea trebuie să le împlinească omul, până ce lucrul său va plăcea lui Dumnezeu. Şi după cum nu se poate cunoaşte calitatea vinului, fără a deschide vasul şi a gusta, tot aşa nu se cade omului să nădăjduiască la sine, ci de-a pururi să fie cu teamă, până când se va întâlni cu Dumnezeu şi va vedea dacă lucrarea sa e desăvârşită. Şi precum o mică gaură în vas lasă să se scurgă vinul la pământ, fără

ca stăpânul să bage de seamă, dacă este neglijent, tot aşa un lucru mic şi neînsemnat nimiceşte roada omului, dacă el este nepăsător.

Să facem, fraţilor, tot ceea ce putem face, pentru a ne păzi de cei ce ne vatămă, iar milostivirea şi harul lui Dumnezeu ne va ajuta să putem zice în ziua aceea: „Noi am lucrat după slăbiciunea noastră, ca să facem ce ne zicea conştiinţa, dar numai Tu ai puterea, mila, ajutorul, ocrotirea, iertarea şi răbdarea; că ce sunt eu faţă de vrăjmaşii de care Tu m-ai izbăvit? Eu nu am nimic ca să-Ţi dau, căci sunt păcătos şi nevrednic de darurile Tale, şi Tu m-ai păzit de mâinile vrăjmaşilor mei. Tu eşti Stăpânul meu şi Dumnezeul meu şi a Ta este slava, stăpânirea şi milostivirea, ajutorul şi puterea în vecii vecilor. Amin".

CUVÂNTUL XIII

Despre cei ce luptă şi ajung la desăvârşire

Iată semnele pe care le-a săvârşit Domnul Iisus înainte de a se sui pe cruce: El le spunea: *Mergeţi şi spuneţi lui Ioan ceea ce aţi auzit şi aţi văzut: Orbii văd, ologii merg, surzii aud, leproşii se curăţă, morţii înviază, săracilor li se binevesteşte şi fericit este cel ce nu se va sminti întru Mine* (Luca 7, 22-23). Ioan a primit acest mesaj tainic pentru că a botezat pe Domnul, deoarece se cuvine ca Cel botezat să-şi arate puterea Sa.

Multe sunt semnele săvârşite de Domnul Iisus (Ioan 20, 30) şi iată înţelesul lor: *Orbii văd*; aceasta înseamnă că cei ce-şi pun nădejdea în această lume sunt

nişte orbi, dar dacă ei o părăsesc şi-şi aţintesc nădejdea la cele viitoare, atunci văd. Tot aşa: *Ologii merg*, înseamnă că cel ce nu doreşte pe Dumnezeu şi iubeşte cugetele cele trupeşti ale inimii sale, este un olog; dacă le părăseşte şi iubeşte pe Dumnezeu din toată inima, atunci el merge. Asemenea: *surzii aud*, înseamnă că cel ce se risipeşte cu mintea e surd din pricina robiei şi a uitării; dar dacă se îndeletniceşte cu cunoştinţa, el aude. *Leproşii se curăţesc*, cum este scris în Legea lui Moise: *Cel necurat să nu intre în casa Domnului* (Levitic 15, 31); este vorba de toţi cei ce au vrăjmăşie faţă de aproapele, ură, care vorbesc de rău sau care au invidie. Dacă le părăsesc pe acestea ei se curăţă. În sfârşit, atunci când omul care era mort din pricina lor în vremea nepăsării sale, de acum el înviază şi se reînnoieşte, deci se şi binevesteşte simţurilor sale, sărăcite de sfintele virtuţi, vestea cea bună, şi anume: că vede, că merge, că s-a curăţit. Iată dovada pe care Tu o prezinţi celui ce Te-a botezat.

Iată ce este botezul: nevoinţa în smerenie şi însingurare. Se scrie despre Ioan că, haina sa era de păr de cămilă şi că era încins cu o curea şi că trăia în pustie (Matei 3, 4). Acestea sunt semnele nevoinţei. Acestea curăţă mai întâi pe omul care, dacă se osteneşte, le dobândeşte, şi după ce le-a dobândit, poate să se urce pe cruce.

Crucea este semnul nepătimirii la care se ajunge după ce mai întâi a fost închisă gura fariseilor şi a saducheilor; saducheii închipuie necredinţa şi lipsa de nădejde, iar fariseii, viclenia, făţărnicia şi slava deşartă, precum este scris: *Şi nimenea nu mai îndrăznea să-L mai întrebe pe Iisus, din acea zi* (Matei 22, 46). Atunci deci,

trimite El pe Petru şi pe Ioan să pregătească Paştile (Luca 22, 8).

Pentru noi, acest lucru este o icoană: dacă mintea vede că nu se mai află sub stăpânirea nimănui, atunci se pregăteşte de nepătimire, adunându-şi simţurile şi făcând din ele un singur trup şi le hrăneşte direct, fără mijlocire.

Apoi Iisus S-a rugat, zicând: *Dacă este cu putinţă să treacă de la Mine acest pahar, în ceasul acesta* (Matei 26, 39). Cuvântul acesta este pentru noi: dacă mintea voieşte să se suie pe cruce are nevoie de multă rugăciune şi de lacrimi îmbelşugate, ea trebuie să se afle în tot ceasul înaintea lui Dumnezeu, cerând ajutorul bunătăţii Sale, ca să o întărească şi să o păzească, până ce va învia cu o înnoire sfântă şi nebiruită; că mare este primejdia în ceasul crucii. În vremea rugăciunii, ea trebuie să aibă cu sine pe Petru, pe Ioan şi pe Iacov, care sunt: credinţa tare, bărbăţia inimii, nădejdea şi dragostea de Dumnezeu.

Iată de ce a răbdat pentru noi Însuşi Stăpânul nostru, Preaiubitul nostru Domn şi Dumnezeu Iisus Hristos, Care S-a făcut pentru noi pildă de toate, precum zice Apostolul: *Ca să-L cunosc pe El şi puterea învierii Lui şi să iau parte la patimile Lui, asemănându-mă cu moartea Lui, ca doar să pot ajunge la învierea morţilor* (Filipeni 3, 10-11).

A gustat fiere pentru noi (Matei 27, 34), pentru ca şi noi să nimicim poftele din noi, să le închidem ca să nu mai iasă din trup şi să treacă la faptă.

A gustat oţet pentru noi (Matei 27, 48), pentru ca şi noi să stingem toată îngâmfarea şi grija zadarnică.

A suferit scuipări pentru noi, ca şi noi să stingem slava deşartă şi slava acestei lumi.

Cununa de spini de pe capul Său (Matei 27, 29), ne este pildă, ca şi noi să purtăm ocara, suferind în tot ceasul ocările fără tulburare. Trestia cu care a fost lovit peste cap pentru noi, ne este pildă, ca şi noi să purtăm necontenit coiful smereniei şi să stingem toată mândria adusă de vrăjmaşul.

Biciuirea la care a fost dat Iisus înainte de răstignire (Matei 27, 26), este pildă pentru noi, să ne dispreţuim, răbdând toată ocara şi batjocura.

Ei şi-au împărţit hainele Lui, trăgându-le la sorţi (Matei 27, 35); iar El S-a făcut nouă pildă să răbdăm fără tulburare, ca să ne înveţe să dispreţuim toate bucuriile acestei lumi, înainte de a urca pe cruce, după cuvântul Apostolului: *Aţi primit cu bucurie răpirea averii voastre, ştiind că aveţi avuţie mai bună în ceruri* (Evrei 10, 34).

Acestea trebuie să le facă omul pentru a se putea sui cu El pe cruce. Căci dacă tu nu faci ceea ce a făcut El, după puterea ta de om, apoi nu te poţi sui pe cruce.

Că era *ceasul al şaselea* când a fost răstignit (Ioan 19, 14), cu inima bucuroasă, pentru mântuirea noastră. Aceasta ne este pildă pentru a ne întări împotriva nesimţirii şi a moleşelii, până la omorârea păcatului, precum este scris: *Prin cruce, El a omorât păcatul şi vrajba, prin ea* (Efeseni 2, 16).

Venind *ceasul al nouălea*, Iisus a strigat: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?* (Marcu 15, 34), pentru ca să ne înveţe să răbdăm strâmtoarea patimilor, până la stingerea lor, având încredere smerită, şi să strigăm către Dumnezeu.

Şi-a dat Duhul la întunecarea soarelui (Luca 23, 45-46), învăţându-ne cu pildă, că dacă mintea nu nădăjduieşte la lucrurile acestei lumi, înseamnă că păcatul e mort.

Catapeteasma s-a sfâşiat în două, de sus până jos (Matei 27, 51), arătându-ne cu pildă că, dacă mintea este liberă, peretele dintre ea şi Dumnezeu se surpă.

Pietrele s-au despicat, şi mormânturile s-au deschis (Matei 27, 51-52), ca să ne înveţe cu pildă că, dacă şi noi murim, se sfarmă greutatea, orbirea sufletului şi simţirile care aduceau roada morţii (Romani 7, 5) se vindecă şi înviază nebiruite.

Iisus a fost înfăşurat cu giulgiu curat (Matei 27, 59), cu aromate (Ioan 19, 40); aceasta ne învaţă că, după moarte, omul care este înfăşurat cu curăţia, are sfinţenia şi sălăşluieşte în nestricăciune.

Ei L-au pus în mormânt nou, în care nimeni nu mai fusese îngropat (Ioan 19, 41) şi au pus o piatră mare pe uşă (Matei 27, 60); s-a făcut aceasta ca să ne arate că, dacă mintea este liberă de toate lucrurile lumii, şi dacă prăznuieşte sabatul, ea se află în altă lume, plină de cugetări noi, în afară de toată stricăciunea şi cugetând la cele nestricăcioase.

În sfârşit, *unde este stârvul acolo se vor aduna vulturii* (Matei 24, 28) şi *El a înviat întru slava Tatălui Său, S-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta slavei, întru cele înalte* (Evrei 1, 3); şi acestea ne privesc pe noi, după cuvântul Apostolului: *Dacă aţi fost înviaţi cu Hristos, căutaţi lucrurile cele înalte, unde este Hristos, cugetaţi cele de sus, nu cele de pe pământ, căci aţi murit* (Coloseni 3, 1-3).

Puternic este numele Său, cinstit şi milostiv, în toate pildă pentru Sfinţi, pentru a ajuta slăbiciunii noastre, ca să părăsim păcatele, după slabele noastre puteri şi să aflăm milă, împreună cu cei vrednici de El. Amin.

CUVÂNTUL XIV

Lucrarea căinţei

Vai mie, vai mie, că încă nu m-am izbăvit de lucrurile gheenei! Cele ce mă târăsc într-însa încă rodesc întru mine şi toate se zbuciumă în inima mea. Cele ce mă aruncă în foc se mişcă în trupul meu şi sunt gata să facă rod. Încă nu ştiu încotro voi merge şi nu mi-am pregătit calea cea dreaptă, încă nu m-am slobozit de puterile care stau în văzduh şi vor să mă oprească pentru cele rele care se află în mine. Nu am văzut încă îndrăzneala între mine şi Judecător (I Ioan 4, 17).

N-a mărturisit încă nimeni pentru mine că nu sunt vrednic de moarte. Încă nu am scăpat de răufăcători. Nu se bucură răufăcătorul închis în temniţă, iar cel pus în fiare nu-şi poate face voia sa. Cel cu laţul de gât nu învaţă pe altul; cel ce se află în suferinţă nu se gândeşte la traiul cel bun, nu se desfată mâncând; cel legat la gât nu se mai gândeşte să facă răul, ci plânge în durerea inimii, că a păcătuit în toate. Despre relele şi pedepsele la care este supus, el zice: „Da, mi se cuvine!". De-a pururea el se gândeşte la cele din urmă clipe ale sale, nu se mai gândeşte să judece pe altul, ci durerea chinurilor îi mistuie inima.

Vai, cugetarea sa este amară! El nu îmbărbătează pe alţii împotriva moleşelii; nu se mai grijeşte de hrană; nu mai ia aminte la cei care îl compătimesc, din pricina întristării că a păcătuit în toate. Nu răspunde cu mânie celor ce-l ocărăsc, rabdă durerile şi se socoteşte vrednic de ele. Râsul s-a îndepărtat de la gura lui, ridică fruntea suspinând, cu mintea la judecata unde trebuie să meargă. Dacă aude cuvinte, el nu zice: „bine" sau „rău", fie ele bune sau rele, urechile sale nu mai aud, ochii izvorăsc lacrimi din pricina chinurilor care îl mistuiesc. Dacă este născut din părinţi de neam mare, se întristează mai mult, pentru ruşinea care-l aşteaptă la judecată.

Când i s-a pregătit judecata, el nu mai ia aminte la cei de faţă, că sunt buni sau răi. Dacă se mai află şi alţii împreună legaţi, el nu ia aminte la dânşii, nu se sfătuiesc cum să facă, căci fiecare îşi duce propria povară. Târât la osândă, el are faţa întunecată. Nici un om nu mai pune cuvânt pentru dânsul, de frica pedepsei. El mărturiseşte ceea ce a făcut şi mărturiseşte că este condamnat cu dreptate pentru păcatele care le-a făcut.

Până când dar voi fi beat fără să fi băut vin, nepăsător de ceea ce este înaintea mea? Împietrirea inimii mele mi-a secat ochii, beţia grijilor mi-a secat capul şi risipirea inimii mele m-a făcut uituc până la întunecare. Grija de trup m-a înlănţuit şi deznădejdea mă sileşte să părăsesc drumul cel bun.

Nu am nici un prieten care să pună cuvânt pentru mine, nici daruri ca să dau oamenilor din lume, din pricina fărădelegilor mele, căci văd că nu m-am oprit de la rele şi nu-i rog cu inima sinceră. Căinţa pentru păcatele

mele nu-mi răneşte deloc inima; încă simt greaua povară a greşalelor mele; nu-mi dau seama de arsura focului, căci m-aş lupta să nu cad în el. Un glas îmi răsună în urechi: Mi s-a hotărât osânda, căci tot nu mi-am curăţit inima.

Rănile s-au făcut plăgi pe trupul meu, dar încă nu miros prea tare ca să mă facă să caut leac. Eu ascund de oameni rănile săgeţilor mele şi nu rabd ca Doctorul să mi le scoată. El mi-a adus oblojeli pentru răni, dar eu nu am destulă bărbăţie ca să pot răbda usturimea lor. Doctorul este bun, nu-mi cere plată, dar lenea mea nu mă lasă să merg să-L consult. Ba El Însuşi vine la mine să mă îngrijească şi mă găseşte mâncând lucruri care fac ca rănile să puroieze. După ce le-am mâncat îmi pare rău, dar căinţa mea nu este sinceră. El îmi trimite hrană potrivită, zicându-mi: „Mănâncă din acestea ca să te faci sănătos", dar răul meu obicei mă împiedică ca să le iau. Ce voi face, nu ştiu!

Plângeţi dar cu mine, fraţii mei, toţi care mă cunoaşteţi şi rugaţi-vă ca să pot căpăta ajutor mai tare decât puterile mele, ca să mă stăpânesc şi să mă învrednicesc să mă fac şi eu ucenicul Lui. Că a Lui este puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XV

Despre lepădare

Să luăm aminte la noi înşine, preaiubiţilor, că vremea este scurtă de acum (I Corinteni 7, 29) şi nu ne putem îngriji de suflet, câtă vreme ne îngrjim de trup. Şi

cum nu este cu putinţă a privi cu un ochi la cer şi cu l pe pământ, tot aşa şi mintea nu se poate împărţi. Şi ruşinos să te grijeşti de lucrurile care nu-ţi vor fi de nici folos la ieşirea din trup.

Cugetă de-a pururi că Dumnezeu te vede în tot ce faci; adu-ţi aminte că Dumnezeu îţi vede şi gân- tău; deci e mare ruşine să cugeţi în ascuns la cele de te ruşinezi să le faci înaintea oamenilor.

Pomul se cunoaşte după roadele sale (Matei 12, 33). mintea îşi cunoaşte gândurile sale după contemplaţia tot aşa şi sufletul raţional se cunoaşte pe sine după templaţia sa. Nu te crede deci nepătimaş, câtă vreme atul te ispiteşte. Cel ce a dobândit libertatea, nu se gândeşte la cele făcute împotriva firii. Deci nu te so- liber, câtă vreme mânii pe Stăpânul, căci nu ai do- dit libertatea, dacă inima ta îţi mai doreşte ceva din rurile lumii.

Grijeşte-te de trup ca de templul lui Dumnezeu (I rinteni 6, 19); grijeşte-te de el căci trebuie să învieze să dea socoteală înaintea lui Dumnezeu. Teme-te de mnezeu, că vei da seamă de tot ce-ai făcut. Deci, pre- dacă ţi-ai rănit trupul te îngrijeşti ca să-l tămădu- i, tot aşa străduieşte-te ca să ajungă nepătimaş la în- re.

Cercetează-te în fiecare zi, ce patimă ai biruit, şi adu-ţi rugăciunile tale.

Precum pământul nu poate rodi fără sământă, tot şi omul nu poate face pocăinţă fără smerenie şi os- ală trupească.

Vremea prielnică face sămânţa să înflorească, tot

aşa înfloreşte şi mintea omului care împlineşte poruncile lui Dumnezeu. Credinţa în Dumnezeu păzeşte poruncile, iar frica de Dumnezeu ne întristează conştiinţa.

Dacă, aflându-te în chilie, se trezeşte în tine pofta necurată, ia aminte şi te împotriveşte cu mintea, ca să nu pună stăpânire pe tine. Adu-ţi aminte îndată de Dumnezeu, Care vede şi înaintea Căruia sunt descoperite toate cugetele inimii tale. Zi către sufletul tău: „Dacă ţi-e ruşine ca nişte păcătoşi asemenea ţie să-ţi ştie păcatele, cu cât mai mult trebuie să te ruşinezi de Dumnezeu, Care vede în adâncul inimii“. Din această cugetare se naşte întru tine frica de Dumnezeu, şi stăruie în aceasta, precum este scris: *Cei ce nădăjduiesc în Domnul, sunt ca Muntele Sionului; nu se va clăti în veac cel ce locuieşte în Ierusalim* (Psalmul 124, 1).

Cel ce crede că va fi o judecată, când va ieşi din trup, acela nu judecă pe aproapele său în nici un lucru, ştiind că va da seama lui Dumnezeu de toate faptele sale, precum este scris: *Noi trebuie să ne înfăţişăm înaintea judecăţii lui Hristos, ca să ia fiecare ce i se cuvine, după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău* (II Corinteni 5, 10).

Cel ce crede că există o împărăţie pentru cei Sfinţi, acela se păzeşte până şi în cele mai mici lucruri, pentru a se face „vas al alegerii“ (Fapte 9, 15), căci este scris: *Împărăţia cerurilor se aseamănă cu un năvod care este aruncat în mare şi care prinde tot felul de peşti* (Matei 13, 47). Şi când este plin este scos afară; peştii cei buni sunt aleşi pentru Sfânta Împărăţie, iar cei răi sunt aruncaţi în gheenă.

Cel ce crede că trupul său va învia cu adevărat în ziua Învierii, trebuie să se îngrijească să-l spele de toată

întinăciunea, căci este scris: *El va schimba chipul trupului nostru cel smerit ca să-l facă după chipul slavei Lui, după lucrarea Lui* (Flipeni 3, 21).

Nimic din lumea aceasta nu-l mai poate despărţi de Dumnezeu pe cel întru care sălăşluieşte dragostea de Dumnezeu, căci este scris: *Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul sau strâmtoarea, prigoana sau foamea, golătatea, primejdia sau sabia?* (Romani 8, 35).

Puternic este Dumnezeu să ne ajute şi nouă să fim şi noi printre cei pe care nimic din această lume nu i-a despărţit de dragostea lui Hristos, pentru ca să aflăm mila împreună cu toţi, prin puterea cuvântului Domnului nostru Iisus Hristos. Căci a Lui este slava, împreună cu Tatăl Cel fără de început şi cu Duhul Cel de viaţă făcător, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XVI

Despre bucuria sufletului care slujeşte lui Dumnezeu

Mai întâi te salut în frica lui Dumnezeu şi te îndemn să fii desăvârşit după bunăvoinţa Sa, pentru ca osteneala ta să nu fie zadarnică, ci nevătămată, şi Dumnezeu să o primească cu bucurie.

Negustorul care a dobândit câştig se bucură; cel ce a învăţat meserie se bucură şi nu mai ia aminte la ostenelile răbdate ca să înveţe. Cel ce şi-a luat soţie, se bucură în inima sa dacă ea îi dă odihnă şi este grijulie, căci

are încredere într-însa (Proverbe 31, 11). Ostaşul care luptă pentru împăratul, înfruntând moartea, merge înainte, până ce primeşte cunună. Toate acestea sunt lucruri ale acestei lumi trecătoare, şi cei ce le fac se bucură că au sporit în lucrul lor.

Te gândeşti tu acum, ce bucurie va avea sufletul celui ce slujeşte lui Dumnezeu când va ajunge la capătul ostenelilor sale? Când el va pleca din această lume, lucrul său va merge înainte, şi îngerii se vor bucura împreună cu el, când vor vedea că a scăpat de puterile întunericului. Căci îngerii merg împreună cu el, când sufletul iese din trup. Atunci îi ies înainte toate puterile întunericului, ca să-l oprească, căutând să vadă dacă nu cumva vor găsi la el ceva din lucrurile lor. Atunci îngerii nu luptă cu dânşii, ci faptele pe care omul le-a făcut, care îl înconjoară şi-l păzesc de mâinile acelora. Dacă biruiesc lucrurile sale, atunci îngerii merg înaintea lui cântând, până când ajung la Dumnezeu cu bucurie. Şi în acel ceas, sufletul uită toate lucrurile lumii şi toată osteneala sa.

Să ne străduim, deci, din răsputeri, pentru ca în această scurtă vreme să săvârşim fără pată lucrul nostru, ca să putem scăpa de mâinile puterilor care ne vor ieşi înainte, căci sunt rele şi fără milă. Ferice de acela la care aceia nu vor găsi nimic, căci bucuria, fericirea, odihna şi răsplata sa vor fi fără margini. Toate cele ale lumii acesteia trec; fie negustoriile, fie însurătorile, fie cele despre care am mai pomenit.

Fraţi preaiubiţi, să ne străduim cu lacrimi înaintea lui Dumnezeu. Poate bunătatea Sa se va milostivi de noi şi ne va da putere să biruim, prin faptele noastre, pute-

ile răului care vor ieşi înaintea noastră. Să ne străduim, deci, cu inima tare, şi să agonisim dorirea după Dumnezeu; aceasta ne va scăpa din mâinile desfrânării, când ea va ieşi înaintea noastră. Să iubim dragostea de săraci, pentru ca ea să ne scape de iubirea de argint, când va ieşi înaintea noastră. Să ne agonisim răbdarea întru toate, care ne va păzi de deznădejde, când ea va ieşi în întâmpinarea noastră.

Să iubim pe toţi fraţii noştri, neavând faţă de nimeni ura în inimă şi nerăsplătind cu rău nimănui (Romani 12, 17), că aceasta ne va păzi de zavistie, când ea va ieşi înaintea noastră. Să căutăm cinstea aproapelui, nevătămând pe nimeni cu mustrarea, şi ea ne va păzi de bârfeală, când ea va ieşi înaintea noastră. Să dispreţuim bogăţiile şi slava lumii, ca să scăpăm de invidie, când ne va ieşi înainte. Să ne deprindem limba la grăirea de Dumnezeu, la dreptate şi la rugăciune, pentru ca să ne păzească de minciună, când va ieşi înaintea noastră. Să ne curăţim trupul şi inima de poftă, pentru ca să ne izbăvim de necurăţie, când aceasta va ieşi înaintea noastră. Să iubim smerenia, în toate răbdând cuvântul aproapelui, chiar dacă ne răneşte sau ne ocărăşte, şi ea ne va păzi de mândrie, când ea ne va ieşi înainte.

Toate aceste patimi sunt poticnire pentru suflet când iese din trup, pe când virtuţile, dacă le-a agonisit, îl ajută. Care om înţelept n-ar merge până la moarte, numai să scape de acestea?

Să facem tot ceea ce putem şi puternic este Domnul nostru Iisus Hristos să ajute slăbiciunii noastre. El ştie că omul este vrednic de milă şi-i dă timp de pocăin-

ţă, cât se află în trup, până la cea din urmă suflare. Să ai gândul întreg la Dumnezeu şi El te va păzi. Nu lua aminte la lucrurile lumii, punându-ţi în ele nădejdea de mântuire, căci le vei părăsi şi vei pleca. În ceasul acela vei găsi bună nădejde (II Tesaloniceni 2, 16), numai în ceea ce-ai făcut pentru Dumnezeu.

Cuvinte diferite

Urăşte cuvintele lumii, pentru ca inima ta să vadă pe Dumnezeu.

Îndrăgeşte rugăciunea necontenită, pentru ca inima ta să se lumineze.

Nu iubi trândăvia, ca să nu te întristezi când vei ajunge la învierea morţilor.

Păzeşte-ţi limba pentru ca inima ta să se lumineze.

Nu iubi lenea, şi frica de Dumnezeu se va sălăşlui întru tine.

Miluieşte cu dărnicie pe cel ce se află în nevoie, pentru ca să nu te ruşinezi în adunarea Sfinţilor şi de bunătăţile lor.

Urăşte pofta mâncărurilor ca să nu te stăpânească amalicul patimilor.

Grăbeşte-te la lucrul tău, ca să nu te sfâşie fiarele sălbatice.

Nu iubi vinul, ca să nu te lipseşti de bucuria lui Dumnezeu.

Iubeşte pe cei credincioşi, ca printr-înşii să fii şi tu miluit. Cinsteşte pe Sfinţi, ca râvna lor să te mănânce (Psalmul 68, 11).

Adu-ți aminte de împărăția cerurilor, pentru ca dorința ei să te tragă la ea.

Cugetă la gheenă, ca să urăști lucrurile ei.

În fiecare zi, sculându-te dimineața, adu-ți aminte că vei da seama lui Dumnezeu de tot lucrul și nu vei greși împotriva Lui, și frica Sa se va sălășlui întru tine. Pregătește-te pentru întâlnirea cu El și vei face voia Lui.

Osândește-te aici în fiecare zi, pentru lipsurile tale, și nu te vei teme la înfricoșatul ceas al morții.

Frații tăi să vadă lucrurile tale cele bune și să fie aprinși de dorința de a le urma.

Cercetează-te în fiecare zi ce patimi ai biruit și nu te încrede în tine, căci cu milostivirea și puterea lui Dumnezeu ai biruit.

Nu te socoti drept, până la cea din urmă suflare. Nu gândi cu mândrie că ești bun, fiindcă nu poți avea încredere în vrăjmașii tăi. Nu fi fără de grijă pentru tine, cât mai ești în viață, până ce vei scăpa de toate puterile întunericului.

Ia aminte, frate, la duhul care aduce omului întristarea, că fără număr sunt cursele lui, pentru a te face neputincios. Întristarea după Dumnezeu e bucurie, dacă te afli în căile Lui. Iar cel ce-ți zice: „Unde vei merge, că nu este pocăință pentru tine?“, acela este de la vrăjmașul, care îndeamnă pe om să lase înfrânarea. Dimpotrivă, întristarea după Dumnezeu nu-și pune nădejdea în om, ci zice: „Nu te teme, mergi înainte; Dumnezeu știe că omul este neputincios, și-l întărește“.

Ia aminte la gânduri și ele se vor risipi, că cel ce se teme de ele, cade zdrobit sub greutatea lor. Cel ce se

teme de uneltirile dracilor dovedeşte că nu are credinţă în Dumnezeu; dar cel ce se aruncă înaintea lui Iisus cu toată inima, stă neclintit înaintea lor.

Cel ce nu se socoteşte pe sine a fi ceva şi cel ce nu ţine întristarea, arată că nu face voia patimilor, ci pe a lui Dumnezeu.

Cui îi place să vorbească înaintea oamenilor dovedeşte că este lipsit de frica de Dumnezeu; căci frica de Dumnezeu este paznic pentru suflet, ajutor şi străjer pentru minte, care ucide pe toţi vrăjmaşii săi.

Cel ce caută slavă de la Dumnezeu se sileşte să izgonească necurăţia de la sine.

Cel ce se osteneşte cu pricepere, taie toate patimile, căci scris este: *Grija va veni la omul înţelept*.

Cel ce a fost bolnav, ştie ce e sănătatea.

Cel ce primeşte cunună, e încununat pentru că a biruit pe vrăjmaşii împăratului.

Sunt patimi şi sunt virtuţi, şi dacă noi ne lăsăm biruiţi de patimi, suntem cu adevărat trădători.

Trezvia este de mare ajutor sufletului, aşa cum acedia vine în ajutorul răului.

Cei ce vor să dobândească virtuţile, chiar dacă se poticnesc, nu se slăbănogesc, ci se silesc necontenit.

Ostenelile trupeşti sunt uneltele virtuţilor, pe când nepăsarea, creşte lăstarii patimilor. Neosândirea aproapelui este cetatea de apărare pentru cei ce se luptă cu ştiinţă, pe când osândirea nimiceşte cetatea, prin neştiinţă.

Grija de limbă arată pe nevoitor, iar nestăpânirea limbii arată că virtutea nu se află în tine.

Milostenia făcută cu ştiinţă naşte prevederea şi duce la dragoste; nemilostenia, dimpotrivă, arată că eşti lipsit de virtute.

Bunătatea naşte curăţia, iar răspândirea naşte patimile.

Împietrirea inimii stă în vieţuirea cu bogăţie.

Îndrăgirea răspândirii este cădere pentru suflet, iar ridicarea sa se face întru liniştirea cu ştiinţă.

Săturarea de somn stârneşte patimile în trup; mântuirea sufletului este vegherea cu măsură. Somnul mult îngroaşă inima, iar vegherea cu măsură, subţiază. Este mai bine să dormi şi să taci cu ştiinţă, decât să veghezi în vorbă deşartă.

Plânsul izgoneşte degrabă patimile toate.

Din nerănirea conştiinţei aproapelui se naşte smerenia. Slava de la oameni naşte câte puţin mândria.

Traiul bun izgoneşte ştiinţa; înfrânarea pântecelui smereşte patimile, pe când căutarea mâncării le trezeşte fără osteneală.

Împodobirea trupului este ruinarea sufletului, dar e bine a avea grijă de el, cu frică de Dumnezeu.

Din cugetarea la înfricoşata judecată se naşte frica de Dumnezeu, iar nesocotirea conştiinţei izgoneşte virtuţiile din inimă.

Dragostea de Dumnezeu izgoneşte nepăsarea, iar lipsa de frică o trezeşte.

Paza limbii înalţă mintea la Dumnezeu, dacă se face cu ştiinţă, iar vorbăria naşte acedia şi nebunia.

Lepădarea voii pentru aproapele este semn că mintea priveşte virtuţile; iar împlinirea voii sale este semn

de neştiinţă.

Cugetarea în frică de Dumnezeu păzeşte sufletul de patimi, iar grăirea cuvintelor lumeşti îl întunecă şi îl ţine departe de virtute. Iubirea celor materialnice tulbură mintea şi sufletul, iar lepădarea acelora, îl luminează.

Cel ce tace ca să nu-şi vădească cugetele, dovedeşte că umblă după cinstea oamenilor şi slava cea de ocară, pe când cel ce-şi descoperă sincer cugetele Părinţilor le izgoneşte departe de sine.

Cum este o casă fără uşi şi fără ferestre, în care intră în voie animalele cele necurate, aşa este omul care lucrează şi nu-şi păzeşte osteneala sa.

Precum rugina mănâncă fierul, aşa şi slava oamenilor roade inima celui ce o primeşte. Precum mărăcinii care cresc în vie îi nimiceşte rodul, tot aşa şi slava deşartă nimiceşte osteneala monahului, dacă o primeşte.

Începutul virtuţiilor este smerenia, iar începutul patimilor este lăcomia pântecelui. Sfârşitul virtuţiilor este dragostea, iar sfârşitul patimilor este îndreptăţirea de sine.

Precum cariul nimiceşte lemnul, tot aşa răutatea din inimă întunecă sufletul.

Cine-şi aruncă sufletul înaintea lui Dumnezeu ajunge la răbdare, fără tulburare a ocărilor; lacrimile acestui suflet sunt străine de toate cele lumeşti.

Cine nu se osândeşte pe sine, nu va putea răbda mânia.

Amestecul cu vorbele mirenilor tulbură inima şi o umple de ruşine în vremea rugăciunii, lipsind-o de îndrăzneală.

Iubirea bunurilor lumeşti întunecă sufletul, iar nesocotirea lor în toate, aduce ştiinţă.

Iubirea de osteneală izgoneşte patimile, iar trândăvia degrabă le naşte.

Nu te lega de vreo obişnuinţă şi vei avea mintea paşnică. Nu te bizui pe puterea ta şi vei primi ajutorul lui Dumnezeu. Nu urî pe nimeni, că nu-ţi va fi primită rugăciunea; să ai pace cu toţi, ca să te rogi cu îndrăzneală.

Păzeşte-ţi ochii şi inima ta nu va vedea cele rele. Cel ce se uită spre ceva cu poftă, acela curveşte (Matei 5, 28).

Nu căuta să deprinzi răutatea celui ce te-a mâhnit, ca să nu-i răsplăteşti cu rău în inima ta.

Păzeşte-ţi urechile ca să nu-ţi pricinuieşti singur război.

Îndeletniceşte-te cu lucrul mâinilor, ca şi săracul să aibă pâine, căci nelucrarea este moarte şi pustiire sufletului.

Rugăciunea necontenită nimiceşte robia patimilor, iar nesocotirea ei este maica uitării.

Cel ce mereu îşi aşteaptă moartea, nu păcătuieşte mult, dar cel ce nădăjduieşte viaţă lungă, se va încurca în multe păcate.

Pe cel ce se îngrijeşte să dea seamă lui Dumnezeu de toate faptele sale, Dumnezeu îl va curăţi de păcat în calea sa; dar cel ce este nepăsător, şi zice: „Voi merge până acolo“, se va sălăşlui cu cei răi.

Înainte de orice, în fiecare zi, gândeşte-te unde te afli şi unde vei merge la ieşirea din trup şi nu-ţi vei nesocoti nici un ceas sufletul tău; cugetă la slava Sfinţilor şi râvna lor te va îmboldi şi pe tine. Cugetă şi la ruşinea

care acoperă pe cei păcătoşi, şi aceasta te va feri întotdeauna de rele.

Cere întotdeauna sfatul Părinţilor şi vei avea odihnă de-a pururi.

Ia aminte la tine dacă cugetul te tulbură, că fratele tău este supărat pe tine, şi nu-l nesocoti, ci fă-i metanie cu smerenie, până ce îl vei îmbuna. Vezi să nu ai inima împietrită faţă de fratele tău, că toţi suntem ispitiţi de cel potrivnic.

Dacă locuieşti împreună cu alţi fraţi, să nu le porunceşti la nici o treabă, ci ia şi tu parte la osteneala lor, ca să nu-ţi pierzi răsplata.

Dacă dracii te bântuiesc, ocărându-te cu privire la hrana, haina şi sărăcia mare în care te afli, nu le răspunde nimic, ci încredinţează-te din toată inima lui Dumnezeu, şi El îţi va da odihnă.

Ia aminte să nu nesocoteşti împlinirea datoriilor tale, că aceasta îţi luminează sufletul.

Dacă ai făcut unele fapte bune nu te lăuda cu ele, şi dacă ai făcut şi multe rele, să nu te întristezi peste măsură, ci stăpâneşte-ţi inima şi vei scăpa de mândrie, dacă eşti înţelept.

Dacă eşti bântuit de necurăţie, osteneşte-ţi trupul necontenit cu smerenie înaintea lui Dumnezeu şi să nu crezi cumva că păcatele ţi-au fost iertate, şi aşa vei găsi odihnă.

Dacă te chinuie zavistia adu-ţi aminte că toţi suntem mădulare ale lui Hristos, şi că cinstea şi ocara aproapelui este şi a noastră a tuturor şi vei afla odihnă.

Dacă lăcomia pântecelui te luptă cu poftele de mâncări, adu-ţi aminte de putoarea lor şi vei afla odihnă.

Dacă te supără bârfeala împotriva fratelui tău, cugetă că el s-ar mâhni dacă le-ar auzi; fereşte-te să nu-l întâlneşti şi vei afla odihnă.

Dacă mândria te stăpâneşte, adu-ţi aminte că ea îţi nimiceşte toată osteneala, şi că nu este pocăinţă pentru cel ce se lasă mereu stăpânit de ea, şi vei afla odihnă.

Dacă dispreţuirea aproapelui te luptă, adu-ţi aminte că pentru aceasta Dumnezeu te va da în mâinile vrăjmaşilor tăi, şi vei afla odihnă.

Dacă frumuseţea trupului îţi atrage atenţia, adu-ţi aminte unde se află cei ce au murit, şi vei afla odihnă.

Dacă frumuseţea femeilor îţi este plăcută, adu-ţi aminte de putoarea lor când trupul moare, şi vei afla odihnă.

Pe toate aceste rele dreapta socoteală le adună, le cercetează şi le face nelucrătoare. E cu neputinţă a agonisi dreapta socoteală, dacă nu te vei osteni pentru ea. În primul rând este singurătatea, singurătatea naşte nevoinţa, nevoinţa naşte lacrimile, lacrimile nasc teama de Dumnezeu, teama naşte smerenia, smerenia naşte mai înainte vederea, mai înainte vederea naşte dragostea, dragostea face sufletul sănătos şi nepătimaş. După toate acestea omul îşi dă seama că încă e departe de Dumnezeu.

De asemenea, cel ce voieşte să ajungă la toate aceste vrednicii ale virtuţiilor, să fie fără de grijă despre toate şi să se pregătească de moarte. Când se roagă să-şi dea seama ce anume îl desparte de Dumnezeu şi să-l

nimicească, să urască această lume, şi bunătatea lui Dumnezeu îi va da degrabă virtutea. Dar să ştie că omul care mănâncă şi bea fără înfrânare şi care iubeşte ceva din lumea aceasta, nu va ajunge şi nu se va atinge de virtute, ci se rătăceşte pe sine. Deci îndemn pe tot omul care voieşte să se mântuiască, să se pocăiască pentru Dumnezeu, să se ferească de multa băutură de vin, că aceasta aduce în el toate patimile şi izgoneşte frica de Dumnezeu din suflet. Ci tu, roagă pe Dumnezeu din toată inima să-ţi dăruiască frica Sa, şi prin dorirea de Dumnezeu să nimiceşti toate patimile care războiesc pe bietul suflet ca să-l despartă de Dumnezeu şi să-l robească, pentru care lucru, vrăjmaşii fac tot ce le stă în putinţă împotriva omului.

Nu căuta odihnă, câtă vreme eşti în acest trup, şi nu te încrede în tine, când vezi că patimile nu te slăbesc, chiar dacă uneori ele contenesc, cu vicleşug, ca omul să se slăbănogească, socotindu-se în liman, şi atunci ele deodată se aruncă asupra sufletului şi pun mâna pe el ca pe o vrabie; şi dacă îl biruiesc, apoi îl prăbuşesc fără milă în toate păcatele şi căderea aceasta e mai rea decât cea dintâi.

Să stăm deci cu frică de Dumnezeu şi să veghem întru săvârşirea nevoinţei noastre, plinind toate virtuţile care se împotrivesc răutăţii vrăjmaşilor, că ostenelile şi necazurile acestui trup, nu numai că ne păzesc de rele, ci pregătesc cunună sufletului, înainte de ieşirea lui din trup.

Sfântul nostru Învăţător, ştiind marea lor cruzime şi fiind plin de milă pentru neamul omenesc a poruncit cu hotărâre: *Fiţi gata în tot ceasul, că nu ştiţi ziua în care*

Domnul vostru va veni (Matei 24, 42). *Ca nu cumva să vină pe neaşteptate şi să vă găsească dormind* (Marcu 13, 36). Învăţând pe ucenici El le-a dat îndemnul acesta: *Luaţi aminte de voi înşivă, ca să nu se îngreuieze inimile voastre de mâncare şi de băutură peste măsură şi de grijile lumii, şi fără de veste să vină peste voi ziua aceea* (Luca 21, 34). Ştiind că cei răi sunt mai mulţi decât noi, şi arătând ucenicilor Săi că numai El are putere împotriva lor, le zice: *Iată Eu vă trimit pe voi ca pe nişte oi în mijlocul lupilor* (Luca 10, 3). Şi le-a poruncit să nu ia nimic cu ei la drum, că dacă nu vor avea cu ei nimic din cele ale lupilor, aceia nu vor putea să-i sfâşie.

După ce ei au împlinit tot ceea ce li se poruncise, s-au întors sănătoşi; El S-a bucurat, mulţumind lui Dumnezeu-Tatăl pentru ei, şi ca să-i întărească mai mult, le-a zis: *Am văzut pe satana căzând din cer ca un fulger. Iată că v-am dat putere să călcaţi peste şerpi şi peste scorpii, şi peste toată puterea vrăjmaşului, şi nu vă vor vătăma* (Luca 10, 18-19).

Când i-a trimis, le-a atras atenţia; dar după ce au împlinit ce li se poruncise, le-a dat putere şi tărie.

Aceste cuvinte nu sunt numai pentru ei, ci şi pentru toţi cei ce păzesc poruncile.

Iubindu-i cu nespusă dragoste, El le-a zis: *Nu te teme turmă mică, că a binevoit Tatăl vostru să vă dea împărăţia. Vindeţi-vă averile voastre şi daţi milostenie; faceţi-vă pungi care nu se învechesc, strângeţi comoară nesecată în ceruri* (Luca 12, 32-33).

Şi când au păzit şi acest cuvânt, El le-a zis: *Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă* (Ioan 14, 27). Pentru a le

da încredere, El le zise: *Cel ce Mă iubeşte, acela păzeşte poruncile Mele, şi Eu şi Tatăl Meu vom veni şi ne vom face la el sălaş* (Ioan 14, 23). Şi pentru a-i face îndrăzneţi faţă de lume, le zice: *În lume necazuri veţi avea; dar îndrăzniţi. Eu am biruit lumea* (Ioan 16, 33). Întărindu-i ca să nu slăbească în necazuri, El le-a pus bucurie în inimă, zicându-le: *Şi voi sunteţi care aţi rămas împreună cu Mine în ispitele Mele; şi Eu vă rânduiesc Împărăţia, precum Mi-a rânduit Mie Tatăl Meu, ca să mâncaţi şi să beţi la masa Mea* (Luca 22, 28-30). El n-a zis acestea către toţi, ci numai către cei ce rămăseseră împreună cu El în ispite. Şi care sunt aceia care au rămas împreună cu El în ispite, dacă nu aceia ce s-au împotrivit patimilor, până ce le-au doborât? Ori, El le-a zis aceste cuvinte, când mergea spre cruce.

Deci, cel ce voieşte să mănânce şi să bea la masa Lui, să meargă cu El spre cruce, căci Crucea lui Iisus este înfrânarea tuturor patimilor, până la biruirea lor. De aceea preaiubitul Apostol al lui Hristos, care le tăiase, îndrăznea să zică: *Eu m-am răstignit împreună cu Hristos, şi nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine* (Galateni 2, 20). Deci, în acei care au nimicit patimile, trăieşte Hristos.

Apostolul zice, învăţând pe ucenicii săi: *Cei ce sunt ai lui Hristos şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi cu poftele* (Galateni 5, 24). Scriind lui Timotei, ucenicul său, zice: *Dacă am murit împreună cu El, vom şi învia împreună cu El. Dacă răbdăm vom şi împărăţi împreună cu El; dacă ne lepădăm de El, se va lepăda şi El de noi* (II Timotei 2, 11-12).

Dar cine sunt cei ce se leapădă de El, dacă nu cei ce-şi fac voile lor cele trupeşti, şi care necinstesc Sfântul Botez? Căci în numele Său ni s-a dat iertarea păcatelor, dar prin zavistie, vrăjmaşul din nou ne-a robit. Domnul nostru Iisus Hristos, ştiind că răutatea lui este mare încă de la început, ne-a pus pocăinţa, până la cea din urmă suflare. Căci dacă nu ar fi pocăinţă, nimeni nu s-ar mântui. Apostolul, ştiind că păcătuim şi după Botez, zice: *Cel ce fură, să nu mai fure* (Efeseni 4, 28).

Fiindcă suntem pecetluiţi cu Sfântul Botez, să ne grăbim a lepăda păcatele, pentru a afla milă în ziua aceea (II Timotei 1, 18), căci El se apropie şi vine pe scaunul slavei Sale, şi toate neamurile se vor aduna înaintea Lui (Matei 25, 31-32). Şi fiecare va fi recunoscut după candela pe care o va avea în mână. Candela celui ce nu va avea untdelemn, se va stinge, şi el va fi aruncat în întuneric, iar cel cu candela aprinsă va intra împreună cu Domnul în împărăţie (Matei 25, 1-13).

Să ne grăbim, dar, preaiubiţilor, să ne umplem vasele noastre cu untdelemn până stăm în trup, ca şi candela noastră să lumineze, şi împreună cu El să intrăm în împărăţie. Vasul este pocăinţa, untdelemnul din vas, practica tuturor virtuţiilor, iar candela aprinsă, sufletul sfânt. Astfel sufletul, luminat de fapte, va intra împreună cu El în împărăţie, iar sufletul întunecat de rele va merge în întuneric.

Luptaţi-vă, deci, fraţilor, că vremea este aproape (Luca 21, 8). Fericit este acela care are această grijă! Rodul este copt şi a sosit vremea secerişului. Fericit este acela ce şi-a păzit rodul, căci îngerii îl vor aduna în jitni-

ţa cea veşnică; dar vai de cei ce sunt neghină, pentru că focul îi va mânca.

Să fugim, fraţilor, de lume şi de cele ale ei, ca să moştenim bunătăţile cereşti. Moştenirea acestei lumi stă în aur, argint, case şi haine, care doar ne îndeamnă la păcat, iar la plecare o părăsim; pe când, moştenirea lui Dumnezeu este nemărginită; ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit-o şi la inima omului nu s-a suit (I Corinteni 2, 9), şi Dumnezeu o dă celui ce Îl ascultă în această puţină vreme. Şi ei o primesc pentru pâinea, apa, hainele pe care le-a dat săracilor, din iubirea de oameni, pentru că şi-au curăţit trupul, pentru că n-au făcut rău aproapelui lor, pentru că au avut inimă fără răutate şi au împlinit celelalte porunci.

Cei ce fac astfel, în această lume, vor avea odihnă şi vor fi cinstiţi de oameni, iar la ieşirea din trup, vor dobândi veşnice bucurii. Iar cei ce trăiesc după voile lor, în păcate şi nu se pocăiesc, cei ce se răspândesc în plăceri şi care în răutatea lor, se află în păcate, în cuvinte de râs, în strigătele certurilor, în netemerea de judecata lui Dumnezeu, în nemilostivirea faţă de săraci şi alte păcate, în această lume vor fi ruşinaţi şi necinstiţi de oameni, iar când vor ieşi din această lume vor merge în gheenă cu ocară şi ruşine.

Dar puternic este Dumnezeu, să ne ajute ca şi noi să ne aflăm printre cei ce ascultă şi fac, pentru ca să primească de la noi rod sănătos, prin harul Său. Că a Lui este slava, tăria şi puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XVII

Gândurile cu care trebuie să lupte cel ce s-a lepădat de lume şi trăieşte cu înstrăinare

Mai înainte de toate, primul război este a trăi cu înstrăinare, mai cu seamă dacă ai plecat singur, te-ai lepădat de toate ale tale şi ai mers în alt loc, întărit în desăvârşita credinţă şi în nădejde şi cu inima hotărâtă împotriva voilor tale. Vrăjmaşii te încercuiesc în mai multe rânduri, îngrozindu-te cu teamă de ispite, de sărăcia aspră şi de boală, zicându-ţi: „Ce o să faci tu aici?". Bunătatea lui Dumnezeu te încearcă, spre vădirea râvnei şi dragostei tale de Dumnezeu.

Deci, dacă stai singur în chilie, ei îţi aduc alte gânduri şi mai grele, de moleşeală, zicându-ţi: „Nu înstrăinarea păzeşte pe om, ci păzirea poruncilor". Şi îţi aduc aminte de unii mai legaţi de cele trupeşti, dându-ţi târcoale şi zicând: „Ce? Oare aceşti oameni nu sunt slujitorii lui Dumnezeu?". Şi apoi îţi strecoară în inimă gândul că locul este nesănătos, că trupul îţi este greoi, ca să te slăbească prin descurajare.

Dar dacă tu ai dragoste de Dumnezeu şi nădejde, răutatea lor nu are nici o putere şi până la urmă râvna ta se va vădi înaintea lui Dumnezeu, pentru că Îl iubeşti pe El mai mult decât odihna trupului. Încercarea întristării duce pe cei ce o rabdă la nădejde, iar nădejdea îi apără de lucrurile trupului. Căci nu fără rost te-ai înstrăinat, ci pentru a te pregăti să te războieşti cu vrăjmaşii şi pentru

a-i putea izgoni, ca să ajungi la odihna nepătimirii, când vei fi liber, ca un biruitor încercat.

Lucru mare şi vrednic de cinste este biruinţa slavei deşarte şi sporirea în cunoştinţa de Dumnezeu. Căci cel ce este robit de această ruşinoasă şi rea patimă a slavei deşarte, îşi pierde pacea, i se împietreşte inima şi, culmea relelor, cade într-o urâtă mândrie şi în obiceiul de a minţi. Ci tu, credinciosule, ascunde-ţi ostenelile tale şi ia aminte cu toată grija ca nu cumva limba să ţi le vădească şi să le predea vrăjmaşilor tăi.

Cel ce lucrează şi se curăţă de patimi şi de toate greşelile prin pocăinţă, acela îşi sfinţeşte sufletul şi-l duce ca pe o jertfă nepătată lui Dumnezeu, vrednic să fie un templu al Său. Dar celui ce iubeşte slava oamenilor, îi este cu neputinţă să fie nepătimaş; gelozia şi zavistia sălăşluiesc într-însul. Acela şi-a dat sufletul său în prada multor ispite, inima lui este jefuită de draci, pentru că nu-şi mai potoleşte poftele şi sfârşitul său este pieirea (Filipeni 3, 19).

Dimpotrivă, celui ce a agonisit smerenia, Dumnezeu îi arată păcatele sale ca să şi le cunoască şi dacă la aceasta uneşte şi întristarea, acestea două izgonesc din sufletul său pe cei şapte draci (Marcu 16, 9) şi îl împodobesc cu slava şi cu darurile lor.

Un astfel de om nu mai ia aminte la ocara oamenilor, căci aducerea aminte de păcatele sale îi este pavăză şi-l păzeşte de mânie şi de răzbunare şi rabdă tot ceea ce i se întâmplă. Ce ocară îl mai poate atinge, când el de-a pururi are înaintea ochilor păcatele sale?

Dacă tu nu poţi răbda un cuvânt al aproapelui şi i-l

întorci, singur îţi produci război în inimă, prin cuvintele pe care le-ai auzit sau le-ai spus, care te robesc, făcându-te să fericeşti pe cei ce trăiesc în singurătate, şi îţi împietresc inima faţă de aproapele, socotindu-l lipsit de dragoste. Ci tu, luptă-te să agoniseşti îndelunga răbdare care biruie mânia şi dragostea care tămăduieşte întristarea.

Roagă-te lui Dumnezeu cu frică ca să-ţi păzească aceste virtuţi; căci dragostea şi îndelunga răbdare nasc mânia cea firească, şi în loc să te porneşti împotriva aproapelui, te porneşti împotriva dracilor şi eşti în pace cu aproapele, căci ai cu tine întristarea şi smerenia. Cel ce pentru Dumnezeu poate răbda cuvântul aspru al omului nepriceput şi prost, acela se poate numi fiu al păcii (Luca 10, 6) şi va agonisi pacea sufletului, a trupului şi a minţii. Şi dacă acestea trei se află în armonie, atunci cei potrivnici se vor potoli, robia trupului va înceta. Acest om se va numi fiul păcii şi Duhul Sfânt va locui într-însul, căci este al Său şi nu-l va părăsi niciodată.

Fericiţi cei ce se ostenesc cu pricepere, căci ostenelile îi scapă de toată povara şi ei înşişi scapă de viclenia dracilor şi, îndeosebi, de aceea a moleşelii, care împiedică pe om în toate lucrurile bune pe care vrea să le facă. Căci îi moleşeşte mintea, care se îndreaptă cu râvnă spre Dumnezeu, şi-l sileşte să părăsească ostenelile acestei căi. Ci eu socotesc că dacă are dragoste, răbdare şi cumpătare, aceia nu mai izbutesc nimic, mai ales dacă mintea urăşte trândăvia, care zădărniceşte totul.

Dacă te-ai lepădat de lume, de toate cele văzute, ia aminte la dracul întristării, ca nu cumva din pricina sără-

ciei celei mari şi a necazurilor, să nu poţi ajunge la virtuţiile cele mari, care sunt: nesocotirea de sine, răbdarea ocărilor, neslăvirea în lucrurile acestei lumi. Căci dacă te lupţi mereu pentru dobândirea acestor virtuţi, ele îţi pregătesc cunună pentru suflet. Căci săraci sunt nu numai acei ce s-au lepădat şi sunt lipsiţi de toate, ci acei lipsiţi de toată răutatea, care necontenit flămânzesc de aducerea aminte de Dumnezeu. Dobândesc nepătimirea nu acei ce se află în necazurile acestea văzute, ci acei care se îngrijesc de omul cel dinlăuntru, care-şi taie voile lor; aceştia vor primi cununa virtuţiilor.

Stăpâneşte-ţi deci inima, luând aminte la simţuri şi dacă eşti stăpân pe imaginaţie, vei pune mâna pe tâlharii care o stăpânesc, căci cel ce ia aminte cu atenţie la gânduri, va recunoaşte pe cele ce vin ca să-l întineze. Dacă păzeşti poruncile cu râvnă, vei cunoaşte vicleşugul celor care te tulbură, ca să te descurajeze, ca să te facă să pleci fără pricină în altă parte, pentru ca, abia ajuns, să-ţi pară rău că ai venit. Ele tulbură mintea, pentru a o risipi şi a o face nelucrătoare, dar cei care-şi dau seama de vicleşugul lor, nu se tulbură, ci dau slavă lui Dumnezeu pentru locul în care i-a ajutat să stea cu răbdare; căci răbdarea îndelungă şi dragostea mulţumesc lui Dumnezeu pentrtu greutăţi şi osteneli, pe când acedia, trândăvia şi iubirea de odihnă, caută locul unde sunt slăvite, şi din pricina laudelor simţurile slăbesc şi lesne cad în robia patimilor, care nimicesc cumpătarea, şi duc la umblarea din loc în loc şi la săturare.

Sfântul zice iarăşi: Dacă mintea voieşte să urce pe cruce înainte de însănătoşirea simţurilor, vine asupra ei

mânie Dumnezeiască, că s-a apucat de un lucru care întrece puterile sale, mai înainte de a-şi fi tămăduit simţurile sale.

Zis-a iarăşi: Dacă ai inima risipită şi nu ştii cum să o stăpâneşti, asta se întâmplă fiindcă faptele, cu ştiinţă sau cu neştiinţă, o răspândesc, ceea ce este potrivnic firii lui Adam.

Zis-a iarăşi: Dacă inima ta, în chip firesc, urăşte păcatul şi fuge de pricinile lui, dacă cugeţi la pedeapsa veşnică şi te fereşti de cele ce duc la păcat, dacă te rogi cu ştiinţă Făcătorului ca să nu te părăsească, iar tu să nu-L mânii cu ceva, ci plângi înaintea Lui, zicând: „La Tine este milostivirea, ci mă izbăveşte, căci fără ajutorul Tău nu pot scăpa din mâinile lor“, şi dacă te străduieşti cu inima să nu întristezi pe cel ce te învaţă după Dumnezeu, toate acestea sunt potrivite cu firea lui Hristos. Că dacă omul împlineşte totul, dar nu-şi agoniseşte smerenie, nici ascultare, nici răbdare, el lucrează contra firii. Ci tu, dimpotrivă: ascultă pe Dumnezeu din toată inima ta şi roagă-L, zicându-I: „Doamne, iată stau înaintea Ta, învredniceşte-mă să fac voia Ta, căci eu nu ştiu ceea ce îmi este de folos. Luptă Tu, căci eu nu cunosc viclenia vrăjmaşilor mei!“. Şi dacă tu lucrezi astfel, potrivit cu firea lui Iisus, El nu te va lăsa să rătăceşti în ceva. Iar dacă o poruncă păzeşti şi pe alta nu o împlineşti, dovedeşti că nu eşti ascultător şi El nu va avea grijă de tine.

Căci precum ogorul nu se împotriveşte celui ce-l curăţă de neghină sau îl însămânţează, tot aşa şi cel ce s-a dăruit de bună voie lui Hristos, nu trebuie să I se împotrivească cu ceva, ci să-L iubească mai presus decât

toate lucrurile nefireşti, semănate în inima sa, care sunt neghină şi să se arunce dinaintea Lui din toată inima, întotdeauna. Că este milostiv ca să-l curețe de neghină şi să semene în el sămânță bună; căci semințele fireşti nu pot creşte împreună cu cele potrivnice firii, pentru că sunt înăbuşite de neghină.

Aşa se întâmplă dacă nu te-ai curățit de voile trupeşti. Nu te poți păzi de păcat, dacă mai înainte nu te-ai păzit de născătorii lui, adică de slăbiciunea sufletului, care este maica cea rea a păcatului. Acedia naşte voia proprie, iar aceasta, ca şi nepăsarea, nasc nesocotirea altora. Inima care voieşte să fie luată în seamă naşte iubirea de vorbărie lumească, iar aceasta naşte căutarea celor nefolositoare, apoi ascultarea bârfelii, apoi cuvintele auzite sunt spuse altora, aceasta duce la căutarea lucrurilor lumeşti, care te îndeamnă să fii învățător altora, fără să fii întrebat şi să răneşti pe aproapele şi încă multe alte rele.

Deci cine voieşte sau vrea să sporească, trebuie să se păzească cu grijă de pricinile păcatelor, şi acestea vor slăbi de la sine. Cel ce se luptă vede amărăciunea lor, iar cel nepăsător îşi pregăteşte pedeapsa. Cel ce se teme de osteneala trupului nu ajunge nici până la măsura firească, iar celui ce în toate cade înaintea lui Dumnezeu, Dumnezeu îi dă odihnă.

Dacă Ghedeon nu ar fi spart oalele, nu s-ar fi văzut lumina făcliilor (Judecători 7, 19); tot aşa dacă omul nu dispreţuieşte trupul, nu va vedea lumina Dumnezeirii. Şi dacă Iaila, femeia lui Heber Cheneul, n-ar fi smuls ţăruşul cortului, n-ar fi omorât pe Sisara, adică mândria (Ju-

decători 3, 21).

Dacă mintea se îmbărbătează şi se pregăteşte să urmeze dragostea, care stinge toate patimile sufletului şi ale trupului, atunci ea este răbdătoare şi binevoitoare, urăşte invidia şi mândria, nu gândeşte răul, că aşa este dragostea.

Zis-a iarăşi: Mânia cea firească în inimă nu lasă ceva potrivnic firii, să împileze inima, şi cu puterea ei, mintea este tare faţă de cele potrivnice firii. Şi astfel întărită, ea fereşte sufletul ca să primească ceva potrivnic firii, căci îi arată toate nedreptăţile pe care le-au făcut cele nefireşti, când erau amestecate cu cele fireşti.

Zis-a iarăşi: Stăpânul nostru Iisus Hristos, când S-a milostivit de Sfinţii Săi i-a despărţit pe cei doi tâlhari de pe cruce; cu adevărat amândoi erau răstigniţi, şi El se afla în mijlocul lor. Cel din stânga se tulbura, văzându-se despărţit de tovărăşia celuilalt, pe când cel din dreapta se uita la Iisus cu umilinţă şi cu teamă, zicând: *Pomeneşte-mă când vei veni întru Împărăţia Ta!* (Luca 23, 42).

De aici se vede lămurit că ei nu mai sunt prieteni, şi că cel din stânga nu mai poate târî pe celălalt la stricăciunile sale, căci cei care nu au ajuns încă la această stare, cad şi se ridică, până ce dobândesc milă. Să avem deci grijă, să cugetăm cu teamă şi cu umilinţă, ca cel din dreapta, căci umilinţa rabdă batjocura. Când cineva se desparte de cel din stânga, îşi recunoaşte deplin toate păcatele săvârşite faţă de Dumnezeu. Căci nu-şi poate vedea păcatele cine nu s-a rupt de ele cu o dureroasă despărţire. Cei ce au ajuns aici află lacrimile, rugăciunea şi ruşinea faţă de Dumnezeu, aducându-şi aminte de reaua

sa tovărăşie cu patimile.

Dumnezeu este puternic să întărească pe cei ce lucrează în ascuns cu smerenie. Că a Lui este slava şi cinstea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XVIII

Despre neţinerea de minte a răului

Zis-a iarăşi: Sfântul Apostol dă o poruncă ucenicilor săi, zicând: *Domnul este aproape; de nimic să nu vă îngrijoraţi, ci cererile voastre să fie arătate lui Dumnezeu, şi cererea cu mulţumire şi pacea lui Hristos să domnească în inimile voastre* (Filipeni 4, 5-7). Şi în Evanghelia de la Marcu, Domnul zice ucenicilor: *Iertaţi tot ceea ce aveţi asupra cuiva, pentru ca şi Tatăl vostru să vă ierte greşelile voastre* (Marcu 11, 25).

Înfricoşat este acest cuvânt al Domnului! Dacă vezi că inima ta nu-i curată faţă de toţi, să nu ceri nimic lui Dumnezeu, astfel Îl ocărăşti, că fiind păcătos şi neiertând pe aproapele tău, tu zici Celui ce cercetează inimile: „Iartă-mi păcatele mele!". Un astfel de om nu se roagă în duh, ci numai cu buzele, în neştiinţă. Ci, cel ce vrea, cu adevărat, să se roage lui Dumnezeu în duh, în Duhul Sfânt şi cu inimă curată, să-şi cerceteze inima sa înainte de a se ruga, să vadă dacă nu are ceva asupra vreunui om. Dacă are, se înşală pe sine; că Cel ce ar trebui să-l audă nu este de faţă, fiindcă mintea nu se roagă, ci desfăşoară o formă mecanică de rugăciune.

Tot aşa, cel ce voieşte să se roage cu curăţie, trebuie mai întâi să-şi cerceteze starea minţii sale. Dacă zici: „Miluieşte-mă!“, atunci şi tu să ai milă de cel ce te roagă ceva; dacă zici: „Iartă-mă!“, şi tu, ticălosule, să ierţi; dacă zici: „Nu pomeni greşelile mele!“, nici tu să nu le pomeneşti pe ale aproapelui tău; dacă zici: „Nu pomeni greşelile mele cele de voie şi cele fără de voie!“ - deşi nu este silă - nici tu să nu le pomeneşti, nici trebuie să cugeţi ceva împotriva cuiva. Dacă nu ai ajuns să faci acest lucru, zadarnic te rogi, că Dumnezeu nu te ascultă, după cum zice toată Scriptura.

Domnul zice şi în rugăciunea de la Sfântul Matei: *Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri* (Matei 6, 12); şi: *Dacă nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru, care este în ceruri, nu vă va ierta vouă* (Matei 6, 14).

Ţi-am pus înainte toate cu dragoste, ca, ceea ce voieşti să-ţi facă Dumnezeu, să faci tu mai întâi, şi atunci vei primi după măsura pe care ai folosit-o faţă de oameni.

Dacă îţi curăţeşti inima faţă de toată făptura, ca să nu ţii minte răul faţă de cineva, ia aminte că Dumnezeu este plinătate, să nu o faci numai cu vorba.

Tot omul, singur se leagă pentru gheenă şi singur se desleagă; căci nu există ceva mai neplecat decât voinţa, fie că înclină spre viaţă, fie spre moarte. Fericiţi sunt cei ce iubesc viaţa veşnică, căci nu se vor poticni.

Zis-a iarăşi: Este o luptă a inimii, în taină, cu osteneală şi sudoare împotriva gândului care te bântuie, dar să nu-l laşi să-ţi răpească inima, căci cu anevoie o vei tămădui, dacă nu vei avea de-a pururea înainte păcatele tale.

Dacă afli că cineva ţi-a făcut un rău, întoarce-i cu bunăvoinţă în inima ta. Să nu-l ocărăşti, nici să-l judeci, nici să-l bârfeşti sau să-l dai în gura altora, şi apoi cugetă: „Eu nu am nimic rău împotriva cuiva?". Dacă ai frică de gheenă, aceasta va birui relele cu care ai vrea să răspunzi pentru răul aproapelui, zicându-ţi: „Vai ţie, tu te rogi pentru păcatele tale şi Dumnezeu ţi le rabdă, fără să ţi le vădească până acum, iar tu te mânii pe aproapele şi-l dai în gura oamenilor! Cu adevărat, neşterse îţi rămân păcatele, fiindcă nu eşti vrednic de nici o iertare". Dacă inima ţi se înmoaie şi nu ţii minte răul, vei primi milă de la Dumnezeu; iar dacă îţi împietreşti inima faţă de aproapele, Dumnezeu nu va lua aminte de la tine.

Zis-a iarăşi: Iartă-mă, că eu sunt lipsit de toate şi ruşinat de păcate şi, scriind acestea, inima mi-e plină de ruşine. Dacă omul nu ajunge asemenea firii lui Dumnezeu, toate ostenelile sale sunt zadarnice. Plugarul care seamănă, nădăjduieşte să aibă rod îmbelşugat, şi dacă arşiţa îl strică, i se întristează inima pentru paguba seminţei şi pentru osteneala cu care a lucrat pământul.

Zis-a iarăşi: Când a fost răstignit la Roma, Sfântul Apostol Petru a cerut să fie răstignit cu capul în jos, arătând astfel taina stricăciunii firii care stăpâneşte pe tot omul. El ar fi voit să zică, că tot omul botezat are datoria să-şi răstignească relele firii care au robit pe Adam şi din slava sa l-a aruncat în ocară şi ruşine veşnică. Se cuvine ca mintea să lupte cu bărbăţie, să urască toată voia omenească şi să o duşmănească până la sfârşit, cu o ură neîmpăcată.

Iată lucrurile cele mai de seamă care robesc pe fiii lui Adam: câştigul, slava, odihna, lauda întru păcat, împodobirea trupului ca să fie frumos şi sănătos şi căutarea hainelor scumpe. Acestea hrănesc plăcerea pe care şarpele a pus-o în gura Evei, şi noi recunoaştem că suntem fiii lui Adam, după aceste gânduri, care ne fac vrăjmaşii lui Dumnezeu.

Deci, fericit este cel care s-a răstignit, a murit, s-a îngropat şi a înviat înnoit, când se va vedea că este asemenea firii lui Iisus Hristos, şi că păşeşte pe sfintele Lui urme, pe care le-a lăsat paşii Săi, când S-a făcut om, pentru lucrătorii Lui, care sunt Sfinţii. Că cel ce are smerenie, umilinţă, golătate, sărăcie, iertare, pace, răbdarea ocărilor, negrija faţă de trup, îndrăzneala faţă de uneltirile celor răi şi, lucrul cel mai minunat, cel ce are dreapta socoteală în toate şi primirea iubitoare a oamenilor, cel ce ajunge la acestea şi înlătură cele nefireşti, cu adevărat acela este al lui Hristos. Căruia I se cuvine cinstea şi închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XIX

Despre patimi

Mi-ar place şi mie să zic cu Proorocul Isaia: *Am avut răbdarea celei ce naşte* (Isaia 42, 14), până să-i slăbesc şi să-i nimicesc. Deci, dacă tu ştii că izvorul Sfântului Duh curge în tine, este semn că patimile au secat şi s-au nimicit, cum zice Mântuitorul nostru: *Împărăţia lui Dumnezeu nu este aici sau acolo, ci înlăuntrul vostru* (Luca 17, 21).

Apostolul zice iarăşi: *Împărăţia lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere* (I Corinteni 4, 20).

Unii vorbesc despre faptele Împărăţiei, dar fără să le facă; alţii împlinesc faptele Împărăţiei, dar vorbesc de ea, fără atenţie şi pricepere. Cei cu care se împlineşte cuvântul Domnului: *Împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru*, sunt puţini, rari şi greu de aflat. În ei vine Duhul Sfânt al lui Dumnezeu, cu ei se împlineşte cuvântul Sfântului Ioan Evanghelistul: *Celor care cred în numele Său le-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu, care nici din sânge, nici din poftă trupească, nici din voie omenească, ci de la Dumnezeu s-au născut* (Ioan 1, 12-13).

Aceştia sunt cei ce s-au slobozit de amara osândă a lui Adam: *Blestemat va fi pământul pentru tine* (Facere 3, 17). Aceştia s-au învrednicit de bucuria pe care a primit-o Maria: *Duhul Sfânt va veni peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri* (Luca 1, 35). Că precum întristarea a căzut peste Eva şi peste urmaşii ei, până acum, tot aşa şi bucuria a venit peste Maica Domnului şi peste urmaşii ei, până acum. De aceea, precum odinioară noi eram fiii Evei şi purtam blestemul ei peste noi, din pricina cugetelor noastre rele, tot aşa se cade să ştim că suntem născuţi din Dumnezeu, prin cugetele Duhului Sfânt şi suferinţele lui Hristos, dacă ele se află cu adevărat în trupul nostru. Căci scrie la Apostol: *Cercetaţi-vă pe voi înşivă pentru a şti dacă Hristos este în voi, afară numai dacă nu sunteţi netrebnici* (II Corinteni 13, 5).

În adevăr, când purtăm chipul celui pământesc, ştim că suntem fii ai celui pământesc, din pricina cugetelor rele, adică patimile. Dar cei care poartă chipul Celui

ceresc ştiu că sunt fii ai Celui ceresc, prin Sfântul Duh, Care locuieşte cu ei. De aceea striga Isaia: *De frica Ta Doamne, noi am zămislit, am purtat, am născut, şi am răspândit în lume Duhul mântuirii Tale* (Isaia 26, 18). Scrie şi la Ecclesiastul: *Cum se întocmesc oasele în pântecele celei însărcinate, tot aşa nu cunoşti lucrarea lui Dumnezeu* (11, 5).

Precum Sfânta Fecioară L-a purtat în trup, tot aşa şi cei ce au primit Harul Sfântului Duh, Îl poartă în inima lor, după cuvântul Apostolului: *Pentru ca Hristos să locuiască în om lăuntric, prin credinţă, în inimile voastre, să fiţi înrădăcinaţi şi întemeiaţi în dragoste, pentru ca să puteţi să vă înfăţişaţi cu toţi Sfinţii* (Efeseni 3, 16-18). Şi încă: *Noi aveam această comoară în vase de lut, pentru ca plinătatea puterii să fie de la Dumnezeu şi nu de la noi* (II Corinteni 4, 7).

Deci, dacă ai ajuns la ceea ce zice cuvântul: *Noi ne-am schimbat în acelaşi chip din slavă în slavă* (II Corinteni 3, 18); dacă se împlineşte cu tine cuvântul Apostolului, care zice: *Şi pacea lui Dumnezeu să stăpânească în inimile voastre* (Coloseni 3, 15); dacă în mintea ta se află Iisus Hristos; dacă ai ajuns la acest cuvânt: *Din întuneric a strălucit în inimile voastre, cunoştinţa lui Dumnezeu* (II Corinteni 4, 6); dacă se împlineşte la tine cuvântul: *Mijloacele voastre să fie încinse şi candelele aprinse, şi să fiţi ca slujitorii care aşteaptă întoarcerea stăpânului lor de la nuntă* (Luca 12, 35-36), pentru ca gura ta să nu rămână închisă fără răspuns în mijlocul Sfinţilor; dacă ştii ca şi fecioarele cele înţelepte, că se află untdelemn în vasul tău, pentru ca să intri în cămara cea de nuntă şi să

nu rămâi afară (Matei 25, 1-13); dacă simţi că mintea, sufletul şi trupul tău sunt desăvârşit unite şi vor învia curate în Ziua Domnului nostru Iisus Hristos; dacă conştiinţa ta nu te mustră, nici nu te mai osândeşte; dacă te-ai făcut prunc după cuvântul Domnului, Care zice: *Lăsaţi copiii să vină la Mine, că a unora ca acestora este împărăţia cerurilor* (Matei 19, 14), apoi în adevăr te-ai logodit Lui şi Duhul Sfânt te-a înfiat ca moştenitor, încă fiind în trup.

Dar dacă nu este aşa, aşteaptă-te la întristare şi la suspinuri, căci ruşinea şi ocara vor fi cu tine înaintea Sfinţilor. Să ştii, precum o logodnică nu are altă grijă când se scoală dimineaţa decât numai să se împodobească pentru logodnicul ei, şi se uită mereu în oglindă ca nu cumva să aibă vreo pată pe obraz, şi să nu placă mirelui, tot aşa Sfinţii nu au altă grijă mai mare decât să-şi cerceteze zi şi noapte gândurile, ca să vadă dacă ele se află sub ascultarea Duhului Sfânt.

Luptă-te, deci, frate, cu grijă, în oboseala inimii şi a trupului, ca un bun luptător, pentru dobândirea bucuriei celei veşnice, că puţini sunt cei ce s-au învrednicit de ea, care au dobândit sabia Duhului şi şi-au curăţit sufletul şi simţurile de toată întinăciunea, cum zice Apostolul (II Corinteni 7, 1). Dar puternic este Dumnezeu să ajute slăbiciunii noastre, ca să ne învrednicim a fi împreună cu Sfinţii Săi. Amin.

CUVÂNTUL XX

Despre smerenie

A fost întrebat Avva Isaia: „Ce este smerenia?". Iar el a răspuns: „Smerenia este: a te socoti un păcătos care nu face nimic bun înaintea lui Dumnezeu.

Lucrarea smereniei este tăcerea, a nu se socoti pe sine ceva, neîmpotrivirea, ascultarea, privirea spre pământ, a avea moartea înaintea ochilor, păzirea de minciună și convorbiri deșarte, a nu răspunde celui mai mare, a nu-ți impune părerea, a răbda ocara, a urî odihna, a se sili la osteneală, a se sili la tăierea voii și a nu tulbura pe nimeni.

Ia aminte, deci, frate, să împlinești desăvârșit aceste porunci, ca nu cumva sufletul tău să se facă sălaș a toată patima. Și ia aminte la fiecare din ele, pentru ca să nu-ți sfârșești viața fără rod". Amin.

CUVÂNTUL XXI

Despre pocăință

A fost întrebat Avva Isaia: „Ce este pocăința și ce este fuga de păcat?". Iar el a răspuns: Sunt două căi: Una a vieții și alta a morții. Cel ce merge pe prima, nu merge pe cealaltă, iar cel ce merge pe amândouă, nu i se socotește nici una: nici cea a Împărăției, nici cea a pedepsei. Și dacă un astfel de om moare, îl va judeca Dumnezeu după mila Sa.

Cel ce voieşte să intre în Împărăţie să păzească lucrurile ei, căci Împărăţia este nimicirea a tot păcatul. Vrăjmaşii seamănă (Matei 13, 39), dar cugetele lor nu încolţesc, căci dacă mintea contemplă dulceaţa Dumnezeirii nu mai este atinsă de săgeţile lor, deoarece este îmbrăcată în armura virtuţilor care o păzesc, au grijă de ea, să nu fie tulburată în contemplarea sa, pentru a cunoaşte şi deosebi cele două căi, ca să se ferească de una şi să iubească pe alta.

Prin urmare, dacă cineva cunoaşte slava lui Dumnezeu, cunoaşte amărăciunea vrăjmaşului; dacă cunoaşte dragostea, ştie ce este ura; cine ştie ce este curăţia, cunoaşte şi putoarea necurăţiei; cine cunoaşte rodul virtuţiilor, ştie ce este rodul răutăţii; cine bucură pe Îngeri cu faptele sale, acela ştie că şi dracii se bucură; când el face rodul lor. Că dacă nu vei fugi de ei, nu vei cunoaşte amărăciunea lor.

Cum să ştii ce este iubirea de argint, fără să fugi de ea, şi să trăieşti în mare sărăcie pentru Dumnezeu? Cum să-ţi dai seama de acreala invidiei, dacă n-ai agonisit blândeţea? Cum să ştii ce este tulburarea mâniei, dacă n-ai agonisit răbdare în toate? Cum să recunoşti obrăznicia mândriei, dacă n-ai dobândit dulceaţa smereniei? Cum să cunoşti putoarea curviei, dacă nu cunoşti dulceaţa celei mai curate nevinovăţii? Cum să recunoşti neruşinarea bârfelii, dacă nu-ţi cunoşti păcatele tale? Cum să recunoşti paguba acediei, dacă nu eşti stăpân pe simţuri şi nu cunoşti lumina lui Dumnezeu? Cum să-ţi dai seama de răutăţile glumelor, dacă nu ştii să-ţi plângi păcatele tale?

Toate acestea au o singură căpetenie, care se numeşte răutatea vrăjmaşului; şi virtuţile au o singură mamă, care se numeşte frica de Dumnezeu.

Cel ce şi-o agoniseşte în curăţie, naşte virtuţile şi taie odraslele de răutăţi de care am vorbit. Agoniseşte-o deci, iubite frate, şi toată viaţa vei avea odihnă, căci ea este maica virtuţilor. Câtă vreme omul n-a scăpat de aceste patimi, încă nu a dobândit împărăţia cerurilor, ci trebuie să lupte mereu, ca să taie toate patimile de care am vorbit.

Cel ce râvneşte să ştie dacă merge pe această cale sau nu, are acest semn: dacă cele de-a stânga sunt lucrătoare, păcatul nu este mort şi virtuţile din dreapta nu sunt în rânduială, că este scris: *Au nu ştiţi că celui ce vă daţi spre ascultare robi, sunteţi robi ai aceluia pe care îl ascultaţi: sau păcatului spre moarte, sau ascultării spre dreptate?* (Romani 6, 16). Şi iarăşi: *Nu vă cunoaşteţi voi singuri bine, că Hristos este întru voi? Afară numai dacă nu sunteţi netrebnici* (II Corinteni 13, 5).

Şi Iacov zice pe de altă parte: *Dacă i se pare cuiva că este cucernic şi nu-şi înfrânează limba, zadarnică îi este cucernicia* (Iacov 1, 26).

Duhul Sfânt ne arată toate acestea, învăţându-ne să fugim de cele nefireşti şi să ne păzim, căci pocăinţa este fuga de păcat şi nu este decât un singur păcat. De aceea Apostolul zice: *Nu ştiţi că cei ce aleargă în stadion, toţi aleargă, dar numai unul ia cununa?* (I Corinteni 9, 24). Cine deci o ia, dacă nu cel ce se împotriveşte şi luptă cu bărbăţie? Că spune iarăşi: *Să ne grijim de noi înşine fraţilor.* Şi care este această grijă, dacă nu a ne arunca îna-

intea bunătăţii lui Dumnezeu, Care este puternic [illegible] tea vrăjmaşilor noştri, spre a zădărnici viclenele lor [illegible] tiri. Căci omul este trup şi sânge.

Iarăşi a fost întrebat: Ce este a trăi singur, în [illegible] lie? Şi el a răspuns: Însingurarea în chilie este a se [illegible] ca pe sine înaintea lui Dumnezeu şi a se împotrivi [illegible] rie la tot gândul adus de vrăjmaşul. Aceasta e fuga de [illegible]

A fost întrebat iarăşi: Ce este lumea? Şi el a [illegible] puns: Lumea este săvârşirea păcatului; lumea este [illegible] lucra cele potrivnice firii; lumea e împlinirea voilor [illegible] peşti; lumea este cugetarea că vei trăi în veac; lu[illegible] este grija de trup mai mult decât de suflet, lumea [illegible] slăvirea celor pe care le lepezi.

Cele spuse nu sunt de la mine, ci ale Apost[illegible] Ioan, care zice: *Nu iubiţi lumea, nici cele ce sunt în [illegible] Dacă cineva iubeşte lumea, iubirea Tatălui nu este [illegible] Căci tot ce este în lume, adică pofta trupului, pofta och[illegible] şi trufia vieţii, nu este de la Tatăl, ci sunt din lume, iar [illegible] mea trece şi poftele ei, dar cel ce face voia lui Dum[illegible] rămâne în veac* (I Ioan 2, 15-17). *Copiii mei, nimeni să [illegible] vă amăgească. Cel ce face dreptate este drept, iar cel ce [illegible] vârşeşte păcatul este de la diavolul, pentru că de la înce[illegible] diavolul păcătuieşte* (I Ioan 3, 7-8). *Căci iubirea de [illegible] este o vrăjmăşie faţă de Dumnezeu* (Iacov 4, 4). Şi Apo[illegible] tolul Petru, pentru a feri pe fiii săi de păcatul lumii, [illegible] *Fraţilor, vă rog iarăşi ca pe nişte străini şi călători, să [illegible] feriţi de poftele trupeşti care se războiesc împotriva su[illegible] tului* (I Petru 2, 11). Şi Preaiubitul nostru Domn [illegible] Hristos, ştiind că lumea păcatului este o povară până [illegible] omul o leapădă, întăreşte pe ai Săi, zicând: *Vine stă[illegible]*

[illegible] *lumii acesteia şi întru Mine nu are nimic* (Ioan 14, 30). Şi iarăşi: *Lumea întreagă este sub stăpânirea celui vi-clean* (I Ioan 5, 19). Şi zice despre ai Săi: *Eu din lume i-am scos* (Ioan 15, 19). Din ce lume i-a scos, dacă nu de la săvârşirea păcatului?

Tot aşa şi cel ce voieşte să se facă ucenic al lui Hristos, să fugă de patimi, căci dacă nu le taie, nu poate să fie sălaş al lui Dumnezeu şi nu va gusta din dulceaţa Dumnezeirii Sale, dacă nu se va întoarce de la ele.

Căci Însuşi Iisus zice: *Luminătorul trupului este o-chiul. Dacă ochiul tău este bolnav tot trupul va fi întunecat, iar dacă ochiul tău este curat şi trupul tău este luminat* (Luca 11, 34). El arată că dacă mintea nu este vindecată de ră-utate, nu poate cunoaşte lumina Dumnezeirii, că răuta-tea este zid întunecat pentru minte şi pustieşte sufletul, cum scrie la Evanghelie: *Nimeni nu aprinde făclia pentru* [illegible] *pune sub obroc, ci în sfeşnic, pentru ca cei ce intră să vadă lumina* (Luca 8, 16).

Obrocul este nedreptatea acestei lumi. Dacă min-tea se află în stare nefirească, lumina Dumnezeirii nu pătrunde înlăuntrul ei; dar dacă mintea se face sfeşnic [illegible], atunci lumina Dumnezeirii intră înlăuntrul ei şi el [illegible] pe cei ce intră în casă, scoate afară pe cei ce trebu-[illegible] şi lasă înlăuntru pe cei cu care se află în pace.

De aceea Iisus învaţă pe cei cu mintea luminată în [illegible] Dumnezeirii Sale, zicând: *Iar vouă, celor ce Mă ascultaţi, vă zic: iubiţi pe vrăjmaşii voştri, faceţi bine celor ce vă urăsc, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă şi rugaţi-vă pentru cei ce vă necăjesc şi vă persecută. Celui ce te loveşte peste obraz, întoarce-i şi pe celălalt, şi pe cel ce-ţi*

ia haina, nu-l împiedica să-ţi ia şi cămaşa. Oricui cere de la tine dă-i şi de la cel care-ţi ia lucrurile tale, nu cere înapoi (Luca 6, 27-30). El spune acestea celor ce fug de lume, pentru că au lăsat tot ce este al acestei lumi şi s-au grăbit să urmeze pe Mântuitorul lor.

De aceea, iubindu-i cu o dragoste desăvârşită, le-a zis: *Sculaţi-vă, să mergem de aici.* Oare nu mintea lor o ia ca să o scoată din grijile acestui veac şi să le dea odihnă în Împărăţie? De aceea le zice, pentru a-i întări: Eu sunt viţa, voi sunteţi mlădiţele. Precum mlădiţa nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viţă, tot aşa nici voi, dacă nu rămâneţi în Mine (Ioan 15, 5).

El spune aceste cuvinte celor care au părăsit lumea, pentru că Duhul se află în ei şi sălăşluieşte în inimile lor. *Căci nu vă voi lăsa orfani, ci voi veni la voi* (Ioan 14, 18).

Deci, cel ce iubeşte pe Dumnezeu şi doreşte ca El să se sălăşluiască într-însul şi să nu-l lase orfan, în primul rând, să păzească ceea ce a poruncit Iisus, căci El nu este departe de noi şi între noi şi El nu se află altceva decât patimile.

Deci, frate, dacă zici că te-ai lepădat de lume, dar faci tot lucrurile lumii, apoi nu te-ai lepădat, ci te înşeli pe tine. Celor ce s-au lepădat de lume, Domnul le-a dat acest semn: *Cel ce-şi iubeşte sufletul său, îl va pierde, şi cel ce-l va pierde pentru Mine, îl va mântui* (Matei 10, 39). Cum îl va pierde, oare, dacă nu tăindu-şi voile trupeşti? Şi iarăşi: *Cine nu-şi ia crucea şi nu vine după Mine, nu poate să-Mi fie ucenic* (Matei 10, 38). Ce cruce ne zice El să ducem, dacă nu aceea ca mintea să vegheze de-a pururea, să stea neclintită în virtute, fără să se coboare

de pe cruce, adică de la înfrânarea patimilor, până ce le va tăia şi va ieşi biruitoare? El a dat semn şi celor ce sunt treji, zicând: *Amin, amin zic vouă; dacă bobul de grâu nu cade în pământ şi nu moare, rămâne singur, dar dacă moare, aduce multă roadă* (Ioan 12, 24). Apoi mângâind pe cei ce mor ca bobul de grâu, zice: *Cel ce-Mi slujeşte acela va fi cinstit de Tatăl Meu, şi unde sunt Eu, acolo va fi şi slujitorul Meu* (Ioan 12, 26).

Dar cum slujesc ei lui Hristos, dacă nu urând lumea patimilor şi împlinind poruncile Lui? Dacă păzesc poruncile Lui, ei pot spune: *Iată, noi am lăsat toate şi am urmat Ţie, ce va fi nouă?*, şi El le spune ce va fi lor, zicând: *Voi, care aţi urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va şedea pe tronul Slavei Sale, veţi şedea şi voi pe douăsprezece scaune, judecând cele douăsprezece seminţii ale lui Israil. Şi oricine a lăsat fraţi sau surori, sau tată sau mamă, sau femeie, sau ţarină, sau case, pentru numele Meu, însutit va lua şi viaţă veşnică va moşteni* (Matei 19, 27-29).

Stăpânul nostru, Preaiubitul Hristos, ştiind că mintea omului, care nu s-a lepădat cu totul de griji, nu se poate sui pe cruce, a poruncit să părăsim toate cele ce atrag mintea de pe cruce. De aceea, către cel ce venise la Dânsul, zicând: *Doamne, Te voi urma, dar mai întâi îngăduie-mi să rânduiesc cele din casa mea* (Luca 9, 61), Preaiubitul nostru Iisus, ştiind că, dacă acela s-ar fi dus, iarăşi ar fi înclinat cu inima spre lucruri, l-a oprit să se ducă, zicându-i: *Tot cel ce pune mâna pe plug şi se uită înapoi, nu este potrivit pentru Împărăţia lui Dumnezeu* (Luca 9, 62). Şi când a făcut ospăţ fiului său şi a trimis slugile să cheme pe cei invitaţi, dar care nu veniseră din

pricina iubirii de lume, El zise despre dânşii cu mâhnire: *Dacă vine cineva la Mine şi nu urăşte pe tatăl său şi pe mamă şi pe femeie şi pe copil şi pe fraţi şi pe surori, chiar şi viaţa sa însăşi, nu poate fi ucenicul Meu* (Luca 14, 26). Spunând acestea, El ne învaţă că cel ce nu urăşte cu hotărâre tot ce îi atrage inima spre lume, nu poate intra în Împărăţia pe care o doreşte.

El ne atrage atenţia să nu nădăjduim numai la credinţă, fără fapte, zicând: *Atunci împăratul a intrat să vadă oaspeţii şi a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă şi a poruncit să fie aruncat întru întunericul cel mai din afară* (Matei 22, 11-13). Toţi intră pentru că sunt creştini, dar dacă nu au fapte bune, sunt aruncaţi afară.

Apostolul, ştiind că nu putea iubi şi lucrurile lui Dumnezeu şi lucrurile lumii, scria astfel fiului său, Timotei: *Nimeni, fiind ostaş, nu se amestecă în treburile lumeşti ca să placă celui care a adunat oaste. Şi chiar de se va lupta cineva, nu se încununează, dacă nu se luptă după lege* (II Timotei 2, 4-5). Şi pentru a-l întări în nădejdea că nu sunt zadarnice ostenelile sale, el zice: *Plugarul care se osteneşte, se cade lui întâi să se împărtăşească din roadele sale* (II Timotei 2, 6).

Altora, el le scrie iarăşi: *Cel însurat se grijeşte de ale lumii, iar cel neînsurat se grijeşte de ale Domnului* (I Corinteni 7, 32-33).

Sub ce osândă se află cel neînsurat, care se îngrijeşte de cele ale lumii? Acesta va auzi glasul cel înfricoşat care zice: *aruncaţi-l în întunericul cel mai de afară, unde este plângerea şi scrâşnirea dinţilor* (Matei 22, 13).

Să ne silim din răsputeri, fraţilor, ca să ne îmbrăcăm cu haina virtuţii şi să nu fim aruncaţi afară, căci: *Nu este părtinire înaintea Lui* (Romani 2, 11). De aceea, Apostolul zice fiilor săi: *Cei ce fac astfel, nu pot moşteni Împărăţia lui Dumnezeu* (Galateni 5, 21). Ştiind că cei ce se învrednicesc să învieze din patimile morţii nu mai sunt sub osândă, el le arată roadele Duhului, care sunt: *dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credinţa, blândeţea, înfrînarea, curăţia; împotriva acestora, nu este lege* (Galateni 5, 22-23).

Preaiubitul nostru Domn Iisus, arătându-ne că în acea zi faptele se vor vădi, zice: *Mulţi vor căuta să intre şi nu vor putea. Căci după ce se va scula stăpânul casei şi va încuia uşile, el va zice celor ce bat: Nu vă cunosc pe voi!* (Luca 13, 24-25). Despre Dumnezeu nu putem spune că nu ştie ceva: „Să nu fie!“. Ci, de aceea, le va zice celor ce bat: *Nu vă cunosc*, pentru că nu află la dânşii virtuţi slăvite. El ne mai arată şi soarta celor ce au credinţă, dar fără fapte, zicând: *Eu sunt viţa şi voi mlădiţele, Cel ce rămâne în Mine şi Eu rămân în el, cel ce nu rămâne în Mine, se scoate afară ca o coardă şi se usucă, o adună şi o aruncă în foc şi arde. Iar pe cea care aduce roadă, o curăţă, ca mai multă roadă să aducă* (Ioan 15, 5-6).

Pentru a ne arăta, de asemenea, că nu iubeşte pe cei ce fac voile lor trupeşti, El se roagă, zicând: *Nu mă rog pentru lume, ci pentru acei care Mi i-ai dat, căci ai Tăi sunt* (Ioan 17, 9).

În sfârşit, El zice: *Părinte, păzeşte-i de cel viclean, căci ei nu sunt din lume* (Ioan 17, 15-16).

Să ne cercetăm pe noi înşine, fraţilor; suntem noi din lume sau nu? Şi dacă nu suntem din lume, El ne păzeşte de cel viclean, căci zice: *Eu nu Mă rog numai pentru aceştia, ci şi pentru acei care vor crede în Mine, prin cuvântul lor, pentru ca toţi să fie una, precum şi Noi suntem* (Ioan 17, 20-21). Şi iarăşi: *Acolo unde sunt Eu, să fie şi ei cu Mine* (Ioan 17, 24).

Iată deci, cu ce dragoste ne iubeşte Domnul pe noi, oamenii, care luptăm în această lume şi urâm nevoile trupului, căci vom domni împreună cu El, în veacurile fără sfârşit.

Apostolul Ioan, privind această nespusă slavă, zice: *Noi ştim că atunci când Se va arăta, noi vom fi asemenea cu El* (I Ioan 3, 2), dacă păzim poruncile Lui şi facem ceea ce este bine plăcut înaintea Lui. Şi iarăşi zice: *Nu vă miraţi fraţilor, dacă lumea vă urăşte; noi ştim că ne-am mutat din moarte la viaţă, pentru că iubim pe fraţi* (I Ioan 3, 13-14); şi încă: *Oricine nu face dreptate, nu este din Dumnezeu; de asemenea şi cel ce nu iubeşte pe fratele său* (I Ioan 3, 10) şi încă: *Tot cel născut din Dumnezeu nu săvârşeşte păcatul, pentru că sământa lui Dumnezeu rămâne în el şi nu poate păcătui, fiindcă este născut din Dumnezeu* (I Ioan 3, 9).

Să ne sârguim dar, fraţilor, îmbărbătaţi de aceste mărturii. Poate Dumnezeiasca bunătate va avea milă de noi şi ne va da putere să ne dezbrăcăm de povara acestei lumi necurate. Vrăjmaşul nu stă degeaba, ci în toată clipa caută să ne robească sufletele (I Petru 5, 8); dar Domnul nostru Iisus Hristos este cu noi şi îl ruşinează cu sfintele Sale cuvinte, dacă şi noi le păzim. Noi cum ne-am

putea împotrivi vrăjmaşului şi cine are putere asupra lui, fără numai cuvintele pe care Dumnezeu le-a rostit împotriva lui? Ele îi stau împotrivă şi-l izgonesc cu puterea lor, fără ştirea omului.

Apostolul Petru ne învaţă şi ne arată că faptele mântuiesc pe om, prin aceste cuvinte: *Adăugaţi la credinţa voastră, virtutea; la virtute, ştiinţa; la ştiinţă, înfrânarea; la înfrânare, răbdare; la răbdare, evlavie; la evlavie, iubirea frăţească; la iubirea frăţească, dragostea. Căci dacă aveţi aceste virtuţi şi sporesc în voi, ele nu vă vor lăsa nici trândavi, nici sterpi în cunoaşterea Domnului nostru Iisus Hristos. Cel ce nu le are pe acestea este orb, nevăzând departe şi uită că a fost curăţit de păcatele sale de demult* (II Petru 1, 5-9).

Sfântul Ioan Botezătorul zice de asemenea: *Faceţi roade vrednice de pocăinţă, căci securea se află la rădăcina copacului şi tot pomul care nu aduce rod va fi tăiat şi aruncat în foc* (Luca 3, 8-9).

Şi iarăşi, Stăpânul nostru Iisus Hristos zice: *Tot pomul se cunoaşte după roadă* (Matei 12, 33). *Au doar se culeg struguri din spini şi smochine din ciulini?* (Matei 7, 16). Sau: *Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu, Care este în ceruri* (Matei 7, 21).

Pe de altă parte, Sfântul Apostol Iacov zice: *Credinţa fără fapte este moartă; şi dracii cred şi se cutremură; şi după cum trupul, fără suflet, este mort, tot aşa şi credinţa, fără fapte, este moartă* (Iacov 2, 17, 19 şi 26).

Apostolul Pavel, arătând fiilor săi că credinţa are nevoie de fapte, îi îndeamnă hotărât: *Desfrâul şi orice lă-*

comie sau necurăţie, nici să nu se pomenească între voi, aşa cum se cuvine Sfinţilor, ci mai degrabă mulţumire. Căci aceasta să o ştiţi bine: că nici un desfrânat sau necurat sau lacom, care este un închinător la idoli, nu va avea moştenire întru împărăţia cerurilor (Efeseni 5, 3-5). Şi stăruie, zicând: *Nimeni să nu vă amăgească cu cuvinte deşarte, că pentru aceasta vine mânia lui Dumnezeu, peste fiii neascultării. Deci, să nu vă faceţi părtaşi cu ei. Căci oarecând eraţi în întuneric, iar acum sunteţi lumină întru Domnul. Să umblaţi ca fii ai luminei, căci roada Duhului este întru toată bunătatea şi dreptatea şi adevărul* (Efeseni 5, 6-9). Şi iarăşi: *Toată amărăciunea, aprinderea şi mânia şi strigarea să se lepede de la voi împreună cu toată răutatea* (Efeseni 4, 31). Căci zice: *Fiţi următori mie, precum şi eu lui Hristos* (I Corinteni 11, 1) şi: *Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi îmbrăcat* (Galateni 3, 27).

Să ne cercetăm dar, fraţilor: Ne-am îmbrăcat oare în Hristos sau nu? Pe Hristos Îl cunoaştem după curăţie, căci este Curat şi sălăşluieşte în cei curaţi. Dar cum să devenim curaţi, decât nemaifăcând relele pe care le-am făcut? Că aşa de mare este bunătatea lui Dumnezeu, încât din ceasul în care se întoarce omul de la păcatele sale, îl primeşte cu bucurie, fără să-i ceară socoteală de păcatele sale cele mai dinainte, precum este scris în Evanghelie despre fiul cel mic, care şi-a irosit partea sa de moştenire, într-o viaţă stricată, şi-a ajuns să păzească porcii, dorind să se hrănească cu mâncarea lor. Dar căindu-se, a înţeles că nu este săturare de păcate, ci cu cât le faci, cu atât arzi să le faci şi mai mult. Iar când l-a ajuns căinţa, n-a mai zăbovit, ci s-a întors smerit la tatăl

său, părăsind toată voia cea trupească. El a crezut că tatăl său este milostiv şi că nu-i va cere socoteală de ceea ce făcuse. De aceea tatăl său a poruncit să-i aducă degrabă haina curăţiei şi arvuna moştenirii sale (Luca 15, 11-32).

Domnul nostru Iisus Hristos ne-a spus aceasta pentru ca atunci când ne întoarcem la El, să părăsim mai întâi hrana porcilor; numai aşa ne primeşte, dacă suntem curaţi.

Şi pentru a ne învăţa să ne întoarcem la El, Domnul ne-a îmbărbătat, zicând: „Într-o cetate era un judecător, care de Dumnezeu nu se temea şi de oameni nu se ruşina. Era şi o văduvă în cetatea aceea, care venea la el, zicându-i: «Scapă-mă de pârâşul meu!». Dar multă vreme n-a luat aminte de ea. După o vreme i-a împlinit cererea“ (Luca 18, 2-5).

Domnul a spus aceasta pentru ca sufletul să nu se deznădăjduiască şi să zică: „Când mă va asculta Dumnezeu?“. El ştie când cel ce cere este vrednic de ajutorul Său, şi atunci îl ascultă degrab (Luca 18, 7).

Să ne întoarcem deci, din toată inima, şi să nu slăbim în cererea noastră (Luca 18, 1), şi El ne va asculta îndată, căci Însuşi zice: *Cereţi şi vi se va da, căutaţi şi veţi afla, bateţi şi vi se va deschide* (Luca 11, 10).

Deci, fraţilor, dacă cerem, căutăm şi batem, să ştim ce se cuvine să căutăm şi să cerem. Căci cel ce merge la prietenul său în miez de noapte, îl sileşte, zicându-i: *Împrumută-mi trei pâini, că mi-a venit un prieten din călătorie* (Luca 11, 5). Şi, stăruind el să bată, acela îi va da ce cere. Să izgonim de la noi lenea, fraţilor, şi să deprindem

această îndrăzneală şi El, văzând a noastră stăruinţă, ne va da ceea ce cerem, că este milostiv şi voieşte mântuirea oamenilor, precum este scris: *Amin, zic vouă, va fi mare bucurie în ceruri pentru un păcătos care se pocăieşte* (Luca 15, 7).

Astfel, fraţilor, câtă vreme ne bucurăm de atâta milă şi de bogăţia milostivirii Sale, să ne ostenim din toată inima, cât mai suntem în trup, că scurtă este vremea vieţii noastre şi dacă ne vom lupta, vom moşteni bucuria cea veşnică şi negrăită. Dar dacă ne vom întoarce, ne vom asemăna cu tânărul care a întrebat pe Domnul cum să se mântuiască şi care a auzit: *Vinde tot ce ai, dă-le săracilor, ia-ţi crucea, şi vino după Mine*, arătându-ne că mântuirea stă în tăierea voii; *iar el, auzind acestea, s-a întristat şi a plecat* (Luca 18, 22-23). El a înţeles că dăruirea averilor la săraci nu este acelaşi lucru cu purtarea crucii.

Împărţirea averilor la săraci este o singură virtute şi omul o împlineşte când duce crucea; dar crucea este nimicirea a tot păcatul şi ea naşte dragostea, căci crucea fără dragoste nu există. Şi Apostolul, ştiind că există virtuţi, în care nu se află nici dragoste, nici desăvârşire, zice: *De aş grăi în limbi omeneşti şi îngereşti, iar dragoste nu am, m-am făcut aramă sunătoare şi chimval răsunător; şi de-aş împărţi toată averea mea şi de mi-aş da trupul meu să-l ardă, dacă nu am dragoste, nimic nu-mi foloseşte; dragostea nu pizmuieşte, nu se îngâmfă, nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu se întărâtă, nu gândeşte răul* (I Corinteni 13, 1-5).

Cel ce merge pe calea dragostei, nu trebuie să se

îngrijească de nici un om, bun sau rău; astfel dorul de Dumnezeu se va sălăşlui în inima sa, şi acest dor va naşte în inimă mânia cea firească, care se împotriveşte la tot ce seamănă vrăjmaşul (Matei 13, 39). În acest chip, el se va face vas ales al legii lui Dumnezeu, şi prin teamă de Dumnezeu se lucrează în el dragostea, şi poate zice cu îndrăzneală ca şi Apostolul: *Eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci să şi mor pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos* (Fapte 21, 13).

Ferice de sufletul care a ajuns la această dragoste, căci el a devenit nepătimaş.

Noi, fraţilor, am părăsit lumea; să ştim unde ne aflăm. Căci Domnul Iisus este milostiv şi dă fiecărui odihnă, după faptele sale: celui mare, după mărirea lui, celui mic, după micimea lui, potrivit cuvântului: *În casa Tatălui Meu se află multe lăcaşuri* (Ioan 14, 2). Deşi împărăţia cerurilor este una singură, într-însa fiecare îşi găseşte loc şi rost potrivit.

Să luptăm împotriva lenei noastre, fraţilor. Să rupem de la noi înfăşurătorile întunericului, adică uitarea, şi vom vedea lumina pocăinţei. Să ne agonisim pe Marta şi Maria, adică nevoinţa şi întristarea, care plâng înaintea Domnului, ca să învieze pe Lazăr, adică mintea, înfăşată cu multe legături ale voii proprii.

Domnul S-a milostivit şi l-a înviat, dar ele trebuie să-l dezlege şi să-l elibereze. Când Lazăr a fost eliberat, atunci s-a văzut râvna Martei şi a Mariei. În sfârşit, Lazăr, fără grijă, stă cu Iisus la masă, Marta slujeşte cu dragoste şi bucurie, iar Maria aduce alabastru cu mir şi unge picioarele Domnului (Ioan, cap. 11).

Să luptăm şi noi, fraţilor, din răsputeri, şi Dumnezeu ne va ajuta, ne va da din bogăţia milostivirii Sale. Şi dacă noi nu ne-am păzit inima ca Părinţii noştri, cel puţin să ne străduim să ne păzim trupurile de păcat, cum doreşte Dumnezeu; să credem că atunci când ne va cuprinde foamea, va avea milă de noi ca şi de Sfinţii Săi. *Că alta este strălucirea soarelui, alta strălucirea lunii şi alta strălucirea stelelor, şi stea de stea se deosebeşte în strălucire* (I Corinteni 15, 41) şi totuşi, ele se află pe aceeaşi tărie şi strălucire. Şi slava şi cinstea lor este a Lui de acum şi până în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XXII

Despre puterea omului celui nou

Preaiubiţii mei fraţi, după aceste trei lucruri se cunoaşte iudeul: tăierea împrejur, Paştele şi Sabatul.

Scrie la Facere: *În neamul vostru, tot pruncul de parte bărbătească, va fi tăiat împrejur a opta zi, fie el născut în casă, fie cumpărat cu bani; cel netăiat împrejur va fi stârpit din poporul său, căci a călcat legământul Meu* (Facere 17, 12-14). Avraam a fost primul tăiat împrejur. Acesta este semnul că „stânga“ este moartă în el. Aceasta este închipuirea, dată celor de demult, a omului celui nou, pe care Iisus Domnul l-a arătat în Sfântul Său Trup. Despre omul cel vechi, închipuit prin partea tăiată şi îngropată, vorbeşte Apostolul: *În El sunteţi tăiaţi împrejur cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de*

[illegible] *păcatelor cărnii, întru tăierea împrejur a lui Hristos,* [illegible] *îngropaţi împreună cu El prin botez, întru care aţi* [illegible] *înviaţi împreună cu El prin credinţa în puterea lui* [illegible]*zeu* (Coloseni 2, 11-12). Şi iarăşi: *Trebuie să vă le-*[illegible] *de vieţuirea dinainte, de omul cel vechi, care se* [illegible] *de poftele înşelăciunii şi să vă înnoiţi în omul cel* [illegible], *cel zidit după Dumnezeu întru dreptatea şi sfinţenia* [illegible] (Efeseni 4, 22-24). Şi încă: *Pentru ca să muriţi* [illegible] *şi să trăiţi pentru dreptate* (I Petru 2, 24).

Iată cele despre tăierea împrejur. Cine nu le are pe [illegible], nu este nici tăiat împrejur, nici evreu, căci a căl-[illegible] aşezământul rânduit de Domnul Iisus cu scumpul [illegible] Sânge.

Despre Sfintele Paşti sunt deasemenea mari lucruri [illegible]: Mai întâi, tăierea împrejur, al doilea, Paştile, al [illegible], Sabatul.

Căci spune Dumnezeu lui Moise: *Iată legea Paşti-*[illegible] *nici un străin să nu le mănânce, nici un rob cumpărat* [illegible] *să nu le mănânce, ci taie împrejur pe tot robul cum-*[illegible] *cu bani şi aşa să le mănânce. Să le mâncaţi într-o* [illegible] *casă, cu mijloacele încinse, cu încălţăminte în pi-*[illegible] *şi cu toiegele în mâini* (Ieşire 12, 43-48, 11). *Să nu* [illegible]*ţi Paştile fără numai fript la foc, cu azime şi cu ier-*[illegible] *amare* (Ieşire 12, 8). Nu spune: „Fiind încinşi peste [illegible]", ca să nu zică cineva că este vorba de cingă-[illegible], ci *încingându-vă rărunchii* (Efeseni 6, 14), el vor-[illegible] de curăţia care este străină de toată patima necu-[illegible]. Vorbeşte de încălţăminte, din cauza gătirii (Efe-[illegible] 6, 15), şi a fugi de orice faptă şi orice înţepătură [illegible] conştiinţa şi împiedică mintea să contemple

în curăţie. Şi toiagul este nădejdea bărbăţiei de a merge înainte fără teamă, pe cale, şi a intra în pământul făgăduinţei. Aceştia prăznuiesc Paştile.

Sângele este închipuirea Sângelui Domnului nostru Iisus Hristos. Când El se va arăta la a doua venire, va aduce pe fiii lui Israil în moştenirea lor, ei vor apare gata, unşi, şi semnul Său se va vedea pe sufletele lor. Mănunchiul de isop înseamnă nevoinţa, că zice: *Mâncaţi-l cu ierburi amare* (Ieşire, 12, 22 şi 12, 8).

Cercetează-te deci, frate, eşti tu tăiat împrejur? Ai uns pragul de sus al casei cu Sângele Mielului Preacurat? Te-ai lepădat de toată cugetarea pământească şi eşti gata să mergi fără teamă şi să intri în pământul făgăduinţei?

Mari lucruri sunt de spus şi despre Sabat. El este al celor ce s-au învrednicit de adevărata tăiere împrejur, care au mâncat Sfintele Paşti, care au fost izbăviţi de egipteni şi i-au văzut pe toţi înghiţiţi de Marea Roşie şi au prăznuit Paştele, după amara lor robie.

Căci zice Domnul lui Moise: *Lucrează şase zile. A şaptea zi e sabatul odihnei Domnului. Cel ce va lucra în ziua de Sabat, să fie omorât* (Ieşire 20, 9-10; 31, 15).

Domnul nostru Iisus a prăznuit adevăratul Sabat şi a învăţat pe ai Săi cum să-l ţină, urcând pe cruce în ziua de vineri, făcând toată pregătirea înainte de a Se urca pe cruce, adică, a răbdat batjocura pentru noi, a fost pironit pe lemn, fără să coboare sau să slăbească, până la cea din urmă suflare, strigând: *Mi-e sete!*, şi I s-a adus un burete cu oţet, din care, gustând, a zis: *Săvârşitu-s-a!*, şi plecându-Şi capul, *Şi-a dat duhul* (Ioan 19, 28-30) şi L-au coborât nemişcat, prăznuind Sabatul cu adevărat.

În sfârşit Domnul nostru Iisus Hristos S-a odihnit în ziua a şaptea şi a binecuvântat-o, pentru că S-a odihnit cu adevărat de toate lucrurile Sale (Facere 2, 2), prin care a nimicit patimile omeneşti după acest cuvânt al Apostolului: *A intrat în odihna Sa, şi S-a odihnit şi El de lucrurile Sale, precum Dumnezeu de ale Sale* (Evrei 4, 10).

Iată cu adevărat sabat, şi cel ce nu-l ţine nu este iudeu. Căci Ieremia, plângând pentru popor, zice: *Nu purtaţi poveri în ziua sabatului şi nu ieşiţi pe porţile Ierusalimului, ducând poveri în ziua sabatului* (Ieremia17, 21).

Vai mie! ticălos călcător al atâtor porunci sfinte, care port grele poveri în ziua sabatului! Totuşi, eu am murit împreună cu El (II Timotei 2, 11), am fost îngropat împreună cu El (Romani 6, 4) şi am prăznuit împreună cu El sabatul. Care sunt poverile cele grele pe care le port şi le împlinesc?

Mânia este o povară, apoi invidia, ura, slava deşartă, grăirea de rău, împungerea şi întărâtarea aproapelui, mândria, preţuirea de sine, enervarea, certarea, iubirea de sine, zavistia. Acestea pentru suflet. Iar pentru trup: lăcomia, iubirea de trup, îngrijirea trupului, pofta, moleşeala. Pe toate acestea şi cele asemenea Domnul Iisus le-a nimicit în trupul Sfinţilor şi le-a omorât şi în Preacuratul şi Preasfântul Său Trup, după acest cuvânt al Apostolului: *Pe Cruce, El a omorât vrajba, în trupul Său, stricând legea orânduirilor din porunci* (Efeseni 2, 16 şi 14-15). Iată Sabatul cel Sfânt!

Deci, cel ce duce aceste poveri grele în ziua Sabatului cum poate el să zică: „Sunt un iudeu adevărat?". Un astfel de om se înşeală singur; el nu are decât numele de

iudeu şi nu va primi nimic de la Domnul Iisus. Căci se tăgăduieşte pe sine prin faptele sale, pentru că cele ce le-a omorât, iarăşi le-a înviat şi cele ce le-a îngropat, iarăşi le-a făptuit. Este limpede că nu este un iudeu adevărat, ci un înşelător care nu este tăiat împrejur şi nu a prăznuit Sabatul.

Când Domnul va intrat întru Slava Sa, El va duce în veşnica Împărăţie numai pe fiii lui Israil, pe toţi cei ce s-au tăiat împrejur pentru El, pe cei care i-a adunat din toate neamurile, precum zice Apostolul: *O parte din Israil s-a împietrit până ce vor intra toţi păgânii* (Romani 11, 25). Şi iarăşi: *Şi câţi vor urma dreptarul acesta, pace peste ei şi milă peste Israelul lui Dumnezeu* (Galateni 6, 16).

Vezi, deci, că israieliţii lui Dumnezeu sunt cei ce au tăierea împrejur a inimii, păzirea sabatului şi nimicirea păcatului. El zice iarăşi: *Nu cel arătat pe dinafară este iudeu, nici cea arătată pe dinafară este tăiere împrejur; ci este iudeu cel întru ascuns, iar tăierea împrejur este cea a inimii, în duh, nu în literă; a cărei laudă nu vine de la oameni, ci de la Dumnezeu* (Romani 2, 28-29).

Să luăm aminte, fraţilor, la noi înşine. Până când ne vom osteni şi vom pierde osteneala prin nepăsare, neştiind că vrăjmaşul este în noi, linguşindu-ne şi hărţuindu-ne, ca să nu putem contempla ceva din lumina dumnezeirii?

Cercetează-te, ticălosule, care ai fost botezat, în sângele lui Hristos şi în moartea Sa! (Romani 6, 3). Cu ce moarte a murit El? Şi dacă tu mergi pe urmele Lui (I Petru 2, 21), arată-mi cum trăieşti? El este fără pată şi pildă în toate. El a trăit în sărăcie, şi tu nu rabzi sărăcia.

avea unde Să-şi plece capul (Matei 8, 20), şi tu nu cu bucurie înstrăinarea. El a răbdat ocările (I 2, 23), şi tu nu rabzi nici o ocară. El nu a răsplătit cu rău, şi tu nu poţi răbda să nu răsplăteşti cu rău. S-a mâniat când suferea, ci tu te mânii, chiar când pe alţii să sufere. El nu S-a tulburat când Îl ocărau, te tulburi chiar nefiind ocărât. El S-a smerit şi mân- pe cei ce păcătuiau împotriva Lui, şi tu răneşti cu cele chiar şi pe cei ce te iubesc. El a răbdat supă- cu bucurie, şi tu te tulburi pentru cea mai neîn- tă veste neplăcută. El este blând cu cei căzuţi în e, şi tu eşti trufaş faţă de cei mai buni ca tine. El dat pentru cei ce păcătuiesc împotriva Lui, ca să-i pere, şi tu nu eşti în stare să te dai pentru cei ce iubesc. Vezi ce ţi-a dat El şi ce-I răsplăteşti tu? Cu- -L pe El după lucrurile Sale, şi pe tine după ale Dacă tu ai murit împreună cu El, cine face aceste ?

Preaiubiţilor, să luăm aminte cum se cuvine la sfin- Lui porunci, să ne tăiem voile, şi vom vedea lumina lor. Dacă noi iubim pe cei ce ne cinstesc, ce fa- mai mult decât păgânii? (Matei 5, 47). Te rogi binefăcătorii tăi? Şi vameşul face la fel (Matei 5, Dacă te bucuri cu cei ce te laudă, iudeul face acelaşi Ce faci mai mult tu, care eşti mort păcatului şi în Hristos Iisus? Dacă iubeşti numai pe cel ce te cu ce te deosebeşti de cel păcătos? Căci şi el la Dacă urăşti pe cel răufăcător, pe cel ce nu te as- pe cel ce te mânie, eşti ca un păgân. Ci tu, trebuie pentru iertarea lui. Dacă te mânii pe cel ce te

ocărăşte, şi fariseul face la fel.

Cercetează-te, dar, tu, cel ce ai fost botezat în numele Domnului: aşa fapte a făcut El? Sau cum te vei arăta în Ziua Slavei Sale, să primeşti cunună, dacă nu ai cununa biruinţei împotriva patimilor, pe care Împăratul tău, mai înainte le-a biruit, făcându-Ţi-se ţie pildă? Când se va arăta în Slava Sa, Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor (Apocalipsa 19, 16), Îl vor vedea toate neamurile cu mare slavă, purtând semnele biruinţelor îndurate pentru noi, pe când pe trupul tău nu se va arăta nici una din suferinţele Sale. Atunci El îţi va zice: *Nu te ştiu pe tine* (Matei 7, 23). Şi vei vedea pe toţi Sfinţii care au murit pentru numele Său, purtând semnul Său, iar tu te vei umple de ruşine în faţa lor.

Cercetează viaţa tuturor Sfinţilor şi vei vedea că ei nu au răsplătit cu rău, răul ce l-au suferit. De aceea sângele lor strigă: *Răzbună sângele nostru faţă de cei ce locuiesc pe pământ* (Apocalipsa 6, 10).

Iar eu, care iubesc toată odihna, ce voi zice în ziua aceea, văzând pe Prooroci, pe Apostoli, pe Mucenici şi pe ceilalţi Sfinţi care au răbdat necazurile, fără să întoarcă cu rău şi fără să se mânie, fiind încredinţaţi că nu puterea omenească, ci răutatea diavolească silea pe persecutori să-i chinuiască? Ei nu se porneau împotriva celor ce-i chinuiau sau îi omorau cu pietre, îi ardeau sau îi înnecau (Evrei 11, 37), ci se rugau pentru ei, ca să fie iertaţi, ştiind cine îi silea pe ei să facă astfel.

Cercetează-te, deci, preaiubitule frate, să vezi ce faci; ce cugeţi tu înaintea lui Dumnezeu? Căci nimic nu vei putea ascunde în acel ceas. Cele ce se vor rosti atunci

nu depind de puterea omenească, ci, la înviere, fiecare va învia îmbrăcat cu faptele sale, ca şi cu o haină, fie bune, fie rele. Faptele vor vorbi atunci şi vor şti care este locul lor.

Ferice de cel ce s-a luptat şi s-a dezbrăcat de cele ce-l târau spre gheenă şi s-a îmbrăcat cu cele ce-l duc la Împărăţie. Apostolul zice: *Noi ştim că, dacă se va strica acest cort, sălaşul nostru pământesc, avem zidirea de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veşnică, în ceruri* (II Corinteni 5, 1). Timpul vieţii noastre este o nimica, şi noi îl risipim zilnic, până ce vine ceasul şi ne vom tângui cu plânsul cel veşnic.

Să nu slăbim, fraţilor, cu mintea, ci să ne străduim cu grijă şi cu trezvie, rugând necontenit milostivirea lui Dumnezeu să ne ajute. Să nu ne mâniem pe ceilalţi, pentru cuvinte spuse din neatenţie sau fără voie, căci fiind nedesăvârşiţi, se fac unelte ale vrăjmaşului, sunt străini de Dumnezeu, sunt lepădaţi şi părăsesc stadionul luptei.

În toate, preaiubiţilor, să aveţi smerenie, răbdaţi ocara, aveţi răbdare şi siliţi-vă în tot ceasul să vă tăiaţi voia; căci cel ce ţine la voia sa, pierde toate virtuţile, pe când cel ce are dreapta socoteală îşi taie voia sa cu blândeţe, temându-se de vrajbă ca de un balaur, căci aceasta dărâmă totul, şi aşa de tare întunecă sufletul, că acesta nu mai vede nimic din lumina virtuţilor. Ia aminte la această blestemată patimă care se amestecă cu virtuţile, spre a le pierde.

Domnul nostru Iisus Hristos nu s-a urcat pe Cruce mai înainte de a alunga pe Iuda din mijlocul ucenicilor Săi. Dacă omul nu taie această josnică patimă, nu poate

spori după Dumnezeu; căci toate relele vin în urma ei: nerăbdarea, în primul rând, apoi slava deşartă. Tot ce Dumnezeu urăşte se află în sufletul certăreţului şi a celui mândru, şi tot ceea ce li se pare că vine de la Dumnezeu, nu-i decât minciună, după toate Scripturile.

Deci, osândirea de sine aduce smerenia, iar tăierea voii sale, cu ştiinţă, pentru aproapcle, este însăşi smerenia. Curăţia este rugăciunea pentru Dumnezeu. Nesocotirea de sine îţi lasă vreme pentru căinţă. Nejudecarea altuia este semn de dragoste. Îndelunga răbdare stă în a nu gândi nimic rău împotriva aproapelui. Inima care iubeşte pe Dumnezeu nu răsplăteşte cu rău. Liniştea nu primeşte nimic din cele nefolositoare. Sărăcia este inimă nepătată. Din stăpânirea de sine vine pacea. Răbdarea înseamnă blândeţe. Milostenia stă în a ierta. Pe toate acestea le naşte tăierea voii, care pune bună rânduială în toate virtuţile şi face mintea fără tulburare.

În sfârşit, în toate Scripturile eu văd că numai aceasta o voieşte Dumnezeu de la om: să se smerească în toate înaintea aproapelui şi să-şi taie voia sa, să ceară necontenit ajutorul Său şi să-şi păzească ochii de somnul uitării şi de robia tulburării, căci firea omenească este rea şi nestatornică. Numai El ne poate păzi; numai El ne dă tăria de a ne păzi; El este adăpostul care ocroteşte sărăcia noastră; El lucrează înnoirea care ne duce la Dânsul; El ne dăruieşte mulţumirea; El ne dă harul ca să-I mulţumim; El ne ocroteşte de mâna vrăjmaşilor noştri. Lui I se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

Alte cuvinte

Zis-a iarăşi: Iată cele ce nasc vrajba şi pustiesc sufletul în chip jalnic: flecăreala, vorbele cu înţelesuri, potrivirea cuvântului după gustul fiecăruia, îndrăzneala, făţărnicia şi îngâmfarea. Sufletul celui ce le are pe acestea, este sterp de toată virtutea.

Zis-a iarăşi: Sufletul care nu asudă pentru fiecare virtute, nu poate să ajungă la odihna Fiului lui Dumnezeu. Nu fiţi, deci, fără grijă de viaţa voastră, fraţilor. Mintea să nu făurească zilnic pricini pentru lucrul răutăţii. Nu vă irosiţi vremea înainte de a ajunge la odihna Fiului lui Dumnezeu, adică la smerenia în toate, la nevinovăţie, la iubire faţă de toţi oamenii, la lepădarea tuturor celor străine de Dumnezeu, la moarte faţă de tot lucrul rău. *Dumnezeu nu minte* (Tit 1, 2); El ajută slăbiciunii noastre, cu milostivirea Sa.

CUVÂNTUL XXIII

Despre desăvârşire

Zis-a un Părinte: Dacă omul nu agoniseşte credinţa în Dumnezeu, dorirea neîntreruptă de Dumnezeu, nevinovăţia, nerăsplătirea răului cu rău, înfrânarea, smerenia, curăţia, iubirea de oameni, lepădarea de sine, blândeţea, răbdarea, neîncetata rugăciunea către Dumnezeu întru strâmtorarea inimii, dragostea adevărată, neîndoiala, luarea aminte la cele ce se întâmplă, neîncrederea în faptele sale bune sau în slujirea sa, şi a cere de-a

pururea ajutorul lui Dumnezeu în toate, fără de toate acestea nu se poate mântui. Căci vrăjmaşii tăi nu te cruţă, omule! Deci, nu fi nepăsător, nu nesocoti conştiinţa, nu-ţi pune toată nădejdea în tine, dacă ai făcut un lucru vrednic de Dumnezeu, câtă vreme te afli în ţara vrăjmaşilor tăi.

Nevoinţa cu pricepere izgoneşte nepăsarea, iar întristarea vindecă rănile făcute de vrăjmaşii dinlăuntru.

Dragostea desăvârşită de Dumnezeu, după voia Sa, este potrivnică războaielor celor nevăzute, iar curăţia lăuntrică, biruitoare în nevăzutul război, pregăteşte odihna Fiului lui Dumnezeu, iar curăţia văzută, păzeşte virtuţile. Ştiinţa naşte virtutea şi tot ea o păzeşte. Mulţumeşte lui Dumnezeu în vreme de ispită şi vei izgoni gândurile care vin. Nu socoti că osteneala ta e plăcută lui Dumnezeu şi te va păzi ajutorul Său.

Cel ce caută pe Dumnezeu din toată inima şi cu evlavie, acela nu se socoate bine plăcut lui Dumnezeu, căci dacă conştiinţa sa îl mustră de ceva nefiresc, el este străin de libertate. În adevăr, dacă este cineva care mustră, este un acuzator, şi câtă vreme este vină, nu este libertate.

Dacă în vremea rugăciunii, conştiinţa nu te învinuieşte de nici o răutate, atunci cu adevărat eşti liber şi ai intrat în Sfânta Sa odihnă. Dacă vezi că rodul cel bun s-a întărit şi neghina vrăjmaşului nu-l mai înăduşă; că cei ce te luptă au dat înapoi, dar nu cu viclenie, dacă nu te mai luptă simţurile şi dacă norul a acoperit cortul şi dacă soarele nu te mai arde ziua, nici luna, noaptea; dacă ai toate cele trebuitoare pentru construirea cortului şi păzirea lui

după voia lui Dumnezeu, atunci Dumnezeu ţi-a dat biruinţa, şi de acum El Însuşi va umbri cortul, că este al Lui, şi El va merge înaintea cortului şi va pregăti locul odihnei Sale. Şi dacă nu se opreşte El mai întâi, în locul în care voieşte, cortul nu se poate odihni, precum zice Scriptura (Numeri 9, 17).

Omul este pândit de o mare primejdie dacă nu se cunoaşte pe sine şi nu ştie precis că nu se află în sine ceva de la cel ce mânie pe Dumnezeu, care l-a învăţat lucruri potrivnice firii. Deci, trebuie să ne temem de bunătatea Sa, care ne povăţuieşte să ne aducem aminte de Dumnezeu, care de-a pururea ne îndeamnă să nu uităm Sfânta Sa umilinţă, care să ne stăpânească inimile prin milostivirea lui Dumnezeu.

Să nu cruţăm nimic pentru dobândirea şi paza acestor virtuţi până la sfârşit; să ne vedem păcatele şi să nu nădăjduim în noi înşine, câtă vreme ne aflăm în grea robie. Căci judecarea aproapelui, ocărârea fratelui, a-l dispreţui în inimă, a-l mustra când se iveşte prilejul, a-l ocărî cu mânie, a-l vorbi de rău faţă de cineva, toate acestea depărtează pe om de la milostivirea lui Dumnezeu, pe care o primesc Sfinţii, şi de slăvitele virtuţi. Astfel de fapte zădărnicesc ostenelile omului şi nimicesc roadele lor cele bune.

Zis-a iarăşi: Dacă zice cineva că-şi plânge păcatele şi totuşi săvârşeşte păcatul, acela e fără de minte. Dacă zice cineva că-şi plânge păcatele şi totuşi iubeşte vreunul, acela se înşală singur. Cel ce caută liniştea şi nu se îngrijeşte să-şi taie patimile, este orb faţă de sfintele virtuţi. Cel ce-şi lasă păcatele sale şi se îngrijeşte de îndrep-

tarea altora, nu se poate ruga lui Dumnezeu cu toată inima, nici nu se poate ruga cu înţelegere. Iată ce este bărbăţia: ca omul să se lupte împotriva păcatelor săvârşite, rugându-se lui Dumnezeu să i le ierte, şi să-i ajute să nu le mai facă, nici cu mintea, nici cu fapta, nici cu simţirea. Dacă aducerea aminte de păcatele sale nu stăpâneşte necontenit inima şi nu o întoarce de la toate cele lumeşti, omul nu se poate opri de la păcatele sale şi de a se îndulci de cele făcute şi nici de a se opri să nu mai judece făptura lui Dumnezeu. Ferice de cel ce s-a învrednicit cu adevărat de acestea, şi nu în chip făţarnic şi cu multă răutate.

Zis-a iarăşi: Iată lucrarea celor ce în adevăr se căiesc cu duhul şi cu simţirile: nu judeca pe aproapele. În adevăr, dacă te îngrijeşti de păcatele tale, nu le mai vezi pe cele ale aproapelui.

Zis-a iarăşi: Cine face rău pentru rău, este departe de căinţă. Cel ce din slavă deşartă se ia după un lucru lumesc, este departe de întristarea minţii. Cel ce se mâhneşte că părerea sa nu a fost luată în seamă, este străin de întristare. Este departe de întristare cel ce voieşte să fie mai mare şi cel ce vrea să se facă voia sa.

Este lucru ruşinos pentru cineva să zică despre altul că este bun sau rău, fiindcă îl socoate pe acela mai rău decât pe sine. Este lucru ruşinos pentru cineva să se ocupe de lucruri care nu-l privesc pe el, e o greşeală şi amară robie, care nu-l lasă să-şi vadă păcatele sale.

Dacă te superi când cineva te ocărăşte, nu ai adevărata întristare. Dacă suferi când te-ai păgubit într-o neguţătorie, nu ai adevărata întristare. Dacă te tulburi,

fiind învinuit de un lucru pe care nu-l ştii, nu ai întristare. Dacă primeşti laudele ce ţi se aduc, nu ai întristare. Dacă te înghesui pe lângă mai marii lumii, dorind prietenia lor, nu ai întristare. Dacă într-o convorbire cu alţii nu îţi sunt de aceeaşi părere cu tine, iar tu ţii la părerile tale, nu ai întristare. Dacă vorbele tale fiind nesocotite, nu te mâhneşti, nu ai întristare.

Toate acestea arată că omul cel vechi trăieşte, că este în putere, că nu are cine să-i stea împotrivă şi că lipseşte adevărata întristare.

Cel ce lucrează după Dumnezeu, are nevoie de ochi duhovnicesc, ca să-şi dea seama că de voie este vrăjmaş lui Dumnezeu. Dacă păzeşti poruncile lui Dumnezeu şi tot lucru îl faci cu ştiinţă, pentru Dumnezeu, dacă eşti convins că nu poţi plăcea lui Dumnezeu pe măsura slavei Sale şi dacă ai înaintea ochilor păcatele tale, acestea se vor împotrivi celui rău, care vrea să te doboare cu gândul că eşti mântuit şi vor păzi cele zidite cu ajutorul întristării. Atunci te vei cunoaşte pe tine şi vei şti unde sălăşluieşti (Apocalipsa 2, 13).

Zis-a iarăşi: Nu socoti în inima ta că ai dobândit liniştea. Căci până ce omul nu s-a înfăţişat la judecată, n-a auzit hotărârea şi nu ştie locul ce i s-a orânduit, nu trebuie să se încreadă în sine. Căci teama este a bine plăcea lui Dumnezeu.

Zis-a iarăşi: Întristarea după Dumnezeu, care mistuie inima, duce la stăpânirea simţurilor, şi împotrivirea cu trezvie păzeşte întregi puterile minţii. Omul singur este neputincios şi trebuie să nu se încreadă în sine, ci fără odihnă trebuie să se ostenească până se află în trup.

Fericiţi cei ce nu socot că lucrul lor este bineplăcut Domnului şi care se tem de ziua întâlnirii cu Dumnezeu, căci ei nu nădăjduiesc în faptele lor. Căci cunoscând fapta lui Dumnezeu, ştiu că nu ajung să împlinească cum se cuvine voia Lui, ci îşi cunosc slăbiciunea şi se îndestulează întristarea lor, se plâng pe sine şi nu se mai îngrijesc de alţii, pe care numai Dumnezeu se cuvine să-i judece.

Zis-a iarăşi: Atunci a ajuns la biruinţă cel ce se osteneşte, când se află cu totul în stăpânirea lui Dumnezeu, când este desăvârşit, după voia Lui, când este scris în cartea vieţii, când Îngerii vor mărturisi despre dânsul că a scăpat de domnii cei „de-a stânga". Atunci mintea lui se află cu locuitorii cerului. Dar câtă vreme durează războiul, omul se află în frică şi cutremur, biruitor sau biruit astăzi, biruitor sau biruit mâine, căci lupta apasă inima.

Însă nepătimirea nu ştie de război; ea a primit plata şi nu se mai îngrijorează de soarta celor trei, când ei, cu harul lui Dumnezeu, au ajuns la pace între dânşii. Iar cei trei sunt: sufletul, trupul şi duhul, după cuvântul Apostolului (I Tesaloniceni 5, 23). El mai spunea, undeva într-o epistolă, că atunci când cei trei au devenit una prin lucrarea Sfântului Duh, nu mai pot fi despărţiţi. *Căci Hristos a murit şi a înviat, şi nu mai moare; moartea nu mai are stăpânire asupra Lui* (Romani 6, 9). Moartea Sa a fost mântuire pentru noi, căci prin moartea Să a omorât păcatul pentru totdeauna (Romani 6, 10), şi învierea Sa a fost mântuire pentru noi, căci prin moartea Sa a fost viaţă pentru cei ce cred cu tărie în El. Şi El a tămăduit de patimi pe cei ce sunt ai Săi, pentru ca ei să trăiască în Dumnezeu şi să aducă roadă de dreptate.

Deci, nu te crede mort, câtă vreme eşti asaltat de vrăjmaşi: fie în somn, fie când eşti treaz. Căci atâta vreme cât bietul om se luptă, el nu are siguranţă, şi privind de departe, nu se încrede în lucrurile sale; pe când, cel fără de minte care cade în fiecare zi, se socoteşte biruitor, când nu este nici o luptă în stadion.

De aceea, Domnul nostru zice ucenicilor Săi: *Să nu salutaţi pe nimeni, în cale* (Luca 10, 4). *Salutaţi pe cei ce se află în casă, şi dacă va fi acolo un fiu al păcii, rămâneţi acolo, şi pacea voastră se va odihni peste el* (Luca 10, 6).

Tot aşa zice Elisei lui Gheezi, trimiţându-l: *Dacă vei întâlni un om să nu-l binecuvintezi şi să nu primeşti de la nimeni binecuvântare* (IV Regi 4, 29). El ştia că acesta nu va da viaţă copilului şi că nu va avea puterea să-l învieze. Dar când a intrat omul lui Dumnezeu şi a văzut copilul întins pe pat, a încuiat uşa în urma lui, şi a făcut ceea ce ştia, urcându-se în pat peste copil, şi coborându-se şi plimbându-se de şapte ori. Şi când simţurile s-au încălzit, prin voia lui Dumnezeu, ochii copilului s-au deschis (IV Regi 4, 32-35).

Ce să zicem noi, ticăloşii, care ţinem mai mult la slava lumii decât la slava lui Dumnezeu? Care nu ştim cum să ne luptăm, care ne grăbim să ajungem la odihnă, fără osteneală, şi nu cunoaştem îndelunga răbdare a lui Dumnezeu? El lasă neghina împreună cu rodul cel bun şi nu trimite să adune neghina înainte de vremea secerişului (Matei 13, 24-30). Ori, Ghezi a mers în fugă, dar nu a izbutit să învieze copilul, fiindcă iubea mai mult slava oamenilor decât slava lui Dumnezeu.

Fericiţi sunt ochii care nu îndrăznesc să se ridice către Dumnezeu, care îşi cunosc păcatele şi se roagă pentru iertarea lor. Şi vai de cei ce-şi pierd vremea, socotindu-se fără păcate, care-şi calcă în picioare conştiinţa, ca să nu-i mustre, şi nu-şi dau seama că nu-i puţin lucru a fi în neorânduială cu ceva. După cum plugarul socoteşte nefolositoare sămânţa care nu încolţeşte şi se întristează de osteneala sa, pentru că aceea nu a crescut, tot aşa şi omul, chiar dacă ar cunoaşte toate tainele şi ştiinţa (I Corinteni 13, 2), chiar dacă ar face multe minuni şi tămăduiri (Matei 7, 22), chiar dacă ar răbda multe nevoinţe, dacă şi-ar da şi hainele Sale, încă este stăpânit de teamă, neputând să se încreadă în conştiinţa sa, fiindcă are vrăjmaşi care-l urmăresc, şi-i întind curse, până ce va auzi acest cuvânt: *Dragostea nu cade niciodată, ci toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă* (I Corinteni 13, 7).

Vai, câte osteneli cere calea lui Dumnezeu! Precum Însuşi a spus-o: *Strâmtă este uşa şi îngustă calea care duce la viaţă şi puţini o află* (Matei 7, 14). Iar noi, cei leneşi şi stăpâniţi de patimi, o socotim că este odihnă, neputând purta jugul despre care El zice: *Luaţi jugul Meu şi învăţaţi de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre. Că jugul Meu este bun şi sarcina Mea uşoară* (Matei 11, 29-30).

Cine este omul cel înţelept, după Dumnezeu, şi plin de teamă, care să nu lupte din toate puterile ca să se nevoiască în osteneală şi să fugă de lume, în linişte, trezvie şi grijă, ca să nu se socotească nevrednic de a rosti numele lui Dumnezeu?

Din pricina patimilor care lucrează în noi, Stăpânul şi Domnul Iisus a venit să le omoare în noi, care nu mai umblăm după trup, ci după duh, învăţându-ne toată voia Tatălui. El spune ucenicilor Săi, învăţându-i: *Când veţi face toate cele ce vi s-au poruncit, să ziceţi: Slugi netrebnice suntem, că ceea ce am fost datori să facem, am făcut* (Luca 17, 10). El a spus acestea celor ce se ostenesc şi se păzesc, pentru ca ei să cunoască pe cei ce le jefuiesc şi le răpesc osteneala.

Un om fuge de spaimă când vede un animal otrăvitor: fie şarpe, fie viperă, fie scorpion, fie orice fiară cu venin de moarte. Pe când sufletul neruşinat şi ticălos, stă nemişcat în faţa lucrurilor care-l omoară, nu fuge de ele, nu se fereşte, ci se complace în ele şi li se supune cu toată inima. De aceea îşi iroseşte vremea zadarnic şi fără rod.

CUVÂNTUL XXIV

Despre nepătimire

Pe calea virtuţilor sunt căderi, pentru că există vrăjmaşul; se află schimbare şi mutare; este îndestulare şi lipsă, este nedesăvârşire şi deznădejde; este bucurie şi osteneală a inimii, este sporire şi poticnire. Căci aşa este călătoria, până ce vei intra în odihnă.

Pe când nepătimirea, este străină de toate acestea şi nu are nevoie de nimic, fiindcă se află în Dumnezeu şi Dumnezeu într-însa. Ea nu mai ştie de vrăjmaşi, de cădere, de necredinţă, de osteneală, pentru a le păzi, de

teamă de patimi, de vreo poftă de ceva, de vreun necaz adus de vrăjmaşi. Slava sa e mare şi nemăsurată.

Câtă vreme este teama de vreo patimă oarecare, suntem departe de nepătimire, şi câtă vreme avem vreo mustrare în conştiinţă, suntem străini de ea.

Aşa este trupul pe care l-a luat Iisus şi aşa este dragostea pe care El a poruncit-o ucenicilor Săi să o lucreze cu bucurie. Din această pricină, mulţi neştiutori credeau că au ajuns la nepătimire, dar patimile încă trăiau în sufletul lor; nu-şi aveau trupurile curăţite deplin, şi-şi neglijau îndatoririle lor.

Iertaţi-mă, pentru Dumnezeu!

CUVÂNTUL XXV

Către Avva Petru, ucenicul său

Când îmi scrii: „Vreau să mă pocăiesc lui Dumnezeu pentru păcatele mele, dacă Domnul mă va izbăvi de această amară grijă a acestui veac". Bine ai spus: „dacă mă vei izbăvi de grija acestui veac", căci nu este cu putinţă a avea în acelaşi timp grijă de amândouă, precum adeseori a zis Domnul: *Nu puteţi sluji lui Dumnezeu şi lui Mamona* (Matei 6, 24).

Mamona este tot lucrul acestei lumi. Dacă omul nu-l părăseşte, nu poate sluji lui Dumnezeu. Iar slujirea lui Dumnezeu aceasta este: a nu avea nimic străin în minte când Îl lăudăm, nici poftă, când ne rugăm, nici răutate, când Îi cântăm, nici ură când I ne închinăm, nici

invidia cea rea care este poticnire în convorbirea cu El, nici poftă ruşinoasă în mădularele noastre, când ne aducem aminte de El. Că toate acestea sunt ziduri întunecoase care închid pe bietul suflet şi nu poate sluji lui Dumnezeu cu curăţie când se află în ele, fiindcă îl ţin pe loc şi nu-l lasă să alerge întru întâmpinarea lui Dumnezeu, ca să-L laude în taină, să I se roage cu dulceaţa dragostei, întru desfătarea inimii şi cu o sfântă voinţă, pentru ca să fie luminat de El. Din această pricină, mintea e mereu întunecată şi nu poate spori după Dumnezeu, pentru că nu are grijă să taie aceste lucruri cu pricepere, şi îi este cu neputinţă să le taie, dacă nu s-a lepădat de grija cea lumească.

Sunt două „materii“ care au putere asupra sufletului. Una vine din afară: aceasta este grija acestui veac pentru odihna trupului, cealaltă dinlăuntru, este aceea a patimilor, care se împotrivesc virtuţilor. Însă sufletul nu o vede pe cea dinlăuntru, adică pe cea a patimilor, dacă nu este slobod de cea din afară. De aceea zice şi Domnul: *Cine nu se leapădă de toate voile sale, nu poate să fie ucenicul Meu* (Luca 14, 33). Materia cea din afară vine din voinţă, iar cea dinlăuntru vine din purtarea cea din afară.

Stăpânul nostru Iisus, ştiind că voinţa le conduce pe amândouă, ne-a poruncit să o tăiem. Câtă vreme sufletul se îngrijeşte de lucrurile cele din afară, duhul este mort şi patimile cele dinlăuntru îşi arată fără oprelişte puterea. Dacă sufletul ascultă cuvântul lui Iisus, îşi taie toate voile şi urăşte tot lucrul acestei lumi, atunci şi mintea se trezeşte şi se luptă, până ce le izgoneşte din casa

sa, veghind fără încetare asupra sufletului şi păzindu-l să nu se mai întoarcă la cele ce îl vatămă.

Sufletul se aseamănă cu o femeie tânără ce trăieşte cu bărbatul ei. Când bărbatul iese afară din casă, ea lasă teama şi supunerea şi nu mai are râvnă pentru grija celor din casă. Dar când bărbatul se întoarce, ea este cuprinsă de teamă şi lasă cele ce făcea şi se îndeletniceşte cu cele după voia bărbatului, iar el se ocupă cu treburile casei, unde este nevoie. Aşa şi mintea: dacă este trează se îngrijeşte de suflet şi-l păzeşte necontenit; până ce naşte şi creşte copii cu el, şi de aici se fac amândoi o singură inimă; sufletul este supus minţii şi o ascultă, cum scrie Apostolul: *Bărbatul este cap femeii* (I Corinteni 11, 3), şi de asemenea: *Bărbatul nu este dator să-şi acopere capul, fiind chipul şi slava lui Dumnezeu, iar femeia este slava bărbatului. Că nu bărbatul este din femeie, ci femeia din bărbat. De aceea, femeia trebuie să aibă semn de supunere pe capul ei, pentru îngeri; însă nici bărbatul fără femeie, nici femeia fără bărbat, în Domnul, căci precum este femeia din bărbat, tot aşa şi bărbatul prin femeie, şi toate de la Dumnezeu* (I Corinteni 11, 7-12).

Cuvântul acesta este pentru cei ce se învrednicesc să se facă una în Domnul şi care nu mai sunt despărţiţi. Aceştia se roagă lui Dumnezeu în toată curăţia, care binecuvintează pe Dumnezeu cu inimă sfântă şi Dumnezeu îi luminează, că sunt adevăraţii închinători pe care îi caută Dumnezeu (Ioan 4, 23) şi despre care El a zis: *Voi locui în ei şi voi umbla cu ei* (II Corinteni 6, 16).

Aceasta înseamnă ceea ce a zis El: *Dacă doi din voi se vor învoi între ei, tot ceea ce vor cere întru numele Meu,*

li se va da (Matei 18, 19). El voieşte ca cei ce sunt ai Săi să fie curaţi de materia cea văzută şi de cea ascunsă în suflet şi de tot ceea ce El a nimicit în Trupul Său, prin întrupare, precum a zis: *Rămâneţi în Mine şi Eu întru voi* (Ioan 15, 4).

Vezi, frate? El voieşte ca noi mai întâi să rămânem în El prin purtarea noastră şi El va rămâne în noi prin curăţie, după puterea noastră.

Dar poate va zice cineva: „Eu rămân în El prin botez, dar nu pot duce această viaţă".

Ascultă, preaiubite: Este sigur că cel ce primeşte botezul, îl primeşte pentru nimicirea păcatului, precum zice Apostolul: *Noi ne-am îngropat prin botez împreună cu El în moarte, ca să se nimicească trupul păcatului, pentru ca noi să nu mai slujim păcatului* (Romani 6, 4-6). Căci este cu neputinţă ca Hristos şi păcatul să stea împreună, iar dacă Hristos se află în tine, păcatul a murit iar duhul este viu pentru dreptate (Romani 6, 8-10), precum a zis Apostolul: *Femeia măritată este legată prin lege de bărbatul ei, cât trăieşte el; iar dacă bărbatul îi moare, este slobodă de legea bărbatului ei. Dar trăindu-i bărbatul, ea se cheamă preacurvă de va fi cu alt bărbat; iar de îi va muri bărbatul, ea este slobodă de lege şi nu este preacurvă dacă ia alt bărbat* (Romani 7, 2-3). Tot aşa şi cel ce voieşte să ştie dacă Hristos sălăşluieşte într-însul, va cunoaşte aceasta din gândurile sale. Câtă vreme păcatul îi înşeală inima, Dumnezeu nu locuieşte într-însul şi Duhul Său nu află în el odihnă. Căci Dumnezeu locuieşte în chip firesc în omul care împlineşte poruncile Lui şi omul în Dumnezeu, dacă sufletul său este liber, cum zice

Apostolul: *Cel ce se uneşte cu desfrânata este un singur trup cu ea, şi cel ce se uneşte cu Domnul, se face un singur Duh cu El* (I Corinteni 6, 16-17). Tot ceea ce este împotriva firii e numit desfrânare.

Deci, dacă sufletul este slobod şi dacă s-a eliberat de piedicile din văzduh, atunci el rămâne în Dumnezeu şi se împărtăşeşte din Duhul Său, după cuvântul: *Cel ce se uneşte cu Domnul, face cu Dânsul un singur Duh.* Şi Duhul îl învaţă cum să se roage, iar el I se închină neîncetat. Iar Acela este unit cu dânsul şi rămâne în el, îl povăţuieşte şi de-a pururea îl odihneşte şi îi descoperă slava Sa şi harurile Sale cele negrăite. Sufletul cu adevărat se naşte din El prin botez şi prin insuflarea Duhului, precum este scris: *Cel născut din Dumnezeu nu păcătuieşte şi cel viclean nu se atinge de el* (I Ioan 5, 18), căci este născut din Dumnezeu, cum spune Evanghelia: *Nu veţi intra în împărăţia cerurilor, dacă nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi ca pruncii* (Matei 18, 3); şi încă ca nişte prunci de curând născuţi să doriţi laptele duhovnicesc şi neprefăcut, ca prin el să creşteţi spre mântuire (I Petru 2, 2).

Dar care este lucrarea pruncului? Pruncul, dacă îl loveşti plânge şi este vesel cu cei ce se bucură de el. Dacă îl ocărăşti, nu se supără, şi când îl lauzi nu se mândreşte. Dacă cinsteşti pe altul mai mult decât pe el, nu este invidios. Dacă îi iei lucrurile lui, nu se tulbură, dacă-i dăruieşti ceva, nu ia aminte. Nu se judecă cu nimeni, nu se ceartă din pricina lucrurilor sale, nu urăşte pe nimeni. Dacă este sărac, nu se întristează; dacă este bogat, nu se înalţă. Dacă vede o femeie, nu o pofteşte. Plăcerea sau neliniştea nu-l chinuie. Nu judecă pe nimeni, nu invidiază

pe nimeni. Nu se laudă cu cele ce nu ştie, nu râde de înfăţişarea aproapelui, nu vrăjmăşuieşte pe nimeni, nu se făţărniceşte, nu caută slava acestei lumi, nu umblă după bogăţii, nu-i place să poruncească, nu-i încrezut, nu-i certăreţ, nu e stăpânit de patimi, nu se tulbură pe nimeni. Dacă îl despoi, nu se supără, nu ţine la voia sa, nu se teme de foame sau de răufăcători, nici de animale sălbatice, nici de război. Dacă se întâmplă prigoană, el nu se tulbură.

Aşa este cel despre care Domnul a zis: *Dacă nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi ca pruncii, nu veţi intra în Împărăţia lui Dumnezeu* (Matei 18, 3).

Iar după ce pruncul creşte puţin şi răul începe să locuiască într-însul, Apostolul ne spune iarăşi: *Să nu mai fim prunci aruncaţi de valuri şi purtaţi de tot vântul învăţăturii, în amăgirea oamenilor întru vicleşug, spre uneltirea înţelepciunii, ci, ţinând adevărul în dragoste, să creştem în toate întru El, care este capul - Hristos* (Efeseni 4, 14-15). Şi adaugă: *Cu lapte v-am hrănit, iar nu cu bucate, căci încă nu puteţi mânca, şi nici măcar acum nu puteţi* (I Corinteni 3, 2). Şi iarăşi: *Câtă vreme moştenitorul este prunc, nu se deosebeşte cu nimic de rob, cu toate că este stăpân peste toate, ci este sub epitropi şi îngrijitori până la vremea rânduită de tatăl său; aşa şi noi, când eram prunci, eram robiţi sub stihiile lumii* (Galateni 4, 1-3). Şi iarăşi: *Fugi de poftele tinereţii* (II Timotei 2, 22).

Deci, el ne învaţă să părăsim copilăria, zicând: *Fraţilor, nu fiţi copii cu mintea, ci cu răutatea, fiţi prunci. La minte, fiţi desăvârşiţi* (I Corinteni 14, 20). Deci, lucrul acestor copii este ceea ce spune Apostolul Petru: *Lepădaţi*

dar toată răutatea şi tot vicleşugul şi făţărnicia, pizma şi toată clevetirea ca nişte prunci de curând născuţi (I Petru 2, 1-2).

Frate, ştii tu care este înţelesul cuvântului pe care l-ai auzit de la Stăpânul nostru Iisus: *Amin, amin zic vouă, de nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi ca pruncii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor*? (Matei 18, 3).

Acest cuvânt ne umple de teamă, căci a fost rostit cu jurământ: *Amin, amin zic vouă*; **că El Însuşi este Aminul.** De aceea Apostolul zice: *Fiindcă nu avea pe nimeni mai mare decât El, S-a jurat pe Sine Însuşi, zicând: Cu adevărat, binecuvântând, Te voi binecuvânta* (Evrei 6, 13).

Să înţelegem bine cuvântul şi să cugetăm la el în toată vremea cu frică şi cu cutremur, ori de câte ori vrăjmaşul ne aţâţă împotriva aproapelui, sau când cineva ne răneşte, ne ocărăşte sau ne defaimă, sau când cineva se ceartă cu noi, nevoind să asculte, sau când necurata mânie ne chinuie, căutând vreun rău făcut de aproapele, ca să ne întunece sufletul cu pornire şi cu ură.

Deci, dacă ceva din acestea se iscă în sufletul nostru, să ne grăbim a ne aduce aminte de cuvântul Stăpânului: *Amin, amin zic vouă, de nu vă veţi întoarce şi de nu veţi fi ca pruncii, nu veţi intra întru împărăţia cerurilor* (Matei 18, 3).

Cine nu se va teme, auzind acest cuvânt? Sau ce înţelept, dorind să-şi mântuiască sufletul, nu va arunca de la inimă toată ocara pe care o spune aproapelui său? Sau cine, temându-se de gheenă, nu va lepăda toată ura de la inimă, ca să nu fie izgonit afară din Împărăţie? Căci cuvântul rostit de Mântuitorul este hotărât: *Dacă nu vă*

veţi întoarce şi nu veţi fi ca pruncii, nu veţi intra întru împărăţia cerurilor.

Greu este acest cuvânt pentru cei ce ţin la voia lor, pentru cei ce iubesc lumea, pentru cei ce nu cunosc darul Sfântului Duh; căci dacă acesta ar veni peste ei, ar uita tot răul, şi i-ar învăţa, potrivit cu darurile Sale, în locul mâniei, blândeţea; în locul vrăjmăşiei, pacea; în locul laşităţii, răbdarea; în locul urii, dragostea; căci aşa sunt cei ce s-au învrednicit de naşterea cea din nou.

Să ne grăbim, deci, a tăia de la inimă ce ne-a zis marele Apostol şi să o aruncăm pentru a ajunge la măsura pruncului. Căci cei ce au avut grijă şi şi-au tăiat-o de la sufletul lor, au ajuns la sfânta bărbăţie şi la desăvârşire.

Domnul, după ce a suflat asupra ucenicilor şi le-a zis: *Luaţi Duh Sfânt* (Ioan 20, 22), li s-a arătat la ţărmul Mării Galileii, zicând: *Fiilor, aveţi ceva de mâncare?* (Ioan 21, 5), arătându-le că prin suflarea Duhului Sfânt, i-a făcut prunci, deşi cu trupul nu erau prunci. Este scris, de asemenea: *Iată Eu şi pruncii pe care Mi i-a dat Dumnezeu.*

Deoarece pruncii s-au făcut iarăşi părtaşi „trupului şi sângelui“, în chip apropiat S-a împărtăşit şi El de acestea, ca prin moarte să surpe pe cel ce are stăpânirea morţii, adică pe diavolul, şi să-i izgonească pe aceştia (Isaia 8, 18 şi Evrei 2, 13-15). De „trupul şi sângele“ cui S-a făcut părtaş, „dacă nu de al acelora care au lepădat toată stricăciunea şi au ajuns la măsura sfintei pruncii?“. Aceştia s-au făcut desăvârşiţi, după cuvântul Apostolului: *Până ce vom ajunge toţi la unitatea credinţei Fiului lui Dumnezeu, la starea de bărbat desăvârşit, la măsura vârstei deplinătăţii lui Hristos* (Efeseni 4, 13). Şi încă:

Creşterea trupului să fie spre zidire în dragoste (Efeseni 4, 16). Acestora le scrie Apostolul Ioan, zicând: *Vă scriu vouă, copiilor, fiindcă aţi cunoscut pe Tatăl; vă scriu vouă, părinţilor, pentru că aţi cunoscut pe Cel ce este de la început; v-am scris vouă, tinerilor, pentru că aţi biruit pe cel viclean* (II Ioan 2, 12-13).

Să ştiţi că cei ce s-au făcut prunci cu răutatea, aceia sunt luptători împotriva vrăjmaşului, fiindcă s-au dezbrăcat de armura lui, care este răutatea. Dar ei s-au făcut şi părinţi şi au ajuns măsura desăvârşirii, deoarece li s-au făcut descoperiri şi taine, ca să ajungă la înţelepciune, la unitate, la blândeţe şi la curăţie. Căci acestea sunt lucrurile blândeţii şi aceia sunt cei ce preamăresc pe Hristos în trupurile lor (I Corinteni 6, 20).

Să ne luptăm, dar, preaiubiţi fraţi, în această vreme de mare foamete care a venit pe pământ, fără să ne deznădăjduim, ci rugând necontenit bunătatea lui Dumnezeu să ne ajute, ca să nu fim înşelaţi de viclenia celui rău şi zavistnic, care face răul fără milă şi cu neruşinare, zicând: „Dacă nu azi, atunci mâine, că nu voi slăbi până ce nu voi pune mâna pe el“. Ci noi să ne rugăm cu stăruinţă, zicând ca Sfântul David: *Caută-mă, auzi-mă, Doamne, Dumnezeul meu; luminează ochii mei, ca nu cumva să adorm întru moarte, ca nu cumva să zică vrăjmaşul meu: «Întăritu-m-am asupra lui». Cei ce mă necăjesc se vor bucura dacă mă voi clătina* (Psalmul 12, 4-5).

Dacă ei ne asaltează, să strigăm zicând: *Dumnezeule, cine se va asemăna Ţie? Să nu taci, nici să Te linişteşti, Dumnezeule! Că iată vrăjmaşii Tăi s-au întărâtat, şi cei ce Te urăsc au ridicat capul, împotriva poporului Tău*

au lucrat cu vicleşug şi s-au sfătuit împotriva lui, zicând: Să nu mai rămână nici-o urmă din Israil (Psalmul 82, 1-4). Sporind în Duhul Sfânt, Proorocul zice: *Dumnezeul meu, fă-i ca o roată, ca trestia în faţa vântului. Umple feţele lor de ocară, ca să cunoască că Tu singur eşti Domnul* (Psalmul 82, 12, 15 şi 17).

Iată, cei ce luptă prin credinţă, îşi întăresc inima împotriva vrăjmaşului şi, mai înainte de a se lupta cu ei, s-au întărit cu putere pe Sfânta Piatră, care este Hristos (I Cor. 10, 4), zicând cu inima tare: *Înconjuratu-m-au ca albinele fagurul, dar s-au atins ca focul în spini şi, în numele Domnului, i-am înfrânt pe ei* (Psalmul 117, 12).

Dacă vedem că vrăjmaşii ne înconjoară cu viclenia lor, adică cu acedia, ca să ne slăbănogească sufletul cu plăcerea, sau să ne mâniem împotriva aproapelui, când nu-şi face datoria; fie să ne întunece ochii cu pofta trupească sau cu lăcomia spre mâncare; fie cu nesocotirea aproapelui, fie cu deosebirea fraţilor, zicând: cutare este bun, iar cutare este rău.

Deci, dacă ne asaltează cu aceste patimi, să nu ne descurajăm, ci ca David să strigăm cu inima tare, zicând: *Domnul este apărătorul vieţii mele. De s-ar rândui împotriva mea oştire, nu se va înfricoşa inima mea. De s-ar ridica împotriva mea război, eu în El nădăjduiesc. Una am cerut de la Domnul, pe aceasta o voi căuta, ca să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieţii mele. Ca să văd frumuseţea Domnului şi să cercetez locaşul Lui cel Sfânt. Că Domnul m-a ascuns în cortul Său şi iată, acum a înălţat capul meu peste vrăjmaşii mei* (Psalmul 26, 2-10).

Iată ce fac cei ce şi-au deşteptat mintea lor dintre cei morţi, pe care Apostolul îi numeşte „noapte“, când zice: *Noi nu suntem ai nopţii, nici ai întunericului* (I Tesaloniceni 5, 5). Şi mustrând pe cei ce nu se îngrijesc de sine, el zice: *Căci cei ce dorm, noaptea dorm, şi cei ce se îmbată, noaptea se îmbată* (I Tesaloniceni 5, 7). Şi iarăşi: *Ziua Domnului vine ca un fur* (I Tesaloniceni 5, 2), şi ei nu pot scăpa de ea, fiindcă se află în noapte. Şi zice celor ce-şi trezesc mintea din patimi, care sunt noapte: *Să ne îmbrăcăm cu platoşa credinţei şi cu coiful nădejdii de mântuire* (I Tesaloniceni 5, 8).

Să facem deci, tot lucrul cu trezvie, cu luare aminte în tot ceasul la sufletul nostru, ca să nu facă nimic în afară de cele fireşti, căci sufletul din fire este nestatornic, după cuvântul Proorocului Isaia, care zice: *Domnul îţi este milostiv ţie, că eşti sărman, lovit de vijelie şi fără mângâiere* (54, 10-11). Sufletul se aseamănă cu fierul: rugineşte dacă este neîngrijit, şi dacă îl bagi în foc fierul este ca focul şi nimeni nu-l poate ţine în mână, că este de foc.

Aşa este şi sufletul. Dacă stă în Dumnezeu şi în lucrurile Lui, se face foc care arde pe toţi vrăjmaşii săi, care îl ruginiseră prin nepăsare, şi îl curăţă din nou, ca pe fier. El nu-şi mai găseşte plăcerea în lucrurile lumii, ci îşi află odihna în firea sa, de care s-a învrednicit, şi pe care o avea la început. Dar dacă sufletul îşi părăseşte firea sa, moare, cum mor animalele pe care le bagi la apă, fiindcă firea lor este pământească. La fel şi peştii, dacă îi scoţi din apă pe uscat, mor, fiindcă firea lor este din apă. De asemenea, păsările, se simt în voia lor în văzduh, iar

când se aşează pe pământ se tem să nu fie prinse. Tot aşa şi sufletul, este desăvârşit când se află în starea sa firească, iar dacă o părăseşte, moare degrabă.

Cei ce s-au învrednicit să păzească aceste daruri, privesc lumea ca pe o temniţă şi ar vrea să scape de ea, ca să nu moară. Acest suflet nu mai poate iubi lumea, chiar dacă ar vrea. El îşi aduce aminte de starea în care se afla înainte de întoarcerea sa la Dumnezeu, în ce stare se afla când îl pustiise lumea.

În ce chip atunci, când vrăjmaşul unui împărat intră într-un oraş, mai marii oraşului, cuprinşi de frică, trec de partea lui şi, siliţi de răutatea aceluia, se grăbesc să răstoarne chipurile împăratului şi să anuleze legile lui, iar dacă acesta dictează alte legi aspre, îşi ridică chipul propriu şi sileşte pe întregul popor să slujească. Iar dacă locuitorii oraşului înştiinţează în taină pe împăratul legitim, zicându-i: „Vino în ajutorul nostru", el vine plin de mânie cu armata sa. La această veste locuitorii oraşului îi deschid porţile cu bucurie; el intră, nimiceşte pe vrăjmaşi, îi dărâmă chipul ridicat prin silnicie şi-i anulează legiuirile; oraşul se bucură şi împăratul îşi reface legile şi chipul, se instalează în oraş şi-l întăreşte, pentru ca nimeni să nu-l mai poată cuceri, iar pe locuitori îi învaţă cum să lupte ca să fie fără teamă, înaintea oricărui inamic.

La fel este şi sufletul. După Sfântul Botez, vrăjmaşul l-a robit din nou, l-a umilit cu toate vicleşugurile sale ruşinoase, a răsturnat chipul Împăratului şi l-a pus pe al său şi legile sale; l-a silit să se grijească de acest veac, l-a îndemnat să săvârşească nelegiuirea fără ruşine, şi a făcut cu el ce a voit. Dar, în sfârşit, bunătatea sufletească a

Marelui Împărat Iisus a trimis pocăinţă, şi sufletul s-a înveselit. Pocăinţa a deschis uşa şi Marele Împărat Hristos a intrat, a ucis pe vrăjmaşul Său, i-a nimicit chipul şi legile sale nelegiuite şi, liberându-l, l-a pecetluit cu Sfântul Său Chip, i-a dat legi sfinte şi l-a învăţat să lupte cu toate puterile, şi de acum El se odihneşte în acest suflet, care de acum a devenit al Său. Aceasta a fost naşterea din Dumnezeu.

Nu este cu putinţă ca sufletul să intre întru odihna Fiului lui Dumnezeu, dacă nu poartă pecetea Împăratului. Aşa cum, nici un negustor nu primeşte şi nici nu plăteşte cu monedă care nu are chipul împăratului; nici un zaraf nu o schimbă şi nici împăratul nu o primeşte în visterie. Tot aşa şi sufletul, dacă nu poartă chipul Marelui Împărat Iisus, îngerii nu se bucură de el, şi Împăratul îl izgoneşte, zicând: „Cum ai intrat aici, neavând chipul Meu?" (Matei 22, 12). Semnul chipului Său este dragostea, căci El Însuşi zice: *După aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă vă veţi iubi unii pe alţii* (Ioan 13, 35).

Dar nu-i cu putinţă să rămână cu noi dragostea Lui, dacă sufletul este împărţit, căutând pe Dumnezeu şi iubind lucrurile lumii. Precum o pasăre nu poate zbura numai cu o aripă sau dacă este agăţată de ceva, tot aşa sufletul nu poate spori după Dumnezeu, dacă este legat de ceva din lume. De asemenea, precum o corabie, dacă-i lipseşte ceva de la cârmă, nu poate pluti spre ţintă, tot aşa sufletul, nu poate trece valurile patimilor, dacă-i lipseşte vreuna din virtuţi.

În ce chip marinarii pe mare nu poartă nici haine frumoase, nici mâneci la haine, nici ghete, căci dacă nu

sunt goi nu pot naviga; tot aşa şi sufletului îi este cu neputinţă să treacă valurile vânturilor potrivnice ale răutăţii, dacă nu este despuiat de lucrurile lumii.

Iarăşi: precum un ostaş, care merge să se lupte cu vrăjmaşul împăratului, nu-şi poate păzi viaţa dacă-i lipseşte ceva din armura sa, tot aşa nu-i cu putinţă monahului să reziste patimilor, dacă-i lipseşte vreo virtute. Şi precum când vrăjmaşii vor să intre într-o cetate întărită care are ruinate o parte din întărituri, ei se silesc să intre prin spărtură, deoarece, chiar dacă sunt paznici la porţi, ei nu pot să reziste inamicului, dacă nu a fost refăcută întăritura dărâmată; tot aşa este cu neputinţă călugărului nevoitor să reziste vrăjmaşului, dacă se află sub stăpânirea vreunei patimi şi nu poate ajunge nici la măsura desăvârşirii.

Nu spun eu aceasta, ci Dumnezeiasca Scriptură: *Şi Dumnezeu a zis lui Noe: În neamul acesta, numai pe tine te-am văzut drept înaintea Mea* (Facere 7, 1). A zis şi către Avraam: *Fii fără prihană înaintea Mea şi voi încheia cu tine un legământ veşnic* (Facere 17, 1-2). Şi Isaac, binecuvântând pe fiul său, Iacov, a zis: *Să te întărească Dumnezeul meu, ca să poţi împlini toată voia Lui.* Scrie, de asemenea, la Numeri: *Oricine a făcut făgăduinţă, să se ferească de vin, de sicheră, de oţet de vin, de băutură fermentată şi nimic din cele făcute din struguri să nu bea* (6, 2-4). Tot aşa şi în Deuteronom: *Când vei ieşi cu război asupra duşmanilor tăi, fereşte-te de tot ce este rău* (23, 9), până când duşmanul tău va fi dat în mâinile tale. *În cetăţile celor şapte neamuri să nu laşi nici un suflet în viaţă, ca să nu te înveţe să păcătuieşti împotriva Mea* (Deuterono-

mul 20, 17-18). Şi ca să ne înveţe ca să nu deznădăjduim, când zicem: „Cum îi vom nimici, când aceia sunt atât de mulţi?", El ne zice: *Nu poţi să-i pierzi repede, ca să nu se pustiiască pământul şi să se înmulţească fiarele câmpului, ci încetul cu încetul, până ce te vei înmulţi şi vei creşte şi Dumnezeu îţi va lărgi hotarele* (Deuteronomul 7, 22). Şi de asemenea, le dădu această poruncă: *Bagă de seamă, să nu faci legământ cu cananeenii, că îi voi nimici înaintea ta* (Deuteronomul 7, 2). Şi când Iosua Navi merge să înconjoare Ierihonul şi să-l dărâme, Dumnezeu zice: *Să blestem cetatea cu tot ce este în ea* (Iosua 6, 17). Şi când a vrut să lupte împotriva cetăţii Ai, Israil a întors spatele în faţa lor şi nu putea să lupte cu duşmanii, pentru că Achar furase ceva din cele sortite blestemului. Atunci Iosua, aruncându-se cu faţa la pământ, plânse înaintea lui Dumnezeu, zicând: *Ce voi face, că Israil a întors spatele vrăjmaşilor săi?* (Iosua 7, 8). Iar conducătorul oştirii Domnului i-a zis: *Pentru că blestemul este în mijlocul tău, Israile, nu vei putea sta împotriva vrăjmaşilor tăi* (Iosua 7, 13); şi el nu a mai ieşit la luptă până ce nu a nimicit pe Achar.

Vedem că Dumnezeu i-a luat lui Saul domnia, pentru că el luase de la Amalec ceea ce era sortit blestemului (I Regi 15, 15). Şi pentru că Ionatan băgase suliţa lui într-un fagure de miere şi o dusese la gură, Dumnezeu nu a ascultat pe Israil în ziua aceea (I Regi 14, 27). Eclesiastul zice, de asemenea, pentru a ne învăţa că, o foarte mică patimă nimiceşte puterea virtuţii: *Muştele moarte strică untdelemnul, puţină nebunie strică preţul la multă înţelepciune* (Eclesiastul 10, 1). Iezechil zice iarăşi:

În ziua în care dreptul se va abate de la dreptatea sa, eu îi voi pune întristarea înaintea feţii sale, şi nu-mi voi mai aduce aminte de dreptatea sa (Iezechil 18, 24). Apostolul zice iarăşi: *Puţin aluat dospeşte toată frământătura* (Galateni 5, 9).

Anania şi Safira, femeia sa, care luaseră o parte din preţul ogorului şi minţiseră, căzură degrabă la picioarele Apostolilor şi muriră, din pricina acestei fapte mărunte (Fapte 5, 1-10). Apostolul Iacov zice, de asemenea: *Cel ce păzeşte toată Legea, de va greşi într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat faţă de toate* (Iacov 2, 10).

Pentru a ne da putere să ne întoarcem la El, Dumnezeu zice prin Iezechil: *În ziua în care păcătosul se va întoarce de la calea nelegiuirii sale şi va face ceea ce este bun şi drept, nu voi mai pomeni nelegiuirile lui şi va trăi. Că nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu, zice Domnul. Întoarceţi-vă şi vă pocăiţi, de ce să muriţi voi, casa lui Israil?* (Iezechil 18, 21, 31-32). Şi Ieremia zice, de asemenea: *Întoarceţi-vă la mine casă a lui Israil şi eu vă voi vindeca, zice Domnul Atotţiitorul* (Ieremia 3, 22). Şi iarăşi: *Oare cel ce cade nu se mai scoală? Şi cei ce rătăcesc drumul nu se mai întorc? De ce poporul acesta s-a rătăcit aşa fără ruşine; de ce s-a întărit rătăcirea lui şi nu vrea să se mai întoarcă la Mine? - zice Domnul. Întoarce-ţi-vă la Mine, şi Eu voi veni la voi* (Ieremia 8, 4-5).

Şi Domnul nostru Iisus Hristos zice, de asemenea: *Dacă veţi ierta oamenilor greşelile lor şi Tatăl vostru Ceresc va ierta vouă; iar de nu veţi ierta, nici Tatăl vostru nu vă va ierta vouă* (Matei 6, 14-15). Zice şi Apostolul Pavel: *De va cădea vreun om în greşeală, voi, cei duhovniceşti,*

îndreptaţi pe unul ca acesta, cu duhul blândeţii (Galateni 6, 1). Şi Iacov zice: *Fraţilor, dacă unul va rătăci de la adevăr şi-l va întoarce cineva, să ştie, că cel ce a întors, pe păcătos de la rătăcirea lui, îşi va mântui sufletul din moarte şi va acoperi mulţime de păcate* (Iacov 5, 19-20).

Iată că toate mărturiile Scripturilor ne îndeamnă să ne cercetăm pe noi înşine, ca nu cumva în osteneala noastră, să fim răi faţă de aproapele nostru, sau să ţinem mânie asupra lui, fără să-l iertăm şi aşa să ne pierdem osteneala, şi Domnul nostru Iisus să nu ne vină în ajutor în vremea năvălirii vrăjmaşului. El Însuşi a osândit pe cei ce fac astfel, zicând: *Slugă rea, eu ţi-am iertat toată datoria, fiindcă m-ai rugat; nu se cuvenea să ai şi tu milă faţă de cel împreună slugă cu tine? Şi mâniindu-se, l-a dat chinuitorilor, până ce va plăti toată datoria. Tot aşa şi Tatăl Meu Cel ceresc, vă va face vouă, dacă nu va ierta fiecare din voi, pe fratele său din toată inima* (Matei 18, 32-35).

Cercetează-ţi deci, frate, inima în fiecare zi, în faţa lui Dumnezeu şi vezi ce se află într-însa. Ocara unui frate, ură, nedreptate, zavistie, mândrie, când zici: „Nu pot să văd pe cutare că este nesuferit!"? Dacă o astfel de otravă încolţeşte în inima ta, adu-ţi aminte de cuvântul Domnului nostru Iisus, care zice: *Aşa vă va face vouă şi Tatăl vostru Cel ceresc, dacă nu va ierta fiecare pe fratele său, din toată inima.*

Tot aşa şi cel ce se teme de gheenă, va arunca toată răutatea de la inimă, ca să nu cadă asupra lui această grozavă hotărâre.

Ia aminte la inimă, frate, supraveghează-ţi vrăjmaşii, că sunt plini de răutate vicleană; şi fii în inima ta în-

credinţat de acest cuvânt: „E cu neputinţă omului să facă binele, atunci când face răul; pe când răul poate sălăşlui sub pretextul binelui". De aceea Domnul ne-a învăţat să luăm aminte la acest lucru, zicând: *Strâmtă este uşa, îngustă calea care duce la viaţă şi puţini sunt cei ce o află, şi largă şi lată este cea care duce la pierzare şi mulţi merg pe dânsa. Păziţi-vă de proorocii mincinoşi, care vin la voi în haine de oi, iar înlăuntru sunt lupi răpitori. După roadele lor îi veţi cunoaşte* (Matei 7, 14-16). Dar care sunt roadele lor, dacă nu toate cele potrivnice firii, cu care ne asaltează, ca să le primim în inimă? Însă pe cei ce iubesc pe Dumnezeu din toată inima, proorocii cei mincinoşi nu-i poate înşela să primească ceva din lucrurile lor, după cuvântul Apostolului: *Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul sau strâmtoarea, sau prigoana, sau foamea, sau golătatea sau sabia? Ci sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa nici îngerii, nici căpeteniile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici altă făptură oarecare nu va putea să ne despartă de dragostea lui Hristos* (Romani 8, 35, 38-39).

Vezi, fratele meu, că cei ce iubesc pe Dumnezeu din toată inima, nimic din lume nu-i poate despărţi de dragostea Lui? Ia aminte la tine, ca nu cumva vreun lucru al pierzării să te abată de la dragostea lui Dumnezeu; fie aur sau argint, casă sau plăcere, ură sau ocară, cuvântul tăios al cuiva, sau veninul balaurului care suflă în inima noastră. Nu te tulbura! Ci mai degrabă să ne sârguim a privi la şarpele de aramă făcut de Moise, după cuvântul lui Dumnezeu, pe care el îl pusese pe un lemn în culmea muntelui, pentru ca tot omul muşcat de şarpe

să-l poată vedea şi să fie vindecat (Numeri 21, 8-9).

Domnul nostru, Iisus Hristos, este asemenea şarpelui de aramă. Pentru că şarpele este vrăjmaşul, de care a ascultat Adam şi s-a făcut vrăjmaş lui Dumnezeu. Dar Domnul nostru Iisus Hristos S-a făcut om desăvârşit în toate, afară de păcat (Evrei 4, 15), după asemănarea lui Adam, pentru noi.

Şarpele de aramă este asemenea cu cel ce s-a făcut vrăjmaş lui Dumnezeu, dar care nu are gând viclean, venin sau răutate, care nu se caţără nici nu şuieră, şi nu are răsuflarea vrăjmaşului. Domnul nostru Iisus Hristos a luat acest chip pentru stingerea veninului primit de Adam din gura balaurului şi pentru a duce firea, devenită potrivnică firii, la starea sa firească.

El zice lui Moise: *Ce ai în mână? Şi Moise răspunse: Un toiag. Aruncă-l la pământ (îi zise iarăşi), şi el îl aruncă şi se făcu şarpe, şi Moise fugi de lângă el. Dumnezeu îi zise: Întinde mâna şi apucă-l de coadă. Şi Moise îl apucă şi se făcu toiag în mâna lui* (Ieşire 4, 2-4). Şi Dumnezeu îi zise: *Ia toiagul care a fost schimbat în şarpe şi loveşte fluviul Egiptului înaintea lui Faraon, şi apa se va schimba în sânge* (Ieşire 7, 15-17). Şi iarăşi: *Ia toiagul care a fost schimbat în şarpe şi loveşte Marea Roşie, şi ea va seca* (Ieşire 14, 16). Şi iarăşi i-a zis: *Ia toiagul pe care-l ai în mână şi cu care ai lovit marea, şi loveşte cu el stânca, şi din ea va izvorî apă* (Numeri 20, 8).

Vezi, că cel ce merge pe urmele Domnului nostru Iisus Hristos, după ce fusese vrăjmaş şi şarpe, a fost schimbat în toiag, şi nici un vrăjmaş nu-i va putea sta împotrivă?

Această taină este mare: dacă balaurul îşi varsă veninul în noi, să ne grăbim a arunca ochii la Cel ce S-a urcat pe cruce, căci El a făcut aceasta pentru noi şi a răbdat fără murmur, fără să răspundă vreun cuvânt rău, ci a rămas nemişcat, ca şarpele de aramă. Deci, dacă ne uităm la El şi mergem pe urmele Lui, suntem vindecaţi de muşcăturile nevăzuţilor şerpi. De la El vine puterea şi ajutorul, căci a zis: *Precum Moise a înălţat şarpele în pustie, tot aşa trebuie să fie înălţat şi Fiul Omului, pentru ca tot cel ce crede într-însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică* (Ioan 3, 14).

Aceasta înseamnă a merge pe urmele Lui, pentru a fi vindecaţi de El. Dar cum să fim vindecaţi dacă nu credem în atotputernicia Lui? În pustie, nu şarpele de aramă venea la cei muşcaţi ca să-i îngrijească, ci cel muşcat de şarpe se uita cu credinţă şi era vindecat (Numeri 21, 9). Mulţi au fost omorâţi de şerpi, căci nu credeau în cuvântul lui Dumnezeu, după cum zice Apostolul: *Să nu ispitim pe Dumnezeu, cum Îl ispitiră aceia şi pieriră muşcaţi de şerpi* (I Corinteni 10, 9).

Ştii tu, frate, că şi acum se află şerpi în suflet, care vor să ispitească pe Iisus? Iar a ispiti pe Iisus înseamnă a-L întreba de poruncile Sale şi a nu le împlini, precum scrie: *Un legiuitor îi zise, pentru a-L ispiti: Învăţătorule, care este cea dintâi şi cea mai mare poruncă din Lege? Şi Iisus îi zise: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul Tău din toată inima ta, şi din tot sufletul tău, şi pe aproapele tău, ca pe tine însuţi. De aceste două porunci atârnă toată Legea şi Proorocii* (Matei 22, 35-40).

Vezi că cei ce întreabă, fără să facă, se numesc ispititori? Că ei nu voiesc să creadă că şarpele de aramă poate să-i izbăvească de veninul nevăzutului şarpe.

Stăpâneşte-ţi deci, inima, şi nu te lăsa cuprins de moleşeală, zicând: „Cum aş putea păzi virtuţile, când sunt un om păcătos?". Iar dacă omul părăseşte păcatul şi se întoarce la Dumnezeu, pocăinţa îl renaşte, cum zice Apostolul: *Cum am purtat chipul celui pământesc, vom purta şi chipul Celui ceresc* (I Corinteni 15, 49).

Vezi? El a dat omului putinţa să se schimbe, prin pocăinţa sa, într-un om cu totul nou.

Pruncul, câtă vreme se află la sânul mamei sale, ea îl păzeşte necontenit de tot răul; când plânge, ea îl alăptează. Din când în când ea îi mai dă şi câte o palmă, uşurel, ca să primească laptele cu teamă, iar nu cu îndrăzneală. Dar când pruncul plânge, mama se înduioşează, căci este rodul pântecelui ei; îl mângâie, îl îmbrăţişează, îl sărută, până ce îl alăptează.

Dacă-i arăţi pruncului aur, argint, pietre scumpe, sau orice alte lucruri din această lume, el se uită la ele, dar când se află în braţele mamei sale, el le nesocoteşte pe toate, numai să sugă. Tatăl său nu-l ceartă, pentru că pruncul nu merge la lucru, şi nici la război împotriva vrăjmaşului, că este mic şi nu poate; are picioare, şi nu poate sta drept; are mâini, dar nu poate purta arma. Mama sa îl îngrijeşte cu multă dragoste, până ce, încetul cu încetul, va creşte. Şi dacă s-a făcut mai mărişor, şi se bate cu altul, care îl trânteşte la pământ, tatăl lui nu se supără, ştiind că copilul este mic. Când ajunge matur, se arată şi puterea sa. Dacă este potrivnic duşmanilor ta-

tălui său, acesta îi încredinţează atunci treburile sale, fiindcă este fiul său. Dar, dacă după toate ostenelile părinţilor săi pentru dânsul, el crescând devine o pacoste, dacă urăşte pe părinţi, dacă-şi minte rudele şi se uneşte cu vrăjmaşii lor, atunci părinţii lasă toată bunăvoinţa şi îl izgoneşte din casa lor, lipsindu-l de moştenire.

Iar noi, frate, să luăm aminte la noi înşine, şi să stăm la adăpostul pocăinţei, să primim laptele din sfântul ei piept, ca să ne hrănească. Să dispreţuim toate cele văzute, pentru ca laptele său să fie prea dulce în gura noastră. Să luăm jugul învăţăturii ei, pentru ca şi ea să aibă grijă de noi; şi dacă ne luptăm împotriva vrăjmaşului nostru, şi el ne doboară, fiindcă suntem încă mici, să plângem înaintea ei, ca ea să roage pe Tatăl nostru să pedepsească pe cei ce ne-au bătut. Să tăiem din inimă toată voia proprie şi să trăim ca nişte străini, pentru ca să ne mântuie ca pe Avraam (Evrei 11, 9). Să ne supunem ei ca Iacov, ca să primim binecuvântarea Tatălui nostru, ca Moise, care a fost ocrotit de ea, şi s-a ridicat împotriva celor ce voiau să-l omoare, ca un om slobod de toată patima.

Să nu o nesocotim ca să nu ne urască ca pe Isaac (Facere 26, 35). Să păzim curăţia ei, ca să ne înalţe ca pe Iosif în pământul vrăjmaşilor noştri. Ea să ne fie adăpost tare ca lui Iosua, fiul lui Navi: *Era copil care nu ieşea din cort* (Ieşire 33, 11). Să nu dăm loc acediei în inimă, ca să nu ne dezmoştenească de pământul făgăduinţei. Să iubim smerenia în toate şi să ne silim a intra în pământul făgăduinţei, unde curge lapte şi miere, asemenea lui Caleb (Numeri 14, 24). Să nu poftim nimic din cele de pier-

zare, ca să nu fim nimiciţi ca Acan (Iosua, cap. 7). Să o avem în conştiinţă, că degrabă ne duce la căinţă, ca să ne mântuiască în ceasul ispitei, ca să nu ne piardă ca pe fiii lui Eli (I Regi 2, 12-17). Să fugim de toată nedreptatea, ca Samuil, pe care conştiinţa sa nu-l mustra cu ceva împotriva fratelui său (I Regi 12, 3). Să ne ferim de reaua zavistie faţă de alţii, ca să nu ne lege ca pe Saul. Să ne păzim a face rău aproapelui, ca să ne păzească de cel rău, ca pe David.

Să fugim de lăudăroşenie şi de slava deşartă, ca să nu ne izgonească din faţa Tatălui nostru, ca pe Abesalom, ci să iubim modestia şi smerenia, ca să ne facă răzbunători ai Tatălui nostru, ca pe Solomon (III Regi 2, 1-34). Să iubim lepădarea în toate, omorând mădularele noastre pentru tot lucrul aducător de moarte, ca să avem inimă vitează împotriva vrăjmaşilor, ca Ilie Tesviteanul. Să nu fim prietenii poftei, plini de toată necurăţia, ca să nu ne nimicească ca pe Ahab (III Regi 21, 21). Să luptăm până la moarte, ca să nu pierdem sfânta moştenire, ca Nabot din Israil (III Regi 21, 3).

Să ascultăm întru toate de părinţii cei duhovniceşti, tăindu-ne toată voia şi să fim supuşi, pentru ca binecuvântarea lor să rămână peste noi ca peste Elisei (IV Regi 2, 15). Să nu fim lacomi şi nici mincinoşi, ca să nu ne blesteme ca pe Ghiezi (IV Regi 5, 27). Să iubim pe cei credincioşi mai mult decât pe noi înşine, pentru ca să ne binecuvânteze ca pe somaniteanca (IV Regi, cap. 4). Să nu iubim cu patimă lucrurile ruşinoase, ca să nu ne nimicească ca pe Ahia şi Sedechia, care au fost arşi de regele Babilonului (Ieremia, cap. 36). Să urâm păcatul

până la moarte, pentru sufletele noastre, pentru ca să avem ajutor în vreme de nevoie, ca Suzana (Daniel, cap. 13). Să nu dorim bucate felurite, ca să nu ne părăsească ca pe cei ce primeau hrana de la masa lui Nabucodonosor. Să iubim omorârea despre toate, ca ea să se bucure de noi, ca de cei împreună cu Azaria. Să nu fim vicleni ca babilonienii, care cârteau împotriva celor credincioşi (Daniil 3, 12). Să ne facem datoria fără lenevire, ca Daniil, care mai degrabă ar fi murit decât să-şi lase rugăciunile cele din fiecare zi (Daniil 6, 11). Că puternic este Dumnezeu, Cel ce izbăveşte din necaz pe cei ce-L iubesc şi nimiceşte pe cei răi. Că credinţa în Dumnezeu a celui drept a făcut pe fiecare ca pe nişte miei.

Binecuvântat să fie Dumnezeul pocăinţei, să binecuvinteze pe cei ce o iubesc şi se pleacă sub ascultarea ei, ca să fie născuţi de sus, în voinţa lui Dumnezeu.

De două lucruri are nevoie omul, fratele meu: de dreaptă socoteală, care taie toată voia cea trupească şi de ascuţită trezvie în toate căile sale, ca să nu rătăcească şi să cadă în mâinile vrăjmaşilor pocăinţii. Că sunt mulţi cei ce-l înconjoară şi vor să-l despartă de dânsa: îndreptăţirea de sine îi taie capul, judecarea păcatelor altora o izgoneşte, osândirea celor nepăsători o curmă. Scrie la Proverbe: *Toate căile ei sunt drepte, fără să lucreze nu mănâncă, ţese cămăşi şi haine pentru bărbatul ei, este ca şi corabia unui negustor care aduce bogăţie de departe* (Proverbe 31, 14; 22, 27). Să înţelegem ce este ea, din aceste cuvinte.

Neguţătorul care încarcă un vas, nu pune în el numai un fel de marfă, ci tot ce ştie că-i va aduce un câştig.

Şi dacă vede pe cineva care a suferit o pagubă, nu-l invidiază, ci mai degrabă invidiază pe cei ce s-au îmbogăţit şi s-au întors cu bine la casa lor. El se fereşte de toată neguţătoria păgubitoare şi ia cu împrumut ceea ce aduce câştig, până ce el însuşi o cumpără. Grija lui este să cumpere iarăşi marfă care-i aduce câştig şi să întrebe nu pe cei ce-l invidiază, ci pe cei ce s-au îmbogăţit şi s-au întors cu bine acasă: „Cum să vând acest lucru? Cum să-l cumpăr pe acela?".

Aşa este sufletul care voieşte cu tot dinadinsul să ajungă la Dumnezeu. O singură neguţătorie nu este de ajuns şi se îndeletniceşte cu toată neguţătoria care aduce câştig; şi, dimpotrivă, se fereşte să facă neguţătoria care aduce pagubă.

Deci şi tu, frate, eşti neguţătorul lui Iisus. Bagă de seamă: Neguţătorul acestui Împărat este străin de tot negoţul care aduce pagubă. Şi iată ceea ce nu-i este lui de folos: slava oamenilor, mândria, îndreptăţirea de sine, dispreţul, cuvintele de ocară, iubirea lucrului, îngâmfarea, iubirea de plăceri. Toate acestea sunt păgubitoare pentru neguţătoria lui Iisus şi nu este pe placul Lui, dacă eşti stăpânit de ele.

Cercetează-te deci, frate: Tu ce ai? Ia aminte la puterile tale sufleteşti şi vezi: care rodesc pentru Dumnezeu şi care se învoiesc la păcate? Sunt cumva ochii robiţi de plăcere? Este limba biruită de alergarea ei? Se bucură inima de cinstea primită de la oameni? Se bucură urechile de bârfeli? Toate acestea sunt păgubitoare pentru minte. Că scrie la Levitic: *Domnul grăi aşa lui Aaron: Să nu jertfeşti pe altarul Meu animalul cu meteahnă, ca să*

nu mori (Levitic 22, 20). Ori Aaron este simbolul minţii. Şi fiindcă vrăjmaşul îşi amestecă viclenia sa în aşa-zisa îndreptăţire de sine, de aceea Dumnezeu porunceşte să o cercetăm înainte de a I-o aduce, ca să nu murim. A muri înseamnă a te abate de la calea cea dreaptă şi a te uni cu cei ce-şi întinează puterile lor sufleteşti.

Acestea sunt cuvintele celor ce Îl iubesc pe Iisus, nădăjduiesc într-Însul, şi-L au ca un Sfânt Logodnic, şi sufletul lor devine o logodnică împodobită cu virtutea, oglindind Sfântul Său Chip, după cuvântul Apostolului: *Iar noi toţi, privind ca în oglindă, cu faţa descoperită, slava Domnului, ne prefacem în acelaşi chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului* (II Corinteni 3, 18). *Căci acum vedem ca în oglindă, în chip umbrit, dar atunci Îl vom vedea faţă către faţă* (I Corinteni 13, 12). Tot aşa şi cei ce s-au logodit Lui întru curăţie, se uită la ei ca într-o oglindă, să vadă dacă nu cumva pe chipul lor se află vreo pată, care nu-i place Logodnicului lor, căci El caută fecioare, suflete curate, fără pată, cum scrie despre Rebeca: *Fecioara era foarte frumoasă şi nu cunoştea de bărbat* (Facere 24, 16).

Şi Proorocul zice: *Aduce-se-vor Împăratului fecioare în urma ei, cele de aproape ale ei se vor aduce Ţie* (Psalmul 44, 16). „Aduce-se-vor" arată Sfânta Sa întrupare; iar „cele de aproape ale ei" înseamnă să fii unit cu El; pentru că naşterea din nou prin Sfântul Botez i-a înnoit de toată stricăciunea şi nu-şi mai aduc aminte de ea, precum El le spune: *Ascultă fiică şi vezi şi pleacă urechea ta şi uită pe poporul tău şi casa părintelui tău, şi Împăratul va dori frumuseţea ta* (Psalmul 44, 12-13). Toate puterile

cereşti se vor minuna de el pentru curăţia care i-a dat-o pocăinţa, care s-a făcut una cu el; şi-i vor zice: *Cine este aceasta care urcă ca zorile de albă, sprijinită de frate-său?* (Cântarea Cântărilor 6, 10; 8, 5).

Să ne străduim deci, din răsputeri, cu lacrimi, luptând puţin câte puţin până la dezbrăcarea de omul cel vechi, păzindu-ne de tot lucrul pierzător, până ce dragostea lui Hristos se va sălăşlui întru noi, luându-ne chipul cel pământesc şi punând Sfântul Său Chip în inima noastră, ca să ne facem vrednici de El, curaţi de orice pată, precum zice Apostolul: *Precum am purtat chipul celui pământesc să purtăm şi chipul Celui ceresc* (I Corinteni 15, 49). Pentru că Apostolul ştie, că de la cădere, nu există om fără păcat, şi că pocăinţa poate înnoi pe om la starea fără de păcat. De aceea ne zice el să lepădăm purtarea omului neascultător de poruncă, pentru a deprinde purtarea Domnului nostru Iisus Hristos, adică sfintele porunci ale Celui ce S-a milostivit şi a răbdat robia omului pentru a-l aduce în paraclisul lăuntric pentru a-i da toate sfintele Sale virtuţi.

Oare i-a dat să mănânce din pomul vieţii, adică din curăţia care s-a arătat în El, care a îmblânzit pe Heruvim şi sabia de foc pe care o învârtea el pentru a păzi calea spre pomul vieţii (Facere 3, 24), care este cunoaşterea Sfintelor Sale cuvinte şi care aduce pace în sufletele credincioşilor, care îi păzeşte necontenit şi le închide urechile la cuvântul vătămător al şarpelui; le aduce aminte de amara robie a lor din trecut, ca să nu se mai întoarcă la ea, ci să mulţumească fără încetare Celui ce i-a răscumpărat cu preţul Sângelui Său, Care a şters pe

Cruce zapisul robiei lor (Coloseni 2, 14), Care a revărsat peste ei Duhul Său, Care a făcut din ei fraţi şi prieteni ai Săi? (Ioan 15, 14). Să aveţi pace în inimi, *că Mă duc la Tatăl Meu şi Tatăl vostru, şi la Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru* (Ioan 20, 17). Şi iarăşi: *Părinte, voiesc ca acolo unde sunt Eu să fie şi ei cu Mine, căci i-am iubit pe ei, precum şi Tu M-ai iubit pe Mine* (Ioan 17, 23-24).

El ne mai arată că nu vorbeşte de toţi, ci de acei care s-au lepădat de lucrurile lumii; aceia au fost vrednici să se facă logodnicele Sale şi să rămână în unire cu El, cum zice Apostolul: *De aceea va părăsi omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi un singur trup; taina aceasta este mare; iar eu zic în Hristos şi în Biserică* (Efeseni 5, 31-32). El zice iarăşi: *Păgânii sunt împreună moştenitori şi mădulare ale aceluiaşi trup şi părtaşi la aceeaşi făgăduinţă, în Hristos Iisus, prin Evanghelie* (Efeseni 3, 6).

Vezi? În cei socotiţi vrednici să se facă un singur trup cu El, sălăşluieşte Sfântul Duh, Care îi ajută şi are grijă de ei, precum este scris: *Nu voi veţi vorbi, ci Duhul Tatălui vostru va vorbi în voi* (Matei 10, 20). Zice şi Apostolul: *Dumnezeu ni le-a descoperit prin Duhul Său, fiindcă Duhul toate le cercetează, chiar şi adâncurile lui Dumnezeu* (I Corinteni 2, 10). Noi însă - zice el - avem mintea lui Hristos (I Corinteni 2, 16). Cum deci mintea lui Hristos poate concepe vreun păcat? Înţelege dar cu inima această taină: fiecare fiinţă pe pământ naşte, unindu-se cu cele din soiul ei, şi nu cu una străină, fie că e vorba de animale domestice, animale sălbatice, târâtoare sau păsări. De aceea Dumnezeu a trecut prin faţa lui

Adam toate animalele, ca să vadă dacă el îşi va găsi vreunul asemenea lui, şi el n-a găsit nici unul, pentru că nu erau de soiul lui. Atunci Dumnezeu, luând una din coastele lui Adam, făcu pe femeie (Facere 2, 19-23).

Mare este această taină, a celor ce s-au logodit cu El. Ei sunt în aceeaşi fire cu El prin naşterea din nou şi fac parte din Sfântul Său Trup, precum zice Apostolul: *Noi toţi suntem un singur trup în Hristos şi fiecare suntem mădulare unii altora* (Romani 12, 5), şi încă: *Suntem mădulare ale trupului Lui, din carnea Lui şi din oasele Lui* (Efeseni 5, 30).

Vezi? El vrea ca omul să fie asemenea Lui în toate, aşa cum Eva este ieşită din Adam şi seamănă în toate cu el. Prin urmare, dacă noi avem ceva din lipsa de minte a animalelor sau din lăcomia fiarelor sălbatice, jefuindu-ne unii pe alţii, sau din nestatornicia păsărilor, sau din veninul târâtoarelor, astfel de suflete nu pot fi fecioare ale Lui, căci purtarea lui nu este ca a Sa.

Vezi, frate, că El voieşte ca omul să se asemene Lui, să fie străin de tot ce este potrivnic firii, ca să se învrednicească a-i fi Lui mireasă? Ori sufletul se cunoaşte după purtarea sa. Dacă săvârşeşte lucrurile Lui, Duhul Sfânt sălăşluieşte într-însul, pentru că faptele renasc pe suflet nepătimaş, şi Duhul Sfânt sălăşluieşte în acest suflet, după cuvintele Domnului: *Dacă Mă iubiţi, păziţi poruncile Mele, şi Eu voi ruga pe Tatăl şi El va trimite pe Mângâietorul, Duhul Adevărului* (Ioan 14, 15-17). Apostolul zice de asemenea: *Nu ştiţi oare că Hristos locuieşte în voi? Afară numai dacă sunteţi nevrednici* (II Corinteni 13, 5).

Vezi? Dacă omul nu agoniseşte purtarea lui Iisus, nu este cercat, şi nici *fecioară* a Lui nu este.

Toate fecioarele şi-au pregătit candelele, dar cele ce nu aveau fapte, au fost aruncate afară (Matei 25, 1-12).

Năvodul aruncat în mare prinse tot felul de peşti, dar El alese numai pe cei buni pentru Împărăţia Sa (Matei 13, 47-48).

Neghina crescu împreună cu grâul, dar la vremea secerişului a fost legată şi aruncată în foc (Matei 13, 25-30).

Coardele rămaseră în butuc, dar cele ce nu aveau rod au fost aruncate în foc (Ioan 15, 6).

Oile păşteau cu caprele laolaltă, dar El nu băgă în staul decât pe oi, iară caprele au fost lăsate afară (Matei 25, 32-33).

Semănătorul semănă sămânţa sa, dar s-a bucurat numai de ceea ce a crescut în pământul cel bun (Matei 13, 3-8).

El şi-a dat argintul său fără vreun gând ascuns, dar s-a bucurat numai de cei care I l-au întors cu dobândă (Matei 25, 14-23).

Toţi au fost chemaţi la nuntă, dar pe cel care nu avea haină de nuntă, a poruncit să-l arunce în întunericul cel veşnic (Matei 22, 11-13).

Aceste cuvinte sunt pentru noi, căci toţi zicem că credem, ci El va arunca afară pe cei ce nu se poartă potrivit cu Dumnezeirea Sa, precum El a zis: *Mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi* (Matei 22, 14).

Să ne cercetăm pe noi, fraţilor, şi să ne cântărim faptele noastre, înainte de a ne întâlni cu Dânsul. Să nu ne luăm după cei ce-şi fac voile lor trupeşti, să nu irosim

bogăţia pe care nu o putem găsi la ceasul nevoii. Să ne silim să o găsim şi să urâm ca pe un vrăjmaş, ceea ce va trebui să părăsim. Să ne uităm la cei ce şi-au cheltuit toată osteneala în grija pentru lucrurile trecătoare, le-au lăsat şi s-au dus, şi din pricina lor au moştenit gheena, pentru că n-au voit să meargă pe urmele Domnului, să se facă vrednici de logodirea cu El. Să ne ostenim deci, cu lacrimi înaintea lui Dumnezeu, în strâmtoarea inimii, cu adânci suspinuri, ca să nu fim ruşinaţi asemenea lor.

Căci dacă e ceaţă mare pe mare şi multe corăbii se pierd, pe când altele se izbăvesc, oamenii nu zic: „Să ne întoarcem şi noi ca aceia", ci se întăresc unii pe alţii, ca să nu se descurajeze, rugându-se lui Dumnezeu ca să-i ajute. Cu adevărat groasă este ceaţa pe pământ! Să ne dezbrăcăm şi să strigăm ca să nu pierim. Căci când este furtună pe mare, vei vedea pe marinarii şi pe călătorii corabiei că îmbărbătează pe pilot; iar omul care nu este dezbrăcat de tot ceea ce duce la pieire, nu poate scăpa de această mare furtunoasă. Moise nu a putut cânta Domnului înainte ca să treacă marea şi să vadă moartea celor ce voiau să ţină neamul lor în robia Egiptului. Iar după ce i-a trecut şi au devenit liberi, atunci el a zis: *Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a proslăvit. Pe cal şi pe călăreţ i-a aruncat în mare* (Ieşire 15, 1).

Deci, dacă mintea va mântui puterile sufletului de voile cărnii şi va trece marea, stâlpul Dumnezeirii, văzând mândria patimilor ridicându-se asupra sufletului, voind să-l robească în păcat, şi dacă mintea necontenit vorbeşte tainic cu Dumnezeu, El îi trimite ajutorul Său, care le nimiceşte pe toate dintr-odată, precum este scris:

Dumnezeu zise lui Moise: Ce strigi către Mine? Porunceşte fiilor lui Israil să se gătească, iar tu ia toiagul ce-l ai în mână şi ridică-l peste apele mării şi ele vor seca (Ieşire 14, 15-16).

Dumnezeu este credincios ca să întindă şi astăzi mâna lui Moise pentru a izbăvi pe Israil din mâna egiptenilor, care sunt voile trupeşti, pe care noi le facem, ca să ne învrednicim a cânta şi noi o cântare nouă: *Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a proslăvit* (Ieşire 15, 1).

Dar cum vom putea zice: *Căci cu Slavă S-a proslăvit*, când fugim din faţa vrăjmaşului nostru şi de bună voie ne întoarcem în Egipt, când poftim mâncarea din robia lui Faraon şi silim pe Aaron: *Fă-ne dumnezeu ca să ne ducă în Egipt* (Ieşire 32, 1) şi defăimăm hrana cea duhovnicească? (Numeri 21, 5). Dar Dumnezeu este puternic să coboare pe Moise din munte ca să nimicească viţelul care ne-a învrăjmăşit cu Dumnezeu, care ne-a dat pocăinţa ca să ne întoarcem la El; e puternic să-i dea lui Moise puterea să se roage pentru noi, zicând: *Dacă le ierţi păcatele, iartă-le; dacă nu, şterge-mă şi pe mine din cartea celor vii* (Ieşire 32, 32), şi pentru a da lui Iosua putere să nimicească cele şapte neamuri care robeau pământul făgăduinţei, prin zavistnica lor răutate, pentru ca Israil să intre în moştenirea sa şi să o stăpânească nestingherit în vecii vecilor. Amin.

De la El vine puterea, ajutorul, stăpânirea, înţelepciunea şi mântuirea. El este în noi, Domnul nostru Iisus Hristos, pentru slava şi cinstea lui Dumnezeu Tatăl şi a Duhului Sfânt, mai înainte de veci, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Cd. 194 coala 12

Dacă citeşti acestea, frate, sileşte-te să le faci, pentru ca Dumnezeu să te ocrotească în vremea ispitei. Amin.

CUVÂNTUL XXVI

Cuvinte auzite de la dânsul şi spuse de Avva Petru, ucenicul său

Spunea Părintele meu: Osteneşte-te cu bărbăţie pentru a ridica de jos ceea ce trebuie ridicat.

Curăţia se roagă lui Dumnezeu; frica de Dumnezeu şi strâmtorarea iartă păcatele.

Zadarnică este osteneala celui ce are duh de răzbunare în inima sa.

Nu dori să ţi se ceară sfat sau cuvânt pentru vremea de acum şi să nu te încrezi în cel ce te întreabă.

Trage necontenit cu urechea la cei ce vorbesc în tine şi roagă-te lui Dumnezeu să te înveţe pe care din ei se cade să-i asculţi.

Sileşte-te ca să nu vorbeşti una cu gura şi alta cu inima.

Zis-a iarăşi: Aruncă-te cu ştiinţă înaintea lui Dumnezeu şi împlineşte cu smerenie poruncile Lui şi vei agonisi dragostea, iar aceasta aduce nepătimirea.

Zis-a iarăşi: Cel ce trăieşte în singurătate trebuie să se cerceteze în tot ceasul: A scăpat oare de cei care îi vor ieşi înainte în văzduh? A scăpat oare de dânşii, până se află încă în viaţă? Căci câtă vreme este în robia lor,

încă nu e slobod; de aceea trebuie nevoinţă, până ce va veni milostivirea.

Zis-a iarăşi: Omul care osândeşte în inima sa este departe de mila lui Dumnezeu.

Cerându-i eu un cuvânt, el îmi zise: Dacă voieşti să-l urmezi pe Domnul nostru Iisus Hristos, păzeşte cuvântul Său; dacă vrei să răstigneşti împreună cu El pe omul tău cel vechi, trebuie să tai de la tine pe cei ce te coboară de pe Cruce şi să te găteşti a răbda ocara, să faci bine celor ce-ţi fac rău, să te smereşti, să-ţi stăpâneşti voile, să-ţi pui pază gurii şi să nu judeci pe nimeni în inima ta.

Zis-a iarăşi: Frica de întâlnirea cu Dumnezeu trebuie să fie răsuflarea celui ce trăieşte în singurătate; căci dacă păcatul îi mai înşală inima, nu poate avea frică de Dumnezeu şi este departe de milostivirea Lui.

Zis-a iarăşi: Aceasta ne mistuie pe noi, că avem nepătimirea în gură, iar în inimă, nedreptatea şi răutatea.

Zis-a iarăşi: Dacă omul nu luptă până la moarte să-şi facă trupul asemenea cu cel luat de Preaiubitul Iisus în înomenirea Sa, apoi nu va avea întâlnire fericită cu El şi nici nu va scăpa de amara robie.

Zis-a aceasta: Milă, milă, milă! Vai, unde a ajuns sufletul? Cât de curat a fost creat! În ce robie se află şi de câtă zădărnicie este legat!

Zis-a iarăşi: Rogu-te, nu slăbi cu inima, cât te afli în trup. Precum plugarul nu-şi pune nădejde în grâul de pe ogor, că nu ştie ce i se poate întâmpla până să-l vadă în hambar, tot aşa şi omul nu trebuie să slăbească cu inima, până la cea din urmă răsuflare (Iov 27, 3). Omul care

seamănă pe ogor nădăjduieşte să aibă rod bun şi lucrează cu nădejde. Dar nu puţin se teme când grâul e crescut şi se roagă pentru rod lui Dumnezeu. Şi precum omul nu ştie până la moarte ce patimă va veni peste el, tot aşa nu se cade să slăbească cu inima, câtă vreme răsuflă, ci necontenit să strige către Dumnezeu, pentru a dobândi ajutorul şi mila Sa.

L-am întrebat odată: Părinte, ce este smerenia, şi din ce se naşte? Şi el mi-a zis: Ascultarea, tăierea voii cu umilinţă şi fără tulburare, curăţia, răbdarea ocărilor, primirea cu lesnire a cuvântului aspru al aproapelui, iată **smerenia!**

Zis-a iarăşi: Fericit este cel ce a agonisit pe omul cel nou, înainte de întâlnirea cu Hristos, căci Apostolul spune: *Trupul şi sângele nu pot moşteni Împărăţia lui Dumnezeu* (I Corinteni 15, 50).

Zicea de asemenea: Când sunt între voi pizmă, ceartă şi dezbinări, au nu sunteţi trupeşti şi după om umblaţi? (I Corinteni 3, 3).

Zis-a iarăşi: Suferim atât de mult de la vrăjmaşii noştri, pentru că nu ne cunoaştem greşelile şi nu ştim ce este întristarea. Căci dacă am cunoaşte întristarea, ea ne-ar arăta ce păcate avem şi dacă ne-am vedea păcatele noastre, ne-am ruşina să căutăm la faţa desfrânatelor, care sunt mai vrednice de cinste decât noi; că ele săvârşesc cu neruşinare păcatul pentru că nu cunosc pe Dumnezeu, pe când noi, cei credincioşi, săvârşim în inimă păcatul lor.

Zis-a iarăşi: Omul care rabdă ocara şi se leapădă de voia sa pentru Dumnezeu, ca să nu se strecoare vrăj-

ntre el şi aproapele, arată că este lucrător. Căci re mintea trează şi stă cu ştiinţă la picioarele lui Iisus, el se străduieşte să-şi taie voia sa, ca să despărţit de Preaiubitul Său Domn, fiindcă cel ce voia sa, nu se află în pace cu cei credincioşi. Căci rea, mânia, pornirea împotriva aproapelui îi hăr- ima sa, care crede că are ştiinţă.

cerem lui Dumnezeu să ne înveţe să ne cunoaş- catele şi să ne silim a fugi de oameni şi să nu stăm mice convorbiri cu mirenii, ca să nu fie sufletul de întuneric înaintea lui Dumnezeu. Unul din zice că nu-i cu putinţă omului şi cuvinte lumeşti e şi să aibă pace în inima sa. Cel ce zice că cele au grăite nu-l vatămă cu nimic, se aseamănă cu re nu vede lumina ca să intre sau să iasă din casă. acesta văzut să te ajute să înţelegi acest lucru: mic, trecând prin faţa lui, îi ascunde lumina şi . Lucrul acesta nu-i limpede pentru toţi, ci pentru duhovnicească cunoştinţă.

-a iarăşi: Omul care-şi vede de-a pururea păca- are limbă pentru a vorbi cu altul.

-a iarăşi: Urăşte toate cele din lume, precum şi trupului, fiindcă toate acestea te fac vrăjmaş lui eu. Aşa cum omul care are un vrăjmaş se luptă lui, tot aşa şi noi trebuie să dăm luptă trupului i lăsăm odihnă.

-a iarăşi: Străduieşte-te să te lepezi de tine, ca plânge cu lesnire; şi ia aminte cu tot dinadinsul să ceveşti în cele ale credinţei, în afară de cele pri- la Părinţi.

Zis-a iarăşi: Cel ce este lucrător şi iubeşte pe D nezeu se cade să ia aminte la fiecare gând, judecând cu dreaptă judecată: sunt oare de la trup sau nu? C câtă vreme ceva potrivnic firii are putere asupra mădular al tău, încă nu poţi fi ca o fecioară.

L-am întrebat odată: Ce înseamnă rugăciunea e ghelică „Sfinţească-se numele Tău?"(Matei 6, 9), şi răspuns: Acest lucru priveşte pe cei desăvârşiţi, căci noi, cei robiţi de patimi, nu se poate sfinţi numele Dumnezeu.

Zis-a iarăşi: Aducerea aminte de Dumnezeu neşte din suflet: mânia, frica, dorinţa de a învăţa pe vorbele zadarnice. Iar răbdarea şi blândeţea aduc gostea.

Zis-a iarăşi: Părinţii noştri de demult ziceau: «V pustnicească este fuga de trup şi cugetarea la moart Dar e primejdios să se însingureze cineva, dacă nu lucrarea potrivnică păcatelor care îl robesc, şi în ini căinţă pentru păcatele săvârşite din nepăsare; dacă crede că Dumnezeu i-a iertat păcatele şi nu zice vrăj şului său: «Eu nu nădăjduiesc în nici una din osten mele, mai înainte de a mă înfăţişa la judecată, fără îndreptăţire şi dispreţuiesc pe cei ce surpă casa sufle lui, când inima se învoieşte cu ei».

Zis-a iarăşi: Omul are nevoie de mare smeren trebuie să se arunce pe sine înaintea milostivirii Dumnezeu pentru a cunoaşte şi a scăpa de tâlharii ascunşi.

Zis-a iarăşi despre pacea cu aproapele: Dumn nu sălăşluieşte în locul unde nu este pace. Dar cel

păcatele, vede şi pacea; căci nu locul unde te afli
păcatele, ci smerenia.

Se zice că David, când a căzut în greşeală cu feme-
Urie, n-a găsit altă jertfă spre a o aduce lui Dum-
pentru păcatul său, afară de aceasta: *Jertfa plăcu-
Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită
zeu nu o va urgisi* (Psalmul 50, 18).

Zis-a iarăşi: Nerăbdarea şi a ocărî pe altul tulbură
şi nu o lasă să vadă lumina lui Dumnezeu.

Zis-a iarăşi: Sileşte-te să te izbăveşti de aceste trei
care povârnesc sufletul şi care sunt: agoniseala,
de la oameni şi odihna trupească, căci dacă pun
pe suflet, nu-l lasă să sporească.

Zis-a iarăşi: Dacă stând în chilie, judeci cu mintea
aproapele tău, judecă-l după păcatele tale, care sunt
mai multe decât ale lui; şi dacă ţi se pare că faci
faptă bună, nu socoti că este bineplăcută lui Dum-

Zis-a iarăşi: Partea trupului care este mai tare, se
de cea slabă; dar cel ce se îngrijeşte de sine şi
Ce să fac cu cel slab?», nu face parte din Trupul
Hristos; căci cel tare are grijă de cel slab până ce se
întăreşte. Cel neomenos zice în inima sa: «Niciodată
slăbit», pe când cel ce a agonisit smerenia, ia asu-
ocara fratelui său, zicând: «Eu am căzut». Cel dis-
socoate întru sine că este înţelept şi că niciodată
pe cineva, iar cel ce are frica lui Dumnezeu se
de virtuţi, ca să nu slăbească vreuna din ele.

Zis-a iarăşi: Dacă şezând în chilie împlinindu-ţi
ta către Dumnezeu în tăcere, şi te învoieşti cu ceva

care nu este după Dumnezeu, cugetând în tine: «Aceas nu este păcat, ci sunt gânduri», atunci nici rânduiala care o faci în tăcere nu este bună. Iar dacă zici: «Dumnezeu primeşte rânduiala inimii mele, pe care o fac eu tăcere», atunci şi faptul că inima ta s-a împăcat cu păcatul în tăcere, tăcerea ta este păcat înaintea lui Dumnezeu

Odată i-am cerut un cuvânt şi el mi-a zis: «Cel nu află ajutorul în vreme de război, nu poate crede pace».

Zis-a iarăşi despre învăţătură: Trebuie să te dacă nu faci ceea ce înveţi, căci câtă vreme greşeşti această privinţă, nu poţi învăţa pe alţii.

Am fost odată la el când era bolnav şi l-am foarte obosit. Văzându-mă întristat, mi-a zis: Ce e nec zul dacă e nădejde de odihnă după aceea? Teama acel ceas mă apasă, când voi fi aruncat de la faţa Dumnezeu; atunci nimeni nu mă va mai asculta şi nu mai fi nici o nădejde de odihnă.

Zis-a iarăşi despre împărtăşire: Vai mie! Vai Câtă vreme mă împărtăşesc cu vrăjmaşii lui Dumne ce împărtăşire pot avea cu El? Mă împărtăşesc deci osândă (I Corinteni 11, 29) şi spre ruşinarea mea. zicem noi: „Sfintele sunt pentru cei sfinţi?“. Deci, eu sunt sfânt, atunci cine sunt cei ce lucrează în mine?

Zis-a iarăşi când l-am întrebat: „Ce este frica Dumnezeu“? „Omul care are încredere în altcineva în Dumnezeu, nu are frică de Dumnezeu“.

L-am întrebat iarăşi: „Ce este un rob al lui Dumnezeu?“. Şi el mi-a zis: „Câtă vreme este robul patim nu poate fi şi rob al lui Dumnezeu, ci rob al celui

Căci, fiind robit, nu poate învăţa pe cel stă-
aceeaşi patimă; căci este ruşinos să înveţi pe
vreme tu nu eşti slobod de ceea ce-l înveţi. Şi
ruga lui Dumnezeu pentru altul, fiind robit de
Da, cine este într-o amară robie, nu este nici
nici fiu, nici rob al lui Dumnezeu. Atunci cum se
pentru altul? Ci se cuvine mai întâi să roage
pe Dumnezeu să-l izbăvească de robie. A-
vede omul propria robie şi plânge, văzându-se
de cinstea de fiu, care este curăţia cea adevă-
care Dumnezeu o cere de la el".

iarăşi: Vai mie! Vai mie! Că nu m-am luptat
ca să dobândesc mila! Vai mie! Vai mie! Că
luptat ca să biruiesc pe vrăjmaşi şi să mă îm-
împreună cu Hristos! Căci cum se va putea
leprosul de Împăratul? Vai mie! Vai mie! Că
de care Dumnezeu se îngreţoşează şi de
mă vindecă!

fost la el când era bolnav şi l-am găsit foarte is-
zând el întristarea inimii mele, pentru suferin-
zise: „Această boală mă apropie cu durere de
mă gândesc la ceasul cel amar. De aceea nu-i
ătatea cea trupească, pentru că trupul vrea
şi se împotriveşte lui Dumnezeu. Un pom pe
zilnic, nu se usucă, însă el trebuie să aducă

iarăşi: Omul trebuie să aibă inima plină de
şi mare grijă pentru paza poruncilor Domnului.
mie! Vai mie! Care am pârâşi ştiuţi şi neştiuţi,
tăgădui. Vai mie! Vai mie! Cum voi întâmpina

pe Domnul şi pe Sfinţii Lui, deoarece nici un mădular sănătos nu mi-au lăsat vrăjmaşii mei?

L-am întrebat odată: „Ce se cuvine să facă cel ce trăieşte în singurătate?“, şi el mi-a zis: „Pustnicul are nevoie de acestea trei: să se teamă neîncetat, să se roage necontenit şi să nu slăbească niciodată cu inima“.

Zis-a iarăşi: Omul care trăieşte în singurătate trebuie să se păzească să nu audă cuvânt nefolositor, căci aceasta îi pierde osteneala, aşa cum o femeie însărcinată îşi leapădă fătul dacă cineva îi aduce o veste rea sau o loveşte cu piciorul. Apoi câtă vreme trebuie să se îngrijească, până să conceapă iarăşi! Şi dacă avortează din nou, moare cu mare durere în inimă, căci cu toată osteneala n-a avut prunc; şi bărbatul ei se întristează.

Zis-a iarăşi despre Avva Serapion: L-a întrebat un bătrân, zicând: „Fă dragoste şi spune-mi, tu cum te vezi?“. Şi i-a răspuns: „Eu mă asemăn cu unul care şade într-un turn şi priveşte în afară şi face semn trecătorilor să nu se apropie de el“. Şi bătrânul, care-l întrebase, i-a zis: „Şi eu mă văd ca într-o întăritură cu zăvoare de fier, şi dacă cineva ar bate, nu vreau să ştiu cine este, de unde vine, ce vrea sau cum este el, şi nu-i deschid până nu se duce“.

Zis-a iarăşi: Dacă cineva caută pe Domnul întru strâmtorarea inimii, îl ascultă pe el Domnul, dar să ceară cu ştiinţă şi să se îngrijească din toată inima să nu fie legat de vreun lucru lumesc şi să ia aminte, de teamă pentru sufletul său, ca să-l înfăţişeze fără pată la tribunalul lui Dumnezeu, în măsura puterilor sale.

Zis-a iarăşi: Întăreşte-te în acest cuvânt: osteneala, sărăcia, întristarea, statornicia şi tăcerea nasc umilinţa,

iar umilința iartă păcatele. Dacă omul nu păzește acest cuvânt, zadarnică este lepădarea sa de lume.

CUVÂNTUL XXVII

Despre cuvântul: *Ia aminte la tine însuți*

Fii cu luare aminte la tine și crede cu tărie că Domnul nostru Iisus Hristos, Care este Dumnezeu, cu mare slavă și negrăită măreție, S-a făcut pildă pentru noi, ca și noi să-I urmăm Lui (I Petru 2, 21), că S-a smerit adânc și fără măsură, pentru noi, luând chip de rob, că S-a golit pe Sine (Filipeni 2, 7), că nu S-a rușinat și a răbdat nenumărate batjocuri și ocări, precum este scris: *că a mers ca un miel spre junghiere și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu Și-a deschis gura Sa; întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat* (Isaia 53, 7-8); și a suferit și moarte cu multe ocări pentru noi, pentru ca și noi, după poruncile Lui, să răbdăm cu bucurie pentru păcatele noastre, dacă cineva pe drept sau pe nedrept, ne ocărăște, sau ne defaimă, și chiar până la moarte să ne lăsăm și noi duși *ca un miel spre junghiere*, și să fim fără împotrivire, ca un dobitoc necuvântător. Și dacă poți, roagă-te, iar dacă nu, taci desăvârșit și cu multă smerenie.

Ia aminte la tine cu multă grijă, fie că umbli, fie că șezi, și în tot ce faci, să te simți înaintea lui Dumnezeu, cu mare frică și cutremur. Fugi de orice gând de înălțare și mândrie, și de-a pururea trăiește cu blândețe și aten-

ţie, în toate fără mânie, fără tulburare, fără agitare, ştiind că Dumnezeu vede toate mişcările tale.

Ia aminte la tine cu multă grijă şi crede că ocările şi ruşinele răbdate pentru Domnul sunt o mare binefacere şi mântuire pentru suflet, şi rabdă-le cu inimă bună şi fără tulburare, zicându-ţi: „Ar trebui să sufăr mai mult pentru păcatele mele“ şi: „Sunt eu vrednic să sufăr şi să rabd pentru Domnul? Poate aşa, prin necazuri şi prin ocări, mă voi învrednici cât de puţin să fiu următor patimilor Domnului meu“.

Ori de câte ori îţi aduci aminte de cei ce te-au întristat, roagă-te pentru ei din tot sufletul şi cu adevărat, ca pentru oamenii care ţi-au făcut un mare bine, şi nu murmura niciodată împotriva lor. Dar dacă cineva te laudă sau te cinsteşte, mâhneşte-te şi te roagă lui Dumnezeu să te scape, să te izbăvească de această greutate, şi aşa cu orice prilej care îţi aduce întâietate şi cinste, roagă pe Dumnezeu să le îndepărteze de la tine, cugetând: „Nu sunt eu vrednic de aceasta“. Totdeauna caută cu sârguinţă purtarea şi îndeletnicirile cele mai smerite, umblând cu întristare şi smerenie, ca un mort îngropat pentru lume, ca cel din urmă dintre toţi, şi cel mai mare păcătos. Căci acestea aduc mare folos sufletului.

Ia aminte la tine şi urăşte şi îngrozeşte-te ca de moarte de pieirea sufletului şi de munca veşnică, de orice duh de stăpânire, de căutarea onorurilor şi a laudelor de la oameni, de părerea că eşti cineva, că sporeşti în virtute sau că eşti mai bun decât altul. Leapădă de asemeni, toată pofta ruşinoasă, toată plăcerea trupească, fie ea cât de mică, orice gând la altul, atingerea de tru-

pul altuia fără nevoie, sau de a întreba despre cineva fără pricină, sau de a mânca cât de puţin, în afară de vremea rânduită. Păzindu-te astfel şi întărindu-te în lucrurile cele mici, nu vei cădea în cele mari, nici vei aluneca pe nesimţite, nesocotind lucrurile mici (Sirah 19, 1).

Ia aminte la tine cu mare grijă, silindu-te din răsputeri ca din pricina păcatelor făcute cu mintea, cu cuvântul, cu fapta, cu chipul şi cu mersul, să te smereşti în toate, să te socoţi ca un gunoi, şi din adâncul sufletului, şi în adevăr să te socoţi pământ şi cenuşă, cel din urmă şi cel mai păcătos decât toţi creştinii, zicând: „Faţă de ceilalţi creştini nu sunt decât pământ şi cenuşă" şi: *toată dreptatea mea este ca o cârpă lepădată* (Isaia 64, 5); şi: „Dacă Dumnezeu, cu mila şi cu Harul Său nu Se milostiveşte de mine, sunt vrednic de osânda veşnică. Căci dacă Dumnezeu Se va judeca cu mine, nu voi putea suferi, fiind plin de ticăloşie".

Să ai de-a pururea întristarea în suflet şi aşteptarea zilnică a morţii şi strigă cu căldură şi fără de încetare către Dumnezeu, ca să te îndrepteze cu marea Sa milostivire şi să aibă milă de tine, ca să nu te doboare mâhnirea, ca să nu te veseleşti şi să nu râzi niciodată, ca râsul tău să se schimbe în mâhnire şi bucuria în tristeţe (Iacov 4, 9). Mersul tău să fie abătut, pentru că sufletul îţi este sătul de ocară. Acestea sunt de mare folos şi mântuire pentru suflet.

Ia aminte la tine cu mare grijă, socotindu-te din adâncul sufletului, şi cu adevărat, cel mai păcătos decât toţi oamenii, având necontenit sufletul întristat, smerit şi suspinând. Fii de-a pururea tăcând, ca un om nevrednic

şi prost, şi cu nici un chip să nu vorbeşti, când nu este nevoie.

Ia aminte la tine să ai înaintea ochilor focul cel veşnic şi muncile cele fără de sfârşit, precum şi pe cei osândiţi şi munciţi de ele, socotindu-te şi pe tine printre ei şi nu printre cei vii. Şi fiindcă aici este vremea pocăinţei care ne scapă de mari şi înfricoşate pedepse, de pe acum tânguieşte-ţi sufletul şi trupul, după voia lui Dumnezeu, şi necazul şi oboseala pentru păcatele tale; pe de o parte, pentru a-ţi osteni trupul cu lucrul mâinilor, cu postul şi cu tot felul de umiliri, împlinind cu fapta cuvântul: *Cel mai de pe urmă decât toţi şi sluga tuturor* (Marcu 10, 44), iar pe de altă parte, pentru a-ţi strâmtora sufletul, ca să-şi aducă aminte de plângerea cea nemângâiată şi de scrâşnirea dinţilor. Stăruie, pe cât poţi, în cugetarea Scripturilor şi, din când în când, în tânguire şi rugăciune aprinsă, aflându-te totdeauna ca în Biserică, pentru ca dracii să nu găsească prilej să-ţi arunce în inimă gânduri vătămătoare.

Ia aminte la tine cu multă grijă, ca unul ce ştii că Domnul nostru a murit şi a Înviat pentru noi, că ne-a răscumpărat cu Sângele Său, ca să nu mai trăieşti pentru tine, ci pentru Domnul, Care a murit, şi Care a Înviat pentru noi (II Corinteni 5, 15). Crede cu tărie că neconteniit te afli înaintea Lui, şi că El vede inima ta; şi fii în conştiinţa ta ca un mort şi ieşit din trup, înfăţişându-te necontenit înaintea Lui.

Ia aminte la tine cu mare grijă, cugetând la robul care cu frică şi cu cutremur şi cu multă supunere stă lângă stăpânul său şi merge pretutindeni cu dânsul, gata

să-i împlinească voia, pentru ca şi tu, pretutindeni, fie şezând, fie mergând, singur sau împreună cu alţii, să te porţi aşa cum se cuvine înaintea lui Dumnezeu, cu frică şi cu cutremur, curăţindu-ţi cu sârguinţă mintea de gânduri necurate şi de toată osândirea, cu multă smerenie, cu mare tăcere şi cu ştiinţă, pentru Dumnezeu Care te vede, neridicându-ţi nicidecum capul, din pricina păcatelor tale.

Ia aminte la tine cu multă grijă, ca de-a pururea să fii gata de a te supune voii lui Dumnezeu, fie pentru moarte, fie pentru viaţă, fie pentru tot necazul, cu multă grabă şi credinţă, aşteptându-te în tot ceasul la mari ispite, încercări, chinuri şi moarte înfricoşată.

Ia aminte la tine cu multă grijă şi socotind că te afli înaintea lui Dumnezeu, să nu faci fără încuviinţarea Lui nici cel mai mic lucru; fie că ai vrea să zici sau să faci ceva, să cercetezi pe cineva, să mănânci, să bei sau să dormi. Caută rostul lucrului, şi fă aşa cum se cuvine înaintea lui Dumnezeu, mărturisind astfel pe Dumnezeu în toate faptele tale, pentru ca să agoniseşti faţă de El mare dragoste şi apropiere.

Ia aminte la tine cu multă grijă, ştiind că este scris: *Când veţi face toate acestea, să ziceţi: Slugi netrebnice suntem, că am făcut ceea ce eram datori să facem* (Luca 17, 10); pentru ca tot lucrul pe care-l faci după Dumnezeu să nu-l faci ca pentru plată, ci cu multă smerenie, ca un adevărat rob vrednic, care este dator cu mult şi plăteşte puţin. Socoteşte că zilnic îţi sporeşti păcatele cu nepăsarea, după cuvântul: *Că face păcat, cel ce ştie binele şi nu-l face.*

Pentru toată lipsa şi împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, deschide ochiul minţii şi cu tânguire şi cu mâhnire roagă-te lui Dumnezeu pentru păcatele tale cele multe, ca să ţi le ierte cu mila Sa cea mare şi cu iubirea de oameni şi să Se milostivească spre tine.

Ia aminte la tine cu multă grijă, şi dacă cineva te supără, cu ceva, şi tu te mâhneşti sau te tulburi, să taci şi să nu zici ceva nepotrivit, mai înainte de a-ţi linişti inima prin rugăciune. Şi dacă este nevoie să-l mustri pe fratele tău şi te vezi prins de pornire şi de tulburare, nu-i zice nimic, ca să nu pornească tulburarea; ci când vezi că şi tu şi el v-aţi potolit şi v-aţi îmblânzit, atunci vorbeşte-i dar nu învinuindu-l, ci atrăgându-i atenţia cu multă smerenie. Sileşte-te şi luptă-te totdeauna în acest fel, ca să nu greşeşti nici un cuvânt când eşti mâniat, crezând cu tărie că te afli sub privirile lui Dumnezeu, Care îţi cunoaşte inima. Stai bine şi cu frică, ca şi cum L-ai vedea pururea, ştiind că în faţa slavei şi negrăitei Sale măreţii, tu eşti ca un nimica, pământ şi cenuşă, putreziciune şi vierme.

Ia aminte la tine cu multă grijă, ştiind că Domnul, bogat fiind, a sărăcit pentru noi (II Corinteni 8, 9), că a trăit şi a murit pentru noi, şi că ne-a răscumpărat cu Sfântul Său Sânge, pentru ca şi tu, socotindu-te cumpărat cu preţ de sânge, să nu mai trăieşti pentru tine, ci pentru Domnul; ca să-I fii slujitor credincios în toate, să fii înaintea lui Dumnezeu ca un dobitoc blând, care nu se împotriveşte, ci e supus stăpânului său, mort pentru patimi şi plăceri, neavând voie şi dorinţă proprie, ci toată dorirea să fie săvârşirea lucrului lui Dumnezeu; şi

astfel să nu te mai socoţi liber şi stăpân, ci rob al lui Dumnezeu şi supus voii Sale.

Ia aminte la tine cu multă grijă, şi aşteaptă în fiecare zi încercări; necazuri, mari primejdii şi moartea. Rabdă-le cu bucurie şi fără să te tulburi, cugetând că: *prin multe scârbe ni se cade să intrăm în împărăţia cerurilor* (Fapte 14, 22).

Ia aminte la tine cu multă grijă, pentru că în toate cele ce ţi se întâmplă: vorbă, faptă sau gând, să nu cauţi voia ta sau odihna, ci să cercetezi cu deamănuntul care este voia lui Dumnezeu, şi s-o împlineşti desăvârşit, fie şi cu multă osteneală, pentru împărăţia cerurilor, crezând din toată inima că îţi este mai de folos decât a te cruţa; căci porunca Sa este viaţă veşnică, şi că *cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele* (Psalmul 33, 10).

Ia aminte la tine cu mare grijă, şi aflându-te totdeauna înaintea lui Dumnezeu, să nu nădăjduieşti de la cineva ceva, fără numai de la El, cu credinţă. Dacă ai nevoie de ceva, roagă-te lui Dumnezeu, ca ceea ce ai trebuinţă, să se facă după voia Sa. Mulţumeşte totdeauna lui Dumnezeu, ca Celui ce ţi-a dat. Dacă ai lipsă de ceva, nu nădăjdui deloc la vreun om, nu te întrista şi nu murmura împotriva nimănui, ci rabdă cu bucurie şi fără tulburare, socotind: „Că sunt vrednic de multe necazuri din pricina păcatelor mele; dar Dumnezeu poate, dacă voieşte, să Se milostivească spre mine". Dacă vei cugeta astfel, El îţi va împlini toate nevoile.

Ia aminte la tine cu mare grijă, ca nu cumva să primeşti vreodată ceva de care nu eşti încredinţat că Dumnezeu ţi-l trimite pe dreptate; şi atunci primeşte-l

cu mare pace. Dar înlătură și aruncă ceea ce-ți vine din vreo nedreptate, luptă, înșelătorie sau prefăcătorie, zicând: *Mai bine puțin și cu frică de Dumnezeu, decât vistierie multă cu nedreptate* (Pilde 15, 16).

Ia aminte la tine cu multă grijă și silește-te să fii tăcut, pentru ca Dumnezeu să-ți dea tărie să lupți, și să te obișnuiești a nu vorbi deloc, nici un cuvânt, fără să fie nevoie, nici a întreba pe cineva: „Unde este cutare?" sau „Ce este aceasta?". Ci dacă trebuie să vorbești, vezi întâi această trebuință dacă este întemeiată. Și dacă este mai bine a vorbi decât a tăcea după Dumnezeu, deschide-ți gura cu frică și cu cutremur, cu fața plecată, vorbește cu sfială și încet; și dacă întâlnești pe cineva vorbește-i puțin, din dragoste, și taci degrabă. Și dacă te întreabă ceva, ascultă numai ce este de nevoie, și nu grăi nimic mai mult.

Ia aminte la tine cu multă grijă și ferește-te nu numai de desfrânare, ci și de pofta ochilor (I Ioan 2, 16), a urechilor, a gurii și a pipăitului. Ochii să-i ai totdeauna ațintiți numai la tine și la lucrul tău, și nu privi la nimeni afară de nevoie. Niciodată să nu privești fără trebuință o femeie sau un om în față; nu îngădui urechilor să audă ceva despre altul, nici convorbiri nefolositoare; gura să tacă și niciodată, fără nevoie, să nu vorbească.

Dacă citești acestea, prea iubite, silește-te să le și împlinești, pentru ca Dumnezeu să te apere în vremea ispitei. Amin.

CUVÂNTUL XXVIII
Despre odraslele răutăţii

Este nevoie ca să vorbim despre odraslele răutăţii, pentru ca omul să ştie ce este patima care îl desparte de Dumnezeu şi să se roage ca să-i trimită ajutorul Său şi să-l întărească ca să se poată izbăvi de ele.

Patimile sunt răni ale sufletului, care-l desparte de Dumnezeu. Fericit este cel ce s-a izbăvit de ele, căci se va face oaie duhovnicească pe jertfelnicul lui Dumnezeu şi va auzi glasul de bucurie al Domnului: *Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţin ai fost pusă, peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului tău* (Matei 25, 21). Dar cei ce-şi fac voile trupului şi nu se îngrijesc de sfântul leac al pocăinţei, ca să se curăţească, în ceasul nevoii se vor afla goi, fără haina virtuţilor, şi vor fi aruncaţi în întunericul cel mai dinafară (Matei 22, 11-13), acolo unde este diavolul, lăcomia pântecelui, iubirea de argint, ura, mânia, invidia, slava deşartă, mândria. Iată ramurile răutăţii şi mai sunt multe altele asemenea.

Ce este desfrânarea? Necumpătare. Necumpătarea este grija de podoaba trupească, risipirea, lenea, râsul, privirea fără ruşine.

Ce este iubirea de argint? A nu crede în făgăduinţa lui Dumnezeu, iubirea de trai bun, dorul de slavă lumească, nemilostivirea, iubirea de slavă deşartă, nesocotirea altora, lipsa de conştiinţă şi neluarea aminte la judecata lui Dumnezeu.

Ce este grăirea de rău? Necunoaşterea slavei lui Dumnezeu, invidia faţă de aproapele, că nu eşti luat în seamă, vorbirea de rău, invidia, teama de părerea altora, mărturia mincinoasă.

Ce este mânia? Dorinţa de a-ţi impune voinţa ta, discordia, cunoştinţa mincinoasă, dorinţa de a învăţa pe alţii, iubirea de bogăţie lumească, laşitatea, plictiseala, nerăbdarea, treburi negustoreşti.

Ce este invidia? Ura faţă de aproapele, neocărârea de sine, lenea, iubirea de răsfăţ, dorul de a se amesteca în treburile lumeşti.

Ce este slava deşartă? Iubirea de această viaţă trecătoare, nevoinţă trupească spre a se face vestit, iubirea slavei oamenilor mai mult decât a slavei lui Dumnezeu, săvârşirea cu inima a poftelor trupeşti.

Ce este mândria? A te tulbura că nu eşti luat în seamă, nesupunerea faţă de aproapele, lăudăroşenia că nu ai nevoie de nimeni, încrederea în puterile tale, dorul de a-ţi face nume înaintea oamenilor.

Pe acestea toate vrăjmaşul le lucrează în bietul suflet, spre a-l desparte de Dumnezeu. Acestea sunt sarcinile grele pe care le-a luat Adam când a mâncat din pom; despre acestea s-a scris: *El a luat asupră-Şi slăbiciunile noastre şi a purtat neputinţele noastre* (Isaia 53, 4); acestea-s blestemele ce au căzut peste Adam; acestea au răstignit pe Cruce pe Domnul nostru Iisus Hristos; acestea sunt burdufurile cele vechi în care se pune vin nou (Matei 9, 17); vulpile care nimicesc via (Judecători 15, 4-5); feşele cu care era înfăşurat Lazăr (Ioan 11, 44); dracii pe care Hristos i-a trimis în turma de porci (Matei 8,

31-32); omul cel vechi, de care Apostolul zice să ne dezbrăcăm (Efeseni 4, 22).

Despre acestea zice că: *trupul şi sângele nu vor moşteni împărăţia cerurilor* (I Corinteni 15, 50). Despre acestea zice iarăşi: *Dacă trăiţi după trup, veţi muri* (Romani 8, 13). Acestea sunt rănile pe care le-au făcut tâlharii celui ce cobora de la Ierusalim la Ierihon (Luca 10, 30). Neghina pe care pământul i-a produs-o lui Adam, când a fost izgonit din rai (Facere 3, 18); jertfa lui Cain, urâtă lui Dumnezeu, pentru că el amestecase cele potrivnice firii cu cele fireşti, şi fiindcă nu i-a plăcut lui Dumnezeu, el a ucis pe Abel (Facere 4, 8); soarta aleasă de Isav, când şi-a vândut dreptul de întâi-născut, pentru un blid de mâncare (Facere 25, 29-34); egipteanul ucis de Moise, care s-a făcut duşmanul lui Faraon şi a fugit în Madian, până a primit slobozenie de la Dumnezeu ca să meargă să înfrunte pe Faraon şi să mântuiască din robie pe fraţii săi (Ieşire 2, 11-15); aluatul egiptenilor, despre care a zis Dumnezeu lui Moise: *Să nu luaţi cu voi aluat din pământul Egiptului.* Şi: *timp de şapte zile să mâncaţi azime, iar ziua a opta va fi zi de sărbătoare pentru Domnul Dumnezeu* (Ieşire 13, 6); pentru ca sufletul să fie liberat de cele şapte patimi şi să prăznuiască pe Domnul Dumnezeu, vindecat de boala cea veche şi să aibă îndrăzneală către Dumnezeu; sunt proorocii mincinoşi care se împotriveau lui Ilie şi pe care, dacă nu i-ar fi omorât, nu s-ar fi pogorât ploaia din cer pe pământ (I Regi, cap. 8); sunt leii care sfâşie oaia cea rătăcită; sunt spinii despre care zice Isaia: *Aşteptam să rodească struguri, şi ea a făcut spini* (Isaia 5, 4); este via pe care a plâns-o Ieremia,

zicând: *Cum s-a întors în amărăciune via cea bună?* (Ieremia 2, 21).

Iar sarcina lui Hristos este uşoară. Ea este: curăţia, nemânierea, bunătatea, blândeţea, bucuria duhului, stăpânirea patimilor, dragostea spre toţi, credinţa neclintită, răbdarea în necazuri, înstrăinarea de lume, dorul de a ieşi din trup şi a se întâlni cu Hristos. Iată sarcina cea uşoară pe care ne-a dat-o Hristos s-o purtăm.

Aceasta este calea pentru care Sfinţii au răbdat multe osteneli până s-o afle şi pe care nimeni nu o poate agonisi, dacă nu se dezbrăca de omul cel vechi; dacă nu este liber şi nu a dobândit dragostea. Numai dragostea îl face nepătimaş faţă de toate. Este deci cu neputinţă să sălăşluiască dragostea în noi, câtă vreme mai iubim ceva din lumea aceasta, precum este scris: *Nu puteţi fi părtaşi la masa lui Dumnezeu şi la masa dracilor* (I Cor. 10, 21).

Dar zice şi Isaia: *Care din noi poate îndura focul cel mistuitor? Care din noi poate sta pe jarul cel de veci? Omul drept în calea sa şi cel ce grăieşte cuvinte de cinste, care dă la o parte câştigul nedrept, cel ce trage înapoi mâinile şi nu primeşte mită, care-şi astupă urechile când aude fărădelegi şi îşi pune un văl pe ochi, ca să nu mai vadă răul; acela va locui pe înălţimi, şi stâncile cele tari vor fi cetatea lui, pâine i se va da şi apa nu-i va lipsi* (Isaia 33, 14-17).

Iată cinstea pe care Dumnezeu o dă celor ce se luptă în această scurtă vreme şi se dezbracă de povara lumii, răbdând necazurile.

Vezi cum Dumnezeu vine într-ajutorul celor ce-şi taie voile lor şi-i scapă de toate patimile? Pe când cei ce-şi fac voile lor încep desigur cu duhul (să lucreze), dar cum

nu se pot împotrivi vrăjmaşilor lor, pentru că îşi fac voile lor, şi sfârşesc în trup (Galateni 3, 3), se ostenesc la întâmplare şi în zadar. De aceea Proorocul Ieremia îi mustră, zicând: *Blestemat să fie cel ce face cu nepăsare lucrurile Domnului* (Ieremia 31, 10).

Vezi? Dumnezeu nu dă ajutorul Său celui ce vrea să slujească şi lui Dumnezeu şi patimilor; El îi părăseşte în voile lor şi îi dă în mâinile celor ce îi urăsc. În loc de cinstea pe care o aşteaptă de la oameni, au parte de ruşine, pentru că nu s-au împotrivit vrăjmaşilor lor, până să le dea Dumnezeu ajutor şi să smerească pe vrăjmaşi. Precum grăiesc toate Scripturile: fără nevoinţă, osteneală şi necaz, omul nu este ascultat de Dumnezeu.

Scrie în Sfânta Evanghelie: *În acea zi mulţi Îmi vor zice: Doamne, Doamne, au nu am proorocit şi nu am făcut multe minuni în numele Tău?* Şi li se va răspunde: *Nu vă cunosc pe voi!* (Matei 7, 22-23); pentru că ei fac osteneală, dar nu o păzesc.

Stăm bine închişi în chilie, iar omul nostru cel lăuntric se tăvăleşte în necurăţii; facem ascultare, dar robia patimilor ne răpeşte; ţinem postul, dar bârfirea altora ni-l pierde; dăm pâine celui sărac, dar ura şi nesocotirea fratelui nostru ne-o ia; cugetăm la cuvintele lui Dumnezeu, însă convorbirile uşuratice ni le fură; ospătăm pentru Dumnezeu pe fratele nostru, dar zavistia şi zgârcenia ne pierd toată plata.

Toate acestea ni se întâmplă pentru că nu stăruim în voia lui Dumnezeu. De aceea zice El: *Nu vă cunosc pe voi!*, pentru că ei nu s-au ostenit cu ştiinţă, ci au bătut văzduhul. Căci nevăzând cununa pe capetele lor, le va

zice: „Nu vă cunosc pe voi, pentru că nu aveţi semnul Meu; plecaţi de la Mine!“.

Să ne silim, fraţilor, la nevoinţa noastră şi să rugăm pe Dumnezeu să ne trimită frica Sa, şi El Însuşi va păzi ostenelile noastre, ca nu cumva, când vom ieşi din trup, să fim găsiţi goi de toată virtutea şi să cădem în stăpânirea balaurului. Vrăjmaşul este plin de viclenie, zavistie, crud, cu chip înspăimântător şi fără milă în răutatea sa, căci este ajutorul celor ce iubesc lumea.

Uitaţi-vă la toţi Sfinţii: ei s-au dezbrăcat de lume şi au ieşit aşa la luptă cu vrăjmaşul, şi când Domnul l-a doborât înaintea lor, el a pus-o pe fugă.

Când Daniil a ieşit la luptă cu vrăjmaşul, acesta nu a găsit la el nimic din ale sale. Leii îl miroseau şi nu găseau la el mirosul celui pe care îl mâncaseră pentru neascultarea sa (Daniil, cap. 6).

Iov s-a luptat după ce, mai întâi, s-a eliberat de lucrurile lumii, şi a dovedit că cel ce se lăuda, zicând: *Am străbătut pe cele de sub cer, şi iată, am venit* (Iov 1, 7), era un fugar, apoi l-a legat lângă el, cum ţine un copil o vrabie în mână.

Să rugăm, deci, bunătatea lui Dumnezeu, din toată inima, cu lacrimi şi cu nevoinţă, supunându-ne tuturor, pentru Domnul (I Petru 2, 13), smerindu-ne înaintea fraţilor noştri, socotindu-i mai treji decât noi, nerăsplătind nimănui cu rău pentru rău, neavând nici gând rău în inimă, fără a zice despre lucrurile acestei lumi, că: „Acesta este al meu“, măsurând în fiecare zi sporirea noastră duhovnicească şi păzindu-ne de cugete necurate, ferindu-ne de saţiul trupului, pentru a-l opri de la împli-

nirea poftelor, ci să fie stăpânit de suflet şi împreună supuşi duhului, şi să se facă mireasă curată de toată întinăciunea, care cheamă aşa pe mirele său: *Fratele meu să vină în grădină şi să mănânce roade din pomii ei* (Cântarea Cântărilor 4, 16).

Să ne luptăm deci, fraţilor, şi, dobândind încrederea Lui, să-L auzim, zicând: *Acolo unde sunt Eu, voiesc ca şi ei să fie împreună cu Mine, pentru că i-am iubit, precum M-ai iubit Tu pe Mine. Părinte, Tu în Mine şi Eu în ei!* (Ioan 17, 23-24).

A Preasfintei Treimi, Celei de o fiinţă şi fără de început este puterea să Se milostivească de noi, ca şi noi să aflăm odihnă cu toţi Sfinţii în ziua Judecăţii. Ei I se cuvine slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XXIX
Plângeri

Vai de noi, pătimaşii şi stricacioşii, care pentru trecătoarea şi spurcata poftă trupească nu vom vedea slava lui Dumnezeu.

Vai nouă, că hrănim cu păcate trupul sortit viermilor şi putreziciunii fără să ne temem de focul care ne va munci veşnic, nici de viermele cel neadormit (Isaia 66, 24).

Vai nouă, că stricăciunea nu moşteneşte nestricăciunea, iar noi dispreţuim nestricăciunea şi ne lipim cu putere de stricăciune.

Vai nouă, cărora creştinii evlavioşi ni se închină şi ne sărută trupul întinat de necurăţii, că suntem *morminte văruite* (Matei 23, 27), pline de putoarea păcatului.

Vai nouă, că singuri ne facem vizuina dracilor şi nu sălaş pentru Dumnezeu.

Vai nouă, care prin îmbuibare şi moleşeală, ne înmulţim sămânţa trupească şi turbăm spre spurcata împreunare.

Vai nouă, că ne arătăm plini de bunătate, când suntem linguşiţi, dar lipsiţi de dânsa, când suntem ocărâţi.

Vai nouă, că nu facem deosebire între stricăciune şi nestricăciune, şi nesocotim dumnezeiasca şi înfricoşata judecată.

Vai nouă, că suntem leneşi spre bine, dar plini de râvnă şi grabnici la cele rele.

Vai nouă, că ne-am pregătit trupul pentru veşnicul întuneric şi el era sortit luminii celei veşnice.

Vai nouă, că Cel ce S-a făcut Fiu al Omului, Care este de o fiinţă cu Dumnezeu-Tatăl, S-a întrupat pentru noi, şi nu are la noi unde Să-şi plece capul, pe când vulpile, adică slugile cele viclene şi rele, îşi sapă vizuini (Matei 8, 20).

Vai nouă, că cei curaţi cu inima îşi aduc Judecătorului sufletele curate şi trupurile sfinte şi fără prihană, iar pe noi, cei ce avem sufletele întinate şi trupurile necurate, ne aşteaptă osânda muncilor veşnice.

Vai nouă, că suntem plini de pofte, de toată necurăţia şi pretindem cinstea cuvenită Sfinţilor.

Vai nouă, că deşi ne aflăm sub osândă şi împovăraţi cu multe păcate, trăim printre Sfinţi şi nevinovaţi, ca şi cum noi înşine am fi curaţi şi liberi de patimi.

Vai nouă, că deşi suntem vrednici de ocară, mustrăm şi îndreptăm pe cei ce sunt mult mai vrednici decât noi.

Vai nouă, că având bârna în ochi, osândim cu mânie cele mai simple lipsuri ale fraţilor noştri, ca şi cum noi am fi fără pată.

Vai nouă, că legăm sarcini grele şi anevoie de purtat (Matei 23, 4), iar noi nici nu le atingem, îndreptăţindu-ne cu slăbiciune trupească.

Vai nouă, că nu mulţumim lui Dumnezeu pentru darurile Sale, şi, uitând necazurile, nevoile şi încercările trecute, ne arătăm nevrednici de ajutorul şi harul lui Dumnezeu, binefăcătorul.

Vai nouă, că iubim ceea ce este rău şi purtăm cu anevoie ceea ce este bun.

Vai nouă, celor ce căutăm îndulciri şi îngrijirea trupească, cu pricină că ne-am istovit trupul de mare nevoinţă, când ar trebui să ne pocăim în sac şi în cenuşă, cu pâine şi apă, în lacrimi şi suspinuri.

Vai nouă, că delăsăm dumnezeiasca rânduială călugărească şi avem cutezanţa să învăţăm pe alţii practicarea virtuţilor.

Vai nouă, că uităm de păcatele săvârşite şi nu avem nici o grijă, nici lacrimi pentru cele ce facem acum.

Vai nouă, că după ce am pus început bun, cu harul şi cu ajutorul lui Dumnezeu, acum am devenit oameni trupeşti.

Vai nouă, că suntem aşa de robiţi de cugetele necurate, încât nu ne dăm seama dacă n-am săvârşit şi păcatele la care nu ne-am gândit.

Vai nouă, că mâncăm şi bem, şi nu ne gândim la războiul pe care-l va aprinde în noi lăcomia.

Vai nouă, că din pricina plăcerilor, cinstim mai mult trupul cel de rând, şi nu ştim cât de mare este vrednicia sufletului nostru nemuritor.

Vai nouă, că evlavia stă numai în vorbă şi în haină.

Vai nouă, că părăsim rugăciunea şi citirea Dumnezeieştilor Scripturi şi ne irosim zilele în răspândire şi vorbă deşartă.

Vai nouă, că suntem aşa de împietriţi la inimă, încât, în nepăsarea şi în nesimţirea noastră, nu ştim ce să facem pentru a avea căinţă şi lacrimi.

Vai nouă, ştiind că Dumnezeu a zis: *Sufletul care a păcătuit, va muri* (Iezechil 18, 4), suntem fără grijă şi păcătuim într-una.

Vai nouă, că prin săturare şi moleşeală zorim trupul spre pofte spurcate şi gânduri rele, că prin vedere primim în inimă săgeţile celui viclean şi, numai atingându-ne de trup străin, ne aprindem ca armăsarii şi nu ne dăm seama de cinstea vredniciei noastre duhovniceşti, şi nici de veşnica osândă.

Vai de căderea sufletului, care de bună voie s-a înstrăinat de slava cea cerească, şi s-a unit cu dracii cei necuraţi, prin pofta rea faţă de lucrurile cele pieritoare şi prin trupul cel nestăpânit.

Vai nouă, că nu ne-am lepădat de noi înşine şi suntem războiţi de patimile cele dobitoceşti.

Vai nouă, că gemem şi ne tânguim pentru bolile şi durerile trupului, iar pentru rănile şi boala cea istovitoare a sufletului, suntem nesimţitori.

Vai nouă, că sufletul ne este cu totul robit de trup, cel rău stăpânind peste cel bun, şi nu au o singură voie, întru slujirea lui Dumnezeu, Făcătorul.

Vai nouă, că gândurile cele rele şi necurate reînnoiesc păcatele în noi şi nu ne dăm seama când Dumnezeu Se depărtează de noi şi se apropie duhurile necurate.

Vai nouă, că în nebunia şi lipsa noastră de minte, dorim şi pretindem laudele cuvenite Sfinţilor şi nu faptele şi ostenelile lor.

Vai nouă, că în săvârşirea poruncilor lui Dumnezeu nu avem nici teama robilor, nici râvna şi buna aşezare a

lucrătorilor, nici dragostea fiilor.

Vai nouă, că nu ne lepădăm desăvârşit de a face şi a vorbi, pentru plăcerea oamenilor, şi neglijăm cu totul ceea ce se cuvine.

Vai nouă, că ne ruşinăm când păcătuim înaintea oamenilor, iar la ruşinea cea veşnică nu ne gândim.

Vai nouă, că am uitat că suntem născuţi din părinţi săraci şi necunoscuţi şi că am făgăduit, pentru Dumnezeu, să iubim sărăcia şi smerenia, şi năzuim să fim asemenea cu bogătaşii şi cu cei mari.

Vai nouă, că fiind în lume, ne înfrânăm cu sărăcia, iar acum când am făcut sfintele făgăduinţe, ne îngrijim cu multă osteneală de săturarea pântecelui şi de odihna trupească.

Vai nouă, că pe când îngerii stau în jurul celor ce se tem de Dumnezeu (Psalmul 33, 7), iar dracii în jurul celor ce nu se tem şi calcă poruncile Lui, noi ne aşezăm în ceata dracilor.

Vai nouă, că acum ochii ne sunt seci, dar va veni vremea să răbdăm în foc chinurile lacrimilor celor arzătoare şi amare, plângerea şi scrâşnirea dinţilor.

Vai nouă, că ne silim să plăcem celor bogaţi şi celor puternici ai lumii, dar ne întoarcem cu silă de la săracii care ne cer milostenie.

Vai nouă, că ne purtăm cu oamenii nu după cum se cuvine, ci după buna noastră plăcere.

Vai nouă, că curăţim cu grijă pământul de mărăcini, de scaieţi, de ierburile care vatămă roadele, dar nu ne îngrijim, cu frică de Dumnezeu, să ne curăţim sufletele de gândurile spurcate, care vatămă sfintele virtuţi.

Vai nouă, că având a părăsi pământul unde ne aflăm, ne irosim toată vremea cu grija de cele pământeşti şi pieritoare, peste care nu avem nici o putere când vom pleca de aici.

Vai nouă, că vom da seama Înfricoşatului Judecător, de toate faptele vieţii noastre pământeşti, de tot cuvântul deşert, de tot gândul rău şi necurat şi de cea mai neînsemnată faptă, şi totuşi nu ne îngrijim de sufletele noastre, ca şi cum, toată vremea vieţii ar trebui petrecută în nepăsare.

Vai nouă, pentru fărădelegile şi nedreptăţile săvârşite, precum şi de necredinţa şi nesocotirea poruncilor lui Dumnezeu.

Vai nouă, că zăcem în stricăciune ca nişte lipsiţi de minte şi putând să ne facem părtaşi nestricăciunii, prin ascultarea cuvântului Evangheliei, fiindcă am iubit lucruile pământeşti, ne-am lipit de stricăciune şi ne-am înstrăinat de nestricăciune.

Vai nouă, că în locul nestricăciunii, am ales blestemata stricăciune.

Vai nouă, că putând birui toată pofta, am fost biruiţi de patimi, prin iubirea de sine.

Vai nouă, că suntem neiscusiţi şi fără dreaptă socoteală în cuvintele, gândurile şi faptele noastre, şi alergăm ca animalele cele fără de minte, după cele plăcute şi atrăgătoare.

Vai nouă, că Dumnezeu Cel Preaînalt, a venit printre noi pentru a nimici lucrurile diavolului (I Ioan 3, 8), iar noi tot de acestea am rămas alipiţi.

Vai nouă, că ne ruşinăm şi ne temem să păcătuim înaintea oamenilor, dar nu ne cutremurăm şi nu ne temem să săvârşim fărădelegi şi păcate sub privirea Celui ce vede şi cele ascunse.

Vai nouă, că nu sărăm cu dumnezeiasca sare cuvântul nostru (Coloseni 4, 6), ci necontenit rostim cuvinte nefolositoare şi necuviincioase, faţă de aproapele.

Vai nouă, că vorbirea noastră cu oamenii este plină de linguşire, de minciuni şi de făţărnicie, şi nu ne temem că vom fi osândiţi pentru aceasta.

Vai nouă, că somnul şi trândăvia îngăduie diavolului să ne jefuiască inima de căinţă.

Vai nouă, că ne-am lepădat de lume, dar întrecem pe cei lumeşti cu patimile.

Vai nouă, că avem trebuinţă de povăţuire şi învăţătură, iar noi îndreptăm măruntele greşeli ale altora.

Vai nouă, dacă Domnul încercându-ne pe pământ, vom ajunge la judecată fără să ne fi îndreptat.

Vai nouă, că luăm aminte la pântece şi de aceea suntem biruiţi de pofta cea trupească şi de mândrie.

Vai nouă, că deşi necontenit ne întinăm sufletul cu gânduri necurate, vrem să fim socotiţi sfinţi şi cinstiţi asemenea Sfinţilor.

Vai nouă, că ne îngrijim numai de lucruri zadarnice şi uităm de războiul împotriva diavolului.

Vai nouă, că acum păcătuim cu neruşinare, iar dincolo vom moşteni focul cel nestins, gheena, întunericul cel mai dinafară, viermele cel neadormit, plângerea şi scrâşnirea dinţilor şi veşnica ruşine înaintea tuturor îngerilor şi a oamenilor.

Vai nouă, că sufletul nostru, lipsit de minte şi de căinţă, la învierea morţilor se va tângui, va suspina şi nu va avea ce face în trupul păcătos, cu lacrimile şi cu scrâşnirea dinţilor, din pricina chinurilor nesuferite, amare şi dureroase ale focului celui veşnic.

Vai nouă, că fiind iubitori de sine, nu iubim nici pe Dumnezeu, nici pe aproapele, şi de aceea suntem robiţi de toate patimile, de dorinţe dezordonate, şi de drăceasca mândrie.

Vai nouă, că nu punem mai presus de toate frica şi dragostea de Dumnezeu, şi de aceea suntem aşa de întristaţi de Hristos, Care ne iubeşte.

Vai nouă, că de multă vreme suntem îngăduiţi să ne pocăim, iar noi aşteptăm să fim smulşi ca smochinul cel neroditor, care făcea umbră pământului (Luca 13, 6).

Vai nouă, că din pricina nesimţirii, ne asemănăm fecioarelor celor nebune şi nu cumpărăm cu binefacerile faţă de aproapele, untdelemnul care luminează candelele (Matei 25, 8).

Vai nouă, că în acest trecător surghiun, iubim blestematele plăceri, neaducându-ne aminte de negrăita desfătare a raiului, ba şi împărăţia cerurilor o nesocotim.

Vai nouă, că zi şi noapte ne rugăm lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, Doamne!“, dar nu facem ceea ce ne porunceşte (Matei 7, 21).

Vai de cel ce scrie aceste plângeri! Că sunt robit de toate cele scrise şi nu am nici un suspin de căinţă.

Vai de cel ce se întristează pentru alţii, dar nu o face şi pentru sine.

Vai nouă, că nu ne ruşinăm de mustrările conştiinţei care necontenit ne osândeşte şi mărturiseşte împotriva noastră şi nici nu ne temem de Dumnezeiasca Judecată şi de toate pedepsele care ne aşteaptă pentru păcatele noastre.

Vai nouă, că în ciuda împuţitelor noastre fapte, ne bucurăm de laudele oamenilor.

Vai nouă, că nepăsarea, răspândirea şi uitarea au izgonit frica de Dumnezeu din inimile noastre.

Vai nouă, că alergarea după cele zadarnice, ne-a făcut mintea stearpă şi mărginită.

Vai nouă, că Dumnezeiasca răbdare ne aşteaptă, fără să ne piardă după faptele noastre, iar noi nu ne grăbim să ne îndreptăm.

Vai nouă, că acum nu ne aducem aminte de păcatele noastre, dar când sufletul se va despărţi de trup, vom vedea cu durere şi cu amară căinţă, că toate cele ce le-am săvârşit cu cuvântul, cu gândul şi cu fapta, s-au scris şi s-au săpat în aducerea noastră aminte.

Vai nouă, că ştim cuvântul Apostolului: *Cel ce mănâncă Pâinea şi bea Paharul Domnului cu nevrednicie, îşi mănâncă şi bea lui osândă, că nesocoteşte Trupul Domnului* (I Corinteni 11, 27), şi totuşi, fiind plini de necurăţie, ne apropiem de înfricoşatele lui Dumnezeu Taine, iertându-ne singuri pentru cele săvârşite. Cu adevărat, cât îşi primejduieşte sufletul şi trupul, cu munca veşnică şi nemăsurată ruşine, cel ce se apropie de Dumnezeu cu suflet necurat, fără ochi luminaţi, fără să aibă neîntinate puterile sufletului şi ale trupului.

Vai mie, că scriu aceste plângeri cu amar, dar încă n-am început lucrarea pocăinţei.

Vai mie, care spun adevărul dar binele nu-l săvârşesc.

Vai mie, că laud binele şi fac cele rele.

Vai celor ce păcătuiesc cu trupeasca poftă, că amar sfârşit îi aşteaptă, cu ruşine veşnică.

Vai celor ce se întristează fără nici un folos, că s-au lipsit de întristarea pocăinţei.

Vai celor ce ocărăsc pe alţii şi se pornesc cu mânie, că se despart de preafericita dragoste.

Vai celor zavistnici şi invidioşi, că sunt străini şi potrivnici bunătăţii şi binefacerii lui Dumnezeu.

Vai de cei ce caută să placă oamenilor, că nu pot plăcea şi lui Dumnezeu.

Vai celor ce primesc oaspeţi, că sunt străini de adevărul lui Dumnezeu.

Vai celor mândri, că au moştenit partea diavolului celui lepădat.

Vai celor ce nu se tem de Dumnezeu, că se vor încurca în tot mai multe păcate şi vor fi bătuţi şi aici şi dincolo.

Vai nouă, că înţepăturile şi muşcăturile puricilor, păduchilor, ploşniţelor, ţânţarilor şi albinelor, nu le putem răbda, dar nu facem nimic ca să scăpăm de grozava gură a balaurului, care ne rupe şi ne înghite ca pe o mâncare şi ne înţeapă cu săgeţile sale aducătoare de moarte.

Vai nouă, că diavolul ne istoveşte cu plăceri, necazuri, silnicii şi cu tot felul de viclenii ale acestei lumi, iar noi nu ne străduim să punem capăt relelor.

Vai nouă, că apostazia creşte mereu şi tot mai mult se leapădă credinţa ortodoxă, iar noi nu plângem şi nu ne frângem inima, nici nu ne oprim de la patimi, ci adăugăm păcat peste păcat, spre a primi laolaltă în gheenă amara şi veşnica osândă pentru faptele noastre rele şi pentru necredinţa noastră.

Vai nouă, pentru aceste plângeri, că vom ajunge la sfârşit nu numai fără plângeri şi căinţă pentru păcatele tinereţilor, ci adăugând la bătrâneţe mai mari şi mai nesuferite fărădelegi şi păcate mai neîngăduite.

Vai nouă, că nu ne ruşinăm de suferinţele răbdate şi de bolile cele multe ale trupului, ci mai mult sporim păcatul şi hrănim cu necumpătare acest trup întinat şi păcătos.

Vai nouă, că vom trece prin focul care clocoteşte mult mai furios decât valurile mării, *pentru ca fiecare să primească după cele ce a făcut în trup, ori bine, ori rău* (II Corinteni 5, 10).

Vai nouă, că nu cugetăm la jăratecul cel întunecos şi nematerialnic; nici la amara plângere şi scrâşnirea dinţilor de acolo, căci Dumnezeu va lua focului lumina sa şi va munci pe cei nelegiuiţi şi păcătoşi, cu foc arzător şi întunecat.

Vai mie, nefericite suflete, că *mare îmi este întristarea şi durerea inimii* (Romani 9, 2), şi voi zice, plângând pentru mine, că răutatea a schimbat conştiinţa, stricăciunea a biruit nestricăciunea, minciuna a ascuns adevărul, moartea a biruit viaţa, ceea ce este pământesc, stricăcios şi pieritor a luat locul celui ceresc, nestricăcios şi veşnic; ceea ce este greţos şi vrednic de ură, mi s-a părut dulce

şi mai vrednic de iubire decât adevărata dragoste a lui Hristos, şi decât sfinţenia; minciuna, izgonind adevărul din inima mea, a adus tristeţea în locul bucuriei; am ales ruşinea şi necinstea în locul cuviinţei şi al cinstei; mi-a plăcut mai mult amărăciunea decât dulceaţa; am iubit pământul şi ţărâna mai mult decât cerul şi împărăţia Lui; întunericul vrăjmaşului urâtor de bine, s-a sălăşluit în inima mea şi a şters din mintea mea lumina cunoştinţei.

Vai mie! Vai mie! În ce curse drăceşti m-am prins şi am căzut, prăvălindu-mă de la aşa înălţime! M-am sfărâmat în plină alergare şi în zadar au curs sudorile mele. Cine nu mă va plânge cu amar pe mine, cel istovit de osteneală nefolositoare şi naufragiat aproape de liman?

Miluiţi-mă, miluiţi-mă, prietenilor, şi rugaţi stăruitor pe Bunul şi Îndelung-Răbdătorul meu Stăpân Iisus, ca prin milostivire să risipească din mintea mea grozavul întuneric adus de vrăjmaşul diavol, ca să văd mocirla în care zac şi, putând să mă ridic, nu voiesc, de teamă ca puţina vreme ce mi-a mai rămas să nu-mi ia orice nădejde. Nu este suferinţă mai mare ca a mea, nici durere ca durerea inimii mele, că fărădelegile mele au covârşit capul meu! (Psalmul 37, 4) Rănіţii mei n-au fost răniţi de sabie, şi morţii mei n-au murit în luptă (Isaia 22, 2), ci săgeţile aprinse ale vrăjmaşilor s-au înfipt în mine (Psalmul 37, 2) şi au orbit pe omul cel dinlăuntru; afundatu-m-am în noroiul adâncului, care nu are fund (Psalmul 68, 2); frica de care mă temeam, m-a cuprins (Iov 3, 25) şi m-a acoperit umbra morţii (Psalmul 43, 21).

Vai mie! Suflete al meu, priveşte şi vezi acestea de acum, care peste puţin vor trece cu amărăciune şi dure-

re, şi cele pline de spaimă care vor veni. Ia aminte, suflete, din ce bunătăţi şi din ce nădejdi ai căzut şi ce pedeapsă vei primi curând, ca moştenitor fără urmaş şi fără mângâietor. Mai înainte ca lumina de deasupra capului tău să se stingă, apucă înainte, aleargă, aruncă-te la pământ, roagă-te şi stăruie către Dătătorul luminii celei veşnice, ca să te izbăvească de focul cel mistuitor şi de nepătrunsul întuneric, căci numai El ne poate ierta păcatele şi ne dăruieşte bunătăţile Sale, nouă celor nevrednici de mila Sa. Că a Lui este slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL XXX

Alte cuvinte

Fraţilor, ceea ce am auzit şi am văzut la bătrâni, aceea vă spun, fără a lăsa sau a adăuga ceva (Deuteronomul 12, 32).

Avva Ioan mi-a spus: Avva Anuv, Avva Pimen şi ceilalţi cinci, ei erau şapte fraţi dintr-o mamă, şi toţi erau călugări în pustia Schetică. Când au năvălit Mazichii pentru prima dată şi au devastat schitul, cei şapte au plecat şi au mers la locul numit Terenutis, unde au rămas o vreme, până să-şi găsească loc de sălăşluire. Acolo se afla un templu părăsit, unde au stat câteva zile.

Avva Anuv, cel mai bătrân, zise lui Avva Pimen: „Tu şi ceilalţi fraţi să faceţi dragoste, şi fiecare să stea singur în linişte şi să nu ne întâlnim unii cu alţii în a-

ceastă săptămână“. Avva Pimen i-a răspuns: „Vom face precum vrei“. Şi au făcut aşa. În acel templu se afla o statuie mare de piatră. În fiecare dimineaţă bătrânul Anuv mergea şi arunca cu pietre în obrazul statuii şi seara îi zicea: „Iartă-mă!“. Toată săptămâna a făcut aşa.

Venind sâmbăta, ei se adunară şi Avva Pimen a zis Avvei Anuv: „Te-am văzut în această săptămână bătând cu pietre statuia şi făcându-i metanie. Oare aşa face un om credincios?“. „Pentru voi am făcut aceasta“, a răspuns bătrânul. „Când aruncam eu cu pietre în statuie, oare s-a mâniat?“. „Nu“, zise Avva Pimen. „Şi când îi făceam metanie, s-a supărat cumva? şi a zis: Nu te iert?“. „Nu“, zise Avva Pimen. „Apoi iată, că şi noi suntem aici şapte fraţi. Dacă voieşti să stăm împreună, să facem ca această statuie: de o ocărăşti sau de o lauzi pe ea, nu se tulbură. Iar dacă nu vreţi, iată templul are patru uşi. Fiecare să meargă încotro vrea“. Atunci ei se aruncară la pământ şi făcură metanie Avvei Anuv, zicând: „Precum voieşti, Părinte, aşa vom face şi vom asculta ceea ce ne vei spune“. Şi Avva Pimen zise: „Să stăm împreună, şi unul din noi să fie iconom, şi ceea ce va pune el pe masă, aceea vom mânca, şi să nu zică vreunul: „Adă-mi altceva“ sau: „Nu mănânc mâncarea asta“. Şi au trăit toată vremea în pace şi au murit la adânci bătrâneţe.

Şi eu sunt de aceeaşi părere şi zidesc pe cuvântul bătrânilor: „Dacă omul nu se face ca o statuie, nu poate locui cu aproapele său“.

Avva Pafnutie mi-a zis: „Pe când trăiau bătrânii Avva Anuv şi Avva Pimen, mergeam la ei de două ori pe lună. Chilia mea era departe cam la douăsprezece mile

(cca 20 km) şi îi întrebam despre tot gândul. Şi ei îmi ziceau aşa: «Fii necunoscut în locul unde te afli şi vei avea odihnă. Că somaniteanca a primit pe Elisei fiindcă nu avea de lucru cu oamenii (IV Regi 14, 17). Ori, somaniteanca este sufletul lui Elisei, Duhul lui Dumnezeu. Deci, când sufletul se ridică departe de răspândire, atunci vine Duhul; şi el care era sterp, acum poate naşte".

Avva Amun mi-a zis: „Am întrebat pe Avva Pimen: Dacă merg în chilia unui frate sau dacă vine el la mine, pentru vreo trebuinţă, noi ne sfiim să vorbim unul cu altul, ca nu cumva să se ivească între noi vreo vorbă străină". „Bine faceţi, răspunse bătrânul, căci cei tineri au nevoie de multă luare aminte". Atunci eu am zis: „Dar bătrânii cum de vorbesc?". Şi bătrânul mi-a zis: „Bătrânii au trecut dincolo de luarea aminte, şi nici nu găsesc la ei ceva străin de vorbit". Şi l-am întrebat: „Dacă va fi nevoie să vorbesc cu fraţii, voi vorbi din Scriptură sau din cuvintele bătrânilor?". „Dacă nu poţi păstra tăcerea, e mai bine să vorbeşti din cuvintele bătrânilor decât din Scriptură, că vorbirea din Scriptură este cu primejdie".

A zis Avva Petru, ucenicul lui Avva Lot: „Ce voi face? Când sunt singur în linişte, inima este în pace, dar când mă cercetează vreun frate, el vorbeşte despre oamenii din lume şi mă tulbură?". Şi mi-a zis ce zicea Avva Lot: „Cu cheia ta mi-ai deschis uşa". Şi l-am întrebat: „Ce înseamnă cuvântul acesta?". Iar el mi-a zis: „Dacă vine fratele la tine şi tu îl întrebi: «De unde vii? Ce fac fraţii? Ce mai faceţi? Te-au primit sau nu?» sau: «Ai auzit ce s-a întâmplat zilele acestea?» şi altele, atunci tu deschizi uşa fratelui şi auzi ceea ce nu ai voi. Eu i-am zis: „Ce să fac

dar, Părinte, când vine cineva la mine?". „Plângere şi trezvie desăvârşită, zise bătrânul. Acolo unde nu sunt lacrimi, nu este nici trezvie". Şi eu iarăşi am zis: „Mă aflu în chilie şi am lacrimi, dar cineva vine la mine şi trebuie să ies şi pierd plânsul". „Pentru că nu eşti stăpân pe el, ci îl ai de împrumut, dar dacă îl vei supune, el rămâne cu tine". Şi l-am întrebat: „Ce este această supunere?". Iar bătrânul mi-a zis: „Să nu-ţi întristezi conştiinţa cu ceva şi să te sileşti a-ţi tăia voia în toate. Atunci Dumnezeu Se milostiveşte de tine şi-ţi dă plânsul; şi când va veni îţi vei petrece zilele în pace, căci scrie la Deuteronom: *Dacă fratele tău evreu se vinde ţie, el să-ţi slujească şase ani, iar în anul al şaptelea îl vei slobozi. Şi dacă-i vei da lui femeie şi va avea copii în casa ta şi din pricina lor nu va vrea să plece de la tine, să iei o sulă şi să-i găureşti urechea lui, şi el îţi va fi rob pe vecie*" (15, 12-17).

Şi l-am întrebat: „Ce înseamnă acest cuvânt?". El mi-a zis: „Dacă un om se osteneşte să-şi agonisească un lucru de care are nevoie, totdeauna îl are la îndemână". Şi l-am rugat să-mi tâlcuiască acest cuvânt. Şi el mi-a zis: „Dacă cineva înfiază copii, aceştia nu stau totdeauna cu dânsul, dar dacă naşte copii, aceştia nu pot pleca şi nici nu-l părăsesc".

Pe când şedeam în chilia Avvei Avraam, ucenicul Avvei Agaton, a venit un frate la el şi i-a zis: „Părinte, voiesc să locuiesc cu fraţii, dar cum să stau cu ei?". Bătrânul i-a răspuns: „Ca în ziua întâi, când ai intrat la dânşii, aşa să păzeşti înstrăinarea în toate zilele vieţii tale, ca să nu ai îndrăzneală faţă de dânşii". Căci odată Părintele meu, Avva Agaton, stătea în Tebaida cu un frate, numit

Macarie, şi în toată vremea era cu el ca în prima zi când venise la dânsul, încât fratele Macarie i-a zis: «Frate Agatoane, de ce te porţi cu mine ca un străin, luptându-te ca să nu ai apropiere de mine?». Şi Avva Agaton i-a zis: «Că aşa se cuvine! Faţă de străini, vrei nu vrei, nu poţi avea îndrăzneală, dar cu tine trebuie să mă păzesc de îndrăzneală». «Şi ce este îndrăzneala?», a întrebat Avva Macarie. Şi bătrânul a răspuns: «Asemenea este îndrăzneala ca arşiţa cea mare, care când se face, fug toţi de la faţa ei, şi rodul pomilor îl strică». Şi i-a zis Avva Macarie: «Aşa de cumplită este îndrăzneala?». Avva Agaton i-a răspuns: «Nu este patimă mai cumplită decât îndrăzneala, căci ea naşte toate relele. Monahul lucrător trebuie să se păzească de îndrăzneală, chiar când se află singur în chilie, căci ştiu eu un frate care locuia în chilie şi mai avea una tot în aceeaşi casă. Se zice că ar fi plecat din chilie fără să ştie că mai avea una, dacă nu i-ar fi spus altcineva. Unul ca acesta este lucrător, care luptă împotriva voii sale»".

Avva Avraam zise iarăşi despre Avva Agaton: «Zicea acela că monahul nu trebuie să lase conştiinţa să-l învinuiască cu ceva».

Era la noi un frate numit Martirie. El găsi într-o zi pe drum puţină silistră, căzută de la cămilele din Terenutis, care veneau de la schit, şi o aduse în chilie. Văzând acest lucru, Avva Agaton s-a mirat foarte tare şi i-a zis fratelui: «Dacă vrei să stai cu mine, du silistra unde ai găsit-o (iar locul acela se afla la douăsprezece mile depărtare), că nu-i lucru înţelept pentru monah să ia ceea ce nu a pus; şi ceea ce nu este înţelept este păcat.

i va fi cineva foarte iubit şi voi cunoaşte că el mă în vreo greşeală, mă despart de el». Iar fratele a zis: ă vorbă pentru o bucăţică de silistră. Este păcat?». i răspunse el, că orice lucru furat este greşeală şi !»; şi n-a încetat până ce fratele n-a dus silistra îna- Şi el făcea aşa până şi în cele mai mici şi mai neîn- te lucruri.

Zicea iarăşi: „Omul să ia aminte în tot ceasul la ju- a lui Dumnezeu".

În vremea morţii sale, el a rămas trei zile cu ochii şi, fără să se mişte. Şi l-au clătinat fraţii, zicând: a Agaton, unde eşti?". Şi le-a răspuns: „Înaintea ju- ţii lui Dumnezeu stau". Şi i-au zis lui: „Şi tu te temi, e?". El le-a răspuns: „Cu adevărat m-am silit după ea mea să păzesc poruncile lui Dumnezeu, dar om şi nu ştiu de au plăcut lui Dumnezeu lucrurile mele". zis lui fraţii: „Dar nu nădăjduieşti că lucrul tău după Dumnezeu?". Le-a zis Bătrânul: „Înainte de a pina pe Dumnezeu, nu nădăjduiesc în mine. Că este judecata lui Dumnezeu, şi alta a oamenilor". Iar fraţii au mai voit să-l întrebe vreun cuvânt, el le-a „Faceţi dragoste şi nu mai grăiţi acum cu mine că vreme". Şi aşa şi-a sfârşit viaţa, cu bucurie. Şi-l ve- fraţii ca pe cineva care fericeşte pe prietenii săi.

Avva Agaton avea mare pază întru toate şi zicea că ultă păzire nu sporeşte omul în nici o faptă bună.

Un frate l-a întrebat odată: „Ce este mai mare, os- a trupească sau paza minţii?". Şi el a răspuns cu cuvinte: „Omul se aseamănă cu un pom; ostenea- pească este frunzişul, iar paza minţii este rodul.

Deci, dacă nevoitorul nu are trezvie, se aseamănă cu sicomorul care de departe se vede înfrunzit, iar când te apropii nu găseşti rod, vezi că este sterp şi neroditor. Totuşi dacă rodul este crud, şi copacul nu are frunze deajuns, căldura îl usucă, căci frunzele nu ocrotesc rodul".

Odată l-au întrebat fraţii iarăşi: „Avva Agatoane, dintre toate îndeletniciril care faptă bună este mai cu osteneală?". „Iertaţi-mă, eu socotesc că nu este altă osteneală ca rugăciunea către Dumnezeu. Căci omul când voieşte să se roage este răspândit de diavoli, care ştiu că nu este altceva, asemenea rugăciunii, care să-i pună pe fugă. În toată osteneala pe care o face omul cu stăruinţă, are odihnă; pe când în rugăciune dracii se silesc să-l împiedice până la cea din urmă suflare".

Avva Agaton era înţelept cu mintea şi fără preget cu trupul şi se îndestula în toate din lucrul mâinilor, cu hrana şi cu îmbrăcămintea. Nu purta haină despre care să se spună că e prea bună sau prea ruptă.

El se ducea să vândă lucrul mâinilor noastre şi le dădea cumpărătorului în pace. Preţul ciurului era o sută de monezi, iar a unui coş, o sută cincizeci. Spunea preţul celui ce voia să cumpere şi apoi tăcea şi lua ceea ce îi da, fără să mai numere. El zicea cu dreaptă socoteală şi înţelepciune: «Ce rost are să te târguieşti cu cumpărătorul şi să păcătuieşti, jurându-te pentru câteva parale pe care le-ai fi dat săracilor? Dumnezeu nu voieşte de la mine această milostenie, ca să facă pe om să păcătuiască, jurându-se». Şi dacă un frate îi zicea: «Atunci pâinea de la chilie de unde ar veni?». El răspundea: «Ce pâine îi trebuie unui om care trăieşte singur şi se mulţumeşte cu ce are?».

Când cumpăra o cămaşă sau o haină sau un lucru pentru chilie, se uită mai întâi împrejur, şi dacă vede vreo femeie săracă care avea lucrul pe care voia să-l cumpere, o întreba: „Cum îl vinzi?“, şi îi dădea cât spunea ea, dacă avea de unde; dacă nu îi zicea: „Iartă-mă!“, şi o lăsa în pace.

Ochii lui erau supuşi şi nu rătăceau încoace şi-ncolo. El zicea adesea cu simplitate: «Nu ştiu să fi dus vreodată în chilie, prin ochi, vreo înrobire a gândurilor».

Nu se tulbura niciodată la lucrul mâinilor şi uşor se desprindea de el dacă era nevoie să împlinească vreo poruncă a Domnului. Se aşeza la lucru până în ceasul al nouălea, când venea vremea rugăciunii, şi dacă mai avea puţin de lucru, îl lăsa pentru a doua zi şi nu se lipsea de rânduiala sa.

Dacă cumpăra vreun lucru pentru chilie şi dacă vreun frate bolnav spunea: „Ai plecat pe ascuns, Avva, şi eu n-am ştiut, că voiam să-mi cumperi şi mie un lucru“; şi dacă aceea pe care dorea era tocmai lucrul pe care-l cumpărase pentru trebuinţa chiliei, îl dădea. Şi dacă fratele Martirie îi zicea: „Ne trebuie şi nouă!“, Avva Agaton răspundea: „L-am cumpărat fără să fie nevoie de el“.

Ne zicea adesea: „Să nu agonisiţi vreun lucru pe care, dacă vreun frate l-ar cere pentru trebuinţă, voi să zăboviţi a i-l da“.

Nu se tulbura uşor cu firea, şi dacă cineva îi spunea un cuvânt înţepător, tăcea fără să-i răspundă, făcându-se că n-a auzit. Iar dacă noi îi ziceam: „N-ai auzit, Avva, ce ţi-a zis fratele cutare?“, el răspundea: „Da, am auzit, şi m-am uitat la mine şi am găsit că este adevărat cuvântul

ce mi l-a spus, căci e greşeala mea şi-s vinovat". Atunci noi îi ziceam: „Atunci de ce nu i-ai făcut metanie?". Şi el ne răspundea: „Nu am voit să-i rănesc conştiinţa".

Trăia în pace cu toţi fraţii şi toţi îl iubeau şi-i imitau felul de viaţă al lui.

Iată ce mi-a spus Avva Avraam, care locuia cu el: „Şi noi, fraţilor, să iubim viaţa noastră, să urmăm celor ce au bineplăcut lui Dumnezeu şi să mergem pe urmele lor, că ei au găsit calea cea bună".

Un frate vrednic de credinţă mi-a spus: „Eram şapte pustnici şi am mers la Avva Sisoe, care locuia în insula Clisma, şi l-am rugat să ne spună un cuvânt. Dar el ne-a zis: «Iertaţi-mă, că eu sunt un prost. Însă am fost la Avva Or şi la Avva Atri. Şi era Avva Or bolnav de 18 ani, şi i-am făcut metanie ca să-mi spună un cuvânt. Avva Or mi-a zis: «Ce pot să-ţi spun? Mergi şi fă ceea ce vezi; Dumnezeu este al silitorilor, al celor ce-şi fac silă în toate» (Matei 11, 12).

Avva Or şi Avva Atri nu erau de acelaşi neam, dar între ei a fos o mare pace, până ce au ieşit din trup. Cu adevărat era ascultarea Avvei Atri, şi adâncă smerenia Avvei Or.

Eu am petrecut câteva zile la ei, urmărindu-i pas cu pas, şi am văzut mare minune săvârşită de Avva Atri. Le-a adus cineva un peştişor. Avva Atri voia să-l frigă pentru Avva Or, şi luase cuţitul ca să taie peştele. Tocmai atunci îl chemă Avva Or, zicându-i: „Atri, Atri!". Avva Atri lăsă cuţitul în mijlocul peştelui fără să taie restul. Mă minunai de această ascultare, că nu zisese: „Aşteaptă puţin, să tai peştele". Atunci eu am întrebat pe

Avva Atri: „Unde ai aflat această mare ascultare?“. „Nu este a mea, îmi zise el, ci a bătrânului“. Şi el mă apucă, zicându-mi: „Vino şi vezi ascultarea lui“. Atunci el fripsese o bucată de peşte, şi înadins îl arsese puţin, apoi îl duse bătrânului, care îl mâncă fără a spune vreo vorbă. „E bun bătrâne?“, i-am zis eu. „Foarte bun“, răspunse el. Apoi i-a mai adus puţin peşte fript bine, şi i-a zis: „L-am cam ars, bătrâne!“. „Da, l-ai trecut puţin!“. Atunci Avva Atri mi-a zis: „Ai văzut ascultarea bătrânului?“. Am plecat de la ei şi m-am străduit să păzesc ceea ce văzusem. Iată ce zise Avva Sisoe fraţilor acelora».

Dar unul din noi îl rugă, zicând: „Fă dragoste şi ne spune şi tu cuvânt“. Şi el a zis: „Cel ce ţine nesocotirea de sine în ştiinţă, acela împlineşte toată Scriptura“.

Un altul din noi l-a întrebat iarăşi: „Părinte, ce este înstrăinarea?“. Şi el a zis: „Taci şi zi la tot lucrul: Cine sunt eu? Nu mă priveşte! Şi nu te amesteca în treburile oamenilor unde locuieşti. Iată aceasta este înstrăinarea“. Iată ce mi-a spus fratele că auzise de la Avva Sisoe.

Să luptăm şi noi, preaiubiţilor, zidind pe temelia pusă de părinţi, cu grijă de ceea ce am văzut şi auzit, ca nu cumva să le nesocotim, şi ele să se facă pentru noi judecată şi osândă. Dacă le vom păzi după puterile noastre, ne va aştepta milostivirea împreună cu toţi Sfinţii care au bineplăcut lui Dumnezeu, a Căruia este slava şi cinstea în vecii vecilor. Amin.

CUVINTE ALE AVVEI ISAIA
Aflate la Mănăstirea Caracalu (Athos)

Zis-a Avva Pimen: Când o cisternă răspândeşte miros greu, stăpânul ei, ajutat de muncitori, o curăţă şi o spală cu multă greutate şi osteneală. Cei ce o curăţă se murdăresc şi rabdă o mare putoare, miros greţos şi împuţit. Şi când ceea ce miroase greu şi noroiul, au fost aruncate afară, cisterna primeşte din nou apă curată. Tot aşa şi cel ce se întoarce la o viaţă nouă, trebuie mai întâi să-şi descopere cele din inimă, să alerge la duhovnic ca să-l asculte şi îl umple de mare putoare. Şi când acela le va stârpi cu de-amănuntul pe toate, atunci apa cea nouă, care e frica de Dumnezeu, va curge în inima sa. Căci cisterna este inima omului, noroiul este păcatul, stăpânul cisternei este sufletul, lucrătorii sunt mintea şi limba, iar cel ce varsă apa cea curată este stareţul.

Zis-a Avva Macarie: Aşa cum o peşteră întunecoasă este sălaş pentru şerpi, de îndată ce intră în stăpânirea cuiva, stăpânul aprinde în ea lumină, o afumă cu tămâie şi şerpii fug, şi oamenii sălăşluiesc într-însa, tot aşa şi trupul nostru este locul unde se cuibăresc şerpii păcatului. Dar când străluceşte în noi lumina spovedaniei, păcatul este izgonit şi lumina, care este frica de Dumnezeu, sălăşluieşte întru noi. Căci peştera e trupul nostru,

şerpii sunt păcatele, stăpânul peşterii e sufletul, lumina este deschiderea sufletului la duhovnic, cel ce aşează într-însa virtuţile şi cel ce arde tămâia este stareţul.

Zis-a Avva Isaia: Aşa cum pe o foaie pe care sunt scrise cuvinte barbare, şi pe o tăbliţă acoperită cu litere neînţelese, dacă cineva vrea să scrie pe ele, nu poate mai înainte de a netezi ceara şi a curăţi cu apă pergamentele, tot aşa şi omul plămădit din multe păcate, şi cel ce a scris păcatele pe foaia sufletului său şi pe tăbliţa minţii sale, nu le poate curăţi decât prin deschiderea de suflet (mărturisirea lor) şi prin smerenie. Inima e foaia, mintea, tăbliţa, mărturisirea e buretele care lustruieşte ceara, lacrimile sunt apa, sufletul şi partea cugetătoare a minţii sunt stăpânul celor două lucruri.

Zis-a iarăşi: În ce chip un bolnav împovărat de dureri şi de boli, plin de răni viermănoase şi de puroi, dacă se fereşte de doctor şi-şi ascunde rănile, îşi aduce durere, chin şi primejdie, tot aşa şi cel ce a păcătuit, dacă nu-şi arată stareţului rănile sale sufleteşti, trebuie să rabde înţepăturile, împunsăturile şi rănile conştiinţei sale. Şi, de asemenea, precum un bolnav plin de viermi şi de putoare, istovit de durere şi silit de puroiul rănilor, cheamă cu mare strigare pe doctor, iar acesta foloseşte nu numai unsori, ci şi bisturiu şi cautere, tot aşa şi monahul când a căzut în păcat, îndepărtându-se de Dumnezeu, dacă degrab cade la rugăcine, se spovedeşte şi îşi arată păcatul, el se vindecă foarte repede; căci o rană de curând şi proaspătă e mai uşor de îngrijit, dar dacă se învecheşte, se agravează şi e de nevindecat. Bolnavul e păcătosul, plăgile şi rănile sunt patimile şi căderile în

Cd. 194 coala 15

păcat, doctorul e egumenul, unsorile, bisturiul şi cauterele sunt postul, privegherea şi culcatul pe tare.

Zis-a acelaşi: Precum un mort în groapă este ros de viermi şi răspândeşte mare putoare, tot aşa şi monahul care a păcătuit şi nu se spovedeşte, e ros de cugete ruşinoase şi jalnice. Şi precum un mort răspândeşte un aşa de groaznic miros, încât atrage la sine fiarele sălbatice, iar dacă trupul e îmbălsămat, nu mai face viermi şi nici miros greoi nu mai are, tot aşa şi cel ce-şi arată păcatele sale, nu mai e atacat de gânduri de deznădejde, de acedie şi de întristare. Că chilia e un mormânt, călugărul este un mort care a murit lumii, gândurile sunt viermii, putoarea mirosului e mânierea, iuţimea, mânia şi amărăciunea sunt fiare sălbatice; mărturisirea este mirosul care omoară viermii şi alungă putoarea.

Zis-a iarăşi: Precum iedera care înfăşoară un pom îi secătuieşte rodul; precum cariul roade lemnul, molia hainele şi rugina fierul, tot aşa şi păcatul mistuie şi vestejeşte pe cel ce nu-l descoperă.

Acelaşi Avva Isaia zice: Precum un arcaş încercat şi un vânător iscusit nu numai fiarele sălbatice, ci cu uşurinţă, pot doborî şi păsările văzduhului, tot aşa şi femeia care scrie scrisoare cu mâna sa şi trimite bărbaţilor, e un vânător şi păsărar. Vânătorul ţinteşte urşi, pantere, mistreţi şi lupi, animale fioroase şi animale sălbatice, şi aruncă săgeţi împotriva lor, că nu le poate prinde pe cele ce se află departe de el, iar femeile care scriu, doboară, rănind cu precizie şi cu vicleşug sufletele oamenilor duhovniceşti, ale bogaţilor şi săracilor, ale celor mari şi ale celor mici, ale preoţilor şi ale călugărilor. Ea are cerneа-

la ca un arc, condeiul ca o săgeată, hârtia ca un ampenaj (aripa săgeţii), şi cuvintele drept fier. O astfel de femeie cheamă cu scrisorile sale nu numai pe vecinii de aproape, ci şi pe cei ce se află departe.

Avva Petru, ucenicul Avvei Isaia, spunea: Într-o zi eram la masă cu Părintele meu, Isaia, şi alţi câţiva bătrâni, iar eu, împins de diavolul, am început să râd. Atunci Avva Isac, egumenul Schitului, aruncându-mi o privire, zise Avvei Isaia: „Îndreaptă-ţi ucenicul, că e în primejdie să cadă în mâinile diavolului". Că râsul vine din netemerea de Dumnezeu, mai ales la masă, unde stăm înaintea Lui şi a Sfinţilor Îngeri, care se luptă pentru noi.

Cum să nu plângem, să nu suspinăm şi să nu ne tânguim, când mâncăm hrana animalelor necuvântătoare, noi, care suntem făpturi cugetătoare, şi ar trebui să trăim într-o grădină plină de bucurii, potrivit cu puterea pe care ne-o dăduse Dumnezeu? Iar acum, din neascultare, ne-am coborât în rândul vitelor celor fără de minte, şi ne asemănăm lor, ca unii ce mâncăm, la fel, hrana lor.

Un călugăr care mănâncă şi bea fără teamă şi fără să se gândească la ceea ce mănâncă, fără să se dosădească pe sine şi să-şi ocărască conştiinţa, zicând: „Cum? Eu care sunt nimic şi vrednic de milă, nevrednic cerului şi pământului, eu care mănânc pâine şi verdeţuri, pe când mulţi Sfinţi şi Drepţi, nevoitori şi pustnici, răbdând de foame, de sete şi de golătate, nu mănâncă nici pâine, pe când eu, ticălosul, mănânc fiertură, deşi ar trebui să mănânc pământ şi cenuşă?".

Căci un monah care nu se roagă cu mintea când stă la masă, ci glumeşte şi vorbeşte vrute şi nevrute, e un om

trupesc şi neduhovnicesc. Şi cel ce râde la masă e departe de Dumnezeu şi Dumnezeu departe de dânsul, rugăciunea sa nu e primită şi ostenelile sale sunt zadarnice.

Avva Isaia zice: Toţi Sfinţii se aseamănă cu o mare grădină plină de tot felul de pomi roditori, mirositori şi gustoşi, cu roade felurite şi udaţi de aceeaşi apă. Livada este mănăstirea, pomii sunt călugării, roadele sunt virtuţile, apa este Harul Sfântului Duh. Un singur Duh lucrează în toţi (I Corinteni 12, 11), dar ostenelile, faptele şi înfrânarea sunt felurite. Că una este viaţa unui Sfânt şi alta a celuilalt. Amin.

CUPRINS

Cuviosul Isaia Pustnicul a trăit în veacul al cincilea, în pustia schetică din Egipt şi în pustia din Gaza Palestinei. Este cunoscut ca un mare Părinte duhovnicesc, plin de înţelepciune şi dreaptă socoteală; de aceea a şi fost numit „înţeleptul între înţelepţi".

Cele treizeci de cuvinte către monahi care ne-au rămas de la dânsul, sunt izvorâte dintr-o adâncă trăire duhovnicească şi reprezintă adevărata tradiţie a Părinţilor pustiei.

El însuşi spune ucenicilor săi că: nu înţelege să-i înveţe altceva, decât ceea ce a auzit şi a văzut la bătrânii săi Părinţi duhovniceşti (Cele 27 de capete despre paza minţii, pe care le avem în Filocalia, vol. I, reprezintă un mic extras din Asketiconul Avvei Isaia).

Cuprinsul acestor învăţături este foarte felurit, dar nu-i greu de văzut că ele urmăresc să-i înveţe pe monahi smerenia, să se îngrijească numai de păcatele lor, iar smerenia îi va aduce la dragostea frăţească, arătându-le cum să se poarte unii cu alţii.